

Vaalan kunnan toimintakertomus ja tilinpäätös 2022

SISÄLLYSLUETTELO

1.1 Kunnanjohtajan katsaus	5
1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	8
1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	11
1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	15
1.5. Kunnanjohtajan arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	17
1.6. Kunnan henkilöstö 31.12.2021	19
1.7. Luottamuselinten toiminta.....	22
1.8. Muut ei-taloudelliset asiat.....	24
1.9. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	25
1.10. Ympäristötekijät.....	27
1.11. Kunnanhallituksen selonteko sisäisen ja riskienhallinnan valvonnan järjestämisestä.....	28
2. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS.....	30
2.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	30
2.2. Toiminnan rahoitus.....	32
3. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET.....	34
3.1. Tase ja sen tunnusluvut (peruskunta)	34
3.2. Kunnan kokonaistulot ja -menot	36
4. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	37
4.1. Vaalan kunnan konsernirakenne	37
4.2. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	37
4.3. Arvio konsernin tulevasta kehityksestä	42
4.4. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	42
5. KUNNANHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ.....	43
5.1. Tilikauden tuloksen käsittely.....	43
5.2. Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	43
6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	45
7. HALLINTO-OSASTO	46
7.1. Vaalit	54
7.2. Tarkastustoimi	55
7.3. Hallinto- ja talouspalvelut.....	57
7.4. Elinkeinot.....	59
7.5. Maaseututoimi	63

7.6. Työllistäminen	64
7.7. Oulunkaari.....	67
7.8. Ostopalvelut muilta.....	67
7.9. Rahoitustoimi	69
7.10. Markkinointi ja viestintä.....	70
8. HYVINVOINTIOSASTO	72
8.1. Hyvinvointipalvelut.....	76
Liikuntapalvelut	78
8.2. Nuorisopalvelut.....	80
8.3. Kirjastopalvelut.....	82
8.4. Kulttuuripalvelut.....	84
9. SIVISTYSOSASTO	86
9.1. Hallinto	94
9.2. Perusopetus	95
9.3. Varhaiskasvatus.....	97
9.4. Lukio.....	100
9.5. Kansalaisopisto	101
10. TEKNINEN OSASTO.....	103
10.1. Tekninen toimisto	108
10.2. Ravitsemis- ja siivouspalvelut	109
10.3. Rakentaminen ja kunnossapito.....	113
10.4. Viranomaispalvelut.....	118
10.5. Asuntopalvelut	127
11. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	130
11.1. Investointiosan toteutumisvertailu (peruskunta)	130
11.2. Rahoitusosan toteutumisvertailu	133
11.3. Tuloslaskelma (peruskunta).....	136
11.4. Rahoituslaskelma (peruskunta).....	138
11.5. Tase (peruskunta)	138
11.6. Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	141
11.7. Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut.....	142
11.8. Konsernitase ja sen tunnusluvut	143
12. TILIPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	146
13. KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT TILIKAUDELLA 1.1. – 31.12.2022	167
14. HYVINVOINTISUUNNITELMAN ARVIOINTI 2022.....	168

15. VUODEN 2022 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	242
---	-----

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2022

Vuotta 2022 tullaan historiankirjoissa muistamaan vuotena, jolloin sukupolvemme elinaikana totuttu rauhan, kasvun ja kehityksen kulku muuttui. Kahden vuoden koronapandemian jälkeen tautiin liittyvät rajoitustoimet viimein purettiin, mutta helmikuussa maailmanjärjestystä järjestytti Venäjän laiton hyökkäyssota Ukrainaan. Sodan vaikutukset ovat olleet ennen kaikkea inhimillisesti, mutta myös taloudellisesti äärimmäisen kalliita. Vaalan kunnalle merkittävimpiä vaikutuksia ovat olleet inflaation kiihtymisestä johtuva hintojen nousu sekä varautuminen laajemmin erilaisiin yhteiskunnan häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Meillä on myös ollut mahdollisuus toivottaa tervetulleeksi kuntaamme ukrainalaisia sotaa pakenevia perheitä. Ще раз: сердечно вітаємо наш муніципалітет. Слава Україні!

Kulunut vuosi kuntakentällä ja Vaalassa jää muistiin myös suurten muutosten vuotena. Hyvinvointialueuudistuksen nopea valmistelu ja toimeenpano haastoivat, mutta aikataulupaineista huolimatta hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta. Vaalan kunnassa tämä tarkoitti esimerkiksi Oulunkaaren kuntayhtymämme purkamispäätöstä, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin purkua, ensimmäisiä aluevaaleja, taloushallinto- ja ict-palveluiden järjestämistavan muutosta, yhteistoimintaneuvotteluja siirtyvän henkilöstön kanssa sekä pitkää ja vaikeaa neuvottelua sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kiinteistöjen vuokrasopimuksista. Myös hyvinvointialueuudistuksen jälkeen koittavaan työllisyys- ja elinkeinopalveluiden järjestämisvastuun siirtymiseen kuntakentälle valmistauduttiin jo voimakkaasti.

Vuoden 2022 tilinpäätös kertoo, että kuntamme taloustilanne on ennakoituakin paremmassa kunnossa. Kunnan tulos vuodelta 2022 on noin 1,9 miljoonaa euroa ylijäämäinen, mikä ylittää tavoitellun ja ennakoidun selvästi. Taseeseen kertynyt kumulatiivinen ylijäämä nousee näin ollen noin 4,9 miljoonaan euroon. Hyvää toteumaa selittävät hyvin toteutuneet oman toiminnan tuotot, henkilöstökulujen budjetin alitus sekä sosiaali- ja terveystalouden talousarvioon nähden hyvä tulos. Ennen kaikkea merkittävänä muutoksena aiempiin vuosiin ovat Metsälamminkankaan tuulivoimapuistosta kertyneet kiinteistöverot. Tulos pitää sisällään myös sairaanhoitopiirin purkamisesta johtuvan alijäämän kattamisesta aiheutuneen kulun. Tilinpäätöksessä toimintatuotot toteutuivat talousarvioon nähden noin 330 000 euroa parempina ja toimintakulut noin 580 000 euroa pienempinä. Investointeja tehtiin yhteensä 1,3 miljoonalla eurolla, mutta uutta pitkäaikaista lainaa näihin ei tarvittu. Vuonna 2022 kunta pystyi pienentämään lainakantaansa noin 2,4 miljoonalla eurolla.

Kaikkien indikaattoreiden osalta kulunut vuosi ei kuitenkaan päättynyt tavoitellusti: työllisyystilanne kunnassamme heikentyi vuodentakaiseen nähden ja väkiluku jatkoi vähenemistään 72 henkilöllä – joskin muuttotappion tasaantuminen hieman hidasti väkiluvun vähenemistä. Erityistä huolta herättävät yksinäisyyden, kiusaamisen ja taloudellisen toimeentulon haasteiden kasvu, joihin hyvinvointisuunnitelmassa kirjatulla toimenpiteillä pyritään vaikuttamaan.

Elinkeinopalveluissa toteutettiin syksyllä noin 200 vaalalaista yrittäjää haastattelua käsittänyt Yritysharava-puhelinhaastattelu, jonka tulosten myötä elinkeinopalveluita kohdennettiin yrittäjiltä tulleiden palveluntarpeiden mukaisesti. Yrittäjille suunnattuja koulutuksia ja tilaisuuksia pystytettiin taas koronataulun jälkeen järjestämään, ja muutoinkin yrittäjille suunnattua viestintää aktivoitiin. Loppuvuodesta tehtiin yrittäjäystävällisyyden ja avoimuuden nimissä päätös avata kunnan ostolaskudata.

Pari edellistä vuotta jatkunut ennätysellisen vilkas rakentaminen tasaantui vuonna 2022 pitkän ajan keskiarvoon. Pitkän ja sinnikkään edunvalvonnan tuloksena marraskuussa muurattiin juhlallisesti Vaalan vankilan peruskiveä ja Metsäamminkankaan viimeisetkin tuulivoimalat liitettiin jakeluverkkoon. Kunnan hyvinvointikeskushanke sai sosiaali- ja terveysministeriöltä kielteisen rakennuslupapäätöksen, joten hanke päivitettiin vaihteittain rakennettavaksi sote-kampushankkeeksi. Päätös kaatui myöhemmin hallinto-oikeudessa, mutta kampusmallin hanketta vietiin silti eteenpäin niin nopeasti kuin hyvinvointialueen päätöksenteko huomioiden oli mahdollista.

Rakentamisen osalta suuremmista hankkeista pitkään toivottu kunnan tytäryhtiö Koy Vaalan Niskan uudisasuntotuotantohanke lähti liikkeelle ja Väylä-viraston mittavan suuri raakapuuaterminaali-investoinnin suunnitelma Nuojalle eteni aikataulun mukaisesti. Kaavoituksessa uusina hankkeina käynnistyivät Honkalankankaan, Haarasuonkankaan ja Kotaperänsuon tuulivoimakaavat sekä Teeriniemen matkailualueen kaavapäivitys. Kunnan omistamien matkailualueiden osalta päätettiin käynnistää investointeihin tähtäävä toimijakartoituskilpailu.

Kunnan kiinteistöstrategiaa edistettiin edelleen suunnitelmallisesti kunnalle tarpeettomista tiloista luopumalla sekä sisäilma- ja energiatehokkuussaneerauksia tekemällä. Vuoden aikana hyväksyttiin Ruununkartanon, Ahjotien hallin sekä Teollisuustien hallin kaupat. Vuoden lopussa kunta liittyi hiilineutraaliustavoitteensa mukaisesti kuntien energiatehokkuussopimukseen. Sisäilmajohtoryhmä kokoontui säännöllisesti, ja sen suosituksen perusteella kunnanhallitus päätti käynnistää kunnanviraston korvaavien tilojen kartoituksen.

Kevätkaudella työskenneltiin tiiviisti Vaalan uuden Hyvän tuulen sanoma -kuntastrategian laatimisen parissa. Työhön pyydettiin mukaan kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat, yritykset, yhdistykset, yhteistyökumppanit, kunnan henkilökunta sekä luottamushenkilöt. Erottuva, moderni ja kirkas strategiamme on otettu hyvin vastaan ja työkaluksi kunnan jokapäiväiseen työhön. Uuden selkeämmän strategian ja parantuneen taloustilanteen myötä Vaalalla on kaikki edellytykset olla tavoitteemme mukainen modernissa maaseutuidyllisessä sijaitseva hyvinvointikunta, josta käsin on mahdollista työskennellä mihin tahansa päin maailmaa. Strategiaan kirjattua tavoitetta uusiutuvan ja vihreän energian klusterin vahvistamisesta maamme keskeisimmäksi lähdimme määrätietoisesti jalkauttamaan biokaasun tuotantotarkoituksella sekä merkittävän ympäristöministeriön rahoituksen saaneella Vihreää Virtaa Vaalasta -hankkeella, jossa selvitetään uusiutuvan energian ja vihreän vedyn tuotantomahdollisuudet kunnassamme energiakaavaan tähdäten.

Kuntastrategian lisäksi vuoden aikana päivitettiin ja laadittiin useita muitakin ohjelmia: laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma, kotouttamissuunnitelma, varhaiskasvatussuunnitelma, yksityisteiden avustamisen ohje sekä kunnan etätyöohje ja some-ohje. Lisäksi käynnistettiin esimerkiksi maapoliittisen ohjelman laadinta, kiinteistöstrategian päivitys, kiinteistöveroselvitys ja kunnan tilavarausjärjestelmän korvaava verkkokaupprojekti.

Sivistysosastolla keskeinen muutos aiempaan oli syksyllä käynnistynyt valmentavan opetuksen VALO-ryhmän toiminta. Venäjän hyökkäyssodan käynnistymisestä lähtien kunta on tarjonnut Vaalaan tulleille perheille esimerkiksi varhaiskasvatustalvia, ja valmentavan opetuksen tarjoaminen oli tälle selvä jatkumo, vaikka aikataulu olikin käynnistämiseksi varsin nopea. Vaalan lukion osalta päätettiin lähteä mukaan kansainvälisiä opiskelijoita tavoittelevaan Finest Future -ohjelmaan, jonka myötä ensimmäiset opiskelijat saapuvat Vaalaan syksyllä 2023. Voimme olla ylpeitä koulustamme ja lukiostamme, jossa yksilöllisen laadukkaan opetuksen turvin saavutetaan huipputuloksia!

Vaalan nuoriso- ja liikuntapalveluiden resurssia parannettiin perustamalla uudet nuoriso-ohjaajan ja liikunnanohjaajan tehtävät. Lasten ja nuorten harrastustoimintaa onkin järjestetty aktiivisesti, ja sitä on kiitelty runsaasti. Kesällä toista kertaa järjestetyt Valentin Vaala -elokuvasfestivaalit saivat ympärilleen ensimmäistä kertaa kokonaisen FestiVaala-viikon. Kulttuuripääkaupunkivuoteen 2026 tähtäävät festivaalit jatkuvat ja laajenevat – tulevan kesän rahoitus varmistui onnistuneen hankehakemuksen myötä. Vaalan kulttuurielämän helmestä, Kassu Halonen -taidetalosta tehtiin sopimusjatkko, ja säveltäjäsuuruudesta kertovaa dokumenttielokuvaa esitettiin myös Vaalan veturitalissa. Vaalan frisbeegolfklubin aktiivisen myötävaikutuksen ansiosta Vaalaan rakennettiin uusi talvikunnostettava 18-väyläinen frisbeegolfrata – lajin harrastajat ovat kehuneet Vaalan panostuksia erinomaisten harrastusmahdollisuuksien johdosta.

Vaalassa asiat ovat pääsääntöisesti hyvin, ja tulevaisuuteen on syytä suhtautua luottavaisin mielin. Taloudellinen tilanteemme antaa turvaa tulevaisuuden muutoksiin, joiden vaikutukset ja laatu ovat vielä suurelta osin avoinna. Maailmantilanteen kehitys ja sen heijastuminen elämäämme on vastaavasti tässä ajassa ennakoimatonta – vaikka selvää on, että merkittävää vaikutusta sillä on. Arvoistamme kiinni pitäen, toinen toisiamme arvostaen ja yhteistyötä tehden selviämme ja menestymme myös jatkossa. Haluan täydestä sydämeistäni kiittää koko konsernimme työntekijöitä ja luottamushenkilöitä sekä kaikkia yhteistyökumppaneitamme jälleen kuluneesta vuodesta ja sen aikana tekemästänne työstä kuntamme hyväksi. Minulle on ollut suuri kunnia johtaa rakasta Vaalaa, ja tämä tilinpäätös on jäämässä osaltani viimeiseksi jatkaessani uraani jatkossa toisaalla. Kiitos siis myös kaikista menneistä vuosista ja tuesta niiden aikana. Ystävyys, yhteistyö ja iloinen asenne kantavat.

Vaalassa 22.3.2023

Miira Raiskila
kunnanjohtaja

1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Hallinto-organisaatio

Kunnan organisaatiokaavio on toimintakertomuksen liitteenä.

Kunnanvaltuusto

Vuonna 2021 aloittaneessa valtuustossa on 17 jäsentä, joista Suomen Keskustan edustajia on 8, Vasemmistoliiton edustajia 2, Perussuomalaisten edustajia 3, Kokoomuksen edustajia 2 ja Valta kuuluu kansalle edustajia 2.

Kunnanvaltuusto 1.8.2021 lähtien		Kokouksia 10 kpl	Asioita § 123
Pj	Välinen Pekka	10	KESK
1. vpj.	Rovio Pauliina	9	KOK
2. vpj.	Hiltunen Marko	10	VKK
Jäsen	Halonen Matti	9	PS
Jäsen	Esa Hannukainen	8	PS
Jäsen	Hiltunen Maarit	10	VKK
Jäsen	Karjalainen Esa	10	KESK
Jäsen 1.9.2022 asti	Karppinen Hanna	5	VAS
Jäsen	Kivioja Heikki	10	KESK
Jäsen 1.9.2022 alkaen	Kylmänen Tiina	3	VAS
Jäsen	Leinonen Aino	10	PS
Jäsen	Leinonen Jenna	10	KESK
Jäsen	Leinonen Tapio	9	KOK
Jäsen	Mustonen Osmo	10	VAS
Jäsen	Pärkkä Leena-Kaisa	10	KESK
Jäsen	Roivainen Jouko	10	KESK
Jäsen	Tikanoja Janne	10	KESK
Jäsen	Virkkunen Reijo	10	KESK
Varajäsen	Haataja Jarkko	2	KOK
Varajäsen	Koski-Tulppo Tiina	1	KESK
Varajäsen	Kylmänen Tiina	1	VAS
Varajäsen	Lämsä Sami H.	2	PS
Varajäsen	Väyrynen Pertti	1	VAS
Edustaja VVN	Ratava Lauri	7	
Edustaja NuNe 23.9.2021 alkaen	Suorsa Pirre	7	
Esittelijä	Raiskila Miira	10	
Esittelijä	Karhu Tapani	4	
Esittelijä	Kurtti Kalle	3	
Esittelijä	Poutiainen Jari	4	
Esittelijä	Nikula Pirjo	2	
Esittelijä	Kaikkonen Matti	4	
Pöytäkirjanpitäjä	Niskanen Ari	9	
Pöytäkirjanpitäjä	Aaltonen Arja	1	
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Hanna	1	

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus		Kokouksia 21 kpl	Asioita § 318
Pj	Karjalainen Esa	20	KESK
1. vpj.	Mustonen Osmo	21	VAS
2. vpj.	Leinonen Aino	20	PS
Jäsen	Haataja Jarkko	20	KOK
Jäsen	Hiltunen Maarit	21	VKK
Jäsen	Leinonen Jenna	21	KESK
Jäsen	Virkkunen Reijo	20	KESK
Henk.koht. varajäsen	Ahokas Marja		VAS
Henk.koht. varajäsen	Kivioja Heikki	3	KESK
Henk.koht. varajäsen	Pärkkä Leena-Kaisa	1	KESK
Henk.koht. varajäsen	Rovio Markus	1	KOK
Henk.koht. varajäsen	Tervonen Timo	3	KESK
Henk.koht. varajäsen	Varis Tarja	3	PS
Kv:n pj.	Välinen Pekka	21	KESK
Kv:n 1. vpj.	Rovio Pauliina	15	KOK
Kv:n 2. vpj.	Hiltunen Marko	21	VKK
Edustaja VVN	Ratava Lauri	18	
Edustaja NuNe	Karhu Konsta	15	
Esittelijä	Raiskila Miira	21	
Pöytäkirjanpitäjä	Niskanen Ari	19	
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Hanna	2	
Pöytäkirjanpitäjä	Kolehmainen Maija	1	

Lautakunnat

Hyvinvointilautakunnan ja elinvoimalautakunnan kokoonpanot ovat käyttötalousosassa ao. hallintokuntien kohdalla.

Tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet ja ao. toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat.

1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen talouden kehitys Suomessa ja kuntakentällä

Valtiovarainministeriön joulukuussa 2022 julkaiseman talousennusteen mukaan Suomen bruttokansantuote (BKT) kääntyi lievään laskuun syksyllä 2022 ja heikon talouskehityksen odotetaan jatkuvan talven ajan. Vuonna 2023 BKT supistuu 0,2 prosenttia, kun hintojen nousu heikentää kotitalouksien ostovoimaa ja vähentää kulutusta. Inflaation hidastuminen kääntää kuitenkin reaalitytulot kasvuun jo vuoden 2023 aikana. Suomen talous kasvaakin jälleen vuosina 2024 ja 2025 1,2 ja 1,4 prosenttia. Venäjän hyökkäyssota vaikuttaa taloudessa pidempään, eikä talous palaudu aiemmin ennakoidulle kasvu-uralleen. Ennusteeseen liittyy huomattavan paljon epävarmuutta. On hyvin mahdollista, että sodan uusilla käänteillä on merkittäviä ja nopeasti leviäviä vaikutuksia talouteen. Myös kotitalouksien kulutuskäyttäytymiseen liittyy riskejä hintojen noustessa ennätyksellisen nopeasti.

Julkisyhteisöjen rahoitusasema on kohentunut reippaasti nopean nimelliskasvun ja työllisyyden kasvun vetämänä. Alijäämä alkaa kasvaa uudelleen vuonna 2023, kun talouskasvu ja siten verotulojen kasvu hiipuvat, minkä lisäksi mm. Venäjän hyökkäyssodan vuoksi tehdyt toimet ja kohonneet velanhoitokustannukset kasvattavat erityisesti valtion menoja. Kasvavien alijäämien ja hidastuvan nimelliskasvun myötä viime vuosina supistunut julkinen velkasuhde alkaa uudelleen kasvaa vuonna 2023. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon mittavat alijäämät sekä kohonneet velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla lähitulevaisuudessa.

Vuoden 2021 aikana elpynyt tuotanto jatkui positiivisena vielä vuoden 2022 kaksi ensimmäistä neljännestä ennen talouden hiipumista vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Hyvä kehitys näkyi erityisesti palveluissa, joissa useimmat palvelut kasvoivat vielä syksyyn asti verrattuna edellisen vuoden vastaaviin lukuihin. Taloudellisen aktiviteetin hidastuminen on lähtenyt liikkeelle syksyn aikana erityisesti kaupan alalta ja rahoituspalveluista. Vuoden aikana laajentunut kustannusten ja hintojen nousu ennakoit myös tuotannon volyymin hidastuvaa kasvua. Liikevaihdolla mitattuna kaikki päätoimialat ovat kasvaneet suhteessa edelliseen vuoteen. Hintojen nousu on ollut nopeaa kaikilla teollisuuden toimialoilla, erityisesti metsä- ja kemianteollisuudessa sekä energiahuollossa. Taustalla on koronakriisin jälkeinen kysynnän kasvu sekä Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset energian ja raaka-aineiden hintoihin. Voimakas hintojen nousu näkyy lyhyellä tähtäimellä yritysten kannattavuuden parantumisena, mutta voi myös aiheuttaa nopeita muutoksia kysynnässä. Epävarmuus tulevasta markkinatilanteesta lisääntyy hintojen muuttuessa voimakkaasti.

Vuonna 2022 kansantalouden arvonlisäys kasvoi 2,0 prosenttia. Vuonna 2023 tuotannon kasvu pysähtyy. Epävarmuus Euroopassa näkyy erityisesti energiantensiivisillä toimialoilla, mutta Suomi myös hyötyy siitä, että energian hinta on noussut vähemmän kuin kilpailijamaissa ja teollisuudella on omaa energian tuotantoa. Raaka-aineiden ja öljyn alenevat hinnat auttavat teollisuutta. Vuoden 2024 kokonaisarvonlisäyksen kasvun ennustetaan palautuvan 1,2 prosenttiin. Suhdannelasku on

lähtöisin kulutuskysynnästä ja teollisuuden ja palveluiden tuotanto voi ylläpitää nykytuotannon tasoa viennin avulla ja kustannusten alenemisella.

Kuntaliiton helmikuussa 2023 julkaisemien kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden ja Kuntaliiton pääekonomistin niistä tekemän arvion mukaan kuntatalous oli yleisesti vuonna 2022 juuri ja juuri tasapainossa: toiminnan ja investointien rahavirta on asettunut noin 300 miljoonan euron alijäämään. Tilinpäätösarvioihin vaikuttivat kuitenkin sekä miljarditasolle nousseet omaisuuden kirjanpidolliset myyntivoitot että myös HKL:n yhtiöittäminen. Ilman näitä kertaluonteisia eriä rahoitusjäämä olisi ollut tuntuvasti alijäämäinen.

Tilinpäätösarvioiden perusteella kuntien vuosikate heikkeni hieman vajaat 0,30 miljardia euroa vuodesta 2021, jolloin vuosikate oli varsin vahva. Vuosikate oli parin viime vuoden tapaan selvästi yli poistotason ja myös nettoinvestointien. Vaikka toimintakate heikkeni yli 2 miljardia euroa, niin verotulojen hyvä kasvu piti vuosikatteen edellisvuoden tapaan varsin vahvana. Toimintakate heikkeni, koska toimintakuluissa oli selvää kasvua ja toimintatuotot vähenivät (koronatuot vähenivät). Kuntien tilikauden tulos oli kuitenkin selvästi positiivinen 1,23 miljardia euroa. Tilikausi oli kuitenkin negatiivinen 93 kunnassa, kun vuonna 2021 tulos oli negatiivinen 60 kunnassa. Mutta kuntien taseen kertynyt ylijäämä kasvoi hieman yli 15 miljardin euron. 12 kunnalla oli taseessa kertynyttä alijäämää. Alijäämäisten kuntien määrä laski kahdella vuodesta 2021.

Verokehitys oli vuonna 2022 niin kunnissa kuin valtiolla vahvaa. Yhteisöveron tuotto kasvoi peräti 7 prosenttia, kunnallisvero 5 prosenttia ja kiinteistöverokin yli 6 prosenttia. Myös peruspalvelujen valtionosuudet kasvoivat sote-uudistuksen alla reilulla kuudella prosentilla. Kulujen kasvu kunnissa oli ripeää: ne kasvoivat vajaat 5 prosenttia ja kuntayhtymissä vajaat 2 prosenttia. Menoja kasvattaa muu muassa sote-uudistuksen voimaannpanoon liittyvä velvollisuus kattaa kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä ennen sen siirtymistä hyvinvointialueelle ja HUS-yhtymään.

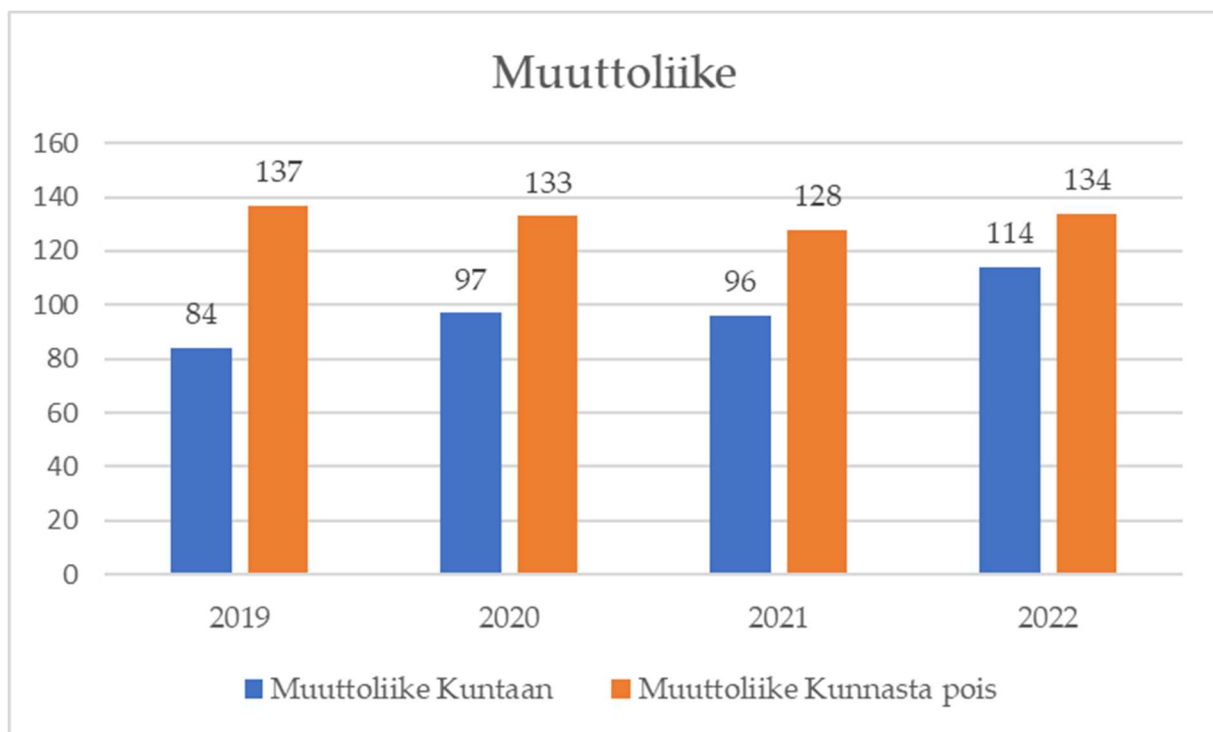
Palveluiden ostot lisääntyivät viime vuosien tapaan kuntataloudessa erittäin nopeasti: noin 12 prosenttia. Sen sijaan kuntien ja kuntayhtymien palkkakulujen kasvu oli maltillista ollen vain noin 2 prosenttia. Kuntien ja kuntayhtymien energiakulut, muun muassa sähkö, kaasu ja lämmitys, nousivat viime vuonna ripeästi. Energiakulut lisääntyivät edellisvuodesta noin 8 % ja aiheuttivat kuntatalouteen viime vuonna noin miljardin euron kulut. Hintatason nousu tulee välittymään ruuan, ostopalvelujen ja esimerkiksi korkojen kustannuksiin vielä pitkään.

Kuntien eriytyminen kiihtyi viime vuonna. Vuosikate heikkeni kaikissa kuntakokoryhmissä, mutta pudotus oli isoissa kaupungeissa muita kuntakokoryhmiä vähäisempää. Suurin pudotus oli kuitenkin 40 000–100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Kuntien talous eriytyi myös alueellisesti. Vahvimmat tilikauden tulokset tehtiin muutamassa kaupungissa, muu kuntakenttä oli nollan tuntumassa tai miinuksella esimerkiksi Kymenlaaksossa tai Pohjois-Karjalassa.

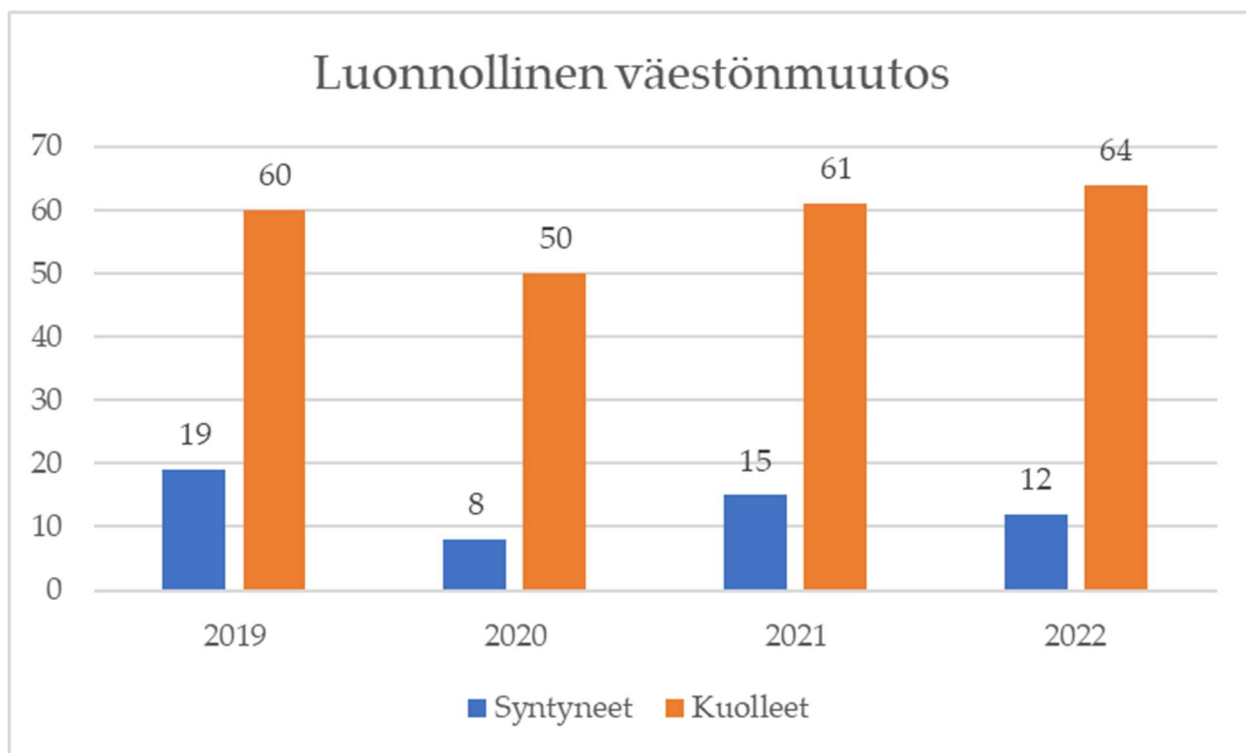
Kuntakenttä eriytyi myös investointien ja velkaantumisen suhteen. Investointimenot kasvoivat kuntayhtymissä erittäin voimakkaasti, mutta kunnissa maltillisemmin. Suurimpien kaupunkien investoinnit ja lainakanta pysyivät lähes aikaisempien vuosien tasolla, mutta lainakanta väheni viime vuonna 188 kunnassa. Kunnat ottivat viime vuonna syömävelkaa vain noin 12 miljoonaa euroa. Voimakkaimmin viime vuoden tilinpäätösarvioita ennustetusta heilauttivat poikkeukselliset myyntivoitot muun muassa sote-kiinteistöistä. Tulevina vuosina kuntien talous ja palveluiden järjestäminen on ennustettavampaa.

Oman talousalueen kehitys

Vaalan ennakkoväkiluku 31.12.2022 väestörekisterin mukaan oli 2626, kun vuotta aiemmin se oli 2671 henkilöä. Vuonna 2022 väkiluku vähentyi näin ollen -45 henkilöllä. Vuonna 2021 väestö väheni 67 henkilöllä, vuonna 2020 56 henkilöllä ja vuonna 2019 77 henkilöllä. Vuonna 2018 väkiluku vähentyi 70 henkilöllä ja vuonna 2017 väkiluku -102 henkilöllä. Väkiluvun väheneminen on siis viime vuosina hieman hidastunut, mikä selittyy muuttoliikkeen nettovähennyksen pienentymisenä.

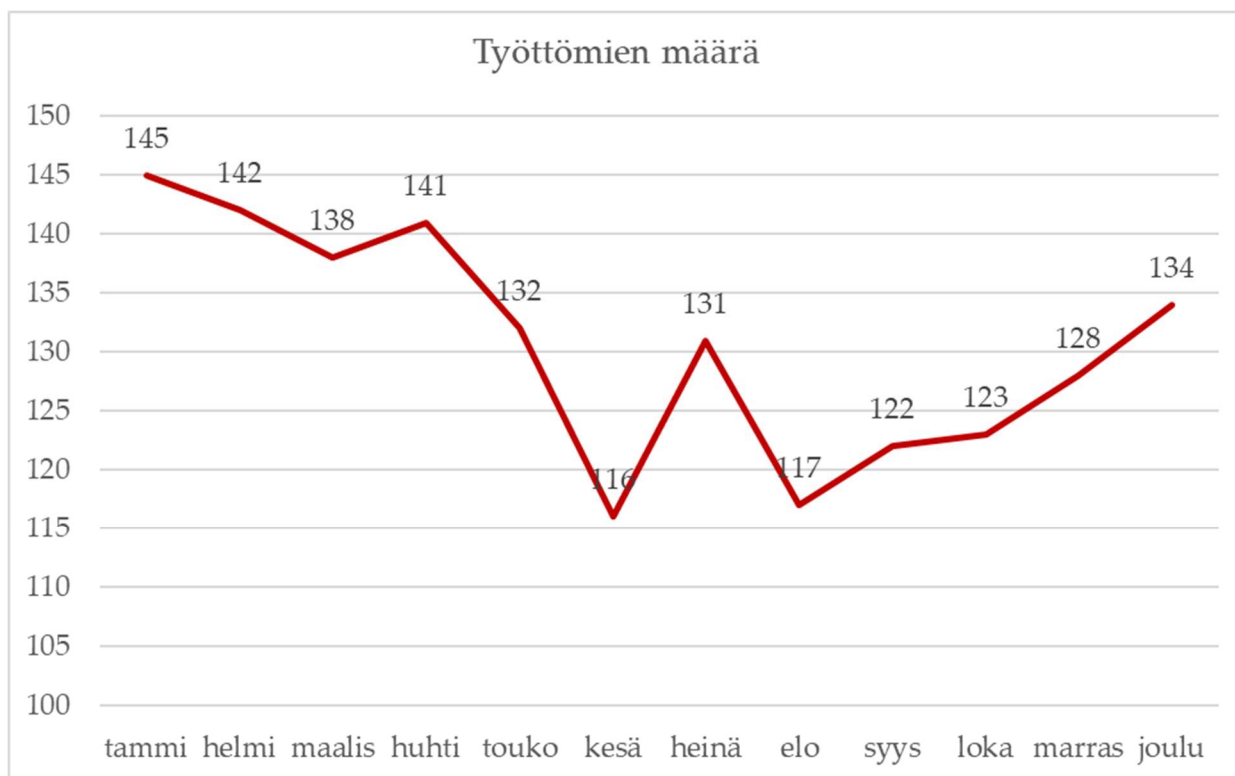
Kuntaan muutti vuonna 2022 muualta 114 henkilöä, ja kunnasta pois muutti 134 henkilöä. Vuonna 2021 kuntaan muutti 96 henkilöä ja kunnasta muutti pois 128 henkilöä, eli muuttoliike on pysynyt samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2022 lapsia syntyi 12, kun vuonna 2021 Vaalassa syntyi 15 lasta. Vuonna 2022 kuoli 64 ja vuonna 2021 61 vaalalaista, joten luonnollinen väestönmuutos pystyi suurin piirtein samalla tasolla.

Pohjois-Pohjanmaan joulukuun työllisyyskatsauksen mukaan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (työttömyysaste) oli Pohjois-Pohjanmaalla 10,9 %. Koko maassa työttömyysaste oli 9,9 %. Vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana työttömyysaste maakunnassa oli sama, 10,9 % ja kahta vuotta aikaisemmin 13,6 %.

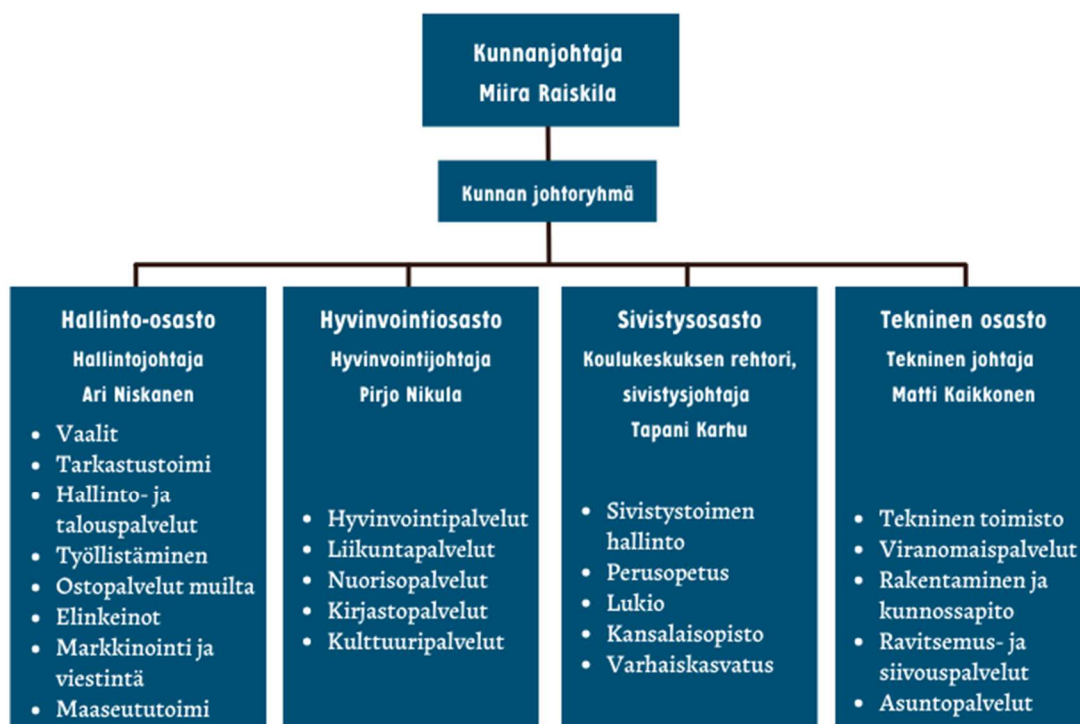
Kunnittain työttömien osuus työvoimasta vuoden 2022 lopussa vaihteli Limingan 6,5 prosentin ja Pudasjärven 15,3 prosentin välillä. Vaalassa työttömyysprosentti oli 12,9, vuotta aiemmin 14,4 %. Joulukuun lopussa työttömiä Vaalassa oli 134, mikä on 10 henkilöä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin ja 53 henkilöä vähemmän kuin kahta vuotta aikaisemmin. Heistä lomautettuja oli 9 henkilöä, kun vuoden 2021 lopussa lomautettuna oli 11 vaalalaista henkilöä.

Vuonna 2022 työttömien määrä pysyi muutamaa kuukautta lukuun ottamatta 130 henkilön tienoilla.

1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kunnan toiminnot ja palvelut järjestetään neljällä eri osastolla, jotka vastuualueineen käyvät ilmi oheisesta organisaatiokaaviosta.

Talous

Vaalan kunnan talous on kehittynyt myönteiseen suuntaan vuoden aikana. Vahva ylijäämäinen tulos selittyy pääosin sosiaali- ja terveyspalveluiden budjetin alituksella, hyvin toteutuneilla omilla toimintatuotoilla ja henkilöstökulujen alituksella. Vuonna 2020 hyväksytty kiinteistöstrategia on ohjannut kunnan kiinteistöihin liittyvien käyttökulujen, tasearvon ja korjausvelan hoitoa suunnitelmallisesti. Kunnan tulos on vuoden 2017 jälkeen toista kertaa ylijäämäinen. 1 942 920,77 euron tulos nostaa Vaalan kunnan kumulatiivisen ylijäämän noin 4 889 000 euroon.

Vuoden 2022 tulosta tarkasteltaessa on huomioitavaa, että siinä on huomioitu terveyskeskuksen ylimääräiset poistot noin 306 000 € ja terveyskeskuksen saneerauksen (vuodet 2001-2003) poistoeron purku noin 363 000 €. Näiden kahden tulosta nostava vaikutus on siis noin 57 000 euroa.

Toimintatuotot oman toiminnan osalta ylittivät talousarvion noin 331 000 euroa, Toimintakulut alittivat alousarvion noin 577 000 eurolla. Henkilöstökulujen alitus talousarvioon nähden oli noin 229 000 euroa. Palvelujen ostot alittivat talousarvion noin 576 000 eurolla. Oulunkaaren sotepalvelujen osto selittää palvelujen oston alituksen. Aineet, tarvikkeet ja tavarat sekä avustukset ylittivät talousarvion noin 106 000 eurolla. Muut toimintakulut ylittivät talousarvion merkittävästi (noin 139 000 €). Tämä johtui siitä, että kunta vuokrasi toimitiloja Oulunkaaren kuntayhtymän käyttöön eikä näitä ollut huomioitu talousarviossa.

Vuonna 2022 valtio tuki kuntia koronasta johtuen. Vaalan kunta valtuutti Oulunkaaren kuntayhtymän hakemaan avustukset, koska Koronasta johtuvat kulut ovat kertyneet pääosin sote-palveluille. Vuoden 2022 Koronaan liittyvät avustukset maksettiin toteutuneiden Koronakulujen mukaisesti.

Tilinpäätöksen valtionosuudet nousivat noin 17000 eurolla verrattuna talousarvioon. Verotulot toteutuivat noin 88 000 euroa budjetoitua pienempänä. Verotulojen ja valtionosuuksien yhteenä laskettu kertymä alitti talousarvion noin 71 000 eurolla.

Sosiaali- ja terveystalouden kulut alittivat talousarvion noin 675 000 eurolla, mikä on ollut erinomainen kehityssuunta jo vuosia. Erikoissairaanhoidon alitti budjetin noin 336 000 eurolla. Oulunkaaren oma toiminta alitti talousarvion noin 339 000 eurolla.

Kunta ei ole ottanut perinteistä korollista pankkilainaa vuoden 2015 jälkeen, vaan kassan riittävyttä on paikattu lyhytaikaisella kassalainalla, jonka korko ollut lähtökohtaisesti jo vuosia negatiivinen. Perinteistä pankkilainaa kunnalla on noin 2,325 miljoonaa euroa. Lisäksi lyhytaikaista kassalainaa on 4,15 miljoonan euron verran. Kunnan lainamäärä on kuntakentässä poikkeava, koska lainamäärä on ollut vuosien ajan laskeva muutamaa vuotta lukuunottamatta (poikkeuksena vuodet 2019 ja 2021). Vuonna 2022 kunnan lainakanta laski yhteensä noin 2 406 000 eurolla.

1.5. Kunnanjohtajan arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tilinpäätöstä valmisteltaessa maaliskuussa 2023 yhteiskunnallinen keskustelu käy vilkkaana kohta käytävien eduskuntavaalien myötä. Yhteiskuntamme eli ensin koronaviruksen takia häiriötilassa yli kaksi vuotta, sen jälkeen jo vuosi on käyty Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa, Euroopassa. Suomi päätti historiallisesti vuonna 2022 hakea Nato-jäsenyyttä. Varautumiseen ja turvallisuuteen liittyvät teemat ovat syystäkin nousseet yhteiskunnallisen keskustelun keskiöön, samoin elinkustannusten nousuun ja työvoimapulaan liittyvät ongelmat. Kriisin ja epävarmuuden sietoa tarvitaan myös kunnilta. Perustarpeiden äärellä länsimaaisia arvoja puolustaen tullaan olemaan vielä pitkään.

Kuntien tehtävät ovat vahvassa murroksessa. Vuodenvaihteessa kunnilta hyvinvointialueille siirtyneet sote- ja pelastustoimen palvelut hakevat vielä muotoaan, ja yhdyspinnat kunnille jääneisiin tehtäviin ovat vielä pitkälti rakentumatta. Ihmisten hyvinvointi ja mahdollisimman sujuvat ja oikea-aikaiset palvelutarpeet edellyttävät sujuvaa ja saumatonta yhteistyötä julkisorganisaatioiden välillä. Ihmisen täytyy olla tämän uudistuksen keskiössä. Hyvinvointialueet ovat aloittaneet toimintansa, mutta muutoksen tekeminen siis jatkuu edelleen. Hyvinvointialueellamme Pohteella laaditaan parasta aikaa järjestämissuunnitelman toimeenpano-ohjelmaa, eli käytännössä palveluverkko- ja -tasopäätöksiä, joilla voi olla merkittäviä vaikutuksia paitsi kuntalaistemme palveluihin, myös alueemme työpaikkarakenteeseen.

Myös valtiolta kunnille vuoden 2025 alussa siirtyvien työllisyys- ja elinkeinopalveluiden kokonaisuus on valtava muutos, jonka valmistelu on kovassa vauhdissa. Työllisyysalueita koskevat neuvottelut ovat vielä tilinpäätöksen laadinnan aikaan vaiheessa maakuntamme eri alueiden erilaisista intresseistä johtuen – toivon, että tässäkin uudistuksessa ihminen ja yritys sekä heidän luonnollinen asiointi- ja liikkuma-alueensa voisivat määrittää myös palveluiden organisoimista. TE-uudistus on paitsi jälleen suuri muutos kuntien tehtäviin, myös suuri mahdollisuus päästä vaikuttamaan oman alueensa elinvoimaisuuteen uudella tavalla.

Kuntia koskevat muutokset tuskin jäävät tähän, vaan väistämättä on edessä vähintään valtionosuusjärjestelmän uudistus. Talouden haasteet ja viime vuosien voimakas velkaantuminen huomioiden Suomen julkisen sektorin rahoitusjärjestelmä kohtaa varsin todennäköisesti myös

leikkauksia. Vaalan kunnan taloudellinen tilanne on useimpiin verrokkeihin nähden varsin hyvä, ja taloussuunnitelmavuodet näyttävät vielä tässä vaiheessa vastaavasti kohtuullisen hyviltä. Muutoksiin on kuitenkin syytä varautua huolehtimalla riittävästä vuosikatteen tasosta, jotta investointiohjelmassa olevat hankkeet pystytään toteuttamaan ilman kohtuutonta velkaantumista. Menojen tarkkaa harkintaa ja priorisointia on syytä jatkaa yhä edelleen, vaikka taloustilanne onkin kireimmistä vuosista selvästi parantunut. Erityisesti korkokulujen nousu on merkittävä epävarmuustekijä, johon on tulevana toimintavuosina talousarvioiden tasolla yhä enemmän varauduttava.

Taloudellisten uudistusten lisäksi on odotettavissa, että kunnat tulevat kohtaamaan muitakin suuria muutoksia alkavalla hallituskaudella. Kuntarakenneuudistuksia on yritetty toteuttaa moneen otteeseen, eikä keskustelu niistä ole päättynyt. Sen sijaan rinnalle vaihtoehtona ollaan yhä useammissa ohjelmissa esitetty kuntien tehtävien eriyttämiseen tähtäävää kehityskulkua, jossa kaikilla kunnilla ei enää tulevaisuudessa olisi samoja tehtäviä. Muutosten valmistelussa on oltava hereillä ja panostettava yhä edelleen aktiiviseen vaikuttamiseen ja edunvalvontaan, joissa Vaalan voi sanoa onnistuneen kohtuullisen hyvin.

Julkisen sektorin tulevaa kehitystä arvioitaessa on yhä edelleen otettava huomioon myös kärjistynyt keskustelukulttuuri ja lisääntynyt häirintä ja kiusaaminen. Pahimmillaan ilmiö haastaa demokratian toteutumista: halutaanko ehdokkaaksi asettua, kertoa mielipiteitä, jos uhkana on henkilöön menevä ryöpytys? Toivon ja luotan siihen, että Vaalassa riitelylle, huonolle käytökselle ja painostukselle ei anneta hiukkaakaan jalansijaa. Yhteiskunnallisessa ja maailmanlaajuisessa kriisitilanteessa yhteisöllisyyteen on panostettava ja pää on pidettävä kylmänä. Ulkoisia haasteita meillä riittää, sisäisiin ei ole varaa.

Paikallisessa kuntapolitiikassa on tulevana vuosina konsensushakuisesti pystyttävä tekemään tarvittavia elinvoimapanostuksia mm. infraan, asuntojen uudistuotantoon, tonttien kaavoittamiseen ja hyvinvoinnin edistämiseen. Väestön vähenemisen haasteeseen on määrätietoisesti etsittävä parannusta – se on tulevaisuuden Vaalan kannalta kaikkein keskeisin kysymys.

Miira Raiskila

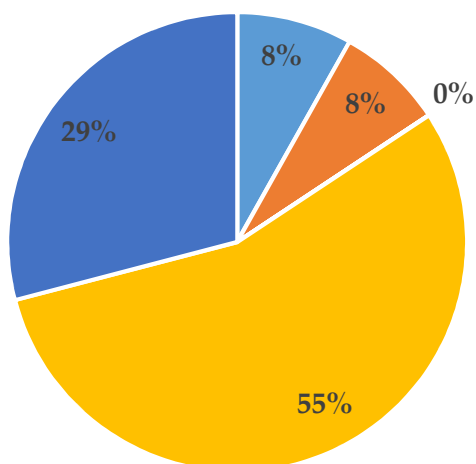
kunnanjohtaja

1.6. Kunnan henkilöstö 31.12.2021

Kunnan henkilöstön kokonaismäärä ilman työllistettyjä on vähentynyt kolmella vuonna 2021. Vakinaisten henkilöiden määrä on lisääntynyt neljällä ja määräaikaisten määrä vähentynyt seitsämällä henkilöllä. Määräaikaisten määrässä on mukana kansalaisopiston opettajat.

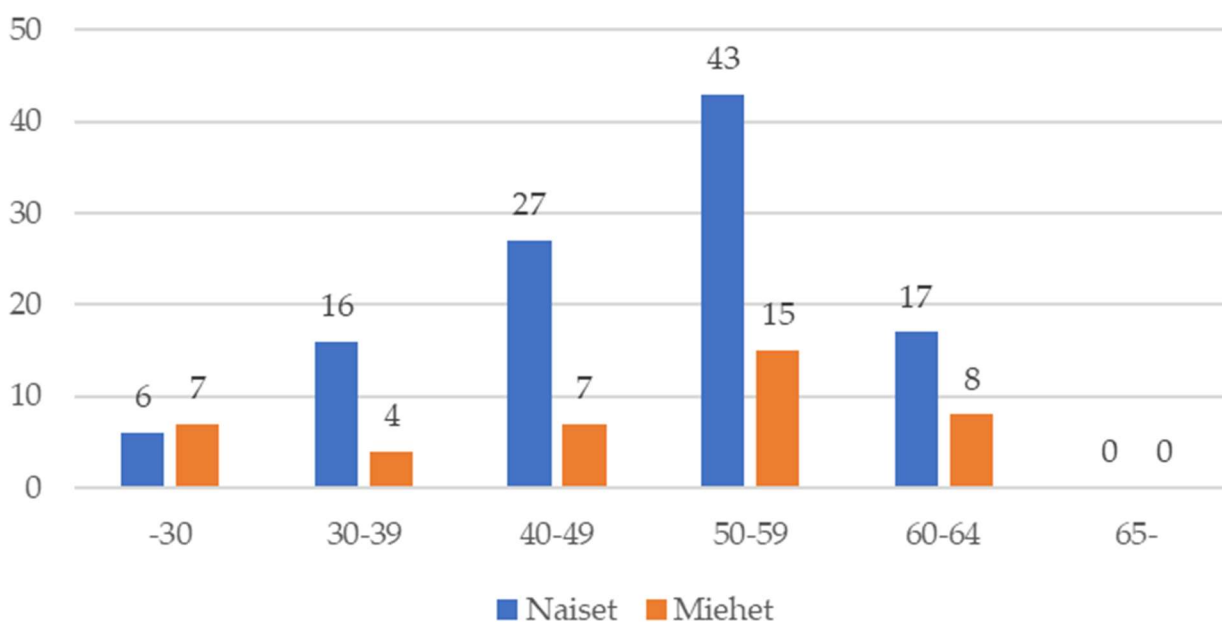
Henkilöstön määrä					Yhteensä ilman työllistettyjä			Vakinaiset muutokset
	Vakinaiset	Määrä-aik.	Työllistetyt	Yhteensä	2022	2021	Muutokset	2021-2022
Hallinto-osasto	7	5	2	14	12	12	0	-1
Hyvinvointiosasto	9	4	0	13	13	9	4	2
Sivistysosasto	52	42	1	95	94	82	12	-2
Tekninen osasto	33	11	6	50	44	42	2	0
YHTEENSÄ	101	62	9	172	163	145	18	-1

Henkilöstön määrä 31.12.2022

■ Hallinto-osasto ■ Hyvinvointiosasto ■ Työpaja
■ Sivistysosasto ■ Tekninen osasto

Ikä- ja sukupuolijakauma

Henkilöstöstä 83 henkilöä eli 54 % oli yli 50 vuotiaita

	-30	30-39	40-49	50-59	60-64	65-	Ka	Lkm
Naiset	6	16	27	43	17	0	48,8	109
Miehet	7	4	7	15	8	0	49,5	44
Kaikki	13	20	34	58	25	0	49,0	153

Poissaolopäivät osastoittain

Osasto	Sairauspäivät			Tapahtumat			Kuntoutuksi		
	2021*	2022	Muutos	2021*	2022	Muutokset	2021*	2022	Muutos
Hallinto	62/9	243/28	+181/+19	12/1	4/1	-8/0	0	0	0
Sivistys	553/43	1042/67	+489/+24	6/2	9/2	+3/0	39/1	0	-39/-1
Tekninen	797/32	1007/37	+210/+5	14/3	45/2	+31/-1	3/1	0	-3/-1
Hyvinvointi	171/9	144/10	-27/+1	0	0	0	0	0	0
	1585/93	2436/142	+853/+49	32/6	58/5	+26/+1	42/2	0	-42/-2

*Vuoden 2021 luvuissa ei ole otettu huomioon tartuntatautilain mukaisia poissaoloja, joten luvut eivät ole vertailukelpoisia

Poissaolokerrat ja niiden kestot v. 2022

	Kesto 1-3 pv	Kesto 4-10 pv	Kesto 11-60 pv	Kesto 61-90 pv	Kesto 91-180 pv	Kesto 181-365 pv
Hallinto	61/116	17/90	3/41	0/0	0/0	0/0
Sivistys	135/252	73/390	21/411	0/0	0/0	0/0
Tekninen	70/138	36/197	19/464	0/0	2/253	0/0
Hyvinvointi	16/31	6/37	5/76	0/0	0/0	0/0
Yht.	282/537	132/714	48/992	0/0	2/253	0/0

Vuonna 2022 jäi eläkkeelle 3 henkilöä

Eläkepäätökset	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Yhteensä henkilöä	7	7	9	11	3	5	3

1.7. Luottamuselinten toiminta

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta. Kokousia pidettiin kolme.

Puheenjohtaja	Jouko Roivainen
Varapuheenjohtaja	Matti Halonen
Jäsen 21.4.2022 alkaen	Elina Mannermaa
Jäsen	Helmi Moilanen
Jäsen 21.4.2022 asti	Sirpa Kuussaari
Jäsen	Pekka Välinen

Hyvinvointilautakunta 2022		Kokouksia 10 kpl	Asioita § 132
		Läsnä:	
Puheenjohtaja 1.1.2022-23.8.2022	Karppinen Hanna	6	VAS
Puheenjohtaja 1.9.2022-	Kylmänen Tiina	3	VAS
Varapuheenjohtaja	Kivioja Heikki	10	KESK
Jäsenet	Hannukainen Esa	10	PS
	Keränen Meeri	10	KESK
	Koukkari Outi	9	KOK
	Tikanoja Janne	10	KESK
	Väyrynen Pertti	9	VAS
Varajäsenet	Ahokas Marja	1	VAS
	Haataja Antti	1	VAS
	Meuronen Jarkko	1	KESK
	Ratava Bertta	1	KOK
Esittelijät	Tapani Karhu	10	
	Pirjo Nikula	10	
Kunnanjohtaja	Miira Raiskila	4	
Kunnanhallituksen pj.	Esa Karjalainen	10	
Kunnanvaltuuston pj.	Pekka Välinen	10	
Kunnanhallituksen edustaja	Reijo Virkkunen	10	
Pöytäkirjanpitäjä	Katri Karppinen	10	
Asiantuntija	Halonen Kassu	1	
	Hirvikoski Henri	1	
	Hämäläinen Miia	1	
	Kamula Jarmo	1	
	Kinnunen Tarja	1	
	Kiuttu Mikko	1	
	Rantala-Korhonen Piia	1	
	Sauvola Ritva	3	
	Simppala Heidi	1	
	Vesterbacka Peter	1	
Nuorisoneuvoston edustaja 1.1.2022-12.4.2022	Oona Hyyryläinen	0	
12.4.2022-	Maaninka Emmi	3	
Vanhus- ja vammaisneuvostonjäsen	Häikiö Ritva	9	

Elinvoimalautakunta 2022		Kokouksia 16 kpl	Asioita § 1-227
		Läsnä:	
Puheenjohtaja	Mustonen Osmo	16	VAS
Varapuheenjohtaja	Leinonen Tapio	14	KOK
Jäsen (-11.10.2022 saakka)	Juka-Lämsä Marika	7	PS
Jäsen (-11.10.2022 saakka)	Kylmänen Tiina	12	VAS
Jäsen	Pärkkä Leena-Kaisa	15	KESK
Jäsen	Sale Peter	3	KESK
Jäsen	Tervonen Timo	14	KESK
Jäsen	Malo Kaarina	5	VAS
Jäsen (12.10.2022-)	Halonen Iida	1	PS
Jäsen (12.10.2022-)	Karppinen Tiia-Liisa	3	VAS
Varajäsen	Halonen Matti	8	PS
Varajäsen	Kivirinta Arto	2	KESK
Varajäsen	Koski-Tulppo Tiina	10	KESK
Varajäsen	Koukkari Vilho	2	KOK
Varajäsen	Leinonen Jenna	1	KESK
Esittelijä	Kaikkonen Matti	16	
Esittelijä	Niskanen Ari	16	
Kunnanjohtaja	Raiskila Miira	3	
Kunnanhallituksen pj	Karjalainen Esa	11	
Kunnanvaltuuston pj	Välinen Pekka	15	
Kunnanhallituksen edustaja	Leinonen Jenna	14	
Vanhus- ja vammaisneuvoston edustaja	Hallamaa Eila	10	
Vanhus- ja vammaisneuvoston varaedustaja	Helkomaa Jouko	4	
Nuorisoneuvoston edustaja	Larikka Reetta	8	
Pöytäkirjanpitäjä	Kolehmainen Maija	10	
Pöytäkirjanpitäjä	Mustonen Anne	6	

1.8. Muut ei-taloudelliset asiat

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa todetaan, että Vaalan kunnassa laskun vastaanottaja ja hyväksyjä eivät ole koskaan sama henkilö. Tarkastuslautakunnalla on kuntaa kohtaan arviointi- ja valvontatehtäviä. Sillä on mm. oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asioista, mikäli se katsoo ne tarpeelliseksi arviointitehtävän hoitamiseksi sekä valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Luottamushenkilöt ja keskeiset viranhaltijat ovat velvoitettuja antamaan sidonnaisuusilmoituksen.

Esteellisyys viittaa virkatehtävissä esiintyvään eturistiriitaan. Se tarkoittaa virkamiehen tai luottamushenkilön sopimattomuutta osallistua asian käsittelemiseen tai ratkaisemiseen. Esteellisyys rikkoo hallinnon objektiiviteetti-periaatetta, joka pyrkii turvaamaan hallintopäätöksen tai hallinnollisen menettelyn oikeellisuuden, puolueettomuuden ja objektiivisuuden. Esteellisyys syntyy, mikäli virkamies tai luottamushenkilö on sellaisessa suhteessa käsiteltävään asiaan tai sen asianosaisiin, joka saattaa vaarantaa hänen puolueettomuutensa. Esteellisyyttä ei arvioida konkreettisesti vaan riittää, että puolueettomuus on objektiivisesti ajatellen saattanut vaarantua. Esteellisyydestä seuraa, että esteellinen henkilö ei voi olla päättämässä asiasta, osallistua asian käsittelyyn eikä edes olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Poikkeuksena läsnäolokieltoon on kunnanvaltuusto, jonka kokoukset ovat kaikille julkisia. Kunnassa huomioidaan, ettei esteellinen henkilö osallistu päätöksentekoon. Yleisesti ennen asian käsittelyä päätöksentekoa kunnassa varmistetaan, onko paikalla esteellisiä henkilöitä osallistumassa asian käsittelyyn ja päätöksentekoon.

Vaalan kunnassa on häirinnän ja epäasiallisen käytöksen hallinnan malli, jolla turvataan kaikkien työntekijöiden oikeus saada työssä asiallista kohtelua. Mallissa käydään läpi, miten tulee toimia, jos kokee epäasiallista kohtelua työssään.

1.9. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja. Kunnan toimintaan vaikuttavat yleensä mm. toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit. Vaalan kunnan toimintaa voi kohdata erityyppisiä riskejä, joista osaan voimme omalla toiminnalla vaikuttaa ja osaan emme. Riskit ovat myös eri tasoisia.

Kevään eduskuntavaalien myötä aloittaa myös uusi hallitus. Valtion taloutta tulee sopeuttaa seuraavan kahden vaalikauden aikana merkittävästi. Kunnan on syytä varautua siihen, että sopeutus tulee koskemaan myös kuntia mm. verotuksen ja valtionosuuksien muutoksissa. Tällaisiin uudistuksiin Vaalan kunnan omat vaikuttamismahdollisuudet ovat pienet. Edunvalvontatyö on kuitenkin tärkeää. Koska Vaalan kunnan tulorahoituksesta valtionosuudet muodostavat merkittävän osan, on tehtävillä valtionosuusuudistuksilla poikkeuksellisen suuri vaikutus kuntaamme. Keväällä 2020 on alkanut Vaalassa Metsälamminkankaalla tuulivoimapuiston rakentaminen. Vuoden 2021 loppuun mennessä alueelle valmistunut 24 tuulivoimalasta 15. Loput voimaloista valmistui alkuvuodesta 2022. Tuulivoimapuiston kiinteistövero on Vaalan kunnalle merkittävä. Edunvalvonnan näkökulmasta on Vaalan kunnalle ensiarvoisen tärkeää, että voimalaitoksien kiinteistövero säilyy täysimääräisenä kunnilla eikä siihen tule heikennyksiä.

Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamat haasteet näkyvät myös kuntataloudessa. Energian, polttoaineiden ja korkojen nousu tuovat merkittävästi lisää toimintakuluja. Korkokulut tulevat nousemaan merkittävästi lähivuosien suurempien investointien ja kasvaneen korkotason vuoksi.

Strategiset riskit:

- ☉ Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset rahoituksen, yhteistyökumppaneiden ja lainsäädännön suhteen.
- ☉ Toiminnan vastaavuus kuntalaisten tarpeisiin väestön ikääntyessä ja lapsimäärän vähentyessä. Hyvinvointialueen tuleva toiminta ja palvelujen turvaaminen ovat olennainen osa tulevaa edunvalvontaa. Kaikki Vaalasta lakkaavat palvelut vähentävät myös työpaikkoja ja siten aiheuttavat taloudellista haastetta tulevaisuuteen.
- ☉ Sisäilmaongelmien vaikutukset palvelurakenteeseen mm. lukio, kunnanvirasto, terveyskeskus ja Apaja.
- ☉ Rahoituspohjaan liittyvät mahdolliset muutokset kuten esimerkiksi kiinteistöveron muutokset tuuli- ja voimalaitosveron muodossa.

Taloudelliset riskit:

- ☉ Ukrainan sota ja sen vaikutukset korkomarkkinoihin, hankintasopimuksiin, energian hintaan ja saatavuuteen, rakennusmateriaalien ja ruokatarvikkeiden saatavuuteen, hädänalaisten auttamiseen, pakotteiden vaikutukset kauppaan ja verotuloihin, palvelukuorman lisääntyminen.
- ☉ Talousarvion tavoitetasossa pysyminen.
- ☉ Äkilliset muutokset palvelujen oston määrässä tai palvelujen hinnoissa
- ☉ Isoissa hankinnoissa onnistuminen ja hankintaosaaminen näissä, erityisesti tulevat suuret investoinnit kaikkine prosesseineen.
- ☉ Korjausvelan yhtäkkinen realisoituminen esimerkiksi pahana sisäilmaongelmana tai muina korjaustarpeina.
- ☉ Yllättävät tiedot kiinteistöjen kunnosta esimerkiksi kiinteistön paljastuttua purkukuntoiseksi.

Rahoitusriskit:

- ☉ Tulevaisuudessa tulevat suuret investoinnit aiheuttavat korkoriskin. Tämän vuoksi uusien lainojen korkosuojausta tulee miettiä tarkkaan ottaen huomioon vallitsevan kansainvälisen ja kansallisen taloudellisen tilanteen ja viralliset korkoennusteet.
- ☉ Korkoriski suurten peruskorjausten osalta.

Toiminnalliset riskit:

- ☉ Kunnan useat toiminnot ovat haavoittuvaisia henkilöstön vähyyden ja varahenkilöstön vajavaisuuden tai henkilöstön erikoisosaamisen vuoksi.
- ☉ Riittävän erityisosaamisen turvaaminen mm. uusien kunnan velvoitteiden vuoksi
- ☉ Sairauspoissaolot
- ☉ Tapaturmat
- ☉ Tietojärjestelmähäiriöt
- ☉ Avainhenkilöiden irtisanoutuminen sekä rekrytoinnissa epäonnistuminen

Vahinkoriskit ja kriisit:

- ☉ Kriisitilanteiden johtaminen ja niissä onnistuminen (esim. Koronaepidemia, myrskytuhot, pilaantunut vesi tai ruoka, sähkökatkokset, ihmisiin kohdistuvat uhat)

- ⊗ Vakuutusten ajanmukaisuus
- ⊗ Jätevesiverkoston kunto

Kunnan vakuutukset:

Kunnalla on Pohjola Vakuutus Oy:ssa seuraavat vakuutukset:

- ⊗ Henkilövakuutukset: Lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus, ryhmätapaturmavakuutus kunnan asukkaille ja muille ulkokuntalaisille kunnan järjestämässä toiminnassa sekä matkavakuutus
- ⊗ Omaisuusvakuutukset: Julkisyhteisön vakuutus, Venevakuutus
- ⊗ Metsävakuutus
- ⊗ Ajoneuvovakuutukset
- ⊗ Toiminnan vakuutukset: Julkisyhteisön ja julkisyhteisön hallinnon vastuuturvavakuutukset, oikeusturvavakuutus

1.10. Ympäristötekijät

Kirjanpitolain mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä tunnusluvut ja muut tiedot ympäristöstä. Toimintakertomukseen on syytä sisällyttää kuvaus niistä ympäristökysymyksistä, jotka vaikuttavat olennaisesti kunnan taloudelliseen tulokseen, asemaan tai toiminnan kehitykseen. Kunnan on vältettävä sellaisia päätöksiä, jotka sisältävät suuria taloudellisia riskejä tai kuormittavat kohtuuttomasti ympäristöä tai tulevia sukupolvia.

Kunnan strategiassa on korostettu kunnan toimintojen ja palvelujen kehittämisessä kestävä kehityksen periaatteita. Vaalan kunta on kunnanvaltuuston päätöksellä sitoutunut HINKU-kuntana kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteeseen ja ottamaan ympäristövaikutukset huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossa. Ympäristötekijöiden osalta kunnassa on kiinnitetty huomiota mm. seuraaviin seikkoihin:

- ⊗ Energian kulutuksen seuranta. Kunta kuuluu Hinku-kuntaverkoston, jossa kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Teknisellä osastolla on valmistelussa Energiatehokkuussopimukseen liittyminen
- ⊗ Vaihtoehtojen etsiminen öljylämmitykselle (luopuminen kokonaan), kunnan eri työpisteiden haastaminen energian säästämiseen (palkitseminen onnistumisesta)
- ⊗ Liikenteen päästöt: Julkisen liikenteen kehittäminen, yhteiskäyttöautoihin siirtyminen, suunnitelma kunnan autojen vaihtamisesta hybridi- ja sähköautoihin. Sähkö- ja biokaasuautojen käyttöedellytysten mahdollistaminen
- ⊗ Tyhjien ja tarpeettomien kiinteistöjen purku
- ⊗ Turpeen polttamisen vähentäminen.
- ⊗ Lajittelun ja kierrätyksen mahdollistaminen paremmin
- ⊗ Maalämpöenergian edistäminen, porauksen ja kuljetuksen mahdollistaminen kunnallisella maalla

- ☉ Hyödynnämme ilmastotyössä tehokkaasti hankkeita
- ☉ Vesistöjen kunnostus
- ☉ Sitoutetaan yrityksiä, paikallisia asukkaita, vapaa-ajan asukkaita ja turisteja ilmastotyöhön
- ☉ Pyrimme käyttämään julkisessa ruokahuollossa lähiruokaa ja luomua huomioiden hankintasopimukset.

1.11. Kunnanhallituksen selonteko sisäisen ja riskienhallinnan valvonnan järjestämisestä

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan toimintakertomukseen tulee lisätä kohta ”Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä”. Selontekojen tulee perustua kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan systemaattiseen arviointiin ja siitä tulisi käydä ilmi:

- ☉ Mihin selonteko perustuu
- ☉ Mitä sisäisen valvonnan osa-alueita on arvioitu selonteon perustaksi ja miten arviointi on suoritettu sekä miten arviointitulokset on käsitelty
- ☉ Mihin yksiköihin, toimintoihin, tietojärjestelmiin arviointi on kohdistunut eli kuinka kattavaa arviointi on ollut
- ☉ Mitä olennaisia puutteita ja virheitä sisäisessä valvonnassa, riskienhallinnassa ja konsernivalvonnassa on havaittu ja kuinka puutteita ja virheitä aiotaan korjata
- ☉ Täsmällinen kannanotto sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan riittävydestä ja toimivuudesta

Tilintarkastajan on tarkastuskertomuksessa annettava lausunto siitä, onko sisäinen valvonta kunnassa asianmukaisesti järjestetty.

Tämä selonteko perustuu kunnan johtoryhmän ja eri hallintokuntien tekemiin havaintoihin. Vaalan kunnanhallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet 22.5.2012 § 107. Sisäinen valvonta koostuu luottamushenkilöiden toimintaseurannasta, sisäisestä tarkkailusta ja sisäisestä tarkastuksesta. Kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja tarkastussäännön mukaisesti.

Sisäinen valvonta on johtamisen apuväline kohtuullisen varmuuden hankkimiseksi tavoitteiden saavuttamiseksi. Johdon on varmistettava, että luodaan oikeanlainen sisäisen valvonnan rakenne ja pidetään se tehokkaana tarkastamalla sitä ja pitämällä se ajan tasalla. Sisäisen valvonnan voidaan todeta kokonaisuudessaan onnistuneen hyvin. Sisäisen valvonnan onnistumisesta raportoidaan toimielimille (lautakunnat, kunnanhallitus, valtuusto) useita kertoja vuodessa esimerkiksi talousraporttien ja osavuositarkastusten yhteydessä. Arviointi on suoritettu myös tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

Vaalan kunnan suurimmat riskit ovat tällä hetkellä luonteeltaan strategisia ja taloudellisia. Erityisinä riskeinä nousevat esille sisäilmaongelmat, joihin on yritetty vaikuttaa sisäilmajohtoryhmän palaverilla, erilaisilla sisäilmatesteillä ja korjausremonteilla. Eri kiinteistöihin on tehty

sisäilmatutkimuksia ja niistä saatu tieto on pyritty hyödyntämään ongelmien ratkaisemiseksi. Sisäilmaongelmiin on pystytty panostamaan aikaisempaa enemmän johtuen parantuneesta henkilöstöresurssista ja erityisosaamisesta. Lievää parannusta sisäilmariskeissä on tapahtunut, mutta haasteita on edelleen strategisesti tärkeissä kohteissa kuten mm. Apajan tilat, terveyskeskus ja kunnanvirasto. Varsinkin kunnanvirastolla sisäilmaoireilu on kasvanut. Huomioitavaa on, että koulukeskuksen sisäilman tilanne on aikaisempaa parempi.

Vuonna 2019 on valmistunut kiinteistökartoitus Vaalan kunnan omistamista kiinteistöistä. Kartoituksen suurin huolenaihe on korjausvelka. Kiinteistökartoituksen pohjalta on tehty suuntaa antava kiinteistöstrategia, joka ottaa kantaa kiinteistöjen tulevaisuuteen. Terveyskeskuksen haasteiden korjauksen arvio on suurempi kuin uuden rakentamisen hinta. Tämän vuoksi aloitettiin uuden toimitilan suunnittelu.

Merkittävä riski on myös eläköityminen / tiedonsiirto / uuden henkilökunnan rekrytoinnissa epäonnistuminen. Elinkeinopalveluiden osalta merkittäväksi riskiksi nousi yritysten ongelmat rahoituksen saamisessa ja rekrytoinnissa. Kunnan ja yritysten välisessä yhteistyössä on edelleen parannettavaa. Elokuussa 2020 Humanpolis Oy sai koronaan liittyen hankkeen (Koronakriisiin vastaaminen Oulujokilaaksossa), jossa yritysten tueksi saatiin elinvoimakoordinaattori. Hankkeen tavoitteena oli auttaa alueen yrityksiä selviytymään Koronakriisistä. Vuonna 2021 Vaalan kunta perusti vakinaisen elinkeinopäällikön tehtävän Humanpolis Oy:n organisaatioon palvelemaan paikallisia yrityksiä sekä tukemaan Vaalan elinvoimaa. Vuoden 2022 lopussa valmisteltiin Humanpolis Oy:n elinkeinopäällikön tehtävän siirtämistä kuntaan ja se toteutettiin 1.1.2023.

Korkotason kasvuun on varauduttu taloussuunnitelmassa. Osa lainoista on kiinteillä koroilla, jolloin niiden korkojen ennustaminen on helppoa. Pitkäaikaisten lainojen korkoriski on suhteellisen pieni, koska suojaamattomien lainojen kanta on pieni. Vuoden 2022 kevään aikana korkotaso lähti voimakkaaseen nousuun, joka on jatkunut alkukevääseen 2023 saakka. 12 kuukauden euribor on käynyt korkeimmillaan lähes 4 prosentissa. Tällä hetkellä vastaava korko on 3,4 %. Markkinat ennustavat lähikuukausille korkotason maltillista nousua. Kunnan kannalta korkoriski liittyy tuleviin suuriin investointeihin, jolloin pitkäaikainen laina kasvaa merkittävästi.

Kunnan riskinä on myös tiettyjen toimintojen haavoittuvaisuus esimerkiksi ennalta arvaamattomien sairaslomien aktivoituessa. Riskiksi ja toisaalta mahdollisuudeksi voidaan arvioida myös organisaation uudistuminen; miten siirtää vanhojen työntekijöiden osaaminen ja onnistua uusien työntekijöiden rekrytoimisessa. Myös valtion talous- ja kuntapolitiikan linjaukset tuovat epävakautta talouden suunnitteluun.

Taloussuunnittelukaudella Vaalan kunnan on hyvä:

- ☉ Tehdä arvio tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista (riskit ja mahdollisuudet) kunnan tehtävien toteuttamiseen. Hyvinvointialueen järjestämien palveluiden turvaaminen on kunnan kannalta tärkeää
- ☉ Arvioida kiinteistöstrategiaa ja tehdä tarvittaessa siihen muutoksia
- ☉ Tehdä selkeä suunnitelma valtuustokauden investoinneista
- ☉ Tehdä asuntopoliittinen ohjelma siitä, kuinka kuntakonsernin asuntokantaa tulevaisuudessa uusitaan ja puretaan
- ☉ Linjata selkeästi ne keinot, joihin kunta sitoutuu yritysten huokuttelemiseksi paikkakunnalle

2. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

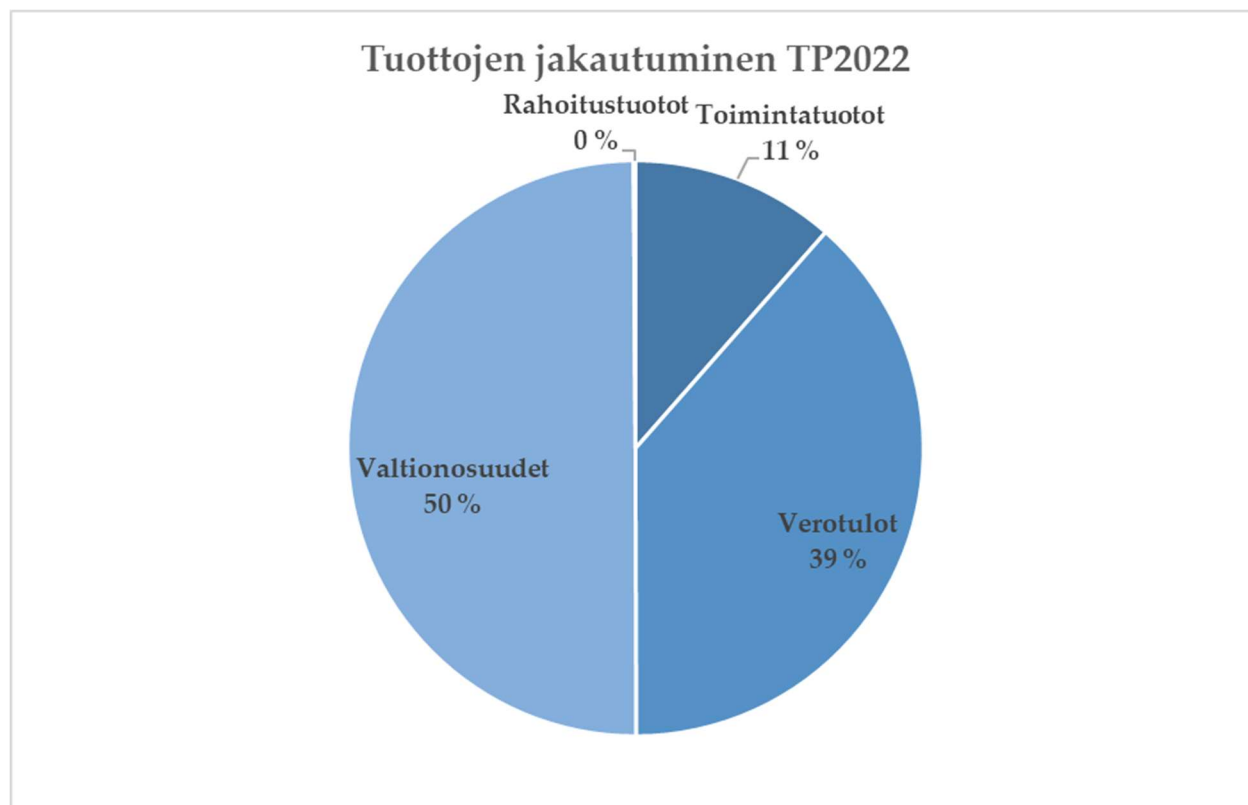
2.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Kunnan tuloslaskelma osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

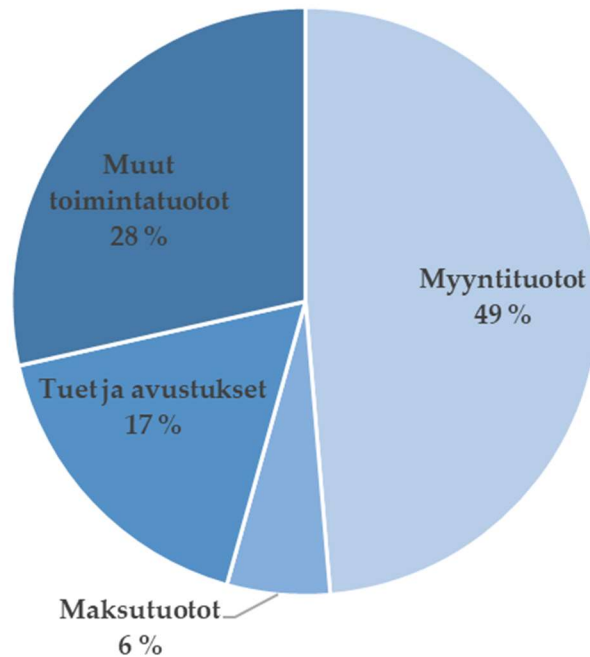
Kuntakonsernin vuoden 2022 tilikauden tulos oli noin 1 566 608 euroa ylijäämäinen. Tilikauden tulos parani n. 137 700 eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Peruskunnan vuoden 2022 tilikauden tulos oli 1 938 722, 23 euroa ylijäämäinen. Tilikauden tulos parani noin 794 000 euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Tuotot (peruskunta)

Toimintatuottojen jakautuminen TP2022

Peruskunnan toimintatuotot olivat 3 499 397 euroa (ulkoiset ja sisäiset) ja ne laskivat vuoden 2021 tilinpäätöksestä noin 399 000 eurolla eli 11,4 %:lla.

Verotuloja kertyi yhteensä noin 11,729 miljoonaa euroa. Vuoteen 2021 verrattuna verotulot laskivat noin 49 000 euroa (0,4% %:a). Valtionosuudet olivat noin 15 216 000 € ja ne nousivat edellisestä vuodesta noin 1 970 000 euroa. Yhteensä verotulot ja valtionosuudet kasvoivat noin 1 921 000 euroa edellisestä vuodesta.

Rahoitustuotot olivat noin 33 000 euroa. Tuottoja (korkotuotot ja muut rahoitustuotot) kertyi noin 3 900 euroa vähemmän kuin vuonna 2021.

Kulut

Peruskunnan ulkoisten ja sisäisten toimintakulujen kokonaismäärä vuonna 2022 oli noin 27 734 000 euroa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli n. 741 000 €.

Kunnan toimintakulut ilman sosiaali- ja terveystalvueluita nousivat vuodesta 2021 yhteensä noin 698 000 euroa. Toimintakulut nousivat kauttaaltaan mutta eritoten palvelujen oston osuus kulujen nousuun on suuri. Yleinen kustannusten nousu vuoden aikana on vaikuttanut myös toimintakulujen kasvamiseen.

Rahoituskulut olivat n. 46 000 euroa. Nousua edellisvuoteen oli n. 15 000 euroa. Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin 1 152 550,67 euron verran.

Toiminta- ja vuosikate

Toimintakulujen ja toimintatuottojen erotuksena muodostuva kunnan toimintakate osoittaa, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate vuonna 2022 oli noin -24 227 098,55 euroa. Se heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna noin 1 141 000 eurolla.

Vuosikate kuvaa kokonaistulorahoituksen riittävyyttä. Kunnan vuosikate oli vuonna 2022 yhteensä noin 2 705 463 €. Vuosikate parani edellisestä vuodesta noin 761 000 €. Kunnan käyttötalouden tulorahoitus vuosikatteella mitattuna on ylijäämäinen. Tavoitteena tulee saada vuosikate vähintään suunnitelman mukaisten poistojen tasolle. Vuosikatteen tulee olla hyvällä tasolla, jotta lainavastuita voidaan hoitaa. Hyvän vuosikatteen avulla voidaan myös käyttötaloudesta toteuttaa investointeja. Vuosikate per asukas on noin 1 030 euroa/ as. Vuosikate/poistot –tunnusluku (234 %) osoittaa vuosikatteen olevan riittävällä tasolla, sillä yli 100 %:lla kunnan tulorahoituksen oletetaan olevan riittävä. Tunnuslukuun vaikuttavat tehdyt terveystieteiden ylimääräiset poistot (noin 308 000). Ilman niitä tunnusluku olisi 321 %.

TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2019	2020	2021	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	14,13	14,38	12,26	14,44	12,6
Vuosikate poistoista %	82	57	71	164	234
Vuosikate, euroa/asukas	285	254	308	728	1030
Asukasmäärä	2871	2783	2738	2671	2626

2.2. Toiminnan rahoitus

Tilinpäätöksen rahoituslaskelma koostuu kunnan varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma johdetaan tilinpäätöksen tuloslaskelmasta ja taseesta.

Rahoituslaskelma sisältää pelkästään peruskunnan tiedot, sillä yhtiöittämisen seurauksena liikelaitosten tasevarallisuus ja liiketoiminnot ovat siirtyneet kunnan 100% omistamille tytäryhtiöille. Rahoituslaskelman vertailutietona on esitetty peruskunnan rahoituslaskelman tiedot. Rahoituslaskelman tiedot ovat vertailukelpoisia vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöslukuihin.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2021 oli noin 820 357 euroa ylijäämäinen. Vuonna 2022 vastaava luku oli noin 1 468 400 euroa ylijäämäinen. Vuonna 2022 varsinaiset investointimenot olivat noin 1 318 000 euroa. Saadut tulot investointeihin olivat noin 46 000 euroa, joten peruskunnan

nettoinvestoinnit olivat noin 1 272 000 euroa. Toiminnan ja investointien rahavirran positiivisuus ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä puolestaan ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirta oli noin -1 568 000 euroa. Uutta pitkäaikaista lainaa ei otettu lainkaan, vaan rahoitustarve on hoidettu lyhytaikaisella rahoituksella. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin noin 806 000 euroa. Lyhytaikaista lainaa lyhennettiin 1 600 000 euroa. Peruskunnan lainakanta oli vuoden lopussa noin 6,476 miljoonaa euroa. Lainakanta lyheni vuoden takaisesta noin 2 406 000 euroa. Vuokra- ja leasingvastuita kunnalla oli vuonna 2022 yhteensä noin 260 400 euroa.

Rahavarojen muutos

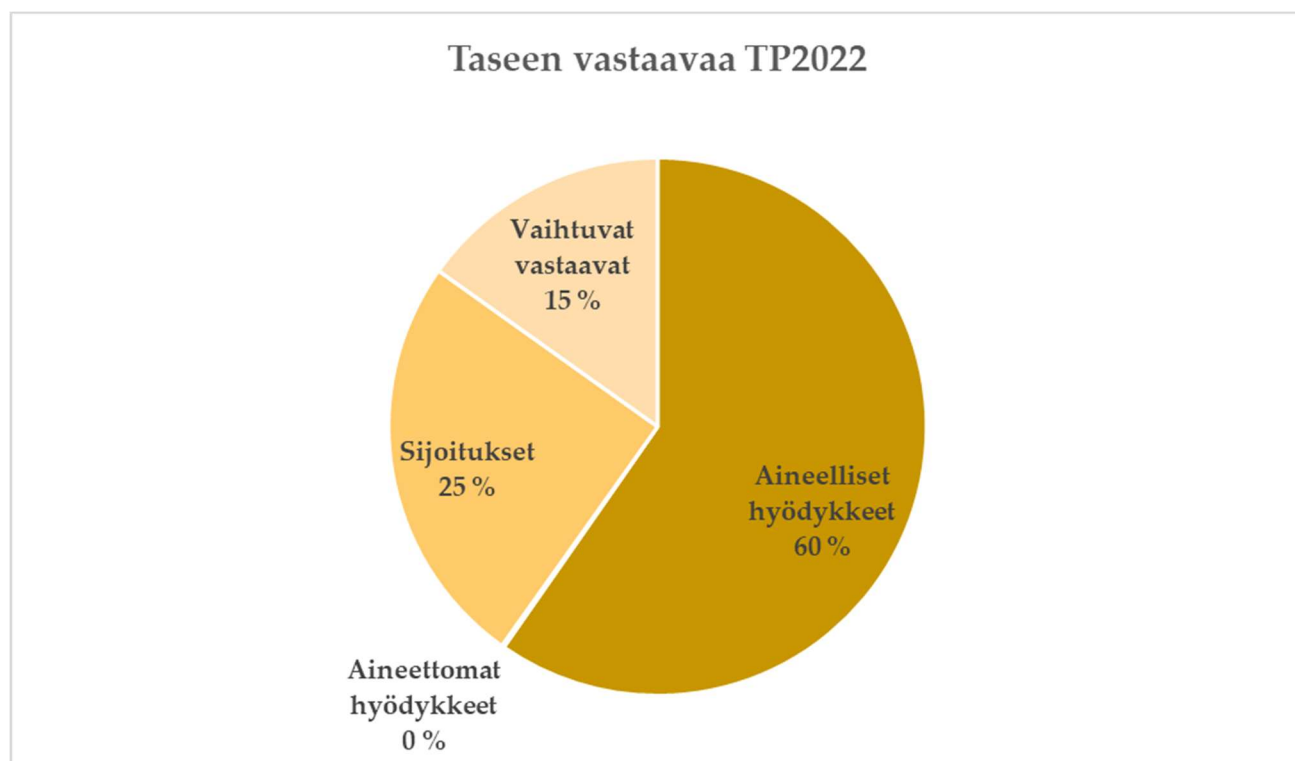
Rahavarojen muutos muodostuu rahoitustoiminnan muutosten nettomäärän sekä tulorahoituksen ja investointien nettomäärän erotuksena. Rahavarojen muutos oli -99 315,60 euroa.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokate vuonna 2022 oli 3,24. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraanpääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Hyvänä lainanhoitokykyä voidaan pitää silloin, kun tunnusluvun arvo on yli 2.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Vuoden 2022 lopun rahavaroilla olisi voitu kattaa kassasta 9,61 päivän maksut.

3. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

3.1. Tase ja sen tunnusluvut (peruskunta)

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseesta laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase ja esitetyt taseen vertailutiedot sisältävät pelkästään peruskunnan tase-erät.

Vastaavaa

Pysyviin vastaaviin sisällytetään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka vaikuttavat tuotannontekijöinä useana tilikautena sekä toimialasijoittamisen osakkeet, osuudet ja muut sijoitukset. Pysyvät vastaavat on arvostettu hankintahintaan ja poistot on laskettu hyväksytyn poistosuunnitelman perusteella.

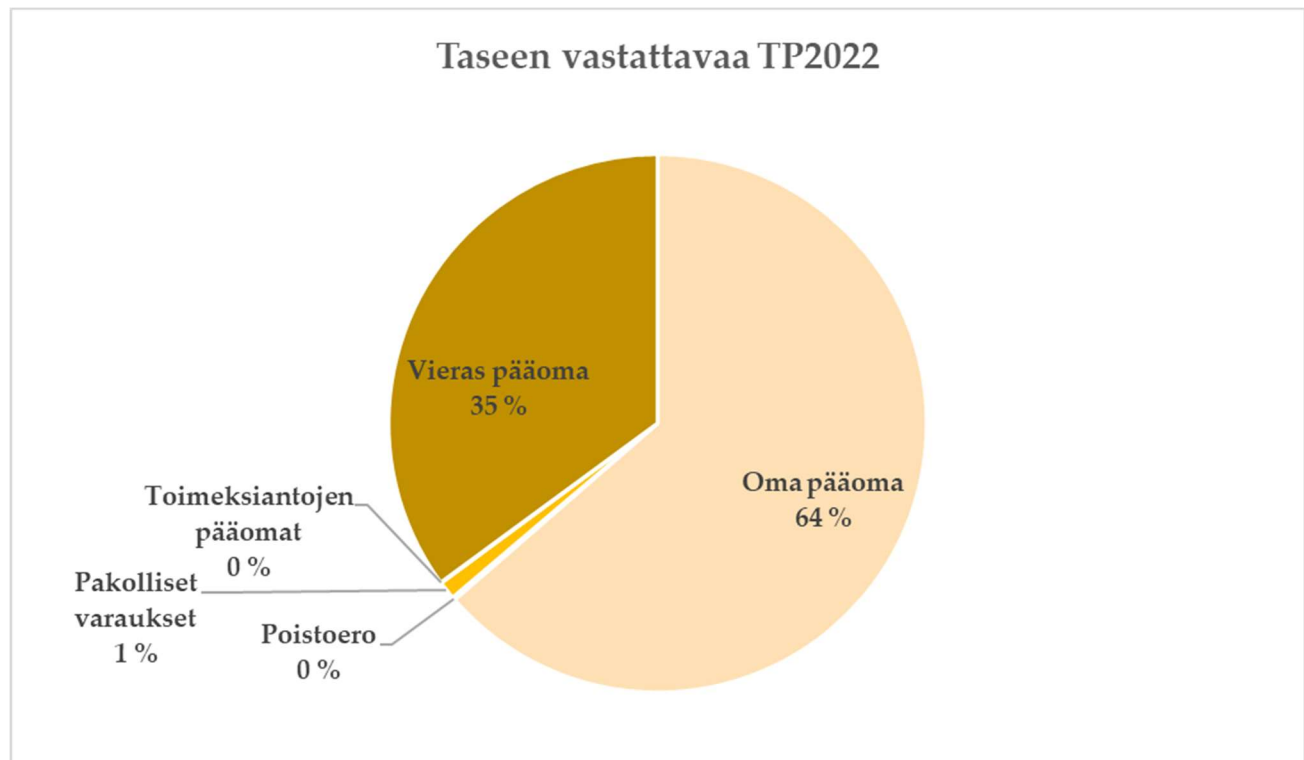
Poistosuunnitelmat ja pysyvien vastaavien muutokset on esitetty liitetiedoissa. Pysyvien vastaavien arvo taseessa oli peruskunnalla vuoden 2022 lopussa noin 20,556 miljoonaa euroa. Pysyvien vastaavien suurin erä on aineelliset hyödykkeet, joita oli noin 14,461 miljoonaa euroa vuoden 2022 lopussa. Rakennusten arvo oli noin 9,272 miljoonaa euroa ja kiinteiden rakenteiden ja laitteiden arvo oli noin 2,721 miljoonaa.

Sijoituksia eli osakkeita ja osuuksia sekä muita saamisia oli n. 6,058 miljoonaa euroa. Kasvua on vuoden edelliseen vuoteen verrattuna noin 53 000 euroa.

Vaihtuviin vastaaviin luetaan vaihto-omaisuus, pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset, rahoitusarvopaperit

sekä rahat ja pankkisaamiset. Vaihtuvia vastaavia oli vuoden lopussa yhteensä noin 3,671 miljoonaa euroa.

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase ja esitetyt taseen vertailutiedot sisältävät pelkästään peruskunnan tase-erät.

3.2. Kunnan kokonaistulot ja –menot

TULOT	euroa	%
Toimintatuotot	3 499 397	11,42
Verotulot	11 729 433	38,29
Valtionosuudet	15 215 691	49,68
Korkotuotot	25 664	0,08
Muut rahoitustuotot	7 481	0,02
Satunnaiset tuotot		
Tulorahoituksen korjauserät		
- Käyttöomaisuuden myyntivoitot	14 918	0,05
Rahoitusosuudet inv.menoihin	80 886	0,26
Käyttöomaisuuden myyntitulot	50 300	0,16
Antolainasaamisten vähennykset	6 250	0,02
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		
Oman pääoman lisäykset		
Kokonaistulot yhteensä	30 630 020	100
MENOT		
Varsinainen toiminta	euroa	%
Toimintakulut		
- Valmistus omaan käyttöön	27 733 854	91,63
Arvonlisäveron takaisinperintä	-7 359	-0,02
Korkokulut		
Muut rahoituskulut	40 033	0,13
Satunnaiset kulut	5 675	0,02
Tulorahoituksen korjauserät		
+/- Pakollisten varausten muutos		
- Käyttöomaisuuden myyntitappiot		
	30 222	0,10
Investoinnit		
Käyttöomaisuusinvestoinnit		
Rahoitustoiminta	58 700	0,19
Antolainasaamisten lisäykset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	806 493	2,66
Oman pääoman vähennykset	1 600 000	5,29
	30 267 618	100

Taulukossa on esitetty sisäiset ja ulkoiset luvut.

4. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

4.1. Vaalan kunnan konsernirakenne

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty kpl	Ei yhdistelty kpl
Tytäryhteisöt		
☉ Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt: Koy Vaalan Niska	1	
☉ Muut yhtiöt: Vaalan Vesi ja Lämpö Oy	1	
Kuntayhtymät		
☉ Oulunkaaren kuntayhtymä	1	
☉ Kainuun Jätehuollon kuntayhtymä	1	
☉ Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	1	
Osakkuusyhteisöt		
☉ Humanpolis Oy	1	

4.2. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kiinteistö Oy Vaalan Niska

Yhtiön koko osakepääoman omistaa 100% Vaalan kunta. Yhtiöllä oli takanaan 27. toimintavuosi. Yhtiön toimialana on rakennuttaa, omistaa ja hallita kiinteistöjä, ostaa ja vuokrata alueita ja rakennuksia sekä antaa vuokralle kiinteistöjä ja huoneistoja. Yhtiön tarkoituksena on järjestää ja tarjota luotettavia asuinhuoneistojen vuokrauspalveluja. Toimintaa harjoitetaan omakustannusperiaatteella ilman voiton tavoittelua. Yhtiö täyttää tulo- ja varallisuusverolain mukaisesti verosta vapaiden yhtiöiden edellytykset ja yhtiö on hakeutunut ennakkoperintärekisteriin sekä arvonlisäverorekisteriin.

Toiminnanlaajuuteen sisältyi vuonna 2022 14 kpl kiinteistökohteita eri osoitteissa, pääosin kylätaajamassa ja sen välittömässä läheisyydessä. Yhtiön kaikkien kiinteistöjen rakennustyyppi on rivitalo. Kiinteistöjen ja rakennelmien rakennustilavuus oli noin 33 180 m³, josta muodostuu asuinhuoneistopinta-alaksi 8814 m² 142 asuinhuoneistolla.

Kullakin kiinteistöllä sijaitsivat soveltuvien osien jäteasemat, paikka-alueet, yhteistilat ja tekniset tilat. Kiinteistöissä asui keskimäärin noin 150 kuntalaista. Asukkaiden keskimääräinen jakauma oli

seuraava: lapsiperheet 14,0%, lapseton pariskunta 4,0%, yksin asuva 45,0%, eläkeläinen 36,0% ja muuta 1,0%. Yhtiön kokonaiskäyttöaste oli noin 92% koko vuoden aikana.

Yhtiö järjestää Khall 4.9.2018 § 211 päätöksien mukaisesti myös suoraan kunnan omistamien ja eräiden yhteisöjen asuinhuoneistojen isännöinnin, kirjanpidon, vuokrauspalvelut sekä talonmiespalvelut. Yhtiön vuonna 2022 koko isännöintipalveluiden kokonaishuonemäärä oli asuinhuoneistojen osalta 253 asuntoa. Sen lisäksi isännöitävänä oli 4 liikehuonetta.

Yhtiön hallitus muodostui viidestä varsinaisesta jäsenestä ja kahdesta varajäsenestä. Yhtiön henkilökunnan vahvuus 31.12.2022 on ollut 3 henkilöä. Henkilöstön on muodostanut toimitusjohtaja, toimistonhoitaja ja kiinteistöhuollon työntekijä, jonka päivystysajan työt on järjestetty kuntakonsernitasolla. Varsinainen yhtiökokous järjestettiin 25.5.2022, jossa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2021.

Asunnoista perittäviä vuokrien määrää on korotettu 1.4.2022 lukien 2,0%. Uudet vuokrat kylän kiinteistöille olivat 7,76 – 9,51 €/m²/kk ja Sahanrannan kiinteistöille 9,41- 9,51 €/m²/kk.

Sähkölämmitteisissä (2kpl Poukamonkangas ja Taimentie 2) kiinteistöissä korotetut

vuokrat vaihtelivat välillä 7,15 – 7,70 €/m²/kk.

Käyttökorvauksien hinnat 1.4.2022 alkaen:

- ☉ Henkilöperusteiset vesimaksut 19,75 €/henkilö/kk
- ☉ Vesimittariperusteiset vesimaksut 4,85 €/m³/kylmä ja 8,95 €/m³/lämmin
- ☉ Saunavuorot ja P-paikoituspaikat 12,00 €/huoneisto/kk
- ☉ Valokuitukaapelin maksu 9,95 €/huoneisto/kk (30.6.2022 asti)
- ☉ Pesutupamaksu varauskirjan mukaan 2,00 €/1h

Vuokrien määriin vaikuttaa asuntojen lämmitysmuoto, rakennuksien elinkaari ja niiden mahdolliset peruskorjausten kustannukset, sijainti, varustetaso, laatu ja pääomakulut. Yhtiön 11 kiinteistöissä oli vesilaskutus järjestetty vesimittarilukemien käyttäjäkulutusten mukaisesti, muutoin se oli järjestetty henkilöperusteisesti. Vesimaksut (m3) muodostuvat vesilaitoksen hinnastojen pohjalta.

Valtiokonttorilainoja lyhennettiin toimintavuoden aikana pitkäaikaisen velkakirjaehtoien mukaisesti. Kunnan tertiäärilainoista suoritettiin velkakirjojen mukaiset korot ilman lyhennyksiä. Toimintavuonna ei suoritettu ylimääräisiä lainaosuussuorituksia.

Pääomalainaa 31.12.2022 tilinpäätöksessä oli valtiokonttorille 307.337,92€ (ed.tp. 450.527,36 €) ja kunnalle tertiärlainaa 368.203,58 € sekä oman pääoman ehtoista lainaa 374.545,00 €. Lainoja oli yhteensä: 1.083.834,98 €. Panttikirjoihin tai kiinnityksiin tapahtuneet muutokset: Valtionkonttorin kiinnityksiä kuoletettiin ja siirrettiin yhtiön nimiin yhteensä 122.129,57 €.

Vaalan Niskan tulos

Kiinteistö Oy Vaalan Niskan liikevaihto oli 931.756,1 (ed. vuosi 879.068,44 €) ja yhtiön tulos oli - 1.109,75 € tappiollinen

Yhtiön 1.1-31.12.2022 tilinpäätös on koottu yhtiön omalle tilinpäätökselle.

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy on Vaalan kunnan omistama osakeyhtiö. Yhtiöllä on oma hallitus: puheenjohtaja ja neljä jäsentä.

Yhtiön henkilökunnan vahvuus on kasvanut vuonna 2022 kuuteen henkilöön. Henkilöstön on muodostanut toimitusjohtaja, toimistos sihteeri, vesilaitoksen hoitaja, lämpölaitoksen hoitaja, jätevedenpuhdistamon hoitaja ja asennusmies. Yhtiön perustamisesta lähtien toimitusjohtajana on toiminut Kalle Kurtti.

Yhtiön sisällä toimii LVI-palvelut, jota myydään kuntakonsernille, yrityksille ja yksityisille. Yhtiön henkilökunnasta osa osallistuu kunnan kiinteistönhoitajien kanssa järjestettyyn laitosmiespäivystykseen. Vesi-, viemäri- ja kaukolämpöverkoston rakentamiseen käytetään omaa henkilökuntaa, kunnan teknisen toimen henkilöitä sekä tarvittaessa ulkopuolista ja tilapäistä työvoimaa.

Tulos

Vuonna 2022 Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n liikevaihto oli 1 718 159,22€, tulos 134 024,10€ ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja, 51,44€ ylijäämäinen verojen jälkeen. Tulos ennen veroja ylitti 27 682,10€ budjetoidun tuloksen. Hyvä tulos johtui mm. vankilan kaukolämpölinjan liittymismaksun tulouttamisesta. Lopullinen tulos minimoitiin poistoeron muutoksella.

VESILAITOS

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy tuottaa vesihuoltopalveluja toiminta-alueellaan keskustaajaman, Oterman, Jaalangan, Manamansalon ja Säräisniemen alueiden asukkaille. Veneheiton, Pelson ja Neittävän alueilla toimivat omat vesiosuuskunnat.

	2022	2021	2020	2019	2018
pumpattu pohjavesimäärä	553 056 m ³	524 314 m ³	452 998 m ³	524 392 m ³	517 619 m ³
veden myynti	234 570 m ³	225 121 m ³	231 034 m ³	259 379m ³	207 512 m ³
vesijohtoverkoston pituus	n. 675 km	n. 668 km	n. 665 km	n.661 km	n. 658 km

7 vedenottamo: Vaala, Oterma, Kankari, Manamansalo, Säräisniemi, Rokuanjärvi sekä Tiukumäki yhdessä Länsi-Vaalan vesiosuuskunnan kanssa.

VIEMÄRILAITOS

Vaalassa viemärointi on toteutettu keskustaajaman, Säräisniemen, Neittävän, Kankarin sekä osin Jaalangan, Pelson ja Manamansalon alueiden asukkaille. Jätevedet johdetaan Vaalan jätevedenpuhdistamolle, pois lukien Pelson ja Manamansalon alueet.

	2022	2021	2020	2019	2018
jätevedenpuhdistamolla puhdistettu jätevesi	236 642 m ³	276 434 m ³	285 784 m ³	189 608 m ³	117 062 m ³
laskutettu jätevesimäärä	91 346 m ³	94 542 m ³	94 916 m ³	99 996 m ³	93 528 m ³
viemäriverkoston kokonaispituus	n. 151 km	n. 149 km	n. 148 km	n. 147 km	n. 146 km

- 2 jätevedenpuhdistamoa, Vaala ja Manamansalo
- 34 jätevedenpumppaamoa

KAUKOLÄMPÖLAITOS

Vaalan kaukolämpölaitos tuottaa keskitetysti lämpöpalveluja Vaalan keskustaajaman alueella sijaitseviin kiinteistöihin. Liittyneissä kiinteistöissä on julkisia rakennuksia, rivitaloja, omakotitaloja sekä liike- ja teollisuusrakennuksia. Kaukolämmön myynti pieneni edelliseen vuoteen verrattuna ja oli normaalilla tasolla.

Lämpöenergia tuotettiin pääosin 2018 valmistuneella KPA -laitoksella (11 345 MWh), kokonaisuudessaan verkostoon tuotettu energia oli 14 507 MWh. 1,5MW:n biolaitos tuotti verkostoon energiaa 3 162 MWh. Lämpöenergiasta tuotettiin turpeella 70,1 %, hakkeella 28,5 %, pelletillä 0,0 % ja kevyellä öljyllä 1,4 %.

Tavoite oli käyttää turvetta 75 %, haketta 21 %, pellettiä 3 % ja öljyä 1 %. Tavoitteet saavutettiin pääosin ja öljynkäyttö pysyi kurissa. Öljyä ostettiin varastoon joulukuussa, todellinen kulutus oli pienempi.

Kokonaismäärä osto energiaa oli 15 796 MWh (vuonna 2021, 15 975 MWh).

Lämpöenergian myynnistä 39,7% käytettiin kunnan omistamilla kiinteistöillä, 13,6% Vaalan Niskan kiinteistöillä ja 46,7 % myytiin yksityisille kuluttajille.

Kaukolämpölaitoksella oli 97 lämmönkuluttajaa, joista kunnan kiinteistöjä oli 25 kpl, yksityisiä 59 kpl ja Niska Oy:n kiinteistöjä 13 kpl Uusi kaukolämpöliittymä on rakenteilla uudelle vankilalle.

Tulevaisuus

Kaukolämpölaitoksen lämmön myyntiin vaikuttaa vahvasti vuotuinen sää. Verkoston laajentamiseksi neuvotellaan uusien kiinteistöjen liittämistä kaukolämpöverkkoon. Lämpötaksoja tullaan tarkistamaan yleisen kustannustason mukaisesti.

Vaalan kunta on Hinku-kunta. Uusia kaukolämmöntuotantotapoja on kartoitettu turpeen korvaamiseksi ja hiilineutraalin lämmön tuottamiseksi. Tässä asiassa riittää haastetta myös tuleville vuosille.

4.3. Arvio konsernin tulevasta kehityksestä

Nykyinen konsernirakenne mahdollistaa tehokkaan talouden seurannan ja suunnittelun sekä antaa hyvät edellytykset onnistuneelle ja tehokkaalle konsernijohtamiselle. Vuosi 2022 on vahvistanut edelleen ajatusta siitä, että Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:llä on hyvät edellytykset toimia taloudellisesti itsenäisenä yhtiöinä. Koy Vaalan Niska joutuu investoimaan ja korjausrakentamaan lähivuosina, josta aiheutuu kasvava lainataakka. Yhtiön kiinteistökanta on vanhaa, joten tulevaisuudessa on todennäköisesti edessä lisää uudisrakentamista ja elinkaaren päässä olevien kiinteistöjen purkamista. Olennaista yhtiön toiminnassa on pitää vuokra-asuntojen käyttöaste mahdollisimman korkealla. Suuressa osassa yhtiön kiinteistöissä on runsaasti korjausvelkaa eikä kiinteistöjä pystytä tällä hetkellä peruskorjaamaan, vaan joudutaan tyytymään pieniin kunnostustöihin. Kunnan rooli tulee korostumaan jatkossa yrityksen uusien lainojen takajana, jotta lainojen korot saadaan mahdollisimman matalaksi. Kunta on antanut takauksen Koy Vaalan Niskalle takauksen uusinvestointiin ja korjausrakentamisen lainaan. On todennäköistä, että kunta joutuu rahoittamaan Koy Vaalan Niskan toimintaa, jotta se selviytyy tulevista lainavelvoitteista.

4.4. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta on kuntakonsernissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on mainituilla kohdealueilla tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella

Vaalan kunnanvaltuusto on hyväksynyt päivitetyt konserniohjeet 25.1.2017 § 5. Konserniohjeilla Vaalan kunnanvaltuusto antaa konsernitason toimintaohjeet ja -periaatteet sekä täsmentää kunnan ja kunnanhallituksen asemaa konsernin johtajana. Käytännössä yhtiöiden toimintaa ja näiden konserniohjeiden noudattamista valvoo kunnanjohtaja ja kunnanjohtajan määräämä henkilö.

Konserniohje sisältää konsernin johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyviä asioita sekä määrittelee, minkälaista yhteistyötä konsernitasolla tehdään esimerkiksi rahoituksessa, sijoitustoiminnassa, riskien hallinnassa sekä henkilöstöasioissa.

Konserniohjeita sovelletaan Kiinteistö Oy Vaalan Niskaan sekä Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n. Konsernivalvonnassa ei ole havaittu suuria puutteita tai ongelmia.

5. KUNNANHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ

5.1. Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n mukaan tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä.

Peruskunta:

Tilikauden tulos tuloslaskelmassa ennen tuloksenkäsittelyä on 1 552 912,73 euroa ylijäämäinen. Poistoeron muutosta kirjataan noin 385 809,50 €, jonka jälkeen kunnan tilikauden ylijäämä on 1 938 722,23 euroa.

Kunnanhallitus esittää tuloksen käsittelystä, että peruskunnan tilikauden ylijäämä 1 942 920,77 euroa kirjataan kunnan omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämä-tilille. Kumulatiivista ylijäämää on peruskunnan taseessa tämän jälkeen n. 4,885 miljoonaa euroa.

5.2. Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä on uudistettu. Uudistetut kriisikuntakriteerit kuvaavat kunnan taloutta eri näkökulmista nykyistä paremmin. Kriisikuntamittariston rakenne säilyy ennallaan, mutta tunnuslukuja ja niiden raja-arvoja on muutettu. Laki on tullut voimaan 1.3.2019. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Siihen asti on sovellettu, mitä lain voimaan tullessa voimassa olleessa kuntalain 118 §:ssä on säädetty.

Arviointimenettely voidaan jatkossa käynnistää:

- ☉ Jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa. *(ei muutosta nykyiseen)*
- ☉ Jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa *(ei muutosta nykyiseen)*

Tai

- ☉ Jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot

- ⊗ Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia (*nykyisin konsernin negatiivinen vuosikate*);
- ⊗ Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
- ⊗ Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
- ⊗ Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

Vaalan kunnalla ei ole velvoitetta alijäämän kattamissuunnitelman laatimiseen. Talouden tarkka seuranta on kuitenkin tarpeen.

Talousarviossa 2022 on arvioitu, että kunnan verotulot ja valtionosuudet ovat yhteensä noin 27 016 500 euroa eli noin 72 000 euroa suuremmat kuin tilinpäätöksessä 2022. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä verotulot ja valtionosuudet ovat yhteensä noin 26 945 000 euroa. Peruskunnan vuosikate on 2 705 463,40 euroa, joka on noin 762 000 euroa suurempi kuin tilinpäätöksessä 2021. Pankkilainojen lyhennys oli vuonna 2022 noin 806 000 miljoonaa euroa. Vuonna 2022 lyhytaikaisia kassalainoja lyhennettiin vuoden aikana 1,6 miljoonalla eurolla. Lainoja lyhennettiin vuonna 2022 yhteensä noin 2,406 miljoonaa euroa.

6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Käyttötalousosan toteutumisvertailun tavoitteet tarkentavat tulevaisuuden kuvaamme. Ne ovat yhteisesti valittuja ja niiden toteuttamiseen ollaan sitouduttu. Tavoitteisiin pyritään vuosittain budjetin yhteydessä tarkistettavilla vuositavoitteilla ja toimenpiteillä. Strategian toteutumista seurataan osavuositarkastuksien sekä budjetin että tilinpäätöksen yhteydessä.

7. HALLINTO-OSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hallinto-osastolle kuuluvat seuraavat vastuualueet: vaalit, tarkastustoimi, hallinto- ja talouspalvelut, elinkeinotoimi, maaseututoimi, työllistäminen, Oulunkaaren kuntayhtymä, rahoitustoimi, ostopalvelut muilta sekä markkinointia ja viestintä. Hallinto-osasto vastaa hallinnon tukipalvelujen tuottamisesta. Hallinto-osaston budjetti sisältää kunnan suurimmat menot (sosiaali- ja terveyspalvelut) sekä tulot (verotulot ja valtionosuudet). Näiden lisäksi budjetti koostuu erilaisista jäsenmaksuista kuten Kuntaliiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenmaksuista sekä osallistumismaksuista erilaisiin yhteistoiminta-alueisiin. Elinkeinopalvelut, matkailu ja maaseutupalvelut sijoittuvat kuntaorganisaatiossa suoraan kunnanjohtajan alaisuuteen ja näiden yhteistyönä toteutetaan muun muassa kunnan markkinointia.

Osaston toimintakertomus

Hallintojohtajan katsaus

Korona-aikana paljon käytetyt etäyhteydet ovat jääneet pysyvästi päätäntäelinten kokouksien osallistumismahdollisuuksien valintaan. Kaikkiin päätäntäelinten kokouksiin on mahdollista osallistua hybridina ellei puheenjohtaja ole toisin ilmoitanut. Valtuuston kokoukset on striimattu kokouksen järjestämistavasta riippumatta.

Vuoden aikana kaksi työntekijää eläköityi. Arkistonhoitaja jäi eläkkeelle elokuussa ja työllistämiskoordinaattori eläköityi joulukuun alussa. Tiedonhallintasihteeri rekrytoitiin alkuvuodessa ja hän aloitti tehtävässään helmikuussa. Hänen tehtävänkuva määriteltiin osittain uusiksi arkistonhoitajan tehtävistä lakisääteisen tiedonhallinnan vuoksi. Työllistämiskoordinaattorin tehtävä muutettiin vuoden lopussa työllisyyskoordinaattoriksi ja rekrytointi aloitettiin joulukuussa.

Hallinto-osastolla jatkui vuoden 2022 aikana kaksi hanketta; Verty ja Vetoa ja pitoa kuntatyöhön -hankkeet. Lisäksi kunta on mukana Tosatoteuttajana yötä hyvässä seurassa -hankkeessa.

Työttömyys on ollut selvästi alemmalla tasolla kuin vuosi sitten vastaavana ajankohtana. Työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut keskimäärin vuoden takaiseen verrattuna. Työllistämisen kuntalisää ovat hyödyntäneet kolme yritystä. Työllisten määrä on ollut 1035.

Ari Niskanen
Hallintojohtaja

TOIMENPIDE 2022: VAALAN KUNNALLE TUOTETAAN VAALA- JA GEOPARK-BRÄNDIEN MUKAISTA UUTTA MARKKINOINTIMATERIAALIA JA -TUOTTEITA, JA NIIDEN JAKELUSSA HYÖDYNNETÄÄN ERITYISESTI DIGITAALISEN MARKKINOINNIN KANAVIA. TONTTIMARKKINOINTIA VARTEN TUOTETAAN MARKKINOINTIVIDEO. MATKAILUMARKKINOINNISSA TEHDÄÄN SUUNNITELMALLISTA YHTEISTYÖTÄ KEHITYSYHTIÖ HUMANPOLIS OY:N KAUTTA.	
Valtuustokauden kärkihanke: 1. Matkailua ja kauppaa kokevan markkinoinnin yhteistyö, 2. tonttien myyntiasteen nostaminen aktiivisella viestinnällä	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Saavutettu media- ja markkinointinäkyvyys, Toteutuneet tonttikaupat ja niitä kohtaan osoitettu kiinnostus	Elinvoimalautakunta, kunnanjohtaja, tekninen johtaja, viestinnän asiantuntija, Humanpolis Oy
Kunnan Internet-sivuja on edelleen päivitetty vastaamaan paremmin viestinnän kohderyhmien tarpeita. Pääosin digitaaliseen markkinointiin perustuva kunta- ja tonttimarkkinointikampanja toteutettiin kesällä. Tätä tukemaan tonttipörssin sisältöä laajennettiin, tarkennettiin ja havainnollistettiin mm. ilmakuva-videoilla. Kesällä oli tarkoitus julkaista vaalaistunut-sivu, jonka tarkoituksena on suuren yleisön tietoisuuden lisääminen ja kiinnostuksen herättäminen. Julkaisu on kuitenkin viivästynyt.	

TOIMENPIDE 2022: REITISTÖJEN JA KÄYNTIKOHTEIDEN MERKITSEMISEN, VIITOITUKSEN JA SAAVUTETTAVUUDEN PARANTAMISTA JATKETAAN. UUSIA RETKEILYREITTEJÄ ERITYISESTI MAASTOPYÖRÄILYYN TEHDÄÄN. HUMANPOLIKSEN REITISTÖHANKKEEN KAUTTA KUNNOSTETAAN ROKUAN JA KUTUJOEN RETKEILYINFRAA.	
Valtuustokauden kärkihanke: 1. Oulujärven retkeilyalueen merkityksen tiedostaminen ja muiden retkeilykohteiden kehittäminen 2. Retkeilyreitistö palvelee vapaa-aikaa ja matkailua 3. EU-hankerahoitusta hyödynnetään tehokkaasti 4. Korjausvelka hallinnassa	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Tehdyt kartoitus- ja merkitsemistoimenpiteet Kävijämäärien kasvu	Kunnanhallitus, Elinvoimalautakunta, Elinkeinopäällikkö, Tekninen johtaja
Humanpoliksen reitistöhanke työt ovat edenneet suunnitellusti. Rokualla reitistöjen kestäväintyöt ovat vielä käynnissä, Vaalan Kutujoen oalta urakka on valmistunut. Vaalan kunta on saanut Oulujärvi Leaderilta rahoituksen Vaalan ja Rokuan kansallispuiston välisen patikointireitin kunnostushankkeelle. Tarkoituksena on, että kunnostuksen jälkeen reitillä on mahdollista myös maastopyöräillä. Reitille tehdään lisäksi opasteet. Reitin rakennustyöt ovat alkaneet ja edenneet jopa hieman aikataulusta edellä.	

TOIMENPIDE 2022: ELINKEINOPÄÄLLIKÖN TYÖPANOSTA SUUNNATAAN YRITTÄJILTÄ SAADUN PALAUTTEEN JA HEIDÄN TARPEIDENSA MUKAISESTI. UUDEN OULUJOKILAAKSON ELINKEINOTIIMIN TOIMINTA JALKAUTETAAN TOIMIVAKSI JA KOKO ALUETTA TUKEVAKSI KEHITYS- JA NEUVONTAPALVELUKSI. OULUJOKILAAKSON YHTEINEN ELINVOIMAOHJELMA LAADITAAN VUODEN AIKANA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Paikallisen yritysneuvonnan tarjoaminen ja omistajavaihdosten onnistumisen tukeminen	

Arviointimittarit	Vastuutaho
Valmis elinvoimaohjelma Yrityskontaktit ja niistä saatu palaute	Humanpolis Oy, Elinvoimalautakunta, Kunnanjohtaja, Elinkeinopäällikkö
Vaalan kunnan elinkeinopäällikkö irtisanoutui tehtävästään tammikuun lopussa, ja uuden elinkeinopäällikön rekrytointi aloitettiin heti. Hakuaikaa jatkettiin kertaalleen. Valinta tehtiin maaliskuussa, ja uusi henkilö aloitti tehtävässä toukokuun alussa. Työt ovat käynnistyneet hyvin, ja työpanosta on suunnattu yrittäjiltä saadun palautteen mukaisesti. Alkusyksyn aikana on toteutettu Yritysharava-haastattelu, jossa on toteutettu tähän mennessä liki 200 puhelinhaastattelua vaalalaisille yrityksille. Yrittäjiä on haastattelun jälkeen palveltu yksilöllisesti haastattelussa esiin nousseiden palveluntarpeiden mukaisesti. Lisäksi kunnanjohtaja ja elinkeinopäällikkö ovat aloittaneet Yrityskiertueen, jossa vieraillaan paikan päällä yrityksissä, kuullaan heidän näkemyksiään kunnan kehittämiseksi ja viestitään yrityksen asioista myös ulospäin. Oulujokilaakson elinkeinotiimin järjestämistapaan valmisteltiin muutoksia siten, että elinkeinopäälliköt siirtyivät uoden 2023 alusta Humanpoliksesta kuntien palkkalistoille. Muutoksen syynä ovat kuntien erilaiset tarpeet elinkeinopalveluissa. Tiimin toiminta ja yhteistyö jokilaaksossa kuitenkin jatkuu. Oulujokilaakson yhteisen elinvoimaohjelman laadinta jatkuu tämän pohjalta.	

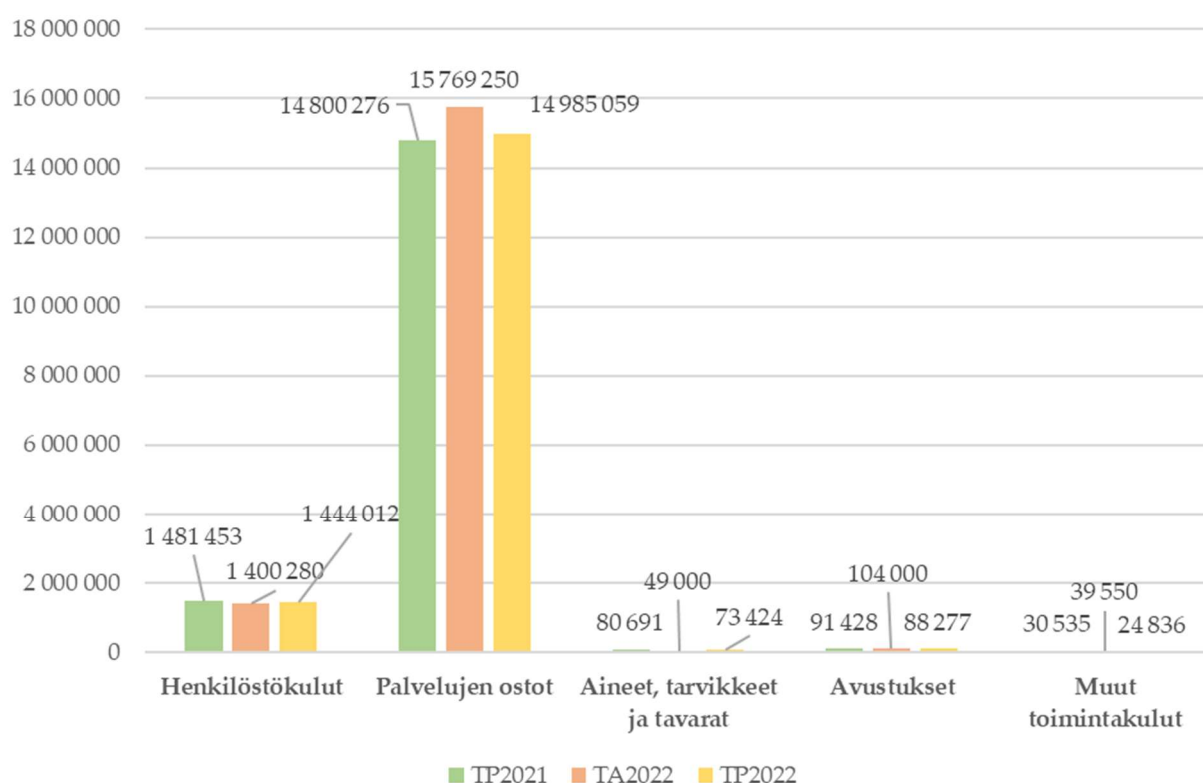
TOIMENPIDE 2022: TIEDONHALLINNAN OSAAMISEN SYVENTÄMINEN	
Valtuustokauden kärkihanke: Tiedonhallinnan ymmärtämisen ja osaamisen laajentaminen jokaiselle osastolle	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Tiedonhallintasihteeri on rekrytoitu eläköityvän palvelusihteerin tilalle Paperiarkisto on saatettu ajantasalle Sähköinen arkisto on otettu käyttöön	Hallintojohtaja, hallinnon suunnittelija, kunnanhallitus, Kunnanjohtaja, Tiedonhallintasihteeri
Tiedonhallintasihteeri on rekrytoitu eläköityvän tilalle. Paperiarkisto on saatu tavoitteen mukaisesti suurelta osin ajan tasalle. Sähköisen arkiston valmistelu on pitkällä ja arvioitu käyttöönotto on vuoden 2023 aikana.	

TOIMENPIDE 2022: TYÖLLISTÄMISEN KUNTALISÄN HYÖDYNTÄMINEN YRITYKSISSÄ	
Valtuustokauden kärkihanke: Työvoimapulaan vastaaminen palkkatuella ja työllistämisen kuntalisällä	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Kunnan maksaman Työllistämisen kuntalisän määrä	Hallintojohtaja, Työllistämiskoordinaattori, Elinkeinopäällikkö
Kolme yritystä on hyödyntänyt vuoden aikana työllistämisen kuntalisää. Työllistämisen kuntalisästä on pidetty yrityksille infotilaisuuksia. Tavoitteena on saada työllistämisen kuntalisän käyttöä vielä laajemmaksi.	

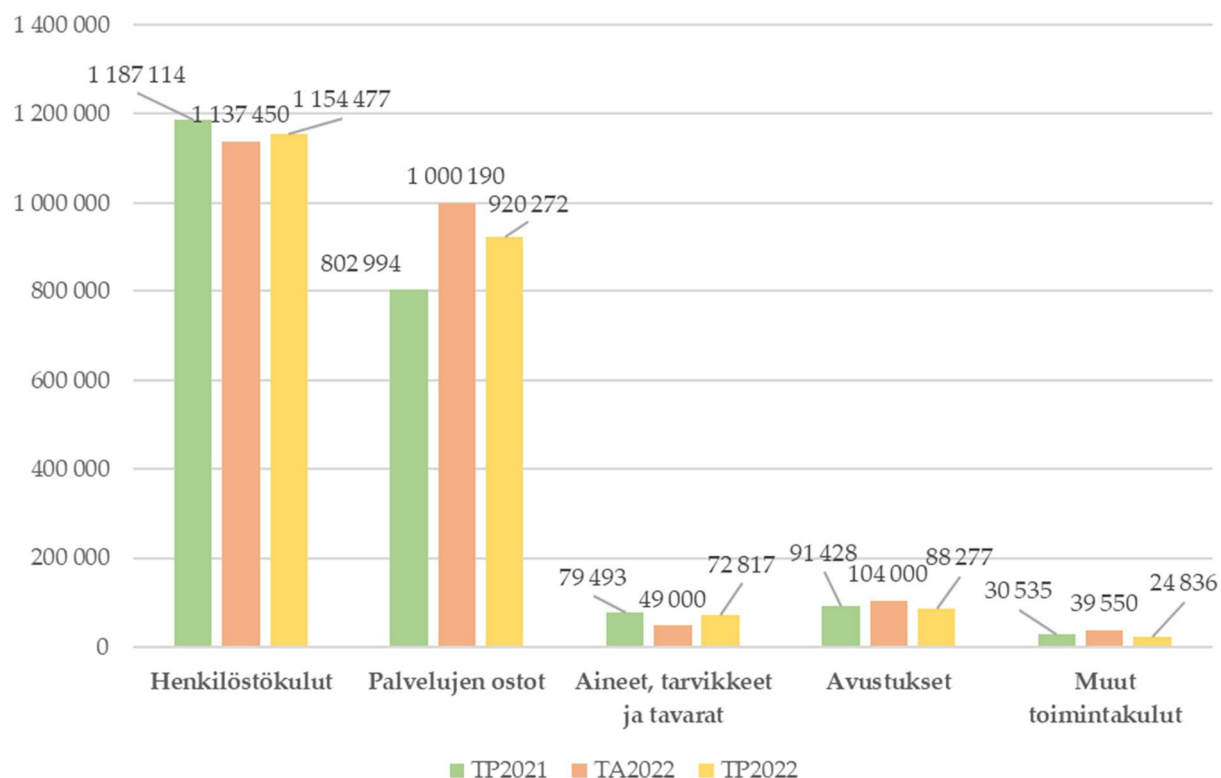
TOIMENPIDE 2022: KUNNAN VIESTINTÄÄ KEHITETÄÄN EDELLEEN VUOROVAIKUTTEISESTI JA MONIKANAVAISESTI, JA SIINÄ HYÖDYNNETÄÄN

UUDENLAISIA OSALLISTAMISEN TAPOJA. SÄHKÖISEN VIESTINNÄN VIESTINTÄKANAVAT OVAT AJAN TASALLA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Viestintä monipuolistuu	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Nettisivujen ja sosiaalisen median kävijämäärän ja tavoittavuuden kasvu Toteutettu osallistaminen	Kunnanjohtaja, Viestinnän asiantuntija, Humanpolis Oy
Viestintää on toteutettu Vaalan kunnan brändiasiakirjan, graafisen ohjeiston sekä Rokua Geoparkin ja Oulujokilaakson kehittämissuunnitelman linjausten mukaisesti. Koko kunnan henkilöstöä ja luottamushenkilöitä koskeva some-ohje hyväksyttiin syksyllä kunnanhallituksessa. Kunnan viestintäkanavissa on aktivoitu kuntalaisia ja vapaa-ajan asukkaita osallistumaan kunnan toimintojen suunnitteluun. Esimerkkinä tästä ovat ehdotusten pyytäminen 10 000 euron käyttämiseksi sekä osallistaminen kuntastrategian päivitykseen. Osallistumistavat ovat olleet sähköisiä (Zef-kysely ja Teams-palaveri). Viestintätiimin jäsenet ovat osallistuneet aiempaa laajemmin omaa työtään koskevaan viestintään kunnan virallisissa viestintäkanavissa eli kunnan Internet-sivuilla sekä Facebook- ja Instagram tileillä. Viestintää on kehitetty näin aiempaa tasapuolisemmaksi, aktiivisemmaksi ja monipuolisemmaksi, jolloin se palvelee entistä paremmin viestinnän kohderyhmiä. Viestintätiimin jäseniä on myös koulutettu. Lisäksi viestintäkanavia on monipuolistettu: jatkossa kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille lähetetään kaksi kertaa vuodessa kuntalaiskirje, johon kootaan eri osastoilta tärkeitä kohderyhmiä koskevia tietoja. Ensimmäinen kirje lähetettiin kesäkuussa ja toinen lähetetään joulukuussa. Lisäksi mm. kunnan avoimena olevia työpaikkoja on markkinoitu digitaalisesti.	

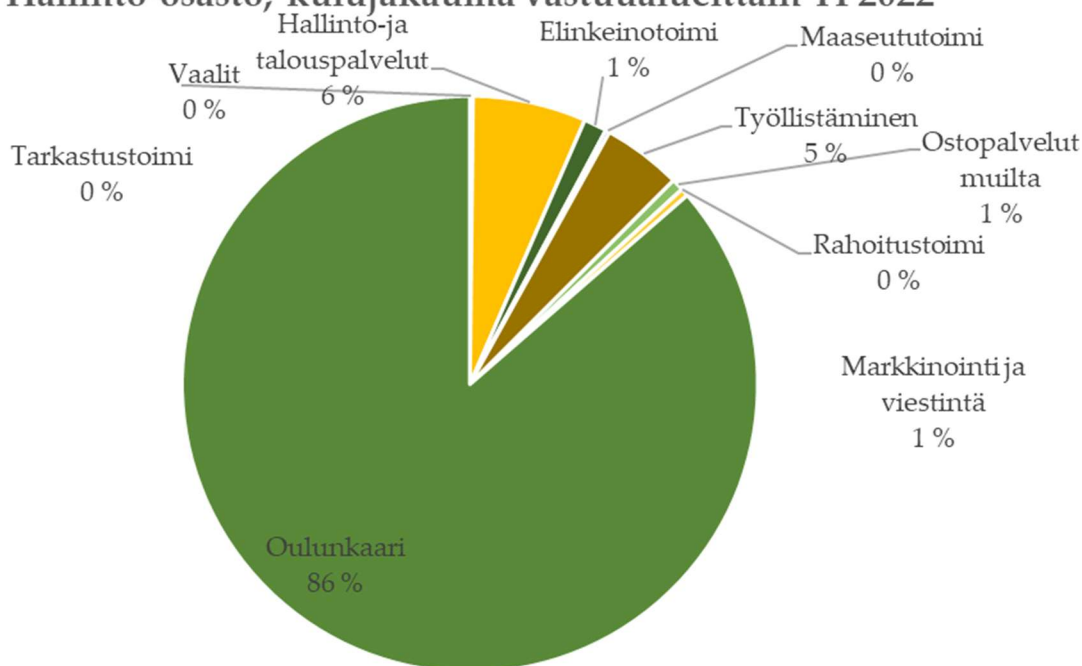
Hallinto-osasto, toimintakulut

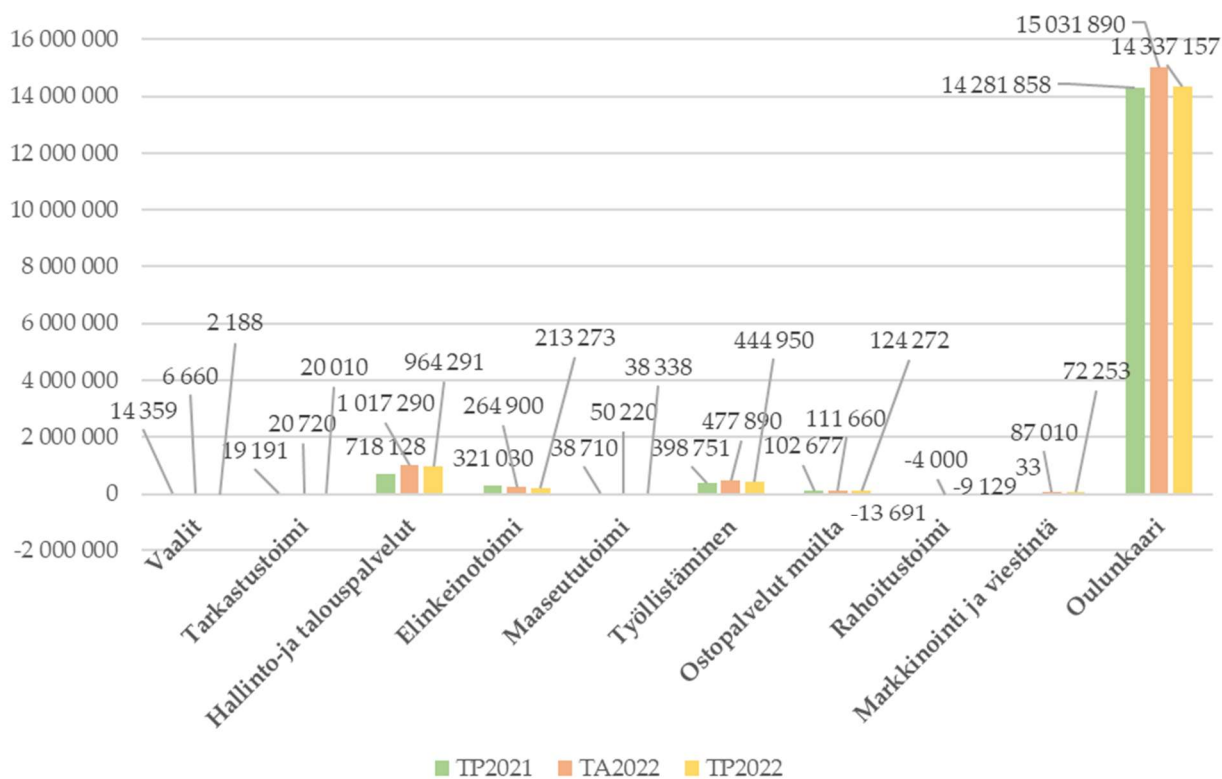
Hallinto-osasto, toimintakulut pl. Oulunkaari

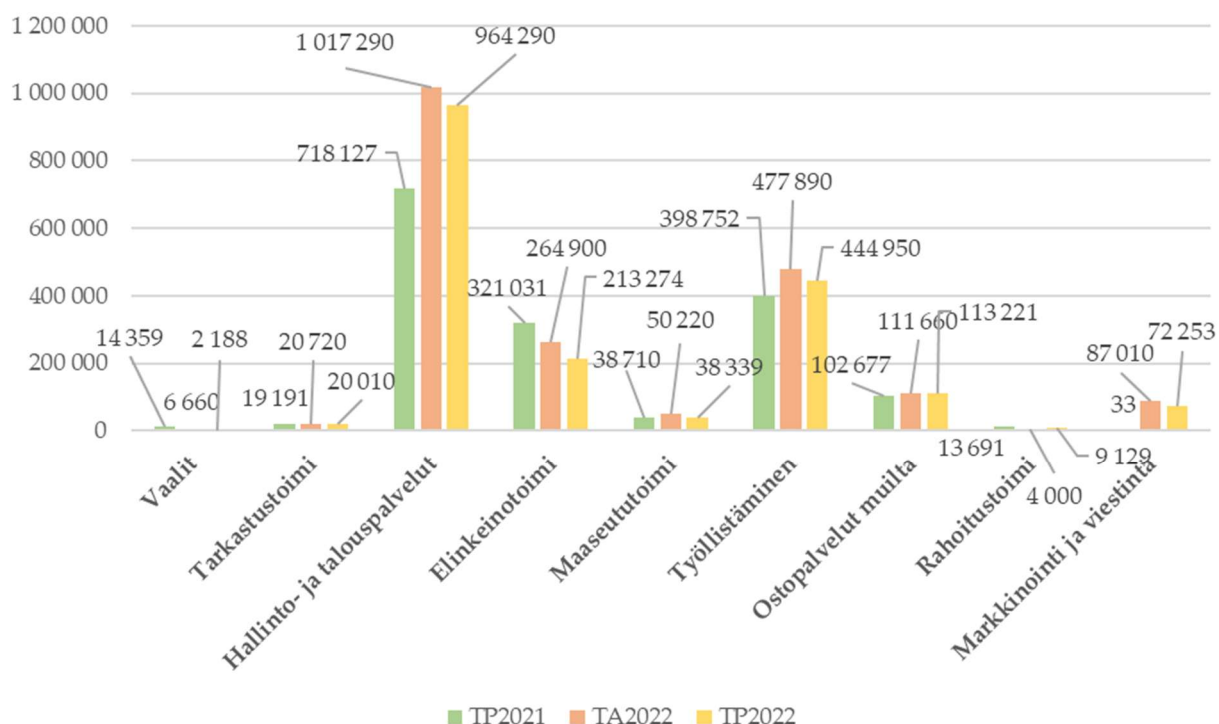
Hallinto-osasto, kulujakauma vastuualueittain TP2022

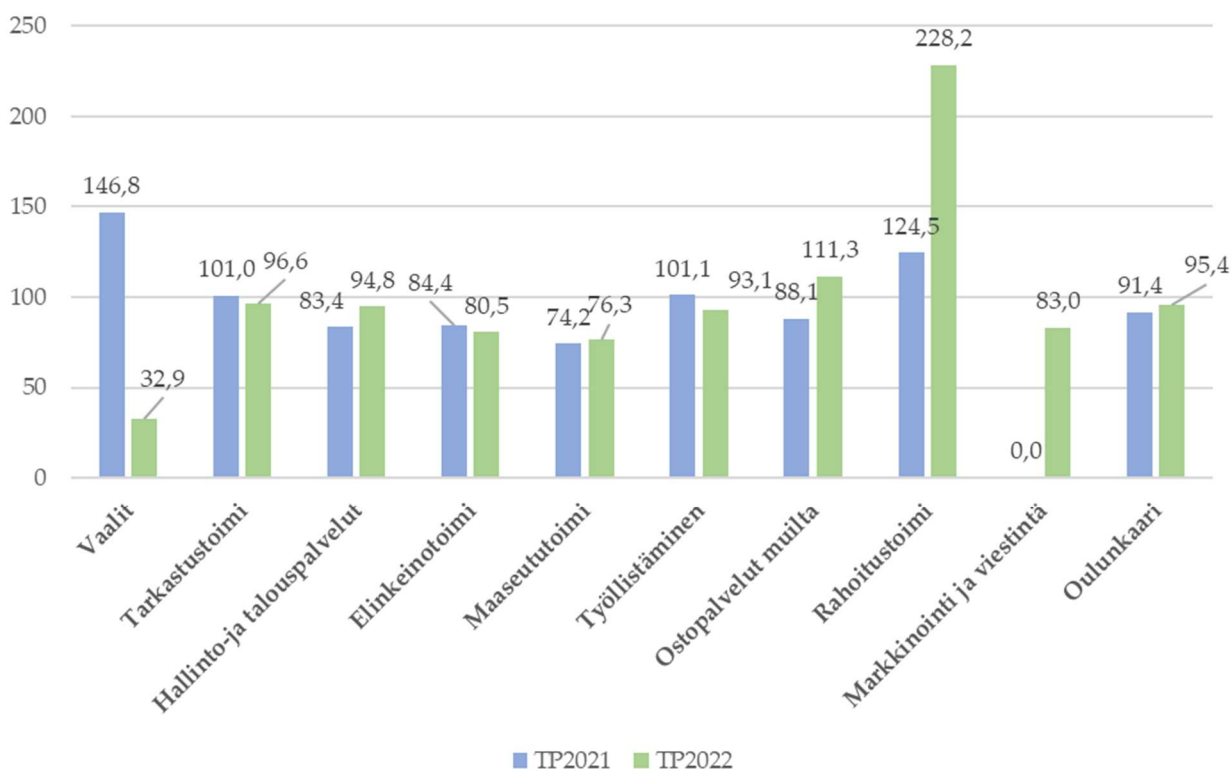
Hallinto-osasto, toimintakate vastuualueittain

Hallinto-osasto, toimintakate vastuualueittain pl. Oulunkaari

Hallinto-osasto, toteumaprosentti (%) (toimintakate)

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	408 006	297 840	136,99 %	110 166	603 337
Myyntituotot	26 503	4 400	602,33 %	22 103	21 112
Maksutuotot	128			128	
Tuet ja avustukset	347 833	286 040	121,60 %	61 793	453 397
Muut toimintatuotot	33 542	7 400	453,27 %	26 142	128 828
TOIMINTAKULUT	-16 615 609	-17 362 080	95,70 %	746 471	-16 484 384
Henkilöstökulut	-1 444 012	-1 400 280	103,12 %	-43 732	-1 481 453
Palvelujen ostot	-14 985 059	-15 769 250	95,03 %	784 191	-14 800 276
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-73 425	-49 000	149,85 %	-24 425	-80 692
Avustukset	-88 277	-104 000	84,88 %	15 723	-91 428
Muut toimintakulut	-24 836	-39 550	62,80 %	14 714	-30 535
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-16 207 603	-17 064 240	94,98 %	856 637	-15 881 046

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
Vaalit					
TOIMINTATUOTOT	6 210	3 500	177,43 %	2 710	3 259
TOIMINTAKULUT	-8 398	-10 160	82,65 %	1 762	-17 618
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 188	-6 660	32,85 %	4 472	-14 359
Tarkastustoimi					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-20 010	-20 720	96,58 %	710	-19 191
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-20 010	-20 720	96,58 %	710	-19 191
Hallinto- ja talouspalvelut					
TOIMINTATUOTOT	92 972	63 640	146,09 %	29 332	230 679
TOIMINTAKULUT	-1 057 263	-1 080 930	97,81 %	23 667	-948 807
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-964 290	-1 017 290	94,79 %	53 000	-718 127
Elinkeinotoimi					
TOIMINTATUOTOT	535			535	
TOIMINTAKULUT	-213 808	-264 900	80,71 %	51 092	-321 031
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-213 274	-264 900	80,51 %	51 627	-321 031
Maaseututoimi					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-38 339	-50 220	76,34 %	11 881	-38 710
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-38 339	-50 220	76,34 %	11 881	-38 710
Työllistäminen					
TOIMINTATUOTOT	292 437	226 700	129,00 %	65 737	344 722
TOIMINTAKULUT	-737 387	-704 590	104,65 %	-32 797	-743 473
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-444 950	-477 890	93,11 %	32 940	-398 752
Vapaa-aikapalvelut					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT					
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ					

7.1. Vaalit

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

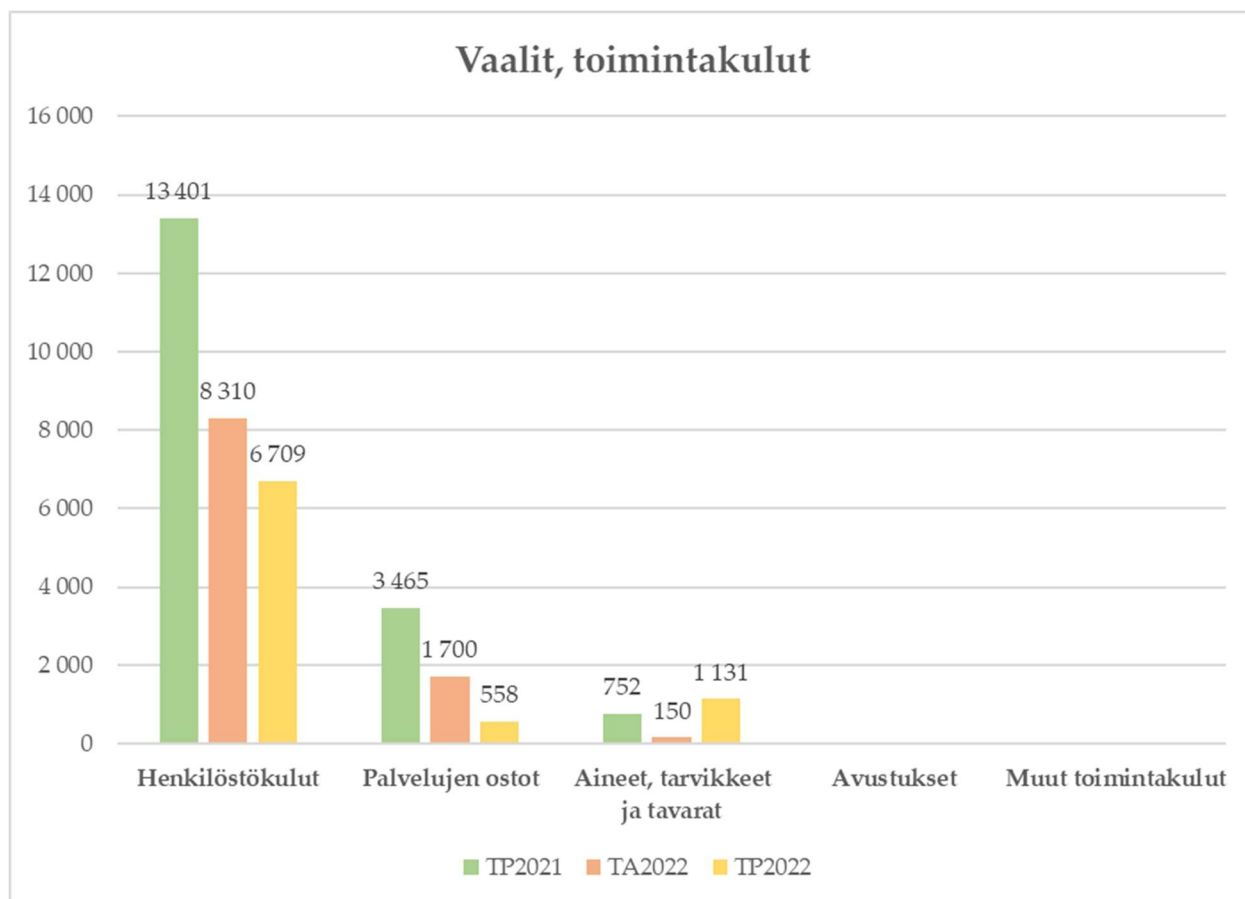
Kuntavaaleissa kunta jakautuu yhteen tai useampaan äänestysalueeseen. Valtuusto päättää harkintansa mukaan äänestysalueista. Äänestysaluejakopäätös tehdään vain tarvittaessa eli jos halutaan muuttaa voimassa olevaa äänestysaluejakoa. Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava äänestysalueiden vaalilautakunnat sekä ennakkoäänestyksestä laitoksissa huolehtivat vaalitoimikunnat. Vaalitoimikunnalla ei enää ole kotiaäänestykseen liittyviä tehtäviä.

Keskusvaalilautakunta määrää vaalitoimitsijat yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan ja kotiaäänestykseen.

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja päätettävä kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista sekä määrättävä ennakkoäänestyspaikkoina olevat sosiaalihuollon toimintayksiköt. Kunnanhallituksen on myös hyvissä ajoin määrättävä äänestysalueen vaalipäivän äänestyspaikat.

Vastuualueen toimintakertomus

Suomen hyvinvointialueiden vaalit järjestettiin sunnuntaina 23. tammikuuta 2022. Ennakkoäänestys järjestettiin kotimaassa 12.–18. tammikuuta ja ulkomailla 12.–15. tammikuuta 2022. Aluevaaleissa 2022 valittujen hyvinvointialueiden valtuutettujen toimikausi alkoi 1. maaliskuuta 2022. Vaaleissa valittiin uusien hyvinvointialueiden aluevaltuustot ensimmäiselle kolmivuotiskaudelle.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	6 210	3 500	177,43 %	2 710	3 259
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-8 398	-10 160	82,65 %	1 762	-17 618
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 188	-6 660	32,85 %	4 472	-14 359
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.2. Tarkastustoimi

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

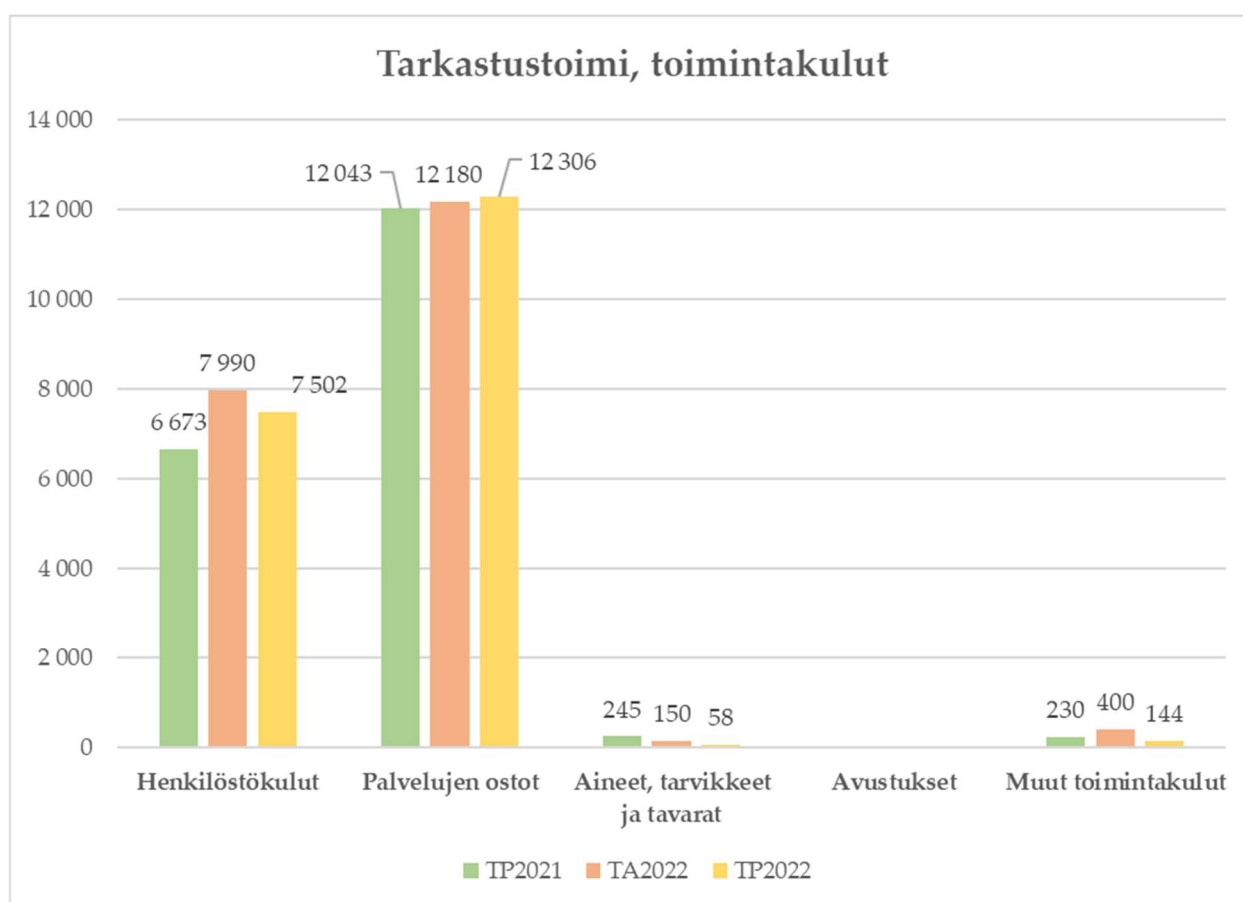
Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- ☉ valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- ☉ arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- ☉ arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää

- ⊙ huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- ⊙ valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- ⊙ valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2022 tarkastuslautakunta kokoontui seitsämän kertaa. Kevätkaudella neljä kertaa ja syyskaudella kolme kertaa. Lisäksi tarkastuslautakunta kouluttautui syksyllä tarkastuslautakunnan tehtäviin.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-20 010	-20 720	96,58 %	710	-19 191
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-20 010	-20 720	96,58 %	710	-19 191
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.3. Hallinto- ja talouspalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Tehtäväalue sisältää kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, keskustoimiston, talous- ja hallinnon, henkilöstöhallinnon, atk-palvelut, Vetoa ja pitoa kuntatyöhön -hankkeen ja muun yleishallinnon. Muu yleishallinto pitää sisällään mm. kuntayhtymät, joukkoliikenteen ja toimikunnat. Kuntayhtymien menoissa on mm. Kuntaliiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenmaksut. Oulunkaaren kuntayhtymää tarkastellaan omana vastuualueena, joten se ei kuulu tähän tehtäväalueeseen.

Vastuualueen toimintakertomus

Osaamista on tuettu ja täydennetty koulutuksilla, jotka ovat suurelta osin toteutuneet etäkoulutuksena. Kunta osti Hallintoakatemia vuosilisenssin, joka on mahdollistanut reaaliaikaisiin koulutuksiin osallistumisen etänä. Lisäksi koulutuksiin on voinut osallistua myös jälkikäteen videotallenteiden muodossa.

Asianhallintajärjestelmä dynastyn mahdollisuuksia on otettu vuoden aikana enemmän käyttöön. Tiedonhallintasihteeri on järjestänyt eri työpisteille asiaan liittyvää koulutusta.

Alkusyksystä kunta otti käyttöön päätäntäelinten kokouksiin uuden sähköisen kokousjärjestelmän. Kaikki luottamushenkilöt koulutettiin järjestelmän käyttöön.

Taloushallinnossa taloutta on seurattu tarkasti ja talouden muutoksiin on reagoitu tarvittaessa. Talousraportissa mm. verotulot oikaistaan, jolloin verotulojen epätasainen kertyminen ei vaikuta kuukausittaiseen tulokseen. Verotulot huomioidaan talousraportissa kuntaliiton veroennusteen mukaan.

Hallinto-osastolle kuuluu ohjeiden toimintamallien päivitys. Vuoden aikana päivitettiin sosiaalisen median ohje sekä Vaalan kunnan ohje muistamisesta ja huomioimisesta.

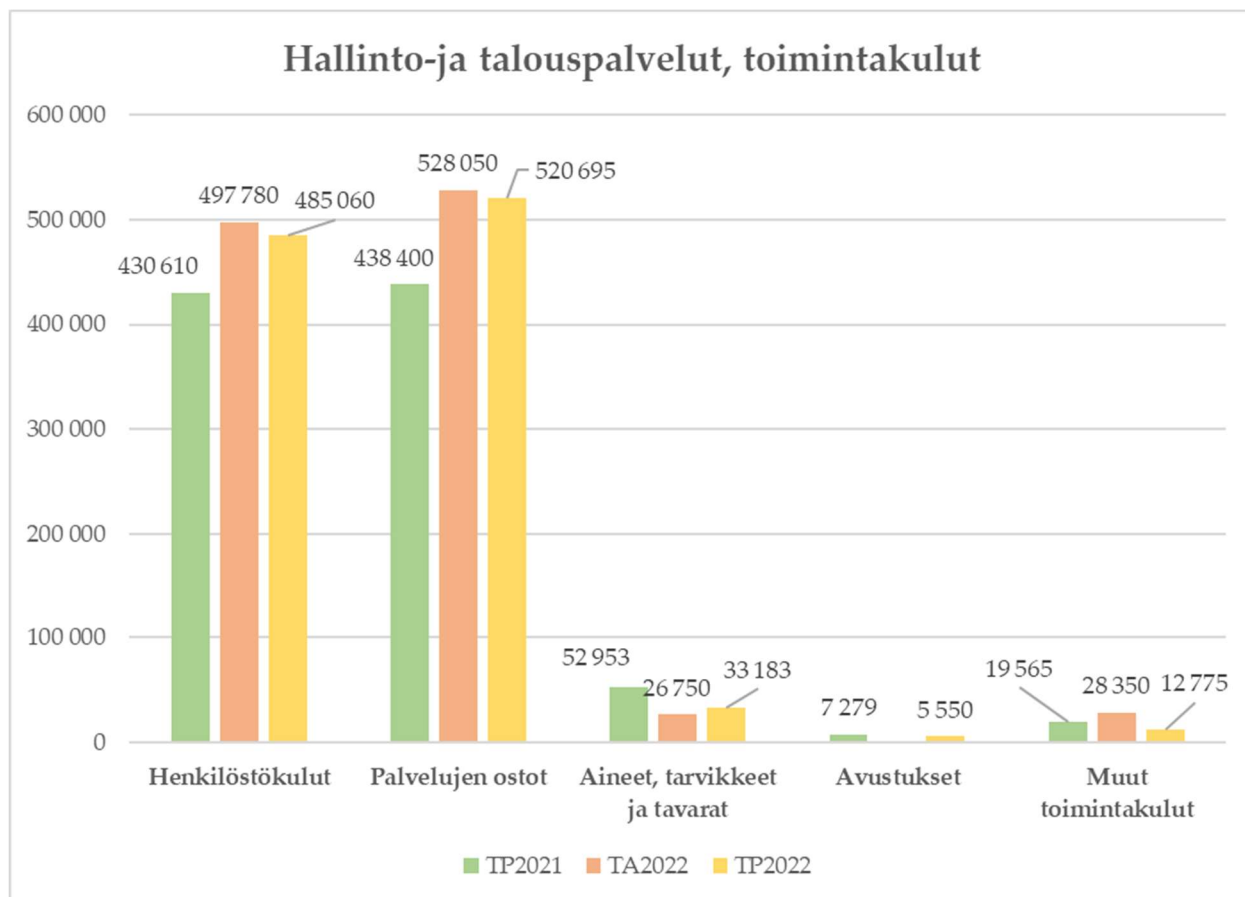
Kunnan henkilöstössä on tapahtunut viime vuosien aikana paljon muutoksia ja niitä tulee tapahtumaan myös seuraavien vuosien aikana mm. eläköitymisen vuoksi. Henkilöstön sopeutumista muutoksiin on pyritty tukemaan mm. esimies- ja johtamistyön kautta järjestämällä koulutuksia, kehittämällä työhyvinvointipalveluja ja järjestämällä tarvittaessa työnohjausta. Vaalan kunnan johdetaan positiivisen johtamisen periaatteella.

Vetoa ja pitoa kuntatyöhön -työhyvinvointihanke loppui 30.11.2022. Hankkeen tavoitteena on edistää Vaalan kunnan työntekijöiden ja esihenkilöiden työhyvinvointia ja työssä jaksamista sekä pidentää työuria. Hankkeessa on otettu käyttöön sähköinen työhyvinvointitarjotin Jaksuri, jonne on koottu henkilöstö- ja tarvelähtöisesti hyvinvointia edistäviä palveluita. Työhyvinvointitarjotinta on kehitetty ja otettu käyttöön osastoittain vuodesta 2020 lähtien. Hankkeen loputtua työhyvinvointitarjotin Jaksuri jäi henkilöstön käyttöön kaikkine palveluideen.

Syksyllä kunnan henkilöstöstä nimettiin virkistystoimikunta. Jokaisen osasto sai nimetä oman

työntekijän toimikuntaan, joka järjestää henkilöstölle työhyvointiin liittyvää toimintaa. Ensimmäinen virkistystoimikunnan tapahtuma oli pikkujoulut Oulujärjen kyläbaarissa.

Vuoden aikana kunta päätti nostaa Smartum-edun määräajaksi 200 euroon. Lisäksi kunta otti käyttöön verovapaan polkupyöräedun työntekijöille joulukuussa.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	92 972	63 640	146,09 %	29 332	230 679
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-1 057 263	-1 080 930	97,81 %	23 667	-948 807
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-964 290	-1 017 290	94,79 %	53 000	-718 127
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 800	-970	185,55 %	-830	-964

7.4. Elinkeinot

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Elinkeinopalveluiden tehtävänä on perusedellytysten luominen erilaisille elinkeinoille, yritysneuvonta ja aktiivinen elinkeinojen kehittämistyö. Tavoitteena on nykyisten yritysten ja työpaikkojen säilyminen, yritysten omistajavaihdosten tukeminen, laajentumishaluisten yritysten auttaminen sekä uusien yritysten saaminen kuntaan. Toimintaan liittyvät oleellisesti myös kunnan markkinointi uusille asukkaille ja yrittäjille sekä erilaisten tapahtumien järjestämisen mahdollistaminen ja tukeminen sekä kunnan eleinen edunvalvonta.

Kehittyvä talouselämä luo voimavaroja myös kunnan tuottamien palvelujen kehittämiseen. Elinkeinojen kehittämisen tavoitteena on saada lisättyä tulomuuttoa ja kunnan elinvoima kasvamaan auttamalla nykyisiä yrityksiä ja maatiloja parantamaan tuottavuuttaan sekä edistämällä uusien yritysten ja työpaikkojen syntymistä.

Elinkeinopalvelujen tehtävänä on auttaa yrittäjiksi aikovia perustamaan yrityksiä sekä nykyisiä yrityksiä kehittämään ja laajentamaan toimintaansa. Yrittäjiä opastetaan omistaja- ja sukupolvenvaihdoksien toteuttamisessa. Tulevaisuuden kannalta on erittäin tärkeää saada nykyisille yrityksille jatkajia.

Elinkeinotoimen tehtäviä ovat:

- ⊗ Yrittäjien ja oman yritystoiminnan aloittamista suunnittelevien ohjaus neuvonnan piiriin
- ⊗ Yhteydenpito yrityksiin ja kehittämisorganisaatioihin
- ⊗ Maankäytön suunnittelu teknisen toimen kanssa
- ⊗ Elinkeinojen kehittämishankkeiden ja toimenpiteiden suunnittelu, toteutus ja koordinointi
- ⊗ Kunnan edunvalvonta ja sidosryhmäyhteistyö
- ⊗ Elinvoimaa lisäävien tapahtumien kehittäminen, järjestäminen ja tukeminen

Vastuualueen toimintakertomus

Elinkeinopalveluiden talouden toteuma 2022

Elinkeinopalveluiden tilinpäätös on talouden ja toiminnan osalta pääpiirteissään talousarvion mukainen. Suurin eroavaisuus talousarviossa suunniteltuun nähden on Humanpolis Oy:n Vaalan elinkeinopäällikön vaihdokseen liittyvän rekrytoinnin viivästyminen, mistä johtuen tähän varattua ostopalveluresurssia on osittain jäänyt käyttämättä. Talousarvion toteumaprosentti on kokonaisuudessaan elinkeinopalveluiden vastuualueen osalta noin 81 prosenttia.

Elinkeinojen kehittämisen osalta henkilöstökulujen toteumaprosentti on poikkeuksellisesti negatiivinen -13 %, mikä selittyy lomapalkkavelan tulovaikutteisilla kirjauksilla. Henkilöstökuluihin elinkeinojen vastuualueella kirjautuu 10 % kunnanjohtajan palkkakuluista, tämä on toteutunut suunnitelman mukaan. Palveluiden oston toteumaprosentti on 83,77 (noin 211 000 euroa), aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kuluja on noin 2700 euroa, ja muiden toimintakuluja noin 1900 euroa

Hankeosuuksista ja sopimus pohjaisista kuluista Humanpoliksen ja Oulujärvi Leaderin kustannukset toteutuivat talousarvion mukaisesti, ja suunnittelemattomien hankkeiden talousarviovarauksesta toteutui noin 49 prosenttia.

Elinkeinopalveluiden rakenne ja keskeinen toiminta vuonna 2022

Humanpolis Oy:n palvelukseen palkattiin sen uuden strategian ja kuntien kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti vuonna 2021 Vaalan kunnan elinkeinopäällikkö, jonka työtehtäviin kuuluivat vaalalaisten yritysten kehittäminen, auttaminen ja neuvonta. Humanpoliksessa työskenteli vastaavalla tavalla Muhoksen kunnan elinkeinopäällikkö, Utajärven kunta on mukana yhteistyössä Utajärven Yrityspuisto Oy:n kautta. Vaalan kunnan elinkeinopäällikkö vaihtui vuoden 2022 aikana: alkuvuodesta rekrytoinnin hieman viivästyttävä toivotusta uusi elinkeinopäällikkö aloitti tehtävässä toukokuussa 2022. Sitten vuoden mittaan tarkasteltiin Oulujokilaakson elinkeinopalveluiden yhteistyörakennetta uudelleen, ja vuoden 2023 kuntien elinkeinopäälliköt päätettiin sijoittaa kuntien palvelukseen kehitysyhtiön sijasta.

Syksyn aikana toteutettiin noin 200 vaalalaista yritystä kattava Yritysharava-haastattelu, jossa tiedusteltiin yrittäjien tilannekuvaa ja palveluntarpeita. Yrittäjiä on haastattelujen jälkeen palveltu yksilöllisesti haastattelussa esiin nousseiden palveluntarpeiden mukaisesti. Tätä palvelua varten on koottu kunnan ja esimerkiksi oppilaitosten asiantuntijoista koostuva verkosto.

Muutoin elinkeinopalveluiden vastuualueelle on ositettu osa kunnanjohtajan työajasta. Kunnan poikkihallinnollisen viestinnän asiantuntijan palkkakustannukset siirrettiin talousarvioon 2022 elinkeinojen vastuualueelta uudelle viestinnän ja markkinoinnin vastuualueelle, kuten myös viestintään liittyvät muut kulut pois lukien elinkeinopalveluiden omat markkinointikulut.

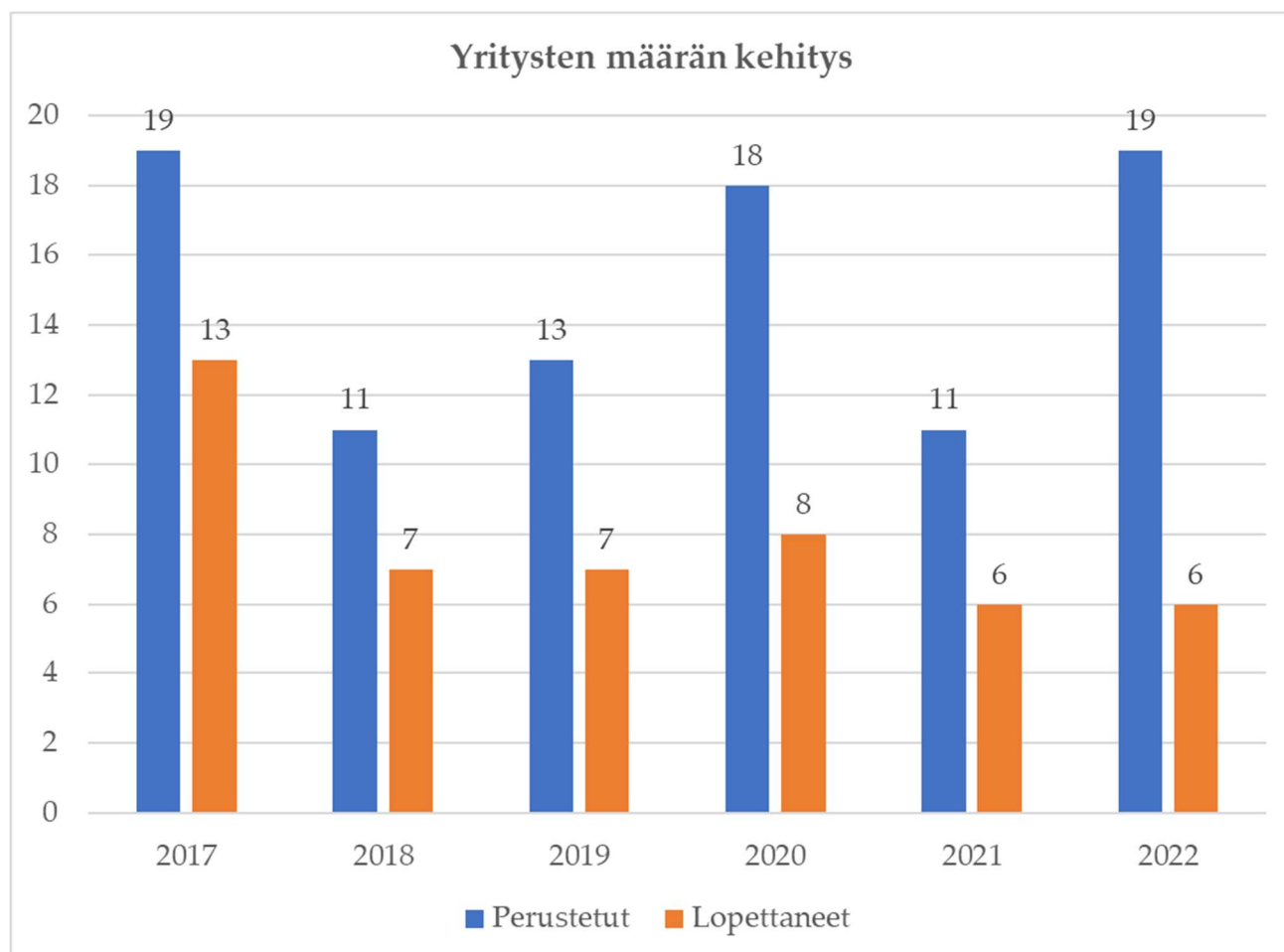
Yrittäjällä tai yrittäjäksi aikovalla on Vaalassa vuonna 2022 ollut käytössä yhteistyötahojen neuvontapalveluja ja rahoitusmahdollisuuksia. Vaalan kunta ostaa maaseututoimen palvelut Siikalatvan kunnalta. Lisäksi kunta on elinkeinojen edistämiseen keskittyvien yhdistysten osalta jäsenenä Oulujärvi Leaderissa, Tervantie ry:ssä, Oulujärven Jättiläisissä ja Oulun Kauppakamarissa.

Uusien yritysten perustamisen järjestäminen ja siihen liittyvä neuvonta on hoidettu vuoden 2020 alusta lähtien Oulun seudun Uusyrityskeskukseen kautta. Palvelu on ollut saatavissa sekä fyysisesti Vaalasta käsin että etäyhteyksien avulla. Uusyrityskeskus on auttanut vuoden aikana vaalalaisia yrityksiä perustamisen lisäksi sukupolvenvaihdoksissa ja yrityskaupoissa. Vaala on ollut mukana myös Pohjois-Pohjanmaan yrittäjien omistajanvaihdospalvelusopimuksessa, jonka kautta yritykset ovat saaneet apua ja neuvontaa yrityksen omistajanvaihdostilanteissa. Omistajanvaihdospalvelun kustannukset ovat vuosittain Vaalalle 537 euroa. Oulun seudun Uusyrityskeskuksen kustannukset ovat 1,15 euroa / asukas. Yrityksiä on autettu esimerkiksi markkinoiden kartoituksessa, liikeidean kehittämisessä, kannattavuuden laskennassa, yrityksen perustamisessa, rahoituksen hakemisessa ja sopivien toimitilojen löytämisessä.

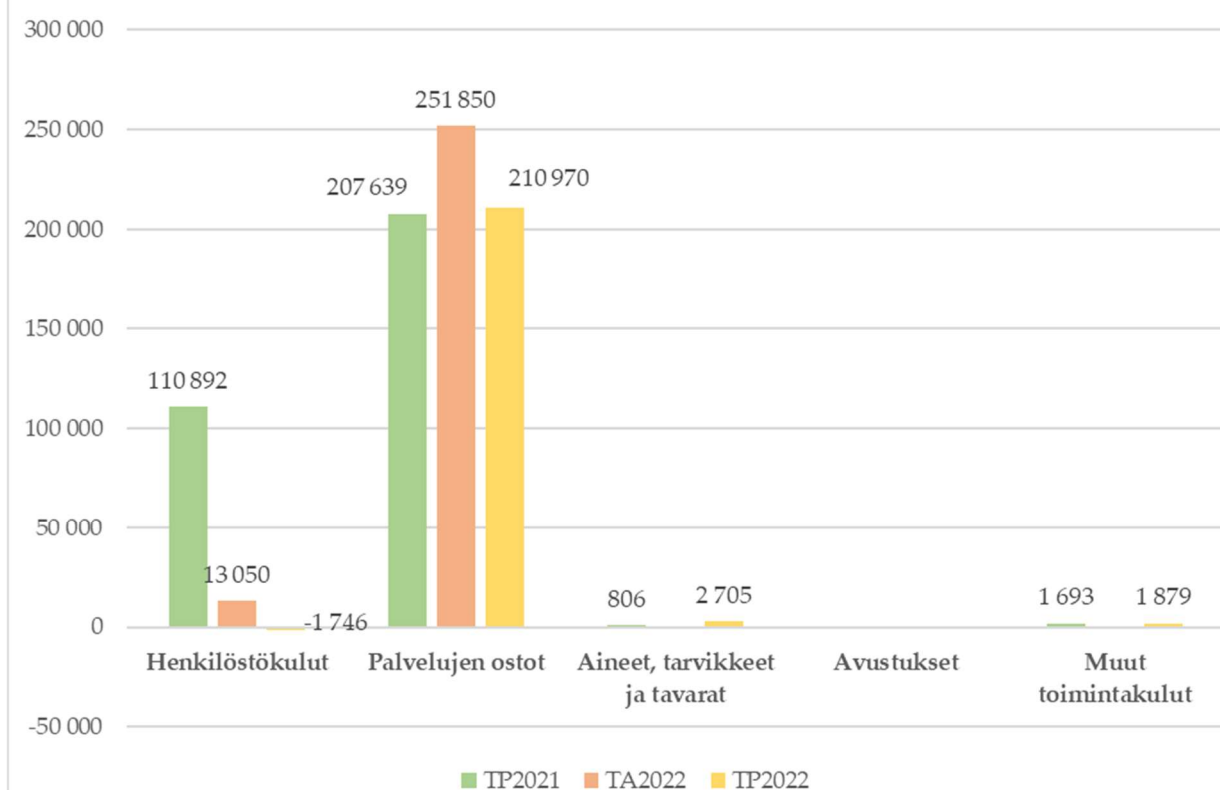
Yritysten määrän kehitys

Jo kuudentena peräkkäisenä vuotena toteutunut yritysten määrän positiivinen nettolisäys jatkui vuonna 2022 vaikeasta maailmanpoliittisesta tilanteesta ja kustannusten kasvusta sekä näitä edeltäneestä koronaviruksesta huolimatta. Vaalaan on perustettu vuonna 2022 yhteensä 19 yritystä ja lopetettu kuusi yritystä. Uudet yritykset sijoittuvat esimerkiksi maa-, metsä- ja kalatalous tai niitä palvelevan toiminnan, ravintola-alan, kuljetuksen, korjauksen, rakentamisen sekä konsultoinnin toimialoille.

Yritysten investointihalukkuuden elpyminen ja investointisuunnitelmien käynnistäminen näkyivät erityisesti Vaalaan kohdistuvien isojen investointien julkistamisen ja kaavailun myötä: useat suunnitteilla olevat tuulivoimapuistot, Vaalan uusi vankila ja kunnan omat rakentamisinvestointisuunnitelmat ovat tuoneet lähivuosille positiivisen signaalin kunnan elinvoimasta. Parin edellisen vuoden ajan jatkunut ennätyksellisen runsaan myönnettyjen rakennuslupien määrä tasaantui kuitenkin vuonna 2022 pitkän aikavälin normaalille tasolle. Suurista rakennushankkeista Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston rakennustyöt valmistuivat keväällä 2022 ja Vaalan vankilan maanrakennustyöt valmistuivat ja rakennuksen peruskivi muurattiin juhlallisesti marraskuussa. Väylä-viraston raakapuutermimaalia koskevat suunnitelmat etenivät vuoden 2022 aikana siten, että noin 20 miljoonan euron investointi on tarkoitus käynnistyä vuonna 2023. Hankkeella on myös pysyviä työllisyysvaikutuksia.

Elinkeinotoimi, toimintakulut

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	535			535	
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-213 808	-264 900	80,71 %	51 092	-321 031
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-213 274	-264 900	80,51 %	51 627	-321 031
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.5. Maaseututoimi

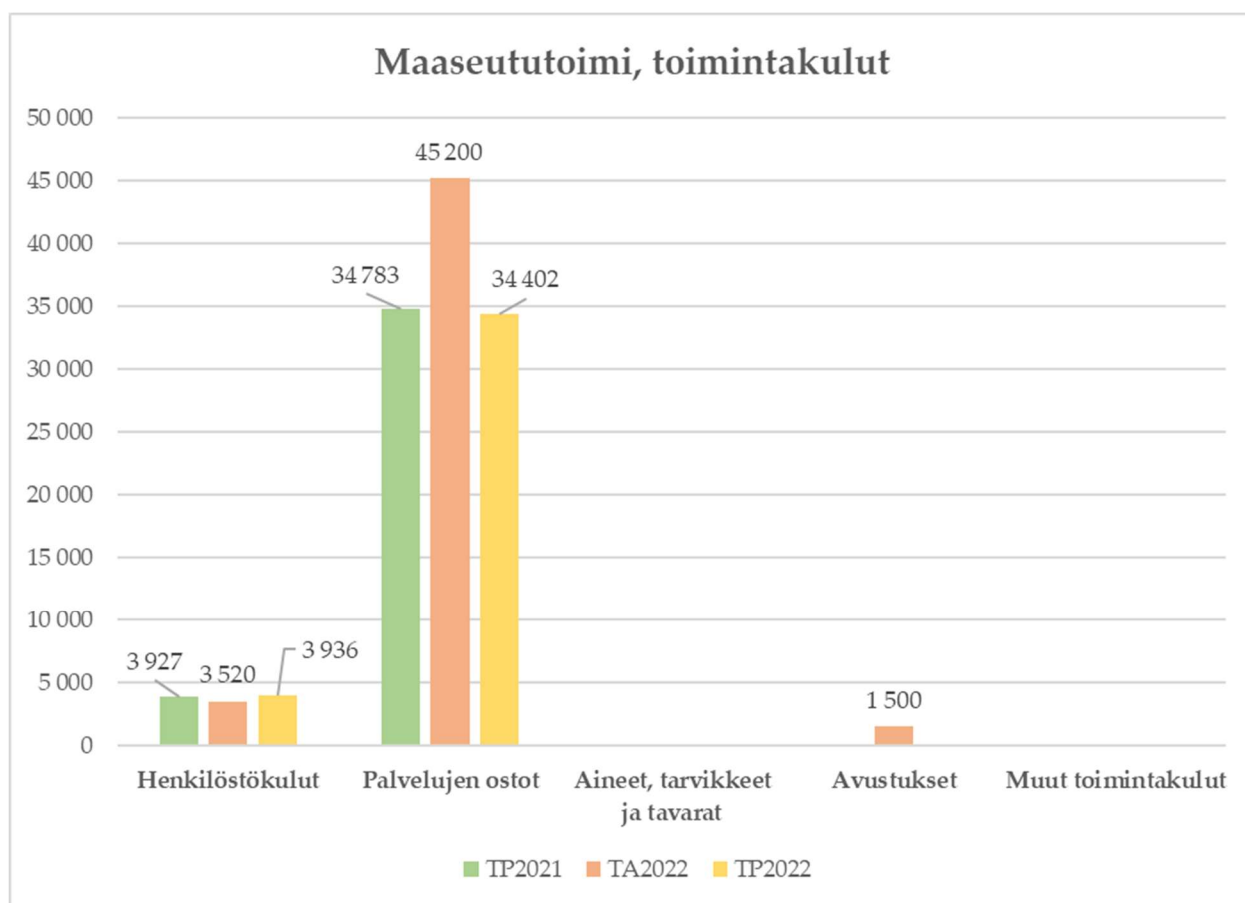
Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Maataloudella on erittäin merkittävä rooli Vaalan kunnan elinkeinorakenteessa. Siikalatvan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue on aloittanut toimintansa vuoden 2012 alusta. Mukana ovat Haapavesi, Pyhäntä, Siikalatva, Vaala. Vastuukuntana toimii Siikalatvan kunta, jonka palvelukseen muiden kuntien henkilöstö on siirtynyt. Tällä järjestelyllä turvataan lainmukainen maataloushallinto myös Vaalan maatalousyrittäjille. Vaalan kunta pyrkii neuvottelemaan yhteistyöstä niin, että tulevana vuosina maaseutuhallinnon kustannukset eivät merkittävästi kasva.

Maaseutuhallinnon palvelut järjestetään sopimuskuntien alueella lähipalveluina, ja maaseutuelinkeinoviranomaispalvelut on saatavissa arkipäivisin virka-aikana vähintään puhelimitse. Palvelun tarjonta sovitetaan kysynnän sekä henkilöresurssien mukaiseksi.

Vastuualueen toimintakertomus

Maaseututoimen palvelut ostetaan Siikalatvan kunnalta. Vastuualueen suurin kuluerä liittyy tähän ostopalveluun. Toiseksi suurin kuluerä ovat henkilöstökulut, jotka koostuvat eläkemaksuista. Maaseututoimen budjetti on ollut 50 220. Vastuualue alitti talousarvion noin 12 000 eurolla.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-38 339	-50 220	76,34 %	11 881	-38 710
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-38 339	-50 220	76,34 %	11 881	-38 710
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.6. Työllistäminen

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnan työllisyyspalvelujen tehtävänä on toteuttaa työllisyyttä edistäviä toimintoja. Tavoitteena on parantaa työllisyydenhoidon palvelujen vaikuttavuutta, saada kustannussäästöjä kunnan taloudelle työttömyydestä aiheutuviin kustannuksiin sekä vaikuttaa positiivisesti työttömän työnhakijan inhimilliseen tilanteeseen. Työtä tehdään kuntalaislähtöisesti ja palveluja suunnitellaan yksilön toiveet, tavoitteet ja kokonaistilanne huomioiden.

Seinätön työpaja toimii työkokeilun ja kuntouttavan työtoiminnan tukikohtana. Pajalla voi ohjatusti kokeilla erilaisia työtehtäviä ja näin löytää omat vahvuutensa. Pajalta voi myös siirtyä yrityksiin, yhdistyksiin tai kunnan eri toimipisteisiin jatkamaan TE-palvelujen kanssa sovittua toimenpidettä. Työpajavalmennuksessa asiakkaalle tarjotaan tukea sekä valmennusta arjen taitoihin ja elämänhallintaan, työelämätaitoihin sekä sosiaaliseen vahvistumiseen. Jakson aikana pyritään löytämään myös soveltuva, yksilöllinen väylä työelämään, koulutukseen tai niihin johtaviin palveluihin.

Työllistämismäärärahat on jaettu taloudellisen vastuun korostamiseksi. Hallinto-osaston työllistäminen koostuu yleishallinnon työllistämisestä ja hankkeista.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2022 työmarkkinanäkymät alkoivat kohentua koronavuosien jälkeen. Yritykset kuitenkin edelleen lomauttivat työntekijöitä ja suurimmillaan lomautettujen määrä oli tammikuussa, jolloin lomautettuna oli 12 työntekijää. Joulukuussa lomautettujen määrä oli yhdeksän työntekijää. Alimmillaan työttömien määrä oli kesäkuussa (116) ja korkeimmillaan tammikuussa (145). Yrittäjistä vuoden aikana sovellettua työmarkkinatukea haki yhteensä 9 yrittäjää. Yrittäjä sai työmarkkinatukea, mikäli hänen ansionsa kuukaudessa alitti 1089,67 €.

Työmarkkinatuen kuntaosuutta Vaala maksoi 53 188 euroa eli 3 263 euroa vähemmän kuin vuonna 2021 (56 451 euroa). Työmarkkinatuen kuntaosuutta oli budjetoitu 60 000 euroa vuodelle 2022, joten työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin 6 812 euroa alle arvioidun. Työttömien määrä laski keskimäärin laskettuna kuukautta kohden vuoden takaisesta 14,6 %:sta 12,7 %:iin. Keskimäärin kuukautta kohden työttömiä työnhakijoita oli 2021 oli 147 työtöntä ja 2022 oli 131 työtöntä. Työvoima kasvoi kunnassa vuoden aikana 37 työllisellä (työvoima 2021 oli 998 ja työvoima 2022 oli 1035). Työttömyysprosentti lasketaan kunnassa olevan työvoiman mukaan.

Nuorissa alle 25 – vuotiaissa vuonna 2021 oli keskimäärin 13 nuorta kuukaudessa työttömänä, kun taas vastaava luku vuonna 2022 oli 9 työtöntä. Pitkäaikaistyöttömien osuus keskimäärin kuukaudessa vuonna 2021 oli 50 työtöntä ja vuonna 2022 39 työtöntä eli pitkäaikaistyöttömien osuus laski vuoden aikana 11 työttömällä. Palkkatuella työllistettiin vuonna 2021 56 työtöntä työnhakijaa ja 2022 64 työtöntä työnhakijaa. Kuntouttavassa työtoiminnassa oli vuonna 2021 25 kuntoutujaa ja vuonna 2022 14 kuntoutujaa. Yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä työnhakijoista on n. 53%.

Palkkakustannukset 2022:

- Valmennuspajan muu toiminta 98 009 € (talousarvio 97 840 €)
- Valmennuspajan työllistämisen tuet 39792 € (talousarvio 31 000 €)
- Yleishallinnon työllistäminen 411 592 € (talousarvio 366 900 €)
- Yleishallinnon työllistämisen tuet 164 646 € (talousarvio 110 000 €)

Muut huomioitavat yleishallinnon työllistämisen kustannukset:

- Yhdistysten ja yritysten työllistämisen kuntalisät 23 538 € (talousarvio 35 000 €)
- Työmarkkinatuen kuntaosuus 53 188 € (talousarvio 60 000 €)

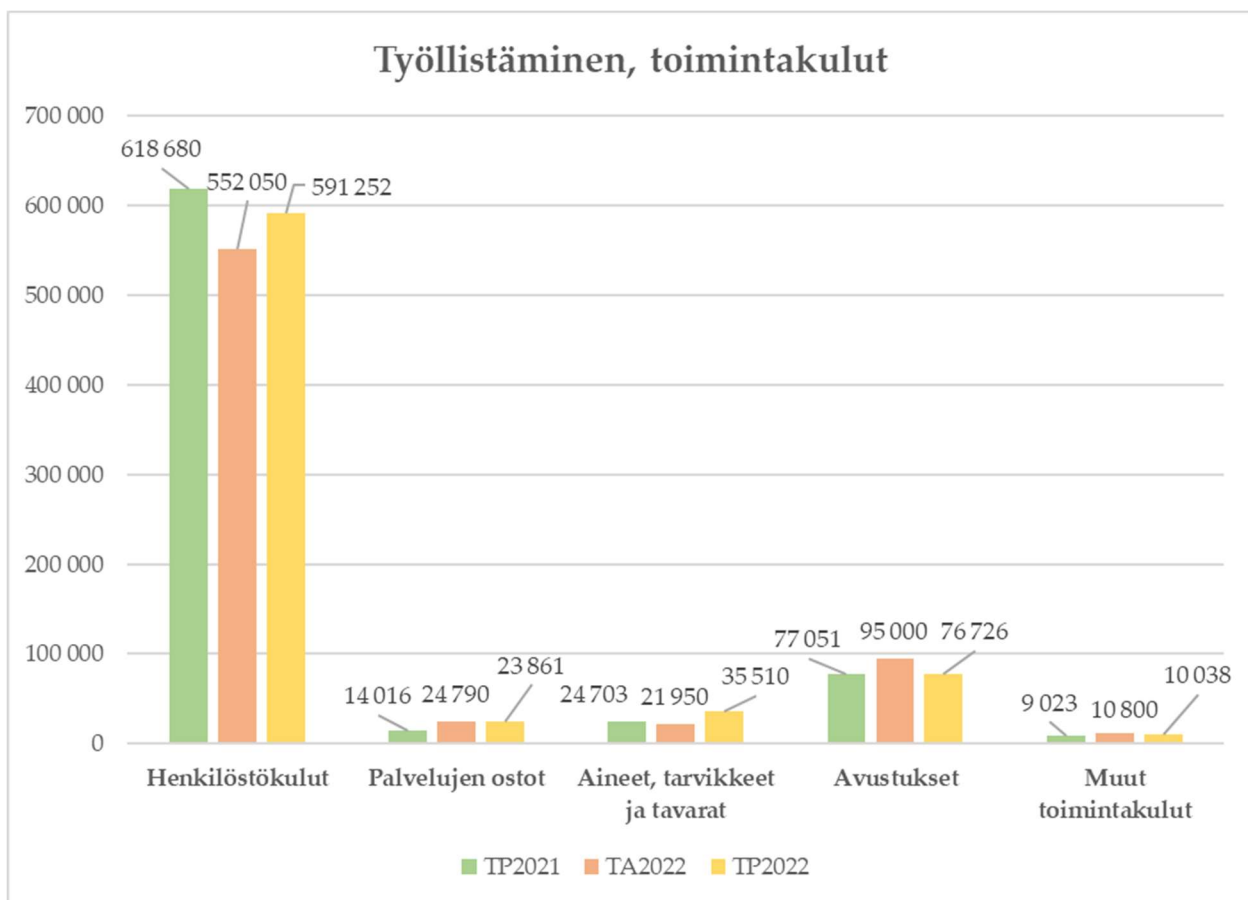
VERTY – Vertaistukea, työllisyyden ja hyvinvoinnin edistämistä –yhdessä! –hanke aloitti 1.5.2020. Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus on myöntänyt Euroopan Sosiaalirahaston hankerahoituksen VERTY-hankkeelle ajalle 1.4.2020-31.6.2023. Hankkeen toimintalinja on 5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta sekä hankkeen erityistavoite 10.1 Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen. Hankkeen kohderyhmänä ovat vaalalaiset työttömät ja työttömyysuhan alla olevat henkilöt.

Hankkeen kokonaisbudjetti 3 vuodelle on 317 000 €, josta henkilöstökuluihin on varattu 246 000 €. Hankkeeseen on budjetoitu henkilöstökuluja kahdelle työntekijälle 100 % työajalla. Kokonaiskustannuksista Ely-keskuksen avustusta saadaan 80 % ja kunnan omavastuuosuus on 20 %. VERTY-hankkeen kulut vuonna 2022 ovat olleet yhteensä 109 914 €, joista henkilöstökuluja 81 651 €. Vuoden 2022 hyväksyttävistä kustannuksista Ely-keskus maksoi avustusta 87 163 €, joten kunnan omavastuuosuudeksi jäi 22 751 €.

Kolmen toimintavuoden aikana hankkeen toiminnassa on ollut yhteensä 47 asiakasta, joista 20 oli hankkeen kirjoilla 31.12.2022. Hankkeessa mukana olleista 7 henkilöä oli töissä 31.12.2022. Hankkeessa on suosittu tavoitteiden mukaista blue care ja green care toimintaa hyödyntäen kunnan

käyntikohteita niin metsissä kuin vesistöissä. Hankesuunnitelman mukaisesti hankkeessa on kehitetty kehittäjäasiakasmalli. Kuusi hankkeen asiakasta on saanut kehittäjäasiakaskoulutuksen, jota kunta voi hyödyntää omissa kehittämistoimissaan.

Vuoden 2022 saatiin päätökseen työttömien asiakkaiden palvelukokonaisuuden kokoaminen. Toiminnassa on otettu huomioon hankkeen tavoitteen mukaisesti myös asiakkaiden perheet. Vuosi 2022 oli toiminnaltaan vilkas ja uusia asiakkaita tuli hankkeen toimintaan mukaan. Hanke toimi pääsääntöisesti Veneheiton koululla sekä luonnossa. Yhteistyötä on tehty eri yhdistysten, yritysten sekä muiden hankkeiden kanssa.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	292 437	226 700	129,00 %	65 737	344 722
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-737 387	-704 590	104,65 %	-32 797	-743 473
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-444 950	-477 890	93,11 %	32 940	-398 752
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.7. Oulunkaari

Kuntien osuudet yli- ja alijäämistä

Kunta	2012	2020	V 2012	2021	Yhteensä
	Lomapalkkavelan lisäys	Ylijäämä	lomapalkkavela n kattaminen	Ylijäämä	
Ii	-473 002,56	12 046,37	473 002,56	24 232,79	36 279,16
Pudasjärvi	-485 431,99	13 011,80	485 431,99	25 824,68	38 836,48
Simo	-187 150,90	4 128,29	187 150,90	10 059,12	14 187,41
Utajärvi	-194 181,28	3 926,72	194 181,28	9 855,96	13 782,68
Vaala	-190 233,27	5 690,55	190 233,27	10 471,72	16 162,27
Yhteensä	-1 530 000,00	38 803,73	1 530 000,00	80 444,27	119 248,00

Erikoissairaanhoidon toteuma oli noin 4 314 206,56 euroa, joka on noin 336 000 euroa budjetoitua pienempi. Erikoissairaanhoidon kulut laskivat vuodesta 2021 yhteensä n. 147 000 euroa. Oulunkaaren sosiaali- ja terveystalveluiden oman toiminnan toimintakatteet olivat noin 9,362 miljoonaa euroa ja se alitti budjetin n. 339 000 eurolla. Oulunkaaren oma toiminta kasvoi vuoteen 2021 verrattuna oli n. 190 000 euroa. Kokonaisuutena Oulunkaaren sosiaali- ja terveystalveluiden toimintakulut olivat noin 13,63 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua vuoteen 2021 verrattuna noin n. 43 000 euroa.

7.8. Ostopalvelut muilta

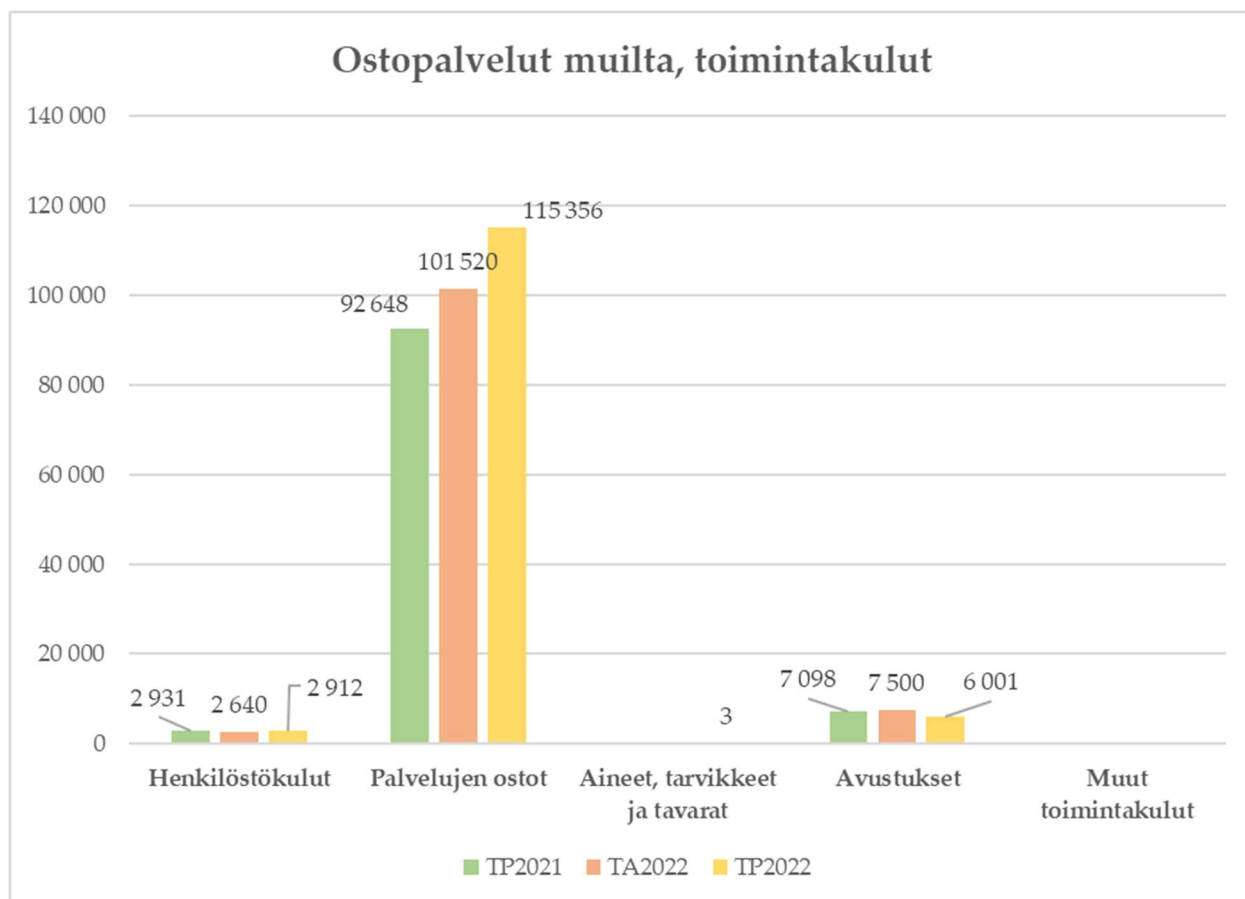
Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan tehtävänä on huolehtia, että ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön velvoitteita noudatetaan kunnan alueella. Kunnassa laaditaan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma, jossa otetaan huomioon ohjaavien keskusvirastoiden yhdessä laatima valtakunnallinen valvontaohjelma. Vaalan kunta ostaa palvelun Pudasjärven kaupungilta.

Vuonna 2022 ostopalvelut muilta -vastuualueelle lisättiin talous- ja henkilöstöpalvelujen ostopalvelut sekä ict-ostopalvelut. Nämä palvelut siirtyivät 1.1.2023 Oulunkaaren kuntayhtymältä Monetralle ja Laplt:lle.

Vastuualueen toimintakertomus

Ympäristöterveydenhuollon ostopalveluiden palvelun ostot olivat noin 104 000 euroa. Lisäksi tahe- ja ict-palvelujen siirtoon valmistautumisen kulut olivat noin 11 000 euroa. Kotitalousavustuksien ja henkilöstökulujen kulut olivat noin 9 000 euroa.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-124 272	-111 660	111,30 %	-12 612	-102 677
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-124 272	-111 660	111,30 %	-12 612	-102 677
Suunnitelman mukaiset poistot					

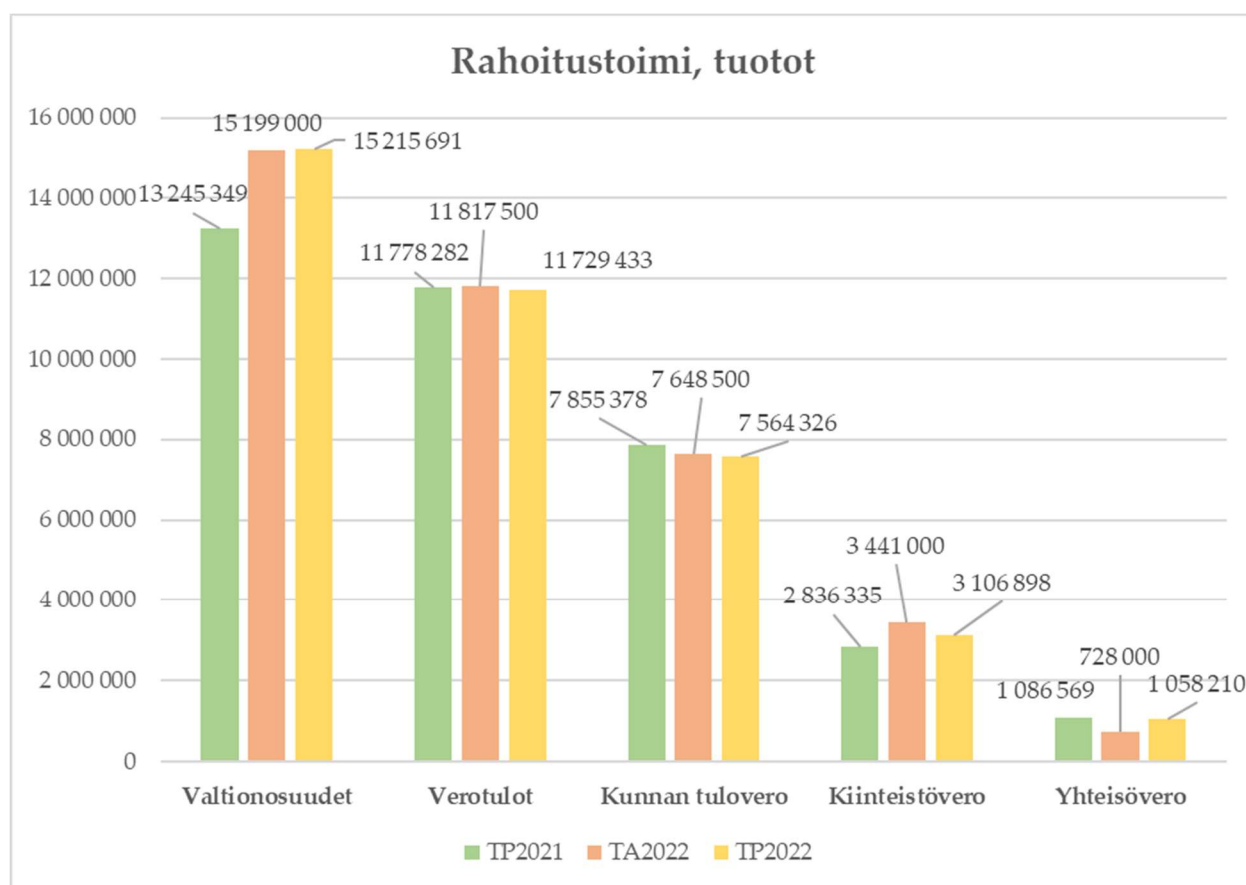
7.9. Rahoitustoimi

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan suurimmat tulonlähteet ovat valtionosuudet ja verotulot. Kunnan omat toimintatuotot eivät riitä kattamaan toiminnasta aiheutuvia kuluja. Näiden kahden erotusta nimitetään toimintakatteeksi. Vaalan kunnan toiminta kate oli vuonna 2022 noin -24 227 000 euroa. Valtionosuuksien ja verotulojen toivotaan kattavan toimintakatteen alijäämä.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2022 valtionosuudet olivat 15 215 691 ja verotulot 11 729 433 euroa. Verotulot jakaantuivat seuraavasti: tulovero noin 7 564 000 €, kiinteistovero noin 3 107 000 € ja yhteisövero noin 1, 058 miljoonaa euroa. Alkuperäiseen talousarvioon nähden verotulot laskivat 88 000 euroa. Valtionosuudet ja verotulot olivat yhteensä noin 26,945 miljoonaa euroa.

7.10. Markkinointi ja viestintä

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnan viestinnän tavoitteena on palvella kuntalaisia ja muita kunnan viestinnän kohderyhmiä sekä tukea Vaalan kunnan arvoja ja strategisia tavoitteita. Tarkoituksena on myös vahvistaa yhteisöllisyyttä, kotiseutuylpeyttä ja identiteettiä Vaalan kunnan sisällä. Lisäksi viestinnän tavoitteena on parantaa Vaalan kunnan tunnettuutta ja vahvistaa kunnan positiivista imagoa ja hyvää mainetta.

Kunnan viestintä tukee muuta kunnan toimintaa. Sillä on mm. seuraavia tehtäviä:

- Informointi, neuvonta ja asiakaspalvelu
- Osallistumisen edistäminen
- Kansalaiskeskustelu ja kuuntelu
- Markkinointi ja maineenhallinta
- Kriisien hallinta

Vaalan kunnan viestintää pyritään tekemään tehokkaasti, yhtenäisesti ja johdonmukaisesti. Viestintää toteutetaan yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti, joita on kirjattu Vaalan kunnan sosiaalisen median ohjeeseen, graafiseen ohjeistoon, brändikirjaan sekä Oulujokilaakson ja Rokua Geoparkin yhteiseen viestinnän kehittämissuunnitelmaan.

2022 päivitettiin kunnan oma sosiaalisen median ohje.

Vastuualueen toimintakertomus

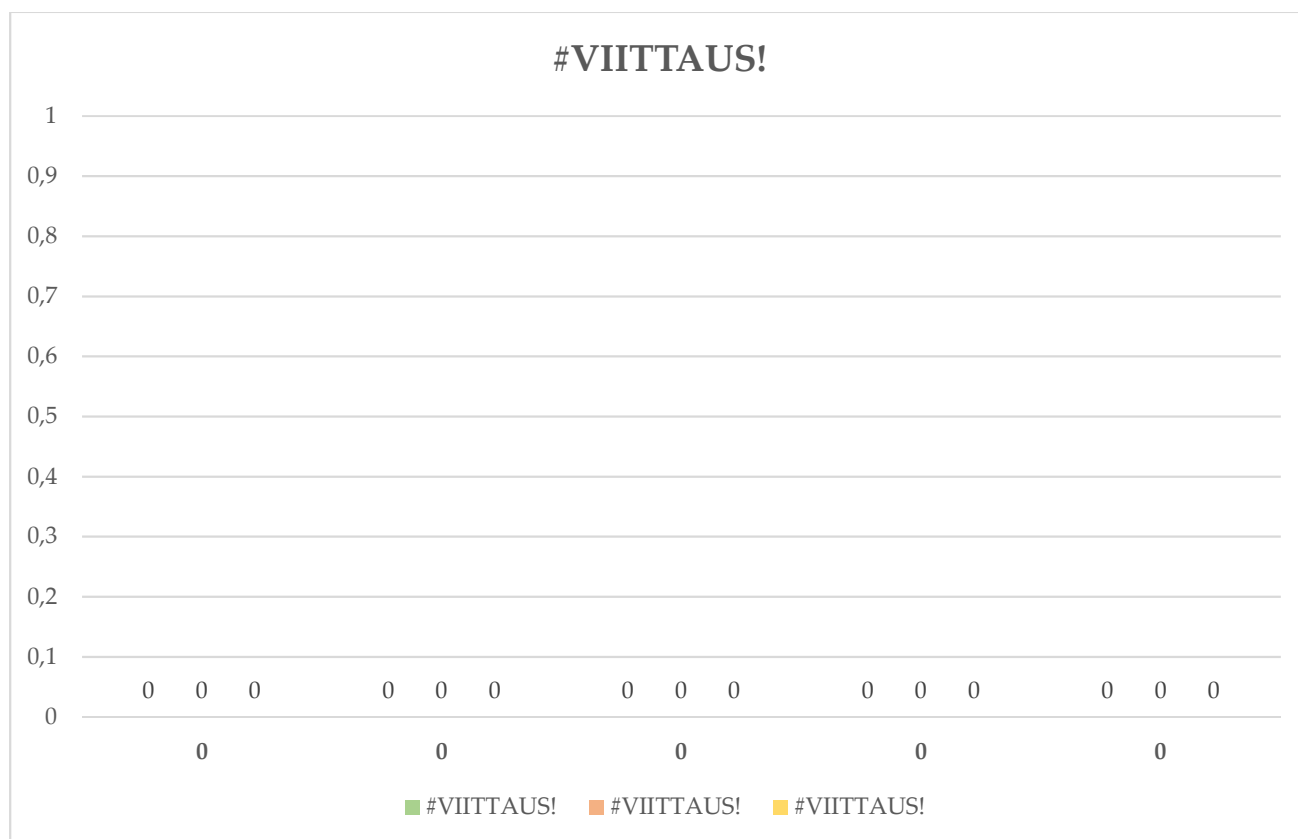
Viestinnän ja markkinoinnin vastuualueen tilinpäätös vuodelta 2022 on talouden ja toiminnan osalta pääpiirteissään talousarvion mukainen. Koko vastuualueen toteuma talousarvioon nähden on 83 prosenttia. Henkilöstökulut ovat toteutuneet noin 83-prosenttisesti, mutta alitusta selittää lomapalkkavelan tulovaikutteinen kirjaus. Palveluiden ostoissa on selvempää alitusta: ne ovat toteutuneet vain noin 37-prosenttisesti, mitä selittää erityisesti Geopark Challenge -seikkailu-urheilukilpailun jääminen väliin vuonna 2022. Muutoin palveluiden ostot pitävät sisällään esimerkiksi internet-sivujen ylläpitoon ja päivittämiseen liittyviä kuluja, kunnan mainos- ja ilmoituskuluja, kuntalaiskirjeiden jakelukuluja sekä materiaalien taittokuluja. Aineita, tarvikkeita ja tavaroita viestinnän vastuualueelle on hankittu 200 eurolla.

Vaalan, Utajärven ja Muhoksen kuntien sekä Humanpolis Oy:n yhteistä viestintäsuunnitelmaa on toteutettu kunnan viestinnässä ja markkinoinnissa. Kunnan omaa viestintää ovat vuoden aikana hoitaneet poikkihallinnollinen viestintätiimi sekä viestinnän asiantuntija.

Kesällä 2022 toteutettiin digitaalinen tonttimarkkinointikampanja, jota tukemaan tonttipörssin sisältöä laajennettiin, tarkennettiin ja havainnollistettiin mm. ilmakuva-videoilla. Valtuuston päätöksen mukaisesti kunta on solminut myös markkinointiin liittyvän yhteistyösopimuksen seikkailu-urheilukilpailu Rokua Challengea tuottavan tahon kanssa, mutta kilpailu ei vuonna 2022

toteutunut. Markkinointivaroista tehtiin kesällä 2022 edellisten vuoden tapaan myös kuntavetoisesti vaalalaisten yritysten yhteismainontaa.

Viestinnässä on panostettu sosiaalisen median viestinnän monipuolistamiseen sekä kunnan internet-sivujen kehittämiseen ja siihen liittyvään sisällöntuotantoon. Viestintää on tehty monikanavaisesti niin kuntalaiskirjeillä, sähköisillä poikkeusolotiedotteilla, lehti-ilmoituksilla kuin videon välityksellä live-lähetyksin. Myös erityisesti yrittäjille suunnattua viestintää on lisätty monikanavaisesti edellä kuvatulla tavalla. Erityisenä toimenpiteenä vuonna 2022 päivitettiin kunnan oma sosiaalisen median ohje.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-72 253	-87 010	83,04 %	14 757	
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-72 253	-87 010	83,04 %	14 757	
Suunnitelman mukaiset poistot					

8. HYVINVOINTIOSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hyvinvointiosaston perustehtävänä on vastata kunnan poikkihallinnollisesta hyvinvoinnin laaja-alaisesta edistämisestä. Hyvinvointipalveluiden toimintaa ohjaavat kuntastrategiaan ja kuntastrategian liitetaulukkoon sekä laajaan hyvinvointikertomukseen ja vuosittaiseen hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut visiot, päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet.

Osaston toimintakertomus

Hyvinvointijohtajan katsaus

Hyvinvointipalveluiden tavoitteena on tukea kaikenikäisten vaalalaisten hyvinvointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hyvinvointityön lähtökohtana on kuntalaisten koettu hyvinvointitieto sekä indikaattoritieto. Keskeisenä työtapana on ikäkausiverkostotyö. Henkilöstömme tekee kehittämistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi myös alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Näitä ovat mm. Pohjois-Suomen AVI:n HyTe neuvottelukunta, PPSHP:n hyte yhdyshenkilöverkosto ja elintapaohjauksen, taloudellisen hyvinvoinnin sekä osallisuuden edistäjien verkosto, Pohjois-Suomen AVI:n ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto ja MiePäVäki -verkosto. MiePäVäki -verkosto kehittää mielenterveys- ja päihdetyötä sekä lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyyn keskittyvää työtä. Vaalan kunta on myös Terve kunta verkoston jäsen ja vuonna 2022 kunta jatkoi myös Terve kunta -verkoston johtoryhmän jäsenenä. Lisäksi Vaalan kunta on ollut kutsuttuna THL:n arviointitoiminnan ohjausryhmään. Verkostotyön ydintavoitteena on tuoda alueellinen ja kansallinen osaaminen osaksi myös Vaalan kunnan hyvinvointityön kehittämistä.

Maaliskuussa 2020 alkanut koronapandemia helpottui vuoden 2022 aikana ja rajoituksia päästiin poistamaan. Toimintoja ja palveluja pystyttiin käynnistämään uudelleen. Merkittävin kulttuurinen tapahtuma koronaepidemian laannuttua oli juhannuksen jälkeisellä viikolla toteutettu Valentin Vaala elokuvafestivaali. Kolmipäiväinen festivaali sai runsaasti positiivista näkyvyyttä ja palautetta. Tapahtuman rahoituksen organisoivat ja tapahtuman tuotti Brandstein Oy. Tapahtuman ympärille, koko viikon tapahtumaksi järjestettiin ympäri Vaalaa monenlaista toimintaa lapsille ja aikuisille esimerkiksi Hyvän tuulen yleisurheilukilpailut, uimakoulut Sahanrannassa, pelejä, leikkimielisiä kilpailuita torilla sekä Lähde-hankkeen järjestämä liikunnallinen esitys. Toteutuksessa oli mukana hyvinvointiosaston lisäksi useita vaalalaisia yhdistyksiä.

Lamminahon talon toimintaa jatkettiin ja museo oli avoinna kesäkuun alusta elokuun loppuun kahden museo-oppaan emännöiminä. Toimintakauden aikana toteutettiin museoalueella kattojen huolto- ja korjaustöitä sekä tehtiin valmiiksi suunniteltu lastenaitta. Lamminahon perinnepäivät pidettiin heinäkuun viimeisenä viikonloppuna ja huonosta sateisesta säästä huolimatta se oli yleisömenestys. Aiemmin Oulujokilaakson kuntien yhteistyönä toteutettu valo- ja äänitaidetapahtuma Hallanvalot päätettiin Vaalassa jättää vuonna 2022 toteuttamatta yhteiskunnallisen tilanteen, erityisesti energiansäästö ja kustannussyistä. Lämmin kiitos kaikille

yhteisistä upeista tapahtumista vuonna 2022. Erityiset kiitokset aktiivisille yhdistyksillemme.

Hyvinvointiosasto alitti talousarvion useimmilla palvelualueilla. Nuorisotyössä talousarvio ylittyi talousarviossa huomioimattomista poistoista johtuen. Nuorten työpajatoiminta ylittyi hieman. Tämä ylitys johtui pääasiassa arvioitua suuremmista leasingkuluista ja henkilöstökuluista. Kulttuuripalveluissa talousarviossa ei ole huomioitu Keskitiesäätiön eikä OKM:n hankerahoitusta, joista päätökset saatiin vuoden 2021 puolella. Koronapandemiasta johtuen säästöä tuli toteutumatta jääneistä liikuntapalveluista ja muista hyvinvointia edistävästä palveluista, kulttuuritapahtumista ja -palveluista, keskeytyneestä nuorisotilatoiminnasta ja kirjastopalveluista. Vuonna 2022 toteutimme lisäksi Koulunuorisotyö Vaalan yhtenäiskoulussa ja lukiossa –hanketta marraskuun loppuun saakka. Hanke käynnistyi vuoden 2020 puolella.

Hyvinvointiosaston henkilöstölle lämmin kiitos vuodesta 2022. Monenlaisia haasteita olemme työssämme kohdanneet, mutta yhdessä niistäkin on selvitty.

Ylpeänä voin kyllä todeta, että hyvinvointiosastolla on ammattitaitoista ja osaavaa henkilöstöä! Olemme verkostoituneet ansiokkaasti sekä paikallisesti että alueellisesti. Lämmin kiitos kaikille yhteisestä hyte-työstä vuonna 2022.

Ritva Karhula

Vs. hyvinvointijohtaja

Oleelliset muutokset ja keskeinen toiminta

Hyvinvointiosaston työtä arvioiva hyvinvointisuunnitelma 2022 on laadittu sähköisellä FCG:n hyvinvointikertomus –ohjelmalla, ja se on tilinpäätöksen liitteenä. Hyvinvointipalvelujen vastuualueeseen kuuluvat hyvinvointipalvelut, nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, kirjastopalvelut ja kulttuuripalvelut (sis. Lamminahon museotoiminnan). Vastuualueen johtajana on hyvinvointijohtaja ja muuta henkilökuntaa ovat palvelusihteeri, hyvinvointikoordinaattori, hyvinvointisuunnittelija, hankekehittäjä, liikunnanohjaaja, koulunuorisotyöntekijä ja etsivä nuorisotyöntekijä (molemmat projektirahoituksella) sekä nuorten työpajalla (projektirahoituksella) työskentelevät yksilövalmentaja (100%) ja ohjaaja (50% prosentin työajalla).

Hyvinvointiosastolle saatiin hyvinvointisuunnittelija aluksi määräaikaiseen tehtävää vuoden 2022 loppuun ja joka vuoden lopussa päätettiin muuttaa toistaiseksi voimassa olevaksi. Kirjastossa työskentelee kirjastonhoitaja, kirjastovirkailija ja MunKirjasto –hanke työntekijä. Kirjastossa on lisäksi työskennellyt työllistämismäärärahoilla kaksi kirjastotyöntekijää, toisen työsuhde loppui alkuvuodesta ja toisen syksyllä 2022. Hyvinvointiosasto vastaa kerho- ja liikuntatilojen varauksista sekä vuokrien laskutuksesta.

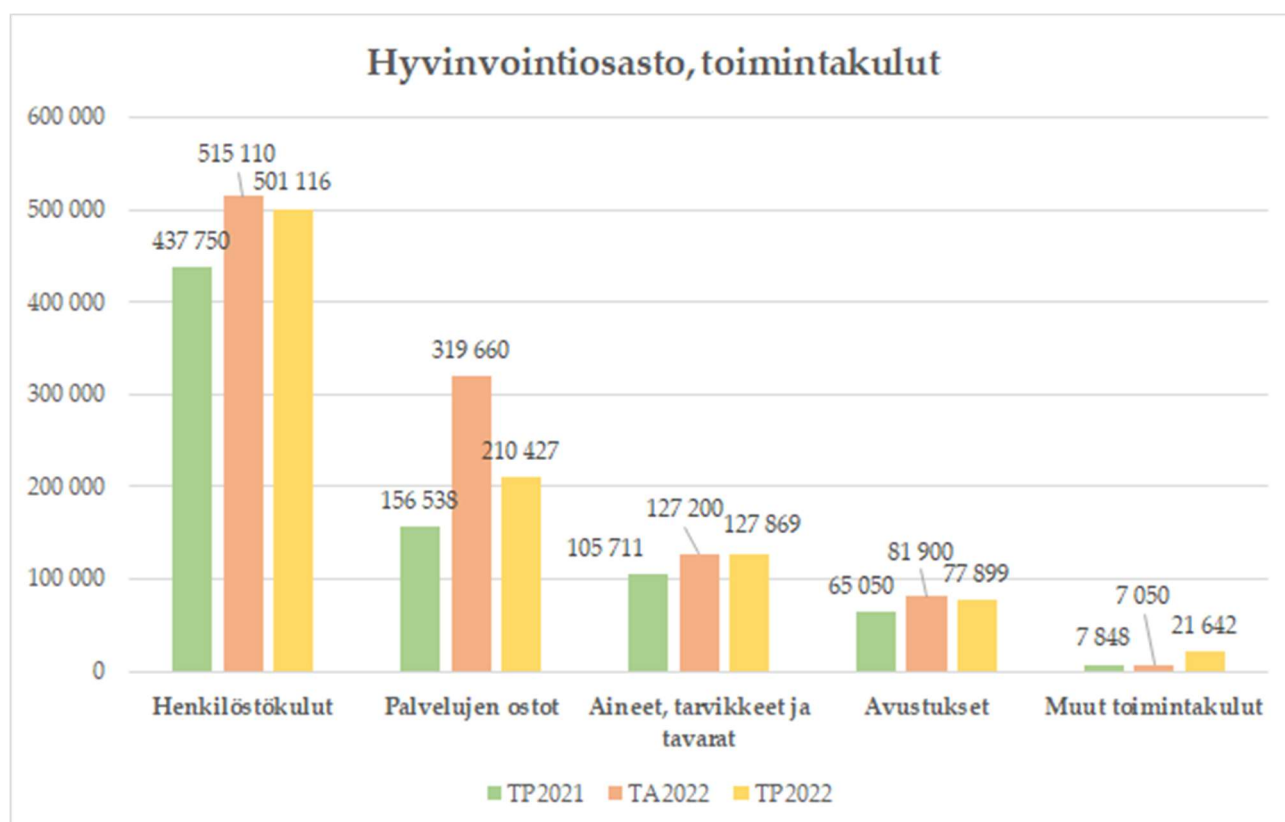
Hankekehittäjä aloitti tehtävässään vasta toukokuussa 2022 ja toimii kaikilla kunnan osastoilla edistäen hanketoimintaa ja rahoituksen hakuja eri rahastoista sekä julkiselta sektorilta. Hyvinvointiosasto jätti vuoden aikana kaksi hankehakemusta. HOP- hyvinvointia, osallisuutta ja pärjäämistä -hanke jätettiin elokuussa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ESR-hankehakuun ryhmähankkeena Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Oulun ammattikorkeakoulun kanssa. Hanke oli edelleen rahoittajan käsittelyssä vuoden 2022 päättyessä. Kulttuurikehittäjä-hanke jätettiin

hankehakuun Taiteiden edistämiskeskukseen syyskuussa, mutta siihen saatiin kielteinen rahoituspäätös.

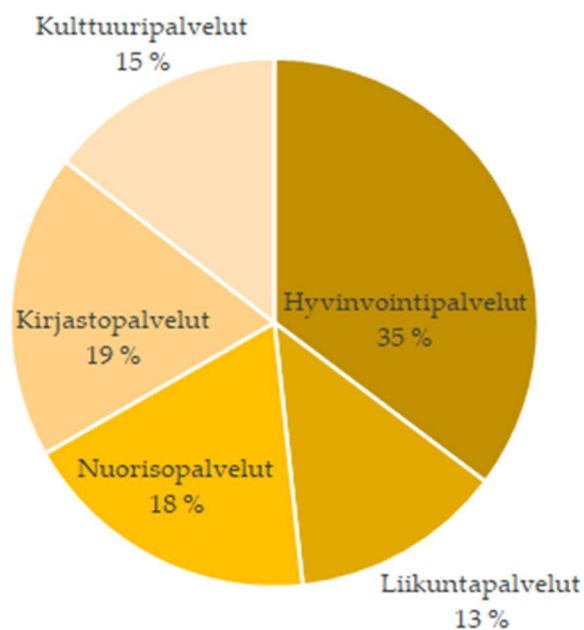
Hyvinvointiosasto päivitti kotouttamisohjelman vuosille 2020-2024. Kotouttamisohjelman päivittäminen tuli ajankohtaiseksi tilapäistä suojelua hakevien ja saavien väliaikaiseen suojeluun liittyvän asetuksen toteuttamiseksi. Kuntamalli Ukrainasta paenneiden auttamiseksi otettiin käyttöön Vaalan kunnassa. Kotouttamista kunnassa koordinoi hyvinvointisuunnittelija, joka vastasi Ruukin vastaanottokeskuksesta kuntaan muuttavien ukrainalaisten kuntaan sijoittumisesta. Nopeasta ja yllättävästä tilanteesta johtuen kunnan budjetissa ei vuodelle 2022 oltu kotoutumisesta osattu varautua. Kotoutumisen toimintatuotot 13 726 e muodostuivat vastaanottokeskuksen maksamista asumisen tuotoista. Toimintakulut olivat 12 851 e ja vuosikate poikkeama - 874 e muodostui kantamallin mukaisista välttämättömistä hankinnoista.

Hyvinvointiosastolla aloitti liikunnanohjaaja toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa kesäkuun alussa 2022, muuta hän lähti toisiin työtehtäviin vuoden 2022 lopussa.

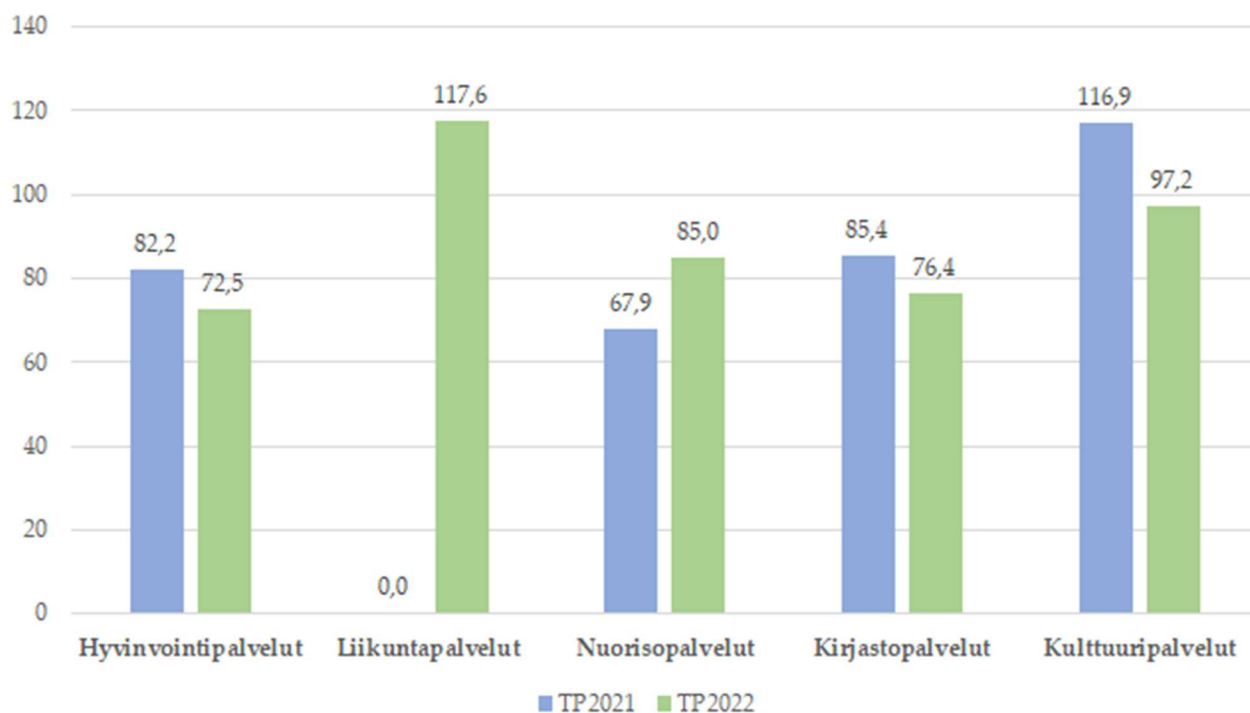
Hyvinvointiosaston toimintatuotot olivat yhteensä 148 755 €, toimintakulut -938 954 € ja vuosikate - 790 198 €. Suunnitelman mukaiset poistot -24 842 €.

Hyvinvointiosasto, kulujakauma vastualueittain TP2022

Hyvinvointiosasto, toteumaprosentti (%) (toimintakate)

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	148 755	86 400	172,17 %	62 355	167 430
Myyntituotot	19 245	18 000	106,91 %	1 245	10 806
Maksutuotot	1 756	2 200	79,83 %	-444	2 564
Tuet ja avustukset	124 874	63 700	196,04 %	61 174	153 000
Muut toimintatuotot	2 880	2 500	115,21 %	380	1 060
TOIMINTAKULUT	-938 954	-1 050 920	89,35 %	111 966	-772 897
Henkilöstökulut	-501 116	-515 110	97,28 %	13 994	-437 750
Palvelujen ostot	-210 427	-319 660	65,83 %	109 233	-156 538
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-127 869	-127 200	100,53 %	-669	-105 711
Avustukset	-77 899	-81 900	95,12 %	4 001	-65 049
Muut toimintakulut	-21 642	-7 050	306,98 %	-14 592	-7 849
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-790 198	-964 520	81,93 %	174 322	-605 467

8.1. Hyvinvointipalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hyvinvointipalveluita ovat kaikki sellaiset palvelut, joita kunta järjestää kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi (hyvinvointisuunnitelma 2022).

Vastualueen toimintakertomus

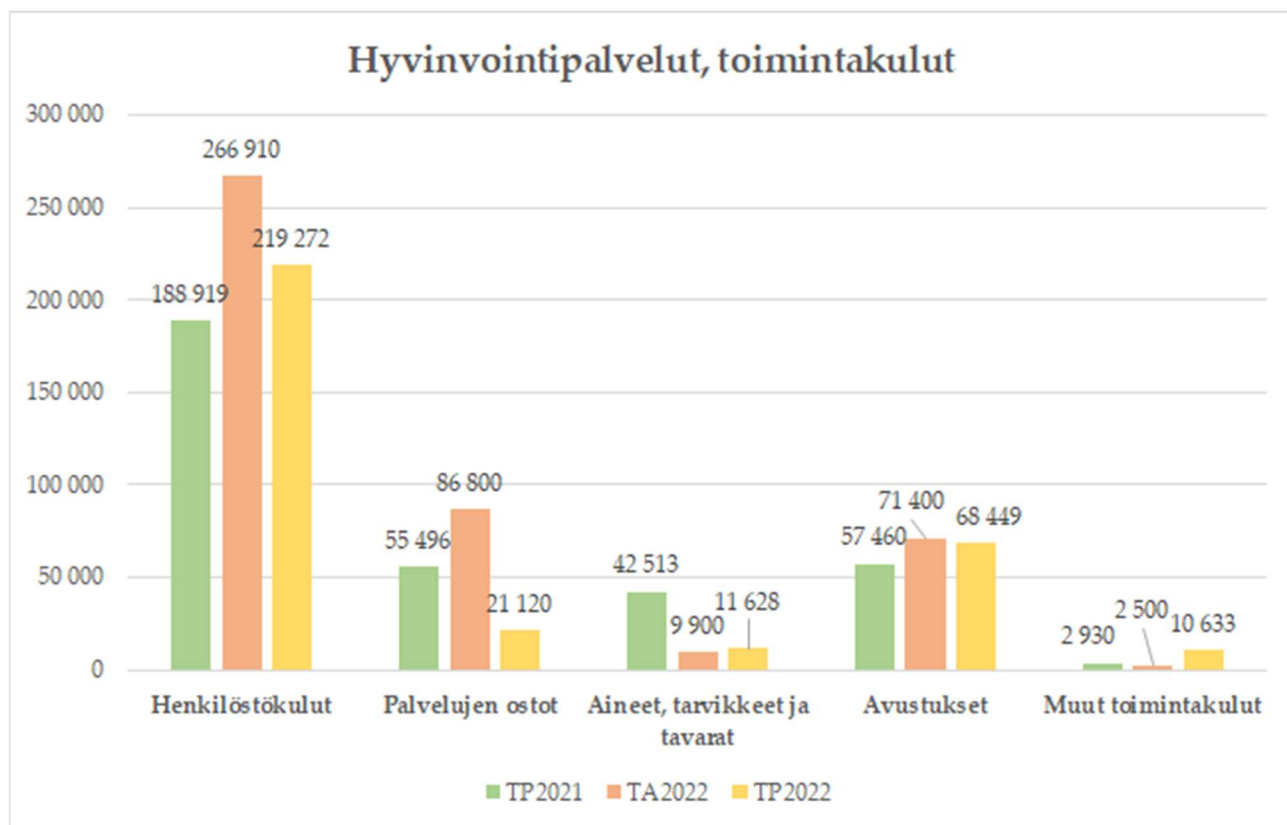
Hyvinvointisuunnitelma on tilinpäätöksen liitteenä ja siihen on kirjattu arviointia toimenpiteiden toteuttamisesta vuonna 2022. Erilaisen kuntalaisilta kerätyn tiedon perusteella on valikoitunut tulevien vuosien kehittämisteemoiksi neljä kokonaisuutta: ikäihmisten kotona pärjäämisen edistäminen, yksinäisyyden lievittäminen, ehkäisevän päihdetyön kehittäminen ja koulukiusaaminen. Taloudelliseen hyvinvointiin liittyvät huolenaiheet koskettavat kaikenikäisiä kuntalaisiamme.

Ehkäisevän päihdetyön ohjelma 2021- 2025 hyväksyttiin hyvinvointilautakunnassa joulukuussa 2020. Ehkäisevää päihdetyötä on tehty hyvinvointisuunnittelijan toimesta. Hyvinvointipalveluissa tehtiin tiivistä yhteistyötä myös Verty -hankkeen kanssa. Liikunnan edistämiseksi tuotetaan erilaisia liikunnallisia hyvinvointipalveluita kaiken ikäisille kuntalaisille sekä erityisryhmille. Saimme

Vaalaan liikunnanohjaajan keväällä 2022, mutta valitettavasti hän siirtyi toisiin tehtäviin loppu vuodesta 2022. Vuonna 2022 järjestettiin liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi uintiretkiä, allasjumpaa ja niihin kuljetus Rokualle sekä maksutonta kuntosalitoimintaa yhteistyössä Vaalan Fysioterapian kanssa ikäihmisille.

Hyvinvointiosasto organisoii myös kunnan vaikuttamistoimielinten toiminnan. Vaalan hallintosääntö 2020 mukaan kunnan vaikuttamistoimielimenä toimivat nuorisoneuvosto, vanhus- ja vammaisneuvosto, vapaa-ajan asukasneuvosto sekä lapsiparlamentti. Lapsiparlamentti on uusi vaikuttamistoimielin, jonka tehtävänä on varmistaa lasten tulevan kuulluksi heitä itseään koskevassa kunnan päätöksenteossa, toiminnassa ja kehittämisessä.

Hyvinvointipalveluiden toimintatuotot olivat 15 193 €, toimintakulut -331 102 € ja vuosikate -315 909 €.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	15 193	1 700	893,73 %	13 493	7 414
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-331 102	-437 510	75,68 %	106 408	-347 318
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-315 909	-435 810	72,49 %	119 901	-339 904
Suunnitelman mukaiset poistot					

Liikuntapalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnan tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä sekä fyysistä aktiivisuutta tukemalla liikunnan harrastamista sekä vahvistamalla elinvoimaista kansalaistoimintaa paikallistasolla. Kunta tukee kuntalaisten liikkumista kehittämällä paikallista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, avustamalla kansalaistoimintaa ja tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä -palveluita.

Kunnan tuottamat omaehtoiset ja ohjatut liikuntapalvelut täydentävät paikallista liikuntatarjontaa, jota kansalaisopisto ja seurat tarjoavat. Kunnan liikuntapalveluiden toiminnan tarkoituksena on turvata liikuntamahdollisuuksia sellaisille henkilöille ja ryhmille, jotka eivät kuulu järjestötoiminnan piiriin tai joille seurat ja yhdistykset eivät kykene järjestämään toimintaa tai joita liikuntayritysten palvelut eivät tavoita.

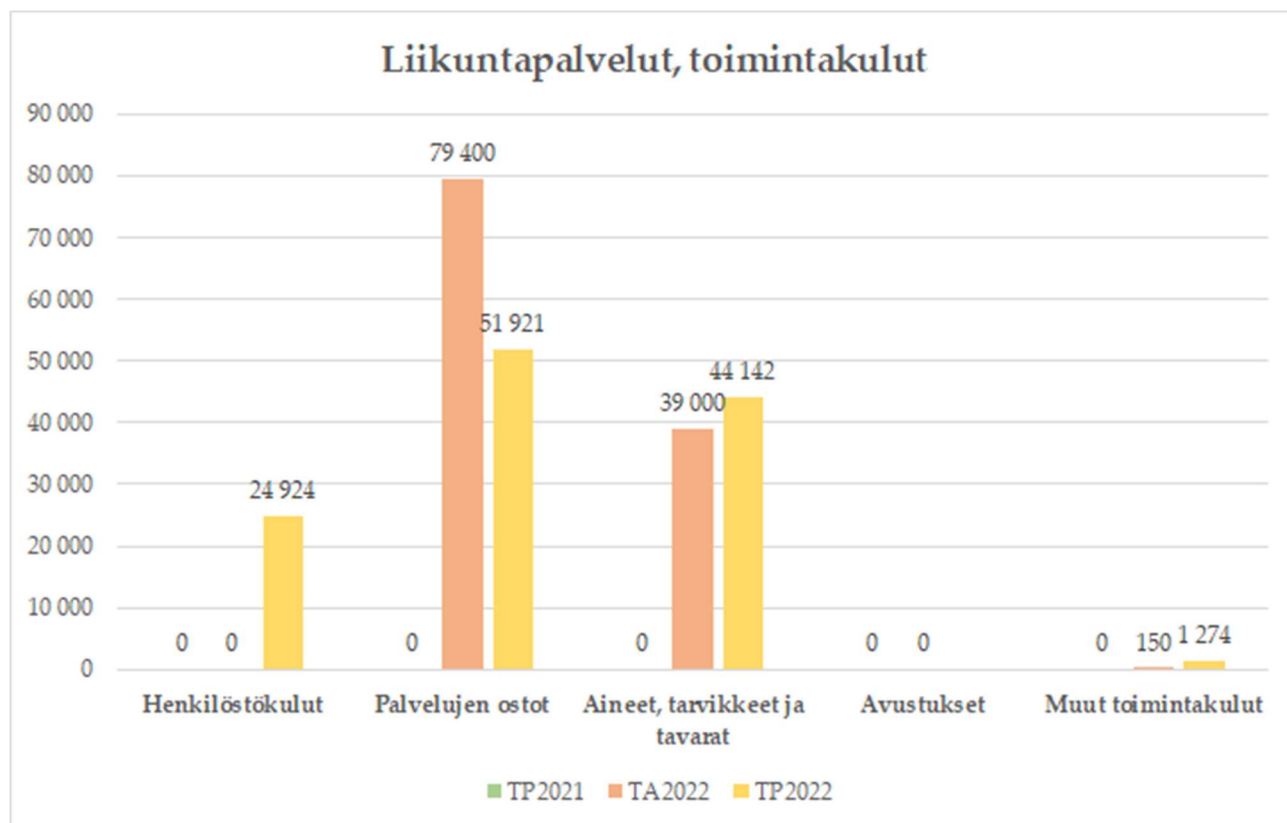
Pienessä kunnassa yritysten tarjoamia liikuntamahdollisuuksia on vähän ja siksi kunnan ylläpitämät liikuntapaikat sekä, yhteistyössä yhdistysten ja kansalaisopiston kanssa järjestettävät liikuntatapahtumat ja -ryhmät ovat todella tärkeitä.

Vastuualueen toimintakertomus

Liikuntapalveluita tuottamaan valittiin Vaalan kuntaan liikunnanohjaaja (AMK) toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen keväällä 2022. Liikunnanohjaajan työkuvaan kuuluu kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen liikunnallisin menetelmin sekä liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Erityisenä kohderyhmänä vähän liikkuvat kuntalaiset (erityisesti nuoret) sekä riskiryhmiin kuuluvat. Käytännön ohjaustyön ja erilaisten liikuntatapahtumien suunnittelu, organisointi, toteutus, kehittäminen ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa ovat keskeistä työssä.

Liikunnanohjaaja ohjasi senioreiden liikuntajumppaa, järjesteli uintiretkiä Rokualle, ohjasi maksuttomia tasapaino & liikkuvuustunteja, järjesti kesällä uimakouluja, järjesti koululaisille ohjattuja liikuntatuokioita ja oli mukana koulun kerhotoiminnassa. Liikunnanohjaaja ja hyvinvointikoordinaattori järjestivät yhteistyössä kolme elintaparyhmää, joissa elintapaohjausta toteutettiin ryhmämuotoisesti. Liikunnanohjaaja siirtyi toisiin tehtäviin Ouluun vuoden 2022 lopussa. Liikunnanohjaajan toimi täytetään uudelleen vuoden 2023 aikana.

Liikuntapalveluiden toimintatuotot olivat 4 464 €, toimintakulut -122 261 € ja vuosikate -117 797 €

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	4 464	18 400	24,26 %	-13 936	
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-122 261	-118 550	103,13 %	-3 711	
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-117 797	-100 150	117,62 %	-17 647	
Suunnitelman mukaiset poistot					

8.2. Nuorisopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Nuorisopalvelut vastaavat nuorisolain mukaisista kunnan nuorisotyöhön kuuluvista tehtävistä. Näihin kuuluvat mm. nuorisotilatoiminta, nuorten kesätyöllistäminen ja vapaa-ajan toiminnan organisointi yhteistyössä järjestöjen kanssa sekä erityisnuorisotyö, johon kuuluu etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2020 haettiin ja saatiin Pohjois-Suomen AVI:lta Koulunuorisotyö Vaalan yhtenäiskoulussa ja lukiossa -hanke. Rahoituksen varmistuttua toiminta käynnistettiin loppuvuonna 2020. Hanke jatkui vuoden 2022 loppuun. Koronapandemia sekä sisäilmanongelmat vaikuttivat merkittävästi kunnan nuorisopalveluiden työhön. Nuorisotilatoiminta oli käytännössä pitkiäkin aikoja keskeytyneenä. Vuonna 2022 saimme remontoitua ja käyttöön nuorisotilat entisen ”Rauhan kirppiksen” tiloihin. Nuorisotiloissa toimii nuorteniltojen ja -kerhojen lisäksi kaikille avoin matalan kynnyksen Olohuone-kerho sekä nuorten työpaja yksilövalmentajan vetämänä.

Nuorisolain 10 §:n mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Kunnan etsivä nuorisotyöntekijä siirtyi määräaikaisestä hyvinvointisuunnittelijan työsuhteesta omaan tehtäväänsä vuoden 2022 alussa, kun kuntaan saatiin valittua hyvinvointisuunnittelija. Vaalan kunta on hakenut ja saanut valtionavustusta palkkauskustannuksiin 30 000 euroa. Toimintakulut ovat -49 950 € ja vuosikate -19 950 €.

Vaalassa toimii Nuorten työpaja, jossa toimii kokoaikainen yksilövalmentaja ja 50 % ohjaaja. Nuorten työpajan toiminnan tarkoituksena on valmentaa nuoria työelämään, tai opintojen pariin. Työskentelymuodoksi Vaalassa on valikoitunut ns. starttivalmennus.

Starttivalmennus on alle 29-vuotiaille valmennusta, jonka tarkoituksena on parantaa työllistymismahdollisuuksia, tai madaltaa opiskelemisen kynnystä. Toiminta on kohdennettu vaikeasti työllistyviin ja ilman koulutusta oleviin, syrjäytymisvaarassa ja heikoimmassa asemassa oleviin nuoriin. Toiminnassa toivotaan, että muodostuu aina starttivalmennusryhmä, se olisi tehokkain muoto, mutta koska Vaala on pieni paikkakunta, usein menee niin, että ryhmät ovat hyvin pieniä. Vuonna 2022 toiminnassa oli 17 nuorta, joista suuri osa pääsi valmennuksen kautta töihin tai opiskelemaan. Keskeytyneitä opintoja saatiin uudelleen käyntiin. Osalle etsittiin valmennuksen tueksi myös muita keinoja, esimerkiksi terveydenhuollon palveluista.

Starttivalmennuksessa sisältönä on esimerkiksi: arkipäivän asioiden hoito, tukea ja opastusta viranomaisasiointiin, raha-asioiden hoito, terveyden asiat, työnhaku, koulutus ja opiskelu. Starttivalmennuksessa tarkastellaan jokaisen vahvuuksia ja pyritään löytämään nuoren omat

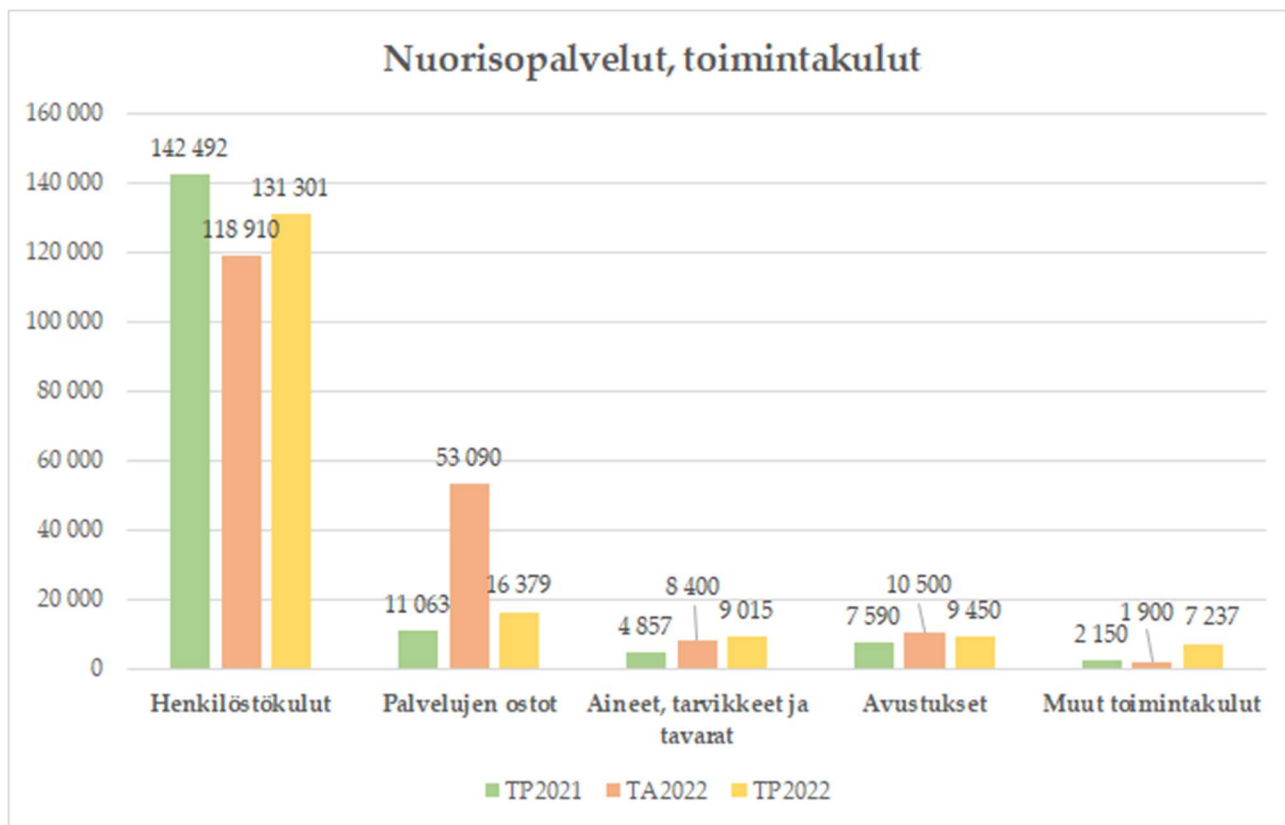
voimavarat. Tuetaan itsenäistymiseen ja katsellaan elämänsuunnitelmia eteenpäin.

Yksilövalmentaja tukee nuorta oman polun löytämisessä mm opiskelu- ja työasioissa. Yksilövalmennus on valmentautujan elämänhallinnan, toimintakyvyn ja tulevaisuuden suunnittelun tukemista, kuuntelua, asioiden selvittelyä ja tarvittaessa tukipalveluiden piiriin ohjaamista. Yksilövalmentaja ohjaa, tukee, auttaa ja tapaa nuorta tarpeen mukaan hänen kotonaan, toimistolla, virastoissa, verkostotapaamisissa ja yksilö- ja ryhmätapaamisissa. Yksilövalmennus on verkostotyötä, jota tehdään tiiviissä yhteistyössä lukuisten eri toimijoiden kanssa.

Kesäaikana tehtiin liikkuvaa nuorisotyötä ja jalkauduttiin nuorten pariin. Nuorten toiveita huomioiden järjestettiin erilaisia lajikokeiluja läpi kesän. Ryhmäytymispäivät järjestettiin 7. ja 8.-luokkalaisille yhteistyössä nuoriso-ohjaaja, hyvinvointikoordinaattori ja liikunnanohjaaja. Nuoriso-ohjaaja rekrytoitiin syksyllä 2022. Uusi nuoriso-ohjaaja aloitti työt syyskuussa.

Syksyllä järjestettiin erilaisia tapahtumia yhteistyössä hyvinvointikoordinaattorin kanssa kutem Nuorisotyönviikolle ohjelmaa, hyvinvointipäivät ala- ja yläkoululaisille, Halloween -tapahtuma yhteistyössä nuorisoneuvoston kanssa, tonttusuunnistus- ja askartelupaja perheille, nappuladisco ja nuorten pikkujoulut. Nuorteniltoja järjestettiin säännöllisesti perjantaisin yhteistyössä 4H:n kanssa.

Nuorten työpajan valtionosuus on 33 000 € vuonna 2022, toimintakulut -75 916 € ja vuosikate -42 916 €. Talousarvio ylittyi 6816 €:lla, mikä johtui arvioitua isommista vuokratuluista, leasingkuluista sekä henkilöstökuluista.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	63 000	63 000	100,00 %		110 905
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-173 382	-192 800	89,93 %	19 418	-168 152
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-110 382	-129 800	85,04 %	19 418	-57 247
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 454	-12 460	99,95 %	6	-12 454

8.3. Kirjastopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

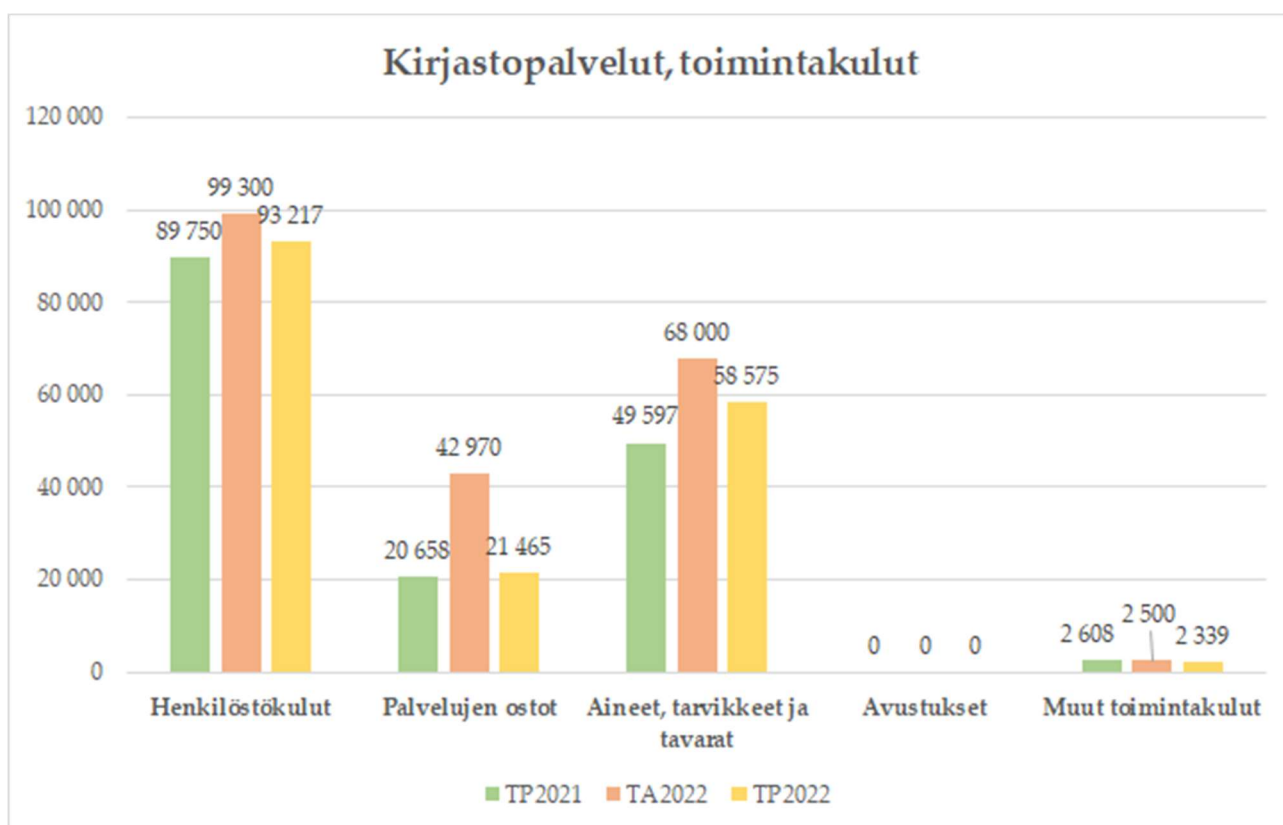
Kirjastotoiminnalle laissa määritellyt tavoitteita ovat väestön yhdenvertainen mahdollisuus sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuus ja käyttö, elinikäisen oppimisen ja osaamisen kehittäminen, monipuolisen lukutaidon ja lukemiskulttuurin edistäminen sekä aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden turvaaminen. Näiden tavoitteiden toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuosi	2019	2020	2021	2022
Laina	31461	26673	26403	37482
Lainoja/as	11,0	10,0	10,0	14,02
Lainan hinta	5,6	5,7	6,1	4,3
Lainat vakinaista henkilöä kohden	12585	13336	13201	18741
Kirjojen hankinta kpl	1282	1278	1216	1031
Aineiston hankinta kpl	1414	1379	1340	1139

Käynnit/ as	9,3	4,5	4,0	6,3
Tapahtumien osallistujamäärä	602	309	476	204
Verkkokäynnit	13654	16609	17240	17823

Vaalan kirjasto kuuluu OUTI-kirjastoverkkoon. Kirjaston palvelua kehitetään ja monipuolistetaan osana OUTI-kirjastokimppaa. Kirjaston palveluun kuuluu myös liikuntavälinelainausta. Kotiseutukokoelmaan kerätään muistiinmerkittyä tietoa kotikunnastamme. Vuonna 2022 kirjastossamme oli fyysisiä asiakaskäyntejä 16 942 ja verkkokäyntiä 17 823. Kirjastossa oli aukiolotunteja yhteensä 4 242 (henkilökunta paikalla + omatoimikirjaston aukiolotunnit). Kirjaston kokoelma kattaa 42 965 nimikettä. Kirjaston toimintakulut vuonna 2022 olivat -175 595 €, toimintatuotot 13 045 € ja vuosikate -162 551 €.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	13 045			13 045	1 977
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-175 595	-212 770	82,53 %	37 175	-162 613
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-162 551	-212 770	76,40 %	50 219	-160 636
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 388	-12 210	101,46 %	-178	-12 699

8.4. Kulttuuripalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnassa taiteen ja kulttuurin edistäminen on osa kunnan hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämistä. Lisäksi kulttuuritoimintaa edistämällä Vaalan kunta vahvistaa asukkaiden osallisuutta. Hyvinvointiosasto toimii kulttuuripalveluiden vastuullisena toimialaosastona Vaalan kunnassa. Sivistysosasto vastaa osaltaan kulttuuripalveluiden tuottamisesta sivistystyön ja vapaan sivistystyön opetuksessa. Vaalassa kulttuuripalveluja tuottavat kunnan lisäksi järjestöt ja yksityiset henkilöt.

Kunnan tuottamia kulttuuripalveluja ovat:

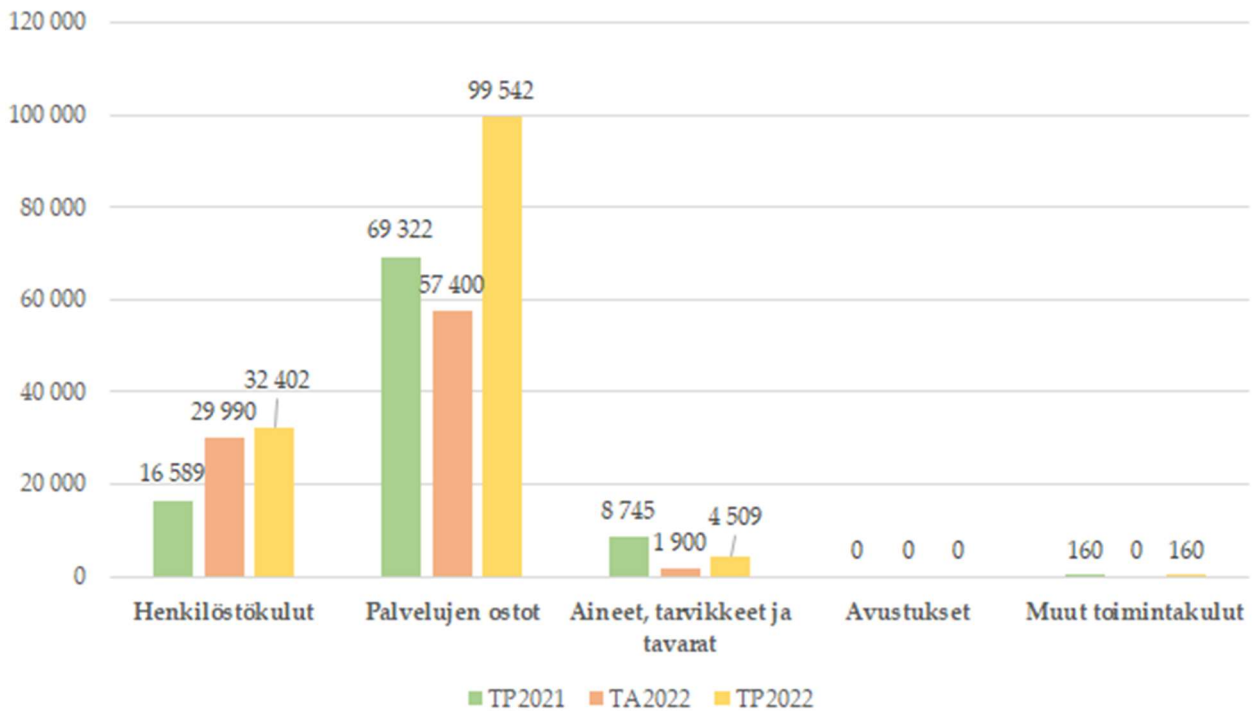
- Kirjasto
- Oulujärven kansalaisopisto ja taiteen perusopetus
- Kunnan järjestämät tai tilaamat kulttuuriesitykset ja tapahtumat
- Lamminahon perinnetalon toiminta
- Kassu Halonen -taidetalon ylläpito kumppanuussopimuksella

Lisäksi kunta avustaa kulttuuritapahtumia ja yhdistysten ja järjestöjen toimintaa kohde- ja toiminta-avustuksilla sekä kumppanuussopimuksin, sekä markkinoimalla tapahtumia sosiaalisessa mediassa. Tapahtumailmoitukset näkyvät myös kunnan nettisivulla tapahtumakalenterissa. Kulttuuripalveluja kehitetään myös hanketoiminnan avulla. Museoviraston kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti Vaalan kunta vastaa Lamminahon talon käyttökustannuksista ja kesäaikaisesta toiminnasta

Vastuualueen toimintakertomus

Lamminahon museotoiminnan toimintakulut olivat -20 626 € ja vuosikate -17 573 €. Lamminahon talon toimintakausi oli aiempaa lyhyempi tuvan lattian remontoinnin vuoksi. Kulttuurin ja tapahtumien toimintakulut olivat vuonna 2022 yhteensä -30 507 €. Tälle kustannuspaikalle oli kirjattu Valentin Vaala elokuvafestivaalin omarahoitussuus. Valentin Vaalan OKM:n myöntämä avustus oli 20 000 €, toimintakulut -49 847 € ja Kordelinin säätiön avustus 30 000 € ja toimintakulut -35 633 €.

Kulttuuripalvelut, toimintakulut

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	53 053	3 300	1 607,67 %	49 753	47 135
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-136 613	-89 290	153,00 %	-47 323	-94 815
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-83 560	-85 990	97,17 %	2 430	-47 680
Suunnitelman mukaiset poistot					

9. SIVISTYSOSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Toimialue sisältää seuraavat palvelut: sivistysosaston hallinnon, perusopetuksen, Vaalan lukion, Oulujärven kansalaisopiston ja varhaiskasvatuksen. Musiikinopetusta tarjotaan kansalaisopistossa taiteen perusopetuksena ja Kainuun musiikkiopistossa.

Osaston toimintakertomus

Sivistysjohtajan katsaus

Tilivuosi 2022 sivistysosastolla toteutui selvästi alijäämäisenä. Valtuuston myöntämän ylitysoikeuden jälkeenkin talousarvio ylittyi noin 110 000 eurolla. Ylityksen syinä on muutamia ennakoimattomia tekijöitä: ulkoiset ostopalvelut, joissa kotikuntakorvaukset ja laitoshoitokulut (sijoitetut lapset) ylittyivät sekä sisäiset kulut. Voimakkain ennakoimaton kasvu tapahtui siis ostopalveluissa sijoitettujen lasten laitoshoitokustannuksissa ja kotikuntakorvauksissa, joita ei ole pystytty ennustamaan riittävästi.

Toimintavuonna 2022 keväällä koronan aiheuttamat poikkeustoimet vaikuttivat enää varsin vähän. Vaikutukset olivat lähinnä lukion puolella tapahtumien järjestelyissä. Varsinaisessa opiskelussa pystyttiin palaamaan lähes normaaliin käytäntöön. Tiettyjä toimintamalleja jäi voimaan eräänlaisena uutena normaalina. Syyslukukauden alettua palattiin jo täysin normaaliin toimintatapaan.

Vuosi 2022 oli edelleen oppilasmäärään hienoisen vähenemisen aikaa. Edellisestä vuodesta perusopetuksen oppilasmäärä väheni tosin vain kolmella. Lukion osalta opiskelijamäärä väheni noin 50:een. Varhaiskasvatuksessa oli kuitenkin runsaasti lapsia kirjoilla ja tilojen käyttökapasiteetti täynnä.

Perusopetuksessa aloitettiin kokonaan uutena toimintana valmistava opetus. Ryhmä on tarkoitettu maahanmuuttajataustaisille lapsille tarkoituksena suomen kielen ja kulttuurin omaksuminen ja riittävien kielellisten valmiuksien saavuttaminen perusopetukseen siirtymistä varten. Ryhmässä opiskelee kuusi lasta.

Vaalan lukion oppilasmäärä kävi huipussaan keväällä 2021, mutta lukuvuoden 2021-2022 alkaessa kääntyi jälleen laskuun. Kuluvan lukuvuoden aikana sama suunta on jatkunut. Lukion markkinointiponnisteluja jatkettiin ja uutena etuna otettiin käyttöön täysi ajokorttietu, jonka myötä lukion opiskelija saa suorittaa halutessaan kokonaan maksuttoman B-ajokortin lukion yhteistyöautokoulun kanssa.

Lukion etujen säilyminen ja kehittäminen on jatkossakin tärkeää, jotta oppilaitoksen houkuttelevuus säilyy. Lukion merkitys paikkakunnallemme on hyvin keskeinen myös perusopetuksen laajan ja laadukkaan opetuksen turvaamisessa. Hyvinvointilautakunta onkin jatkanut uusien etujen suunnittelua. Perustan lukion vetovoimalle luo kuitenkin panostaminen laadukkaaseen opetukseen

ja hyvinvointiin.

Kokonaan uutena asiana tehtiin päätös lukion liittymisestä kansainväliseen Finest Future -lukio-ohjelmaan. Tavoitteena on saada lukioon opiskelijoita ulkomailta ja siten osaltaan turvata opiskelijamäärän säilyminen hyvällä tasolla. Toinen merkittävä opiskelijaetuihin liittyvä päätös oli aloittaa kuntosaliedun tarjoaminen lukuvuoden 2023-2024 alusta.

Kansalaisopisto jatkoi toimintaansa pääsääntöisesti totutulla tavalla tarjoamalla kuntalaisille runsaasti erilaisia kursseja ja sitä kautta tärkeitä hyvinvointipalveluja. Koronaepidemia vaikutti kansalaisopiston toimintaan keväällä enää vain vähän. Osallistujamäärät palautuivat jo lähes samalle tasolle kuin aikana ennen koronaa. Toteutuneiden kurssien määrä oli kokonaisuudessaan selvästi suurempi kuin edellisenä vuonna. Silti rahaa jäi käyttämättä, koska aivan kaikki suunnitellut kurssit eivät toteutuneet.

Varhaiskasvatusta tarjottiin edelleen kokonaan maksuttomasti. Esioppilaita aloitti syksyllä peräti kahden ryhmän verran. Muutoin lasten kokonaismäärä pysyi edellisten vuosien tasolla. Perhepäivähoidossa työskenteli kaksi perhepäivähoitajaa omissa kodeissaan.

Myös varhaiskasvatuksessa työskenneltiin aiempaa huomattavasti enemmän maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa. Tämä osaltaan tarkoitti uutta haastetta henkilökunnan riittävyyteen.

Rekrytointi määräaikaisten sijaisten osalta oli haasteellista, samoin avoinna ollutta varhaiskasvatuksen erityisopettajan virkaa ei saatu täytettyä.

Sivistysosastolla on vuonna 2022 ollut edelleen käynnissä erilaisia kansallisia ja kansainvälisiä hankkeita, joiden avulla on pystytty toteuttamaan yhteistyötä ja kehittämistoimintaa. Kolmen maan yhteinen Erasmus+ -hanke hyvänä esimerkkinä. Uutena hankkeena käynnistettiin Nordplus Junior-hankehaku.

Sivistyspalveluiden talousarvio siis ylittyi tilinpäätöksessä 110 000 eurolla, mikä selittyy pääosin ostopalvelujen voimakkaalla kasvulla. Muiden budjettiosioiden osalta talousarvio toteutui pääosin hyvin.

Toimintavuoden aikana sivistysosastolle palkattiin muutamia uusia työntekijöitä. Kokonaisuutena rekrytointien onnistumiseen voi olla tyytyväinen. Haluan kiittää kaikkia osaston työntekijöitä hyvästä työstä ja vuodesta 2022!

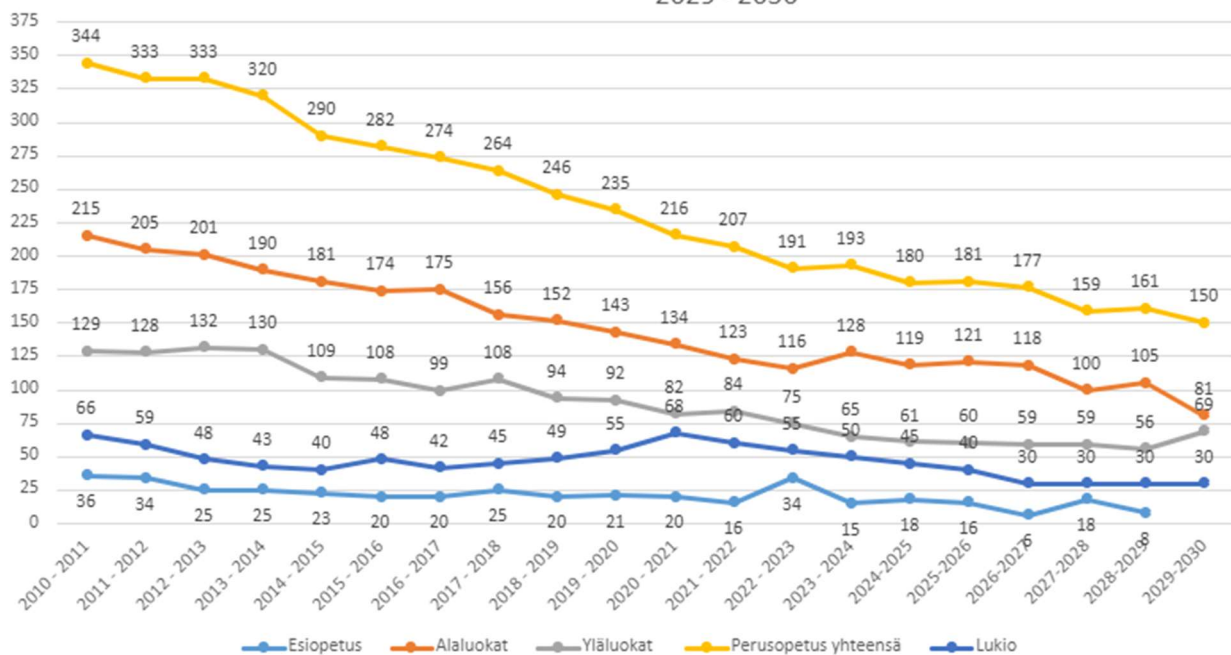
Tapani Karhu
Koulukeskuksen rehtori, sivistysjohtaja

Oppilasmäärät

Seuraavassa taulukossa on oppilaiden määriin liittyvää tilastotietoa

	2018	2019	2020	2021	2022
Oppilasmäärät 20.9.					
Yhtenäiskoulu	223	230	208	200	197
Päivälukio	49	55	71	53	48
Yhteensä (kaikki)	297	285	279	253	245
Yhteensä (peruskoululaiset)	246	230	208	200	197
Kuljetusoppilaat 20.9.					
Yhtenäiskoulu	119	128	116	113	117
Esiopetus (päiväkoti)	15	14	12	8	18
Lukio	28	25	39	25	14
Yhteensä	179	167	167	146	149
Esioppilaiden määrä 20.9.					
Esioppilaat	20	24	21	14	34
Kuljetuksessa oppilaista (%)	56 %	58%	60%	58%	61%
Kansalaisopisto					
Kaikki tunnit	3200	3136	2292	2200	2823
Taiteen perusopetuksen tunnit	471	457	252	208	186
Brutto-opiskelijat	976	975	827	764	832
Toteutuneet kurssit	121	120	131	109	113

Vaalan koulujen oppilasmäärän muutos lukuvuodesta 2010-2011 lukuvuoteen 2029-2030

TOIMENPIDE 2022: LAADUKAS JA MONIPUOLINEN KURSSITARJONTA KANSALAIISOPISTOSSA.

Valtuustokauden kärkihanke: Elinikäisellä oppimisella tuetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia

Arviointimittarit

Kurssien määrä
Kurssilaisten määrä

Vastuutaho

rehtori

Vuonna 2022 toteutui yhteensä 2823 opetustuntia ja opiskelijoita oli 872.

TOIMENPIDE 2022: IMAGON EDELLEEN VAHVISTAMINEN, OPISKELIJOIDEN TUKEMINEN

Valtuustokauden kärkihanke: Elinvoimainen, korkeatasoinen lähilukio

Arviointimittarit

Opiskelijamäärätavoitteena 20-25 opiskelijaa/ 1. vsk
Ilmaiset oppikirjat ja muut edut sekä lukiolaisten tuettu asuminen.
Pätevän henkilöstön määrä

Vastuutaho

rehtori, henkilökunta

Opiskelijamäärä yhteensä 47, joista 1. vuosikurssilla yhdeksän. Opettajan viroissa on pätevät henkilöt. Etuja on kehitetty ja uusia otettu käyttöön.

TOIMENPIDE 2022: KAIKILLE IKÄRYHMILLE MIELEKÄSTÄ TEKEMISTÄ

Valtuustokauden kärkihanke: Jokaiselle lapselle vähintään yksi harrastus

Arviointimittarit	Vastuutaho
Koulujen kerhotoiminnan määrä	koulukeskuksen rehtori, henkilökunta
Koululla toiminassa useita kerhoja joustavan koulupäivän kerhokeskeytyksessä.	

TOIMENPIDE 2022: ERILAISTEN KANSAINVÄLISTEN HANKKEIDEN TOTEUTUS MONIPUOLISTAA OPETUSTA JA OPPIMISTA SEKÄ LISÄÄ KOTISEUDUN TUNTEMISTA JA ARVOSTUSTA	
Valtuustokauden kärkihanke: Kansainvälinen toiminta osana nuoren kasvua ja kotiseutumyönteisyyttä	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Kansainvälisten hankkeiden määrä ja onnistuminen	rehtori, kv-toiminnasta vastaavat opettajat
Kansainvälisyshankkeet ovat toiminnassa.	

TOIMENPIDE 2022: VAALA-HENGEN KASVATTAMINEN	
Valtuustokauden kärkihanke: Koko kylä kasvattaa	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Lasten, huoltajien ja henkilökunnan kokemukset	varhaiskasvatus
Varsinaista kyselyä ei järjestetty, palautetta on kerätty ja saatu muilla tavoin.	

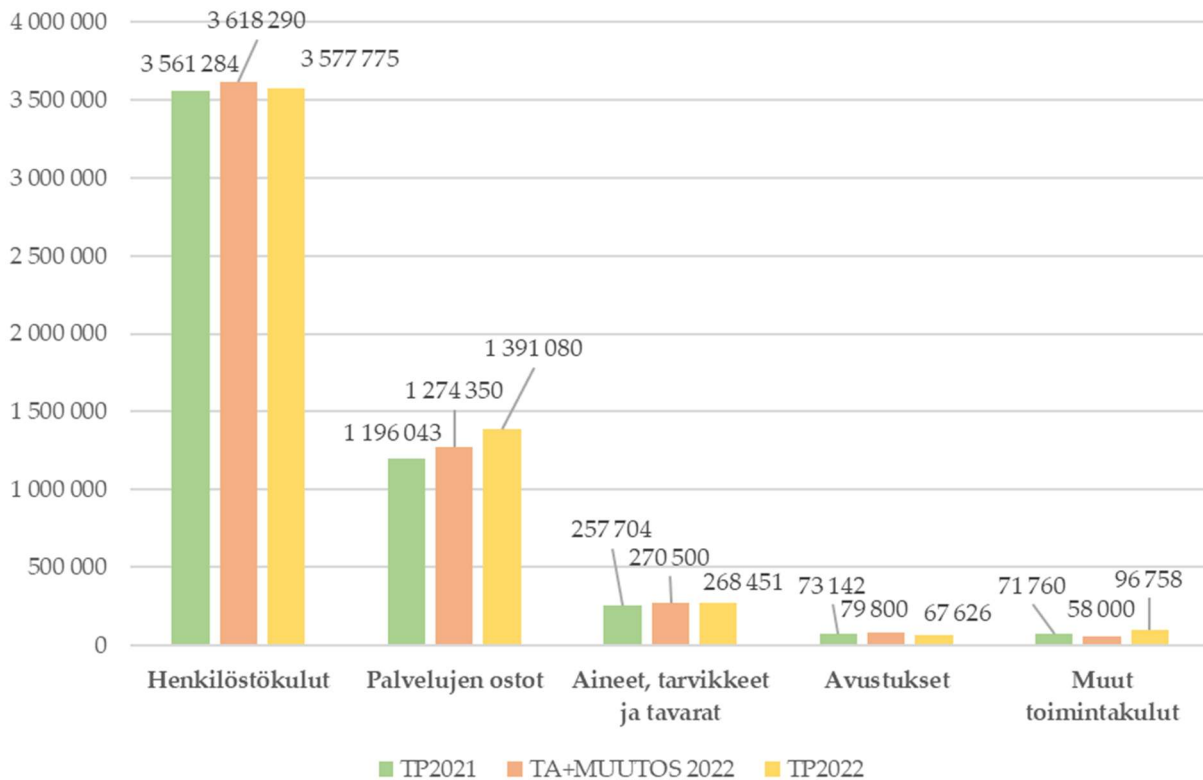
TOIMENPIDE 2022: AMMATTITAITOINEN JA HYVINVOIVA HENKILÖKUNTA	
Valtuustokauden kärkihanke: Laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut Kaikille henkilöstöryhmille mahdollisuus oman alansa koulutukseen / tapaamisiin. Aktiivinen ja asiantunteva rekrytointi	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä Asiakaskysely Pätevän henkilöstön määrä Uusi mittari	varhaiskasvatuksen henkilöstö, sivistysjohtaja, luottamushenkilöt, hankkeen vetäjä
Rekrytointi ei ole kokonaan onnistunut, varhaiskasvatuksen erityisopettajaa ei ole saatu palkattua. Myöskään sijaisia ei ole saatu aina hankittua. Asiakaskyselyä ei ole toteutettu.	

TOIMENPIDE 2022: KUKAAN EI OLE YKSIN	
Valtuustokauden kärkihanke: Lapsiperheet saavat tarvittaessa tukea varhaisessa vaiheessa	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Koulutusten määrä Henkilöstön itsearviointi	
Itsearviointia ei ole tehty. Koulutuksia on toteutunut runsaasti ja suunnitelman mukaisesti.	

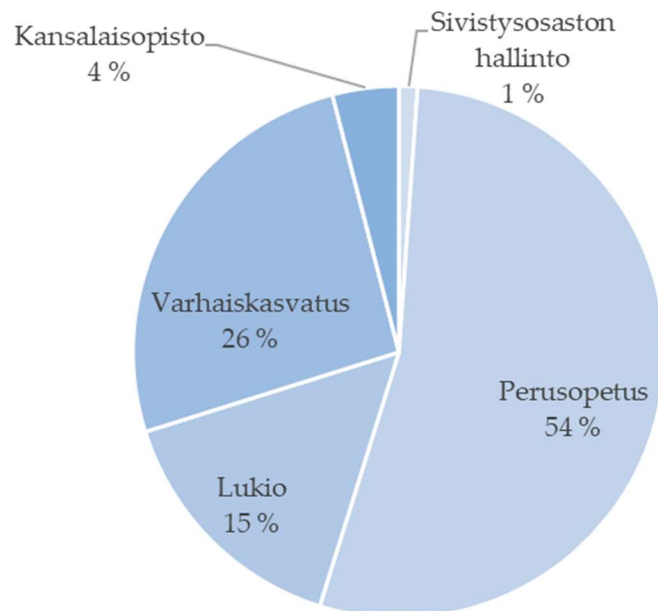
TOIMENPIDE 2022: AMMATTITAITOISEN HENKILÖKUNNAN VARMISTAMINEN, KOULUTUS JA REKRYTOINTIIN PANOSTAMINEN	
Valtuustokauden kärkihanke: prosessien ja tehtäväkuvien selkiytyminen	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Koulutuspäivien määrä Pätevän henkilöstön määrä Rekrytoinneissa onnistuminen	sivistysjohtaja
Rekrytoinnissa pääsääntöisesti onnistuttiin, lähes kaikissa viroissa on pätevä henkilöstö.	

TOIMENPIDE 2022: TURVALLISUUSTIETOISUUDEN JA -OSAAMISEN LISÄÄMINEN HENKILÖKUNNAN KOULUTUKSELLA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Turvallinen työ- ja opiskelu ympäristö	
Arviointimittarit	Vastuutaho
	koulukeskuksen rehtori, henkilökunta
Turvallisuuskoulutus järjestetty keväällä, turvakävely syksyllä. Työterveyshuollon työpaikkakatselmus marraskuussa.	

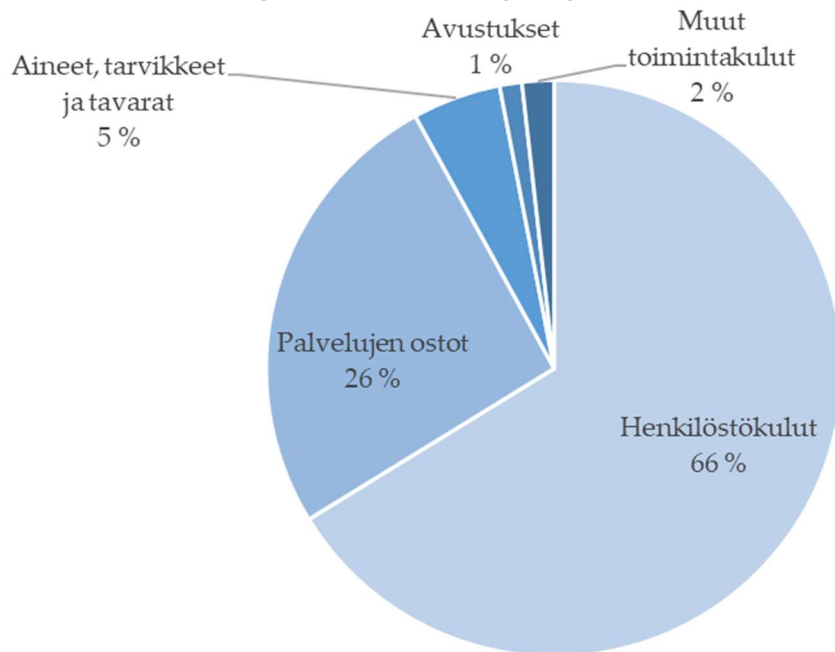
Sivistysosasto, toimintakulut

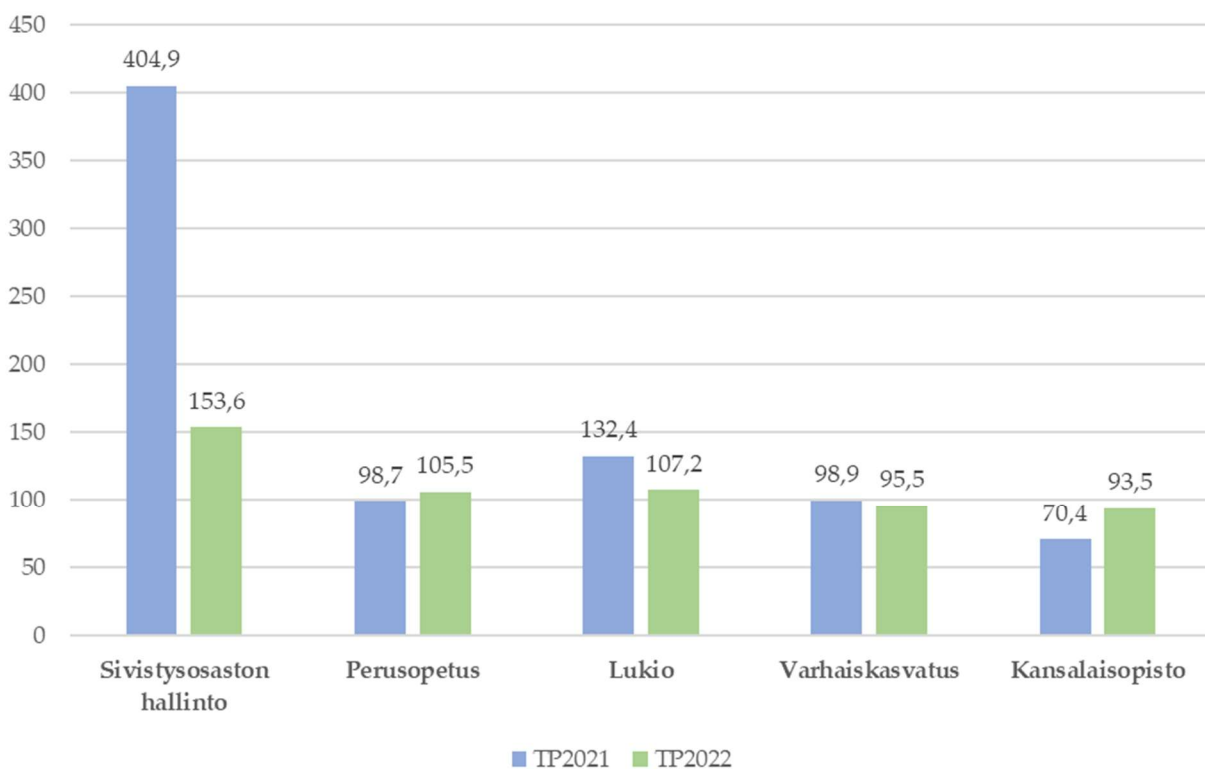
Sivistysosasto, kulujakauma vastuualueittain TA+MUUTOS 2022

Sivistysosasto, kulujen jakautuminen TP2022

Sivistysosasto, toteumaprosentti (%) (toimintakate)

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	252 121	260 000	96,97 %	-7 879	244 082
Myyntituotot	63 184	70 000	90,26 %	-6 816	119 565
Maksutuotot	74 980	30 000	249,93 %	44 980	33 585
Tuet ja avustukset	101 426	160 000	63,39 %	-58 574	82 437
Muut toimintatuotot	12 530			12 530	8 495
TOIMINTAKULUT	-5 401 690	-5 300 940	101,90 %	-100 750	-5 159 934
Henkilöstökulut	-3 577 776	-3 618 290	98,88 %	40 514	-3 561 284
Palvelujen ostot	-1 391 079	-1 274 350	109,16 %	-116 729	-1 196 043
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-268 451	-270 500	99,24 %	2 049	-257 704
Avustukset	-67 626	-79 800	84,74 %	12 174	-73 142
Muut toimintakulut	-96 758	-58 000	166,82 %	-38 758	-71 761
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 149 569	-5 040 940	102,15 %	-108 629	-4 915 852

9.1. Hallinto

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

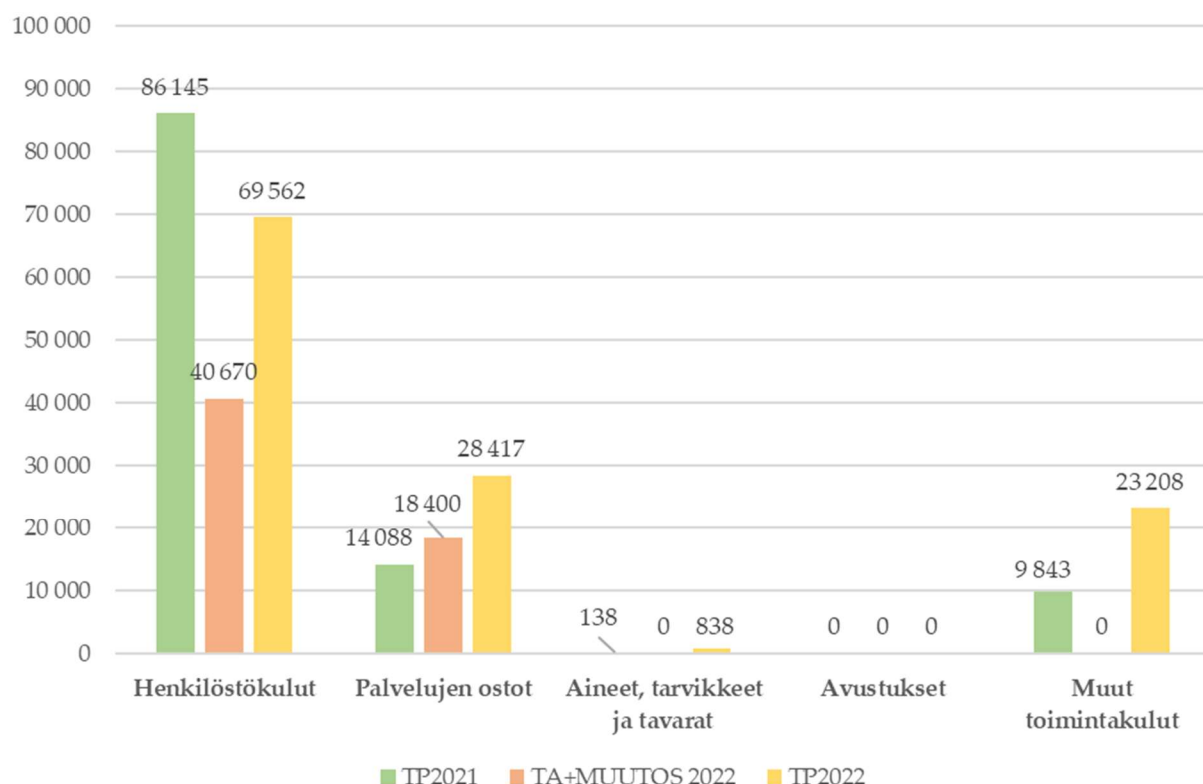
Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen tarjoamalla laadukkaat varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut. Toiminta järjestetään nykyaikaisissa, monikäyttöisissä ja terveellisissä tiloissa, joissa tilojen käyttöaste on mahdollisimman korkea. Sivistyspalvelut lisäävät osaltaan kunnan elinvoimaisuutta yhteistyössä ns. kolmannen sektorin, kuten mm. paikallisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lukiokoulutuksen säilyminen paikkakunnalla, on elinvoimaisuuden kannalta äärimmäisen tärkeää ja opiskelijoiden rekrytointiin panostetaan. Kansalaisopiston palvelut näkyvät arjessa keskeisenä hyvinvointia lisäävänä palveluna kuntalaisille.

Vastuualueen toimintakertomus

Onnistuneella rekrytoinnilla pyrittiin varmistamaan osaavan henkilöstön saaminen sivistystoimen kaikille vastuualueille. Talousarvio ylittyi osaston toteumaprosentin ollessa 102,8 %. Hallinnon vastuualueella ylitys näyttää prosentuaalisesti rajulta, kate 153,6 %.

Sivistysosastolla on vuonna 2022 ollut hankkeita käynnissä, joiden avulla on pystytty toteuttamaan yhteistyötä ja kehittämistoimintaa. Kolmen maan yhteinen Erasmus+ -hanke hyvänä esimerkkinä. Koronavuosien jälkeen päästiin jälleen toteuttamaan kansainvälisyysmatkoja ja toimintaa muutenkin normaalisti.

Sivistysosaston hallinto, toimintakulut

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	31 304			31 304	
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-122 024	-59 070	206,58 %	-62 954	-110 215
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-90 720	-59 070	153,58 %	-31 650	-110 215
Suunnitelman mukaiset poistot					

9.2. Perusopetus

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan yhtenäiskoulu

Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen tarjoamalla laadukkaat varhaiskasvatus ja koulutuspalvelut. Toiminta järjestetään nykyaikaisissa, monikäyttöisissä ja terveellisissä tiloissa, joissa tilojen käyttöaste on mahdollisimman korkea. Sivistyspalvelut lisää osaltaan kunnan elinvoimaisuutta yhteistyössä ns. kolmannen sektorin, kuten mm. paikallisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lukiokoulutuksen säilyminen paikkakunnalla on elinvoimaisuuden kannalta

äärimmäisen tärkeää ja opiskelijoiden rekrytointiin panostetaan. Kansalaisopiston palvelut näkyvät arjessa keskeisenä hyvinvointia lisäävänä palveluna kuntalaisille.

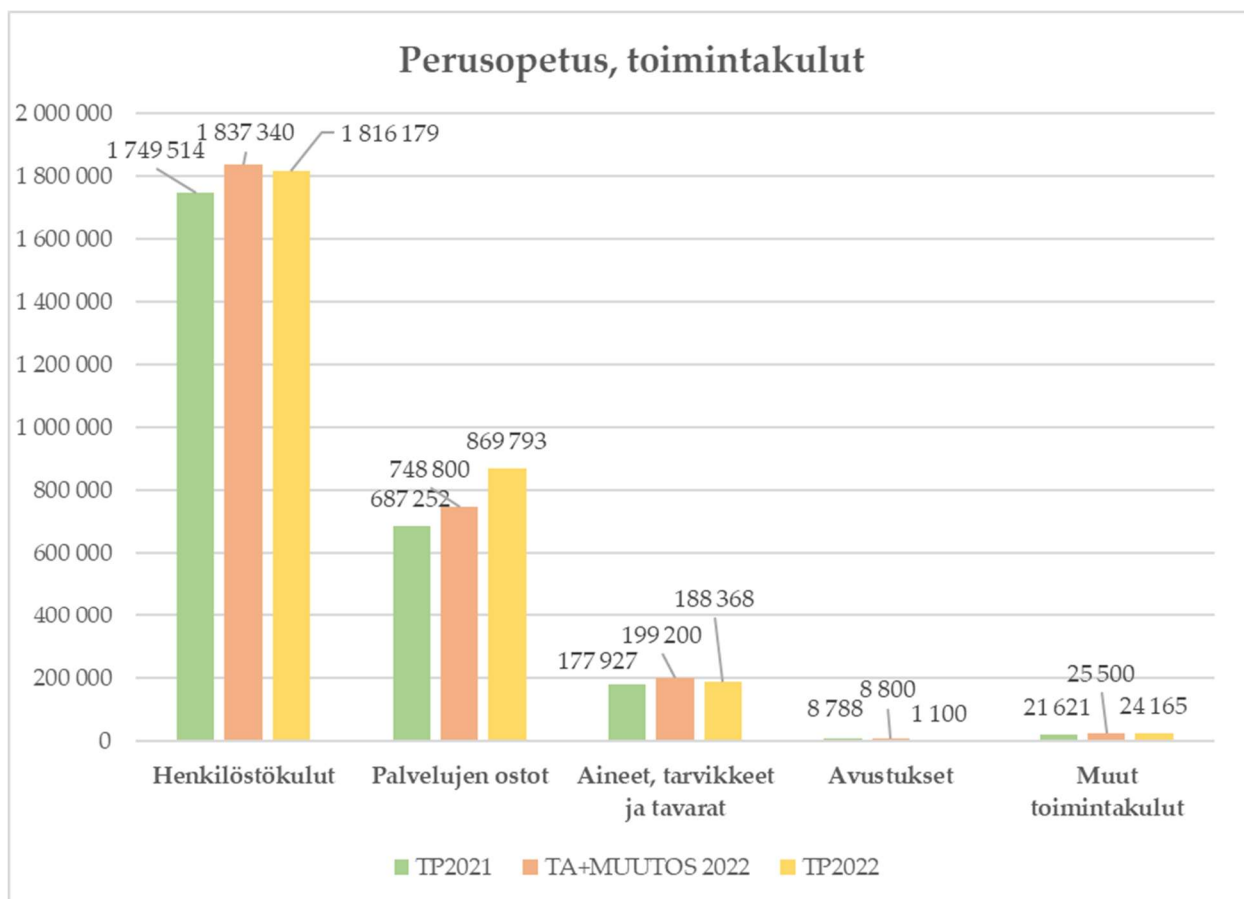
Vastuualueen toimintakertomus

Vuosi 2022 toteutui perusopetuksen osalta kunnassamme yhden yhtenäisen peruskoulun toiminnan voimin. Perusopetuksen vastuualue ylitti talousarvion katteen toteuman ollessa 105,5 %.

Toimintavuonna aloitettiin ensimmäistä kertaa Vaalassa valmistava opetus. Tätä varten palkattiin opettaja ja koulunkäynninohjaaja. Ryhmässä opiskelee kuusi oppilasta, lisäksi esiopetuksesta kaksi lasta muutaman tunnin viikossa.

Ylitystä tuli erityisen rajusti ostopalveluissa, joihin kuuluu mm. sijoitettujen lasten koulutuskustannukset. Näitä menoja ei ollut pystytty ennakoimaan talousarviota laadittaessa.

Perusopetuksen oppilasmäärä putosi hiukan alle kahteensataaan. Ryhmäkoot olivat varsin maltilliset ja henkilöstöä saatiin rekrytoitua tarpeellinen määrä. Tukitoimiin pystyttiin satsaamaan ja osoittamaan resurssia todella hyvin.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	60 980	130 000	46,91 %	-69 020	111 608
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-2 899 605	-2 819 640	102,84 %	-79 965	-2 645 103
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 838 625	-2 689 640	105,54 %	-148 985	-2 533 495
Suunnitelman mukaiset poistot	-194 987	-241 690	80,68 %	46 703	-176 067

9.3. Varhaiskasvatus

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuksen vastuualueelle kuuluvat lainsäädännön edellyttämät päivähoidon palvelut, lasten kotihoidon tuki ja esiopetus. Päivähoitoa järjestetään päiväkodissa tai perhepäivähoitona yksityiskodissa joko hoitajan tai lasten kotona. Esiopetus järjestetään päiväkodissa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista

yhteisyyssä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

	2018	2019	2020	2021	2022
Päivähoito					
Lapsia päivähoidossa 31.12.	78	88	91	80	80
Läsnäolopäivät yhteensä	11 203	12 679	11 640	12 266	12 761
Päiväkoti	7 943	9 036	9 548	11 172	11 832
Ryhmäperhepäivähoito	1 395	1 807	867	0	0
Perhepäivähoito	1 865	1 678	1 225	1 094	929
Esiopetus					
Lapsia	20	24	22	15	34
Läsnäolopäivät	3 314	3 319	2 848	3 004	3 664
Lasten kotihoidontuki					
Lasten kotihoidontukea saavien lasten määrä keskimäärin /kk	31	21	20	19	21

Vastuualueen toimintakertomus

Varhaiskasvatuspalvelut olivat edelleen kokonaan maksuttomia. Lasten kokonaismäärä pysyi edellisten vuosien tasolla. Päiväkodissa aloitti syksyllä viisi lapsiryhmää. Poikkeuksellisesti esiopetusikäisten ikäluokka oli syksyllä niin iso (34), että esiopetusryhmiä tarvittiin kaksi. Toiselle ryhmälle tila järjestettiin koulun puolelta. Esiopetukseen osallistuvista lapsista suurin osa osallistui täydentävään varhaiskasvatukseen.

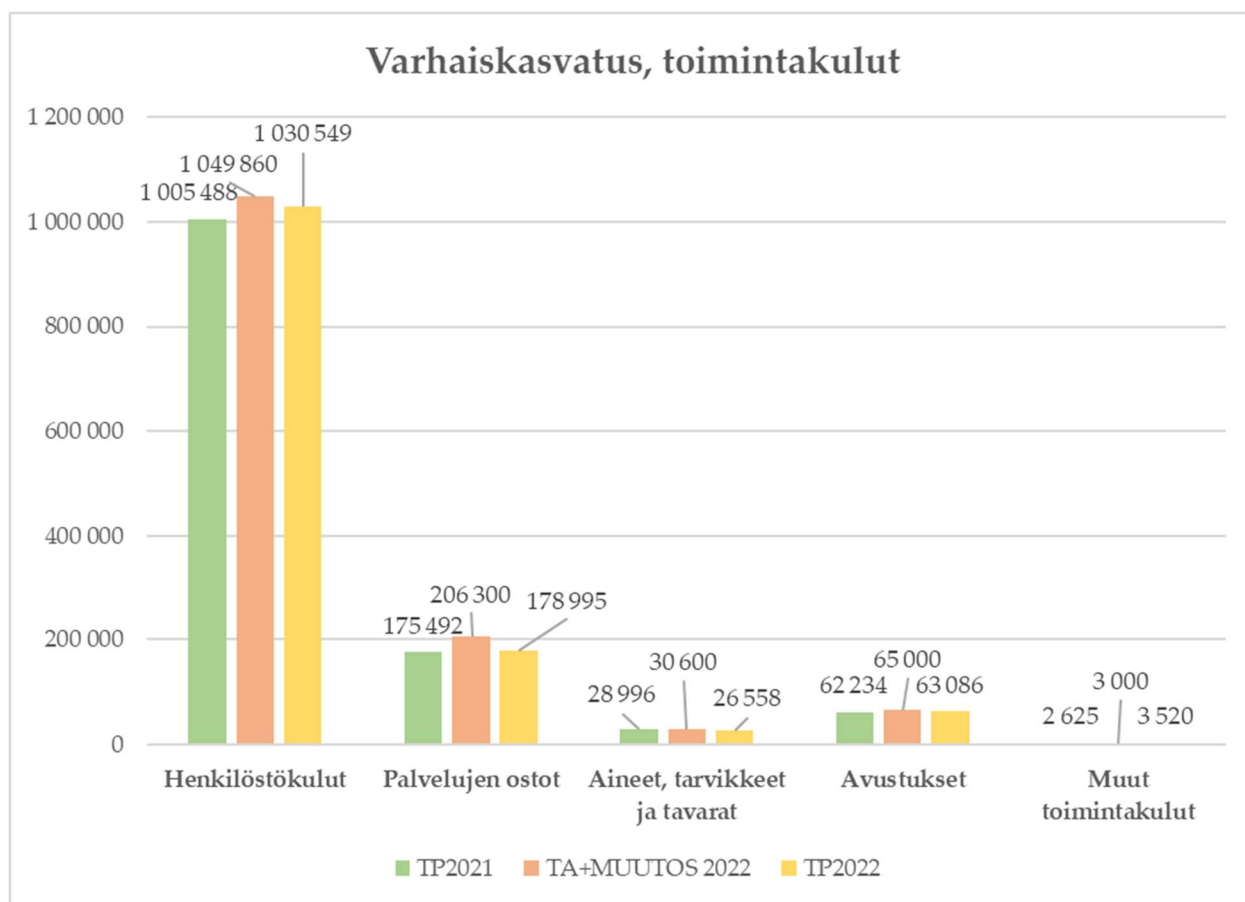
Perhepäivähoidossa työskenteli kaksi perhepäivähoitajaa omissa kodeissaan.

Ensimmäiset kuntaan muuttaneet ukrainalaislapset aloittivat varhaiskasvatuksen kesällä. Vuoden lopussa heitä oli päiväkodissa viisi. Yhteisen kielen puuttuessa apuna käytettiin tulkkipalveluita sekä hyödynnettiin henkilökunnasta löytynyttä osaamista. Määräaikaista kasvatushenkilöstöä palkattiin mahdollisuuksien mukaan. Määräaikaisten sijaisten rekrytoinnissa oli haastetta, samoin avoinna

ollutta varhaiskasvatuksen erityisopettajan virkaa ei saatu täytettyä. Virkaan ei ollut päteviä hakijoita.

Korona ja muut virustaudit aiheuttivat edelleen runsaasti poissaoloja sekä muutoksia yhteisten kokoontumisten ja juhlien järjestelyihin. Koulutukset ja kokoukset järjestettiin pääosin etäyhteyksiä hyödyntäen. Varhaiskasvatuksen Wilma ja opetushallituksen ylläpitämä Varda-tietovaranto aiheuttivat lisätyötä.

Valtakunnallinen 1.8.2021 alkanut kaksivuotinen esiopetuskokeilu jatkui vuonna 2022. Vaalan kunta on ko. kokeilussa mukana yhtenä verrokkikuntana.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	8 875			8 875	9 750
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-1 302 708	-1 354 760	96,16 %	52 052	-1 274 835
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 293 833	-1 354 760	95,50 %	60 927	-1 265 085
Suunnitelman mukaiset poistot	-43 267	-43 490	99,49 %	223	-43 480

9.4 Lukio

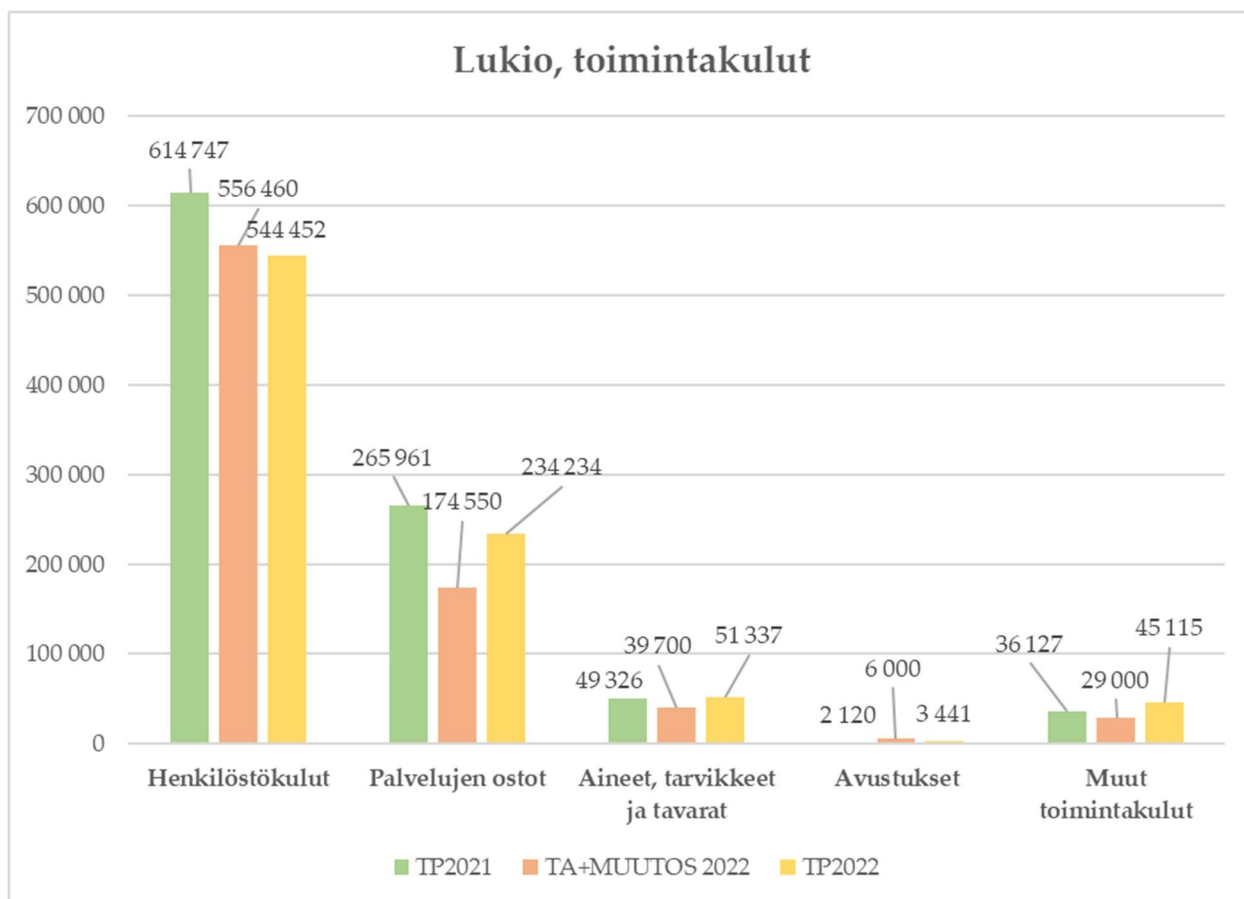
Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vastuualueen toimintakertomus

Lukion toimintavuotta leimasivat vielä hiukan edelleen koronan aiheuttamat poikkeustoimepiteet, joista näkyvin oli perinteisten vanhojen tanssien siirto totutulta paikaltaan keväämmälle. Kuitenkin opetustoiminta ja jaksot saatiin toteutettua normaalisti. Myös ylioppilaskirjoitukset saatiin järjestettyä tavanomaiseen tapaan.

Lukion opiskelijaetuja parannettiin jälleen vuoden aikana ottamalla käyttöön täysimääräinen tuki B-ajokorttiin. Lisäksi tehtiin päätös kuntosaliedun aloittamisesta tulevan lukuvuoden alusta. Lukion etujen säilyminen ja kehittäminen on jatkossakin tärkeää, jotta oppilaitoksen houkuttelevuus säilyy. Lukion merkitys paikkakunnallemme on hyvin keskeinen myös perusopetuksen laajan ja laadukkaan opetuksen turvaamisessa.

Lukion opiskelijamäärä on laskenut lukuvuodesta 2020-2021, jolloin se kävi huippulukemissa hieman yli 70 opiskelijassa. Opiskelijamäärän lasku ei kuitenkaan ole pienentänyt opettajien palkkakustannuksia ja kuljetuskustannuksia samassa suhteessa, jolloin talousarvioon varatut määrärahat eivät riittäneet. Kokonaisuutenaan lukion talousarvio ylittyi noin 50 000 eurolla (107,2 %).

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	122 124	100 000	122,12 %	22 124	97 459
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-878 579	-805 710	109,04 %	-72 869	-968 281
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-756 455	-705 710	107,19 %	-50 745	-870 822
Suunnitelman mukaiset poistot	-30 655	-7 310	419,36 %	-23 345	-12 117

9.5 Kansalaisopisto

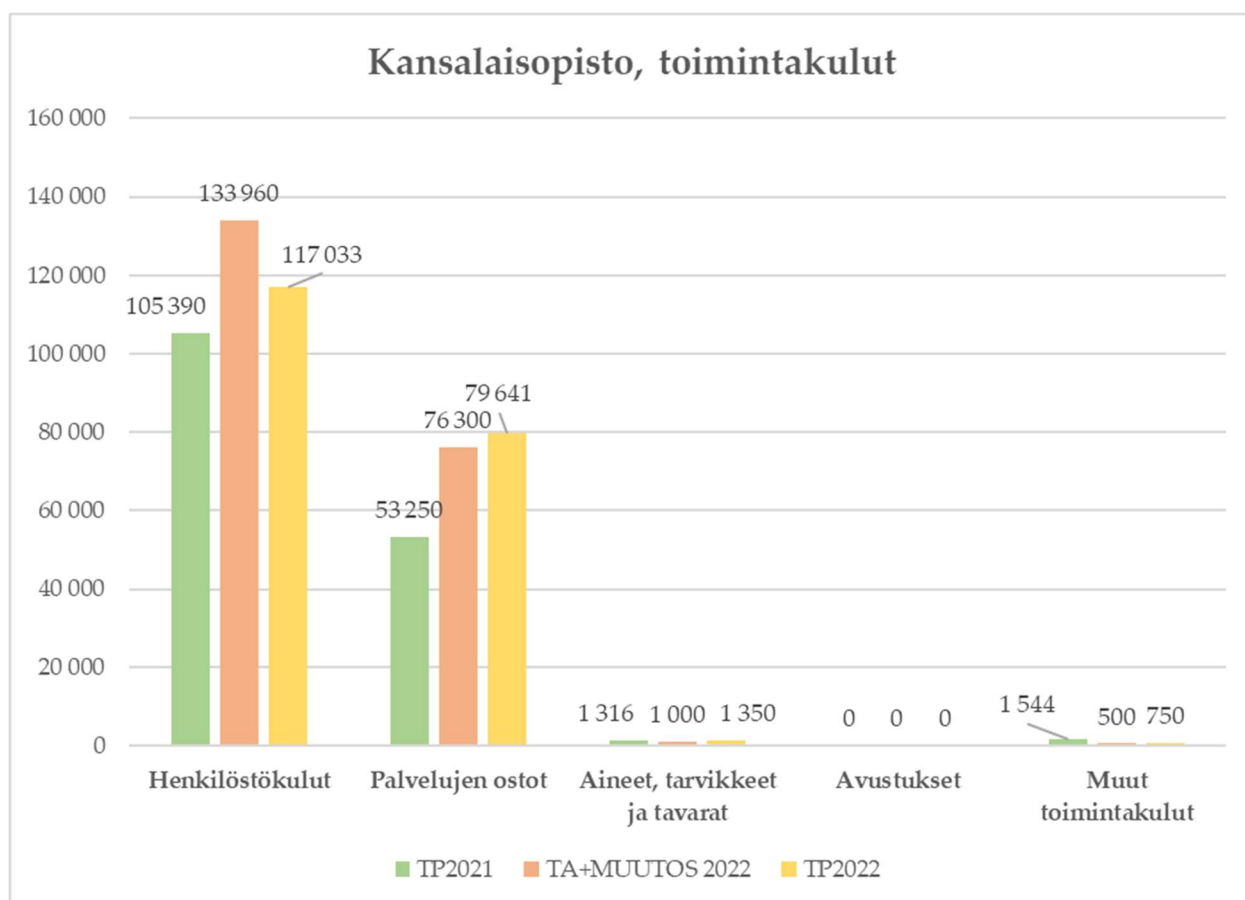
Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnassa toimii kansalaisopisto, joka on paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuva oppilaitos ja joka tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Koulutustehtävä: Oulujärven kansalaisopisto järjestää koulutusta, joka painottuu musiikkiin, liikuntaan, kuvataiteisiin ja muotoiluun sekä kädentaitoihin.

Kansalaisopistotoiminta tukee elinikäistä oppimista ja tarjoaa monipuolista harrastustoimintaa ja koulutusta omassa kunnassa huomioiden myös erityisryhmät.

Vastuualueen toimintakertomus

Kansalaisopisto jatkoi toimintaansa pääsääntöisesti totutulla tavalla tarjoamalla kuntalaisille runsaasti erilaisia kursseja ja sitä kautta tärkeitä hyvinvointipalveluja. Kansalaisopiston toimintaan osallistuttiin jo lähes samalla tasolla kuin ennen koronaepidemiaa. Kurssimäärät ja osallistujamäärät olivat jotakuinkin samalla tasolla kuin vuonna 2019. Talousarvion toteuma opiston osalta oli 93,5 %.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	28 838	30 000	96,13 %	-1 162	25 265
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-198 775	-211 760	93,87 %	12 985	-161 501
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-169 937	-181 760	93,50 %	11 823	-136 235
Suunnitelman mukaiset poistot					

10. TEKNINEN OSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Teknisen osaston vastuualueeseen vuonna 2022 kuuluivat tekninen toimi, viranomaispalvelut, rakentaminen ja kunnossapito, asuntopalvelut, työllistäminen sekä ravitsemis- ja siivouspalvelut. Osastosta vastaa tekninen johtaja. Elinvoimalautakunnan alainen tekninen toimisto suorittaa rakentamis- ja kunnossapitotehtävien lisäksi kunnan rakennuttamisen ja kunnan rakennusten ja kunnallistekniikan suunnittelua sekä tuotetuista palveluista perittävien korvausten ja maksujen valmistelua ja laskutusta.

Elinvoimalautakunta vastaa kaavoituksesta, rakennus- ja ympäristövalvonnasta, pelastustoimen ostopalvelusta, kunnan toimesta tapahtuvasta rakentamisesta, kunnan ja asuntotoimen hallinnassa olevista kiinteistöistä, kunnan omistamista maa- ja metsätiloista sekä kunnan tuottamista tukipalveluista, kuten ravitsemis-, siivous- ja kiinteistöhuoltopalveluista. Tavoitteena on tuottaa kuntalaisille viihtyisä, terveellinen ja turvallinen asumisympäristö sekä tuottaa muille hallintokunnille niiden toiminnassaan tarvitsemat ympäristön- ja kiinteistönhoito- ja muut toimialaan kuuluvat tukipalvelut.

Tavoitteena on tuottaa kuntalaisille viihtyisä, terveellinen ja turvallinen asumisympäristö sekä tuottaa muille hallintokunnille ja yhteistyötahoille niiden toiminnassaan tarvitsemat kiinteistönhoito- ja ympäristönhoito- sekä siivous- ja ravitsemispalvelut.

Osaston toimintakertomus

Teknisen johtajan katsaus

Toimintavuotta 2022 sävytti koronan ja Ukrainan sodan vaikutukset polttoaineiden, ruoan, sähkön ja rakentamisen kustannuksien nousuun ennalta arvaamattomasti. Edellisistä syistä johtuen sopimusten ulkopuolella olleet ostot ja palvelut vaikuttivat osin talousarviosta poikkeamiseen.

Toimintavuonna valmistauduttiin hyvinvointialueen toiminnan muutoksiin. Ruoka- ja puhtauspalveluiden organisaatiomuutokseen vaikuttavuus oli merkittävin henkilöstön osalta. Osa ruoka- ja puhtauspalveluiden työntekijöistä valmistautui vuodenvaihteessa uuden työnantajan palvelukseen. Kiinteistöjen osalta hyvinvointialueen käyttöön siirtyvät rakennukset valmisteltiin uusien sopimusten piiriin. Uuden rakennettavan sote-aseman rakentamisen käynnistämisestä käytiin neuvotteluja hyvinvointialueen kanssa. Sote-aseman maanrakennustyöt käynnistettiin ostopalveluna kunnan omana työnä valmisteluna ja rakentamisaikataulun nopeuttamiseksi. Sote-palveluissa käytössä ollut Kotiranta- ja Vaalanpirtti-nimiset rakennukset kilpailutettiin tulevaa purku-urakkaa varten.

Henkilöstömuutoksissa: kaavoittaja aloitti elokuussa työt, maanrakennusmestari jäi eläkkeelle ja uusi aloitti marraskuun alusta, ruokahuoltopäällikön työsopimus päättyi ateriapalvelupäällikön jatkaessa ruokahuoltoa, ruokapalveluvastaava nimettiin Sapuskan keittiölle, puhtauspalveluvastaava nimettiin kiinteistöjen puhtaudenhallintaan ja työvalmentajan toimi vakinaistettiin tukityöllistettyjen ja ympäristötöiden toiminnan tueksi.

Elinkeinotoiminnan vahvistamiseksi Vaalan kunta päätti elinkeinopäällikön toimen perustamisesta

vuoden lopussa. Matkailun elinkeinotoiminnan parantamiseksi aloitettiin hankeselvitys Säräisniemellä kolmen alueen osalta.

Hankkeiden osalta avustuksien myötä laadittiin Esteetön Sahanranta-suunnitelma ja Vaalan biokaasulaitoksen ja vedyn tuotannon esiselvityshanke loppuvuoden aikana. Hankeavustuksissa loppuvuodesta myönnettiin ympäristöministeriön tuella Vihreää virtaa Vaalasta-hankerahoitus, jolla selvitetään uusiutuvien energioiden mahdollisuuksista Vaalassa.

Toimintavuosi 2022 onnistui pääosin toiminnallisissa tavoitteissa ja käyttötaloudessa talousarvion osalta kokonaisuutena. Kulujen ylitystä kompensoi odotettua parempi toimintatuotto. Käyttötaloudessa vuosikate poikkesi 0,28% (5840 €) ja toimintakate poikkesi 0,43% (8998 €) talousarviosta. Toimintatuotot ylittyivät arvioon nähden 6,8% (166 135 €). Toimintakulut ylittyivät arvioon nähden 3,93% (180 492 €). Investointien osalta kustannusten toteuma oli vain 62,2% (871 t€), johtuen pääosin Lokkipajan (355t€) muutoksen ja remontin siirtymisestä seuraavalle vuodelle kulurakenteena sekä toteutumatta jääneen äkillisten korjaus-/muutostyöt (70t€) varauksesta.

Vaalan vankilatyömaa Senaatilla käynnistyi rakennusten osalta alkukesästä. Väyläviraston ratahankesuunnittelu puutermiinalin rakentamiseksi Nuojualle eteni suunnitellusti ja käynnistyy vuoden 2023 aikana. Tuulivoimapuistojen osalta oli useita alueita tarkasteluissa kaavojen osalta, ensimmäinen puisto valmistui ja toisen puiston rakentamisvaihe oli suunnittelussa. Rakennuslupien määrä laski edellisvuodesta, mutta oli lupatuottojen osalta arvioitua suurempaa.

Matti Kaikkonen
Tekninen johtaja

TOIMENPIDE 2022: JÄRJESTETÄÄN OSALLISTAMISMAHDOLLISUUKSIA	
Valtuustokauden kärkihanke: Asiakkaat mukana suunnittelemassa palveluja	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Hyvinvointikyselyn tulokset, hyvinvointikertomus	Vastuualuejohtajat
Uiton alueen kehittämiskysely tehty ja huomioitu kaavakäsittelyssä.	

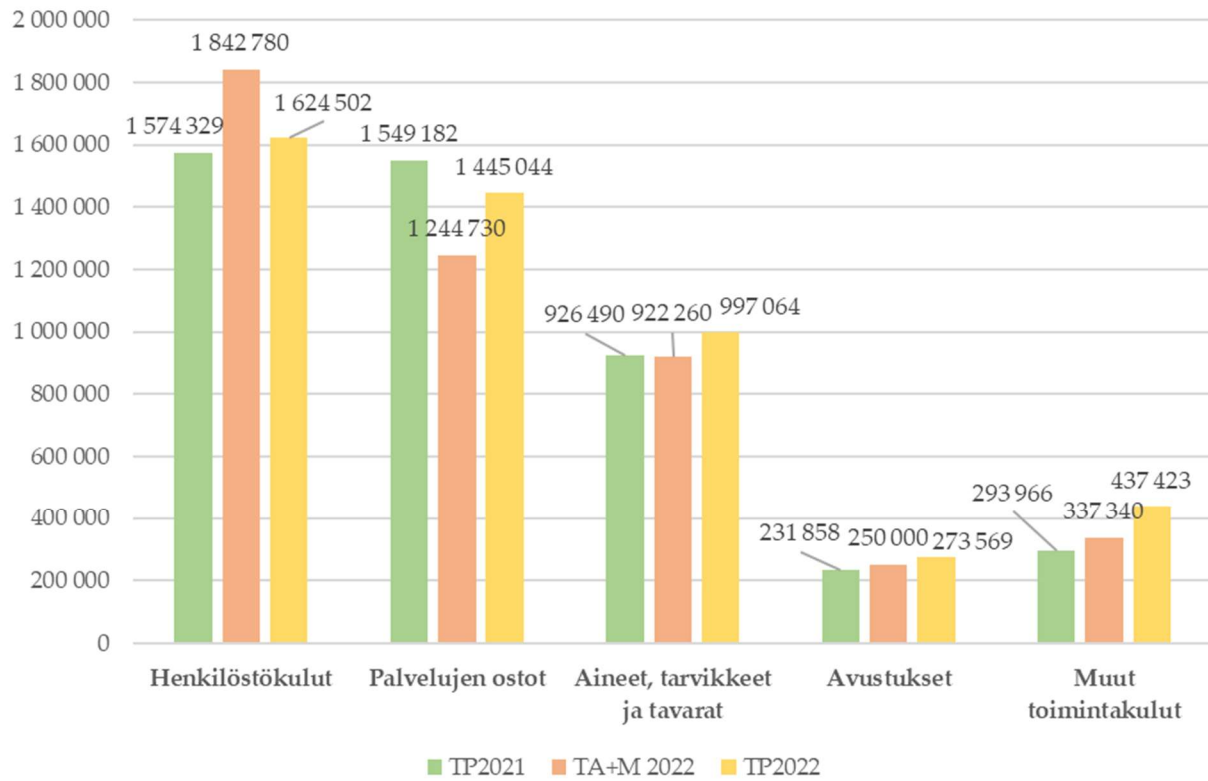
TOIMENPIDE 2022: PALVELUPROSESSIT KÄYDÄÄN LÄPI, KUVATAAN JA TEHDÄÄN JOUHEVIKSI	
Valtuustokauden kärkihanke: Digitalisaation ja sähköisen asioinnin mahdollisuuksien hyödyntäminen. Palveluprosessit käydään läpi, kuvataan ja tehdään jouheviksi	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Sähköisten asiointien käyntimäärät Sähkölaitteiden palveluiden määrän lisääntyminen	Tekniset palvelut, Johtoryhmä
Kaavoituksen asiantuntija perehtynyt ja tehostanut toimintaa. Ruoka- ja puhtauspalveluissa uusi organisaatiomalli perehtynyt ja toimet selkeytyneet, lisäksi varautuminen hyvinvointialuemuutokseen suoritettu henkilöstön ja toiminnan osalta. Tukityöllistetty vaihtunut rakennusvalvonnassa, tehostaen arkistointia yms. sähköiseen muotoon siirtämistä.	

TOIMENPIDE 2022: REAGOINNIT HANKEMAHDOLLISUUKSIIN	
Valtuustokauden kärkihanke: EU-hankerahoitusta hyödynnetään tehokkaasti	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Uusi mittari Uusi mittari	Elinkeinopalvelut
Esteetön Sahanranta -hankesuunnittelu valmistui. Vaalan Bio- ja vetykaasuesiselvitys valmistui. Vihreää virtaa Vaalasta -hankehakemus hyväksyttiin ympäristöministeriössä. Koulutien turvallisuuden parantamishanke oli käsittelyssä. Katettu jääkaukalo -hankehakemus oli käsittelyssä.	

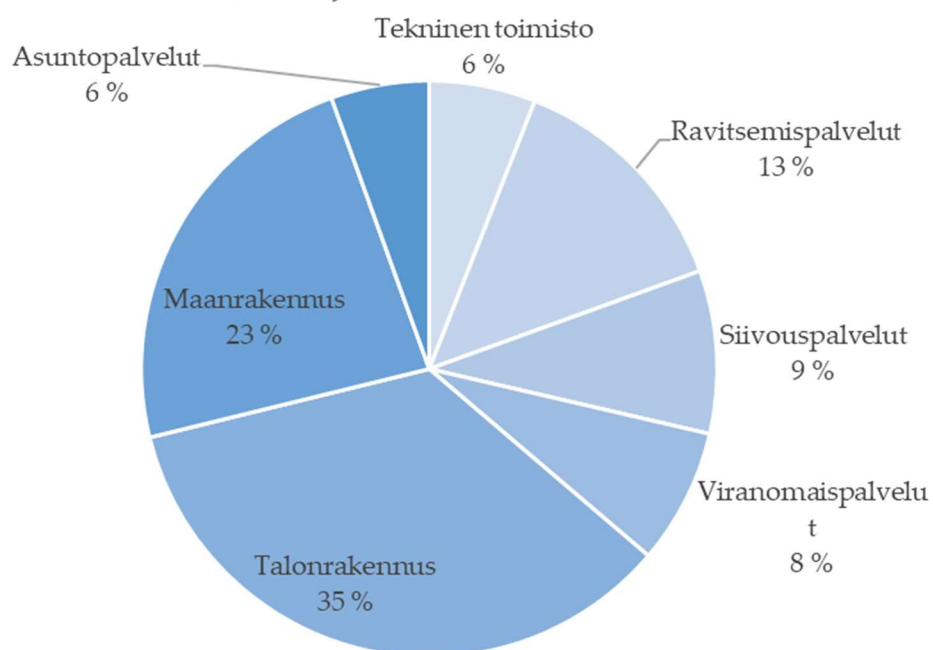
TOIMENPIDE 2022: RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUIDEN YHTEISTYÖN ARVIOINTI JA SYVENTÄMINEN.	
Valtuustokauden kärkihanke: Vaalan kunnan elintarvikkeiden hankinnoissa lähiruuan osuus pysyy samana tai kasvaa. Hankintaosaamisen parantaminen yrityksissä ja kunnassa ja Cloudia-järjestelmä on tehokkaassa käytössä	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Esimiesten sijaistukset onnistuvat aiempaa paremmin. Ruuan hinta / oppilas laskee.	ruokapalvelut, Hallintojohtaja, hankintavastaava
Ruoka- ja siivouspalveluiden henkilöstö järjesteltiin kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Muuta yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa ei sopimuksen piirissä. Muhos, Utajärvi ja Vaala yhteistyö jatkui ja selkeytyi organisaatiomuutosten myötä.	

TOIMENPIDE 2022: SISÄILMASELVITYKSET. TYÖERGONOMIATARKASTELU. UUDISRAKENTAMINEN.	
Valtuustokauden kärkihanke: Vaalan taajaman julkisivu on viihtyisä. Koulurakennukset ovat hyvässä ja terveellisessä kunnossa. Retkeilyreitistö palvelee vapaa-aikaa ja matkailua.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Hyvinvointikertomus, työhyvinvointikyselyn tulokset, sairaspotilaiden kehittyminen, riskikartoituksen tulokset	Tekniset palvelut, sisäilmajohtoryhmä
Sisäilmatyöryhmä kokoontui suunnitellusti ja toimenpiteitä kirjattiin. Uusia seurantajärjestelmiä järjestettiin tarpeisiin. Työ jatkuu seurannan osalta ja toimenpiteiden osalta. Eläinlääkintätilat, kunnanviraston väistötilatarve on työn alla. Nuorisotilojen osalta tarvekartoitus on työn alla. Hyvinvointialue vastaa väistötilatarpeiden osalta vuokrakohteissa.	

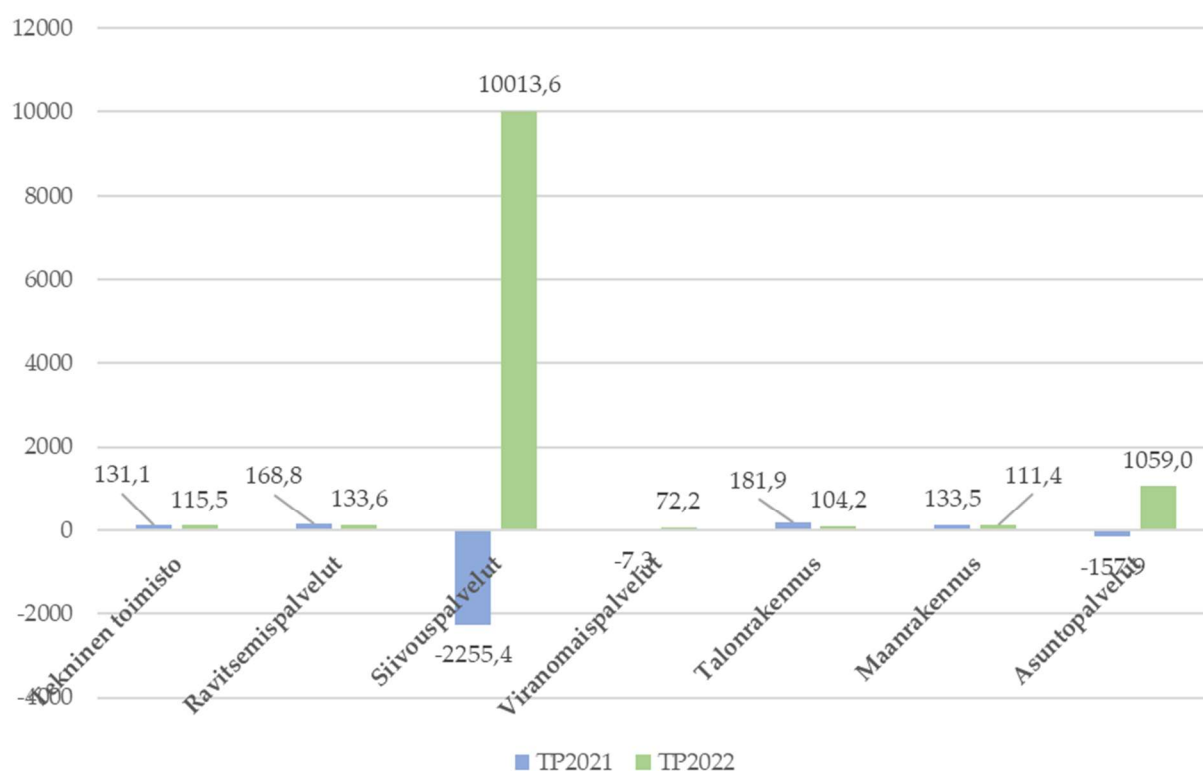
Tekninen osasto, toimintakulut

Tekninen osasto, kulujakauma vastuualueittain TP2022

Tekninen osasto, toteumaprosentti (%) (toimintakate)

TEKNINEN OSASTO	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	2 690 515	2 524 380	106,58 %	166 135	2 883 867
Myyntituotot	1 593 781	1 582 800	100,69 %	10 981	1 937 998
Maksutuotot	121 285	91 000	133,28 %	30 285	93 093
Tuet ja avustukset	26 824			26 824	
Muut toimintatuotot	948 624	850 580	111,53 %	98 044	852 776
Valmistus omaan käyttöön	7 359	2 000	367,95 %	5 359	8 336
TOIMINTAKULUT	-4 777 602	-4 597 110	103,93 %	-180 492	-4 575 823
Henkilöstökulut	-1 624 501	-1 842 780	88,15 %	218 279	-1 574 329
Palvelujen ostot	-1 445 044	-1 244 730	116,09 %	-200 314	-1 549 181
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-997 064	-922 260	108,11 %	-74 804	-926 489
Avustukset	-273 568	-250 000	109,43 %	-23 568	-231 858
Muut toimintakulut	-437 424	-337 340	129,67 %	-100 084	-293 966
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 079 728	-2 070 730	100,43 %	-8 998	-1 683 620
Rahoitustuotot ja -kulut	3 158			3 158	1 333
Muut rahoitustuotot	3 169			3 169	1 333
VUOSIKATE	-2 076 570	-2 070 730	100,28 %	-5 840	-1 682 287
Poistot ja arvonalentumiset	-852 802	-843 110	101,15 %	-9 692	-927 730
Suunnitelman mukaiset poistot	-852 802	-843 110	101,15 %	-9 692	-927 730
TILIKAUDEN TULOS	-2 929 372	-2 913 840	100,53 %	-15 532	-2 610 017
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 929 372	-2 913 840	100,53 %	-15 532	-2 610 017

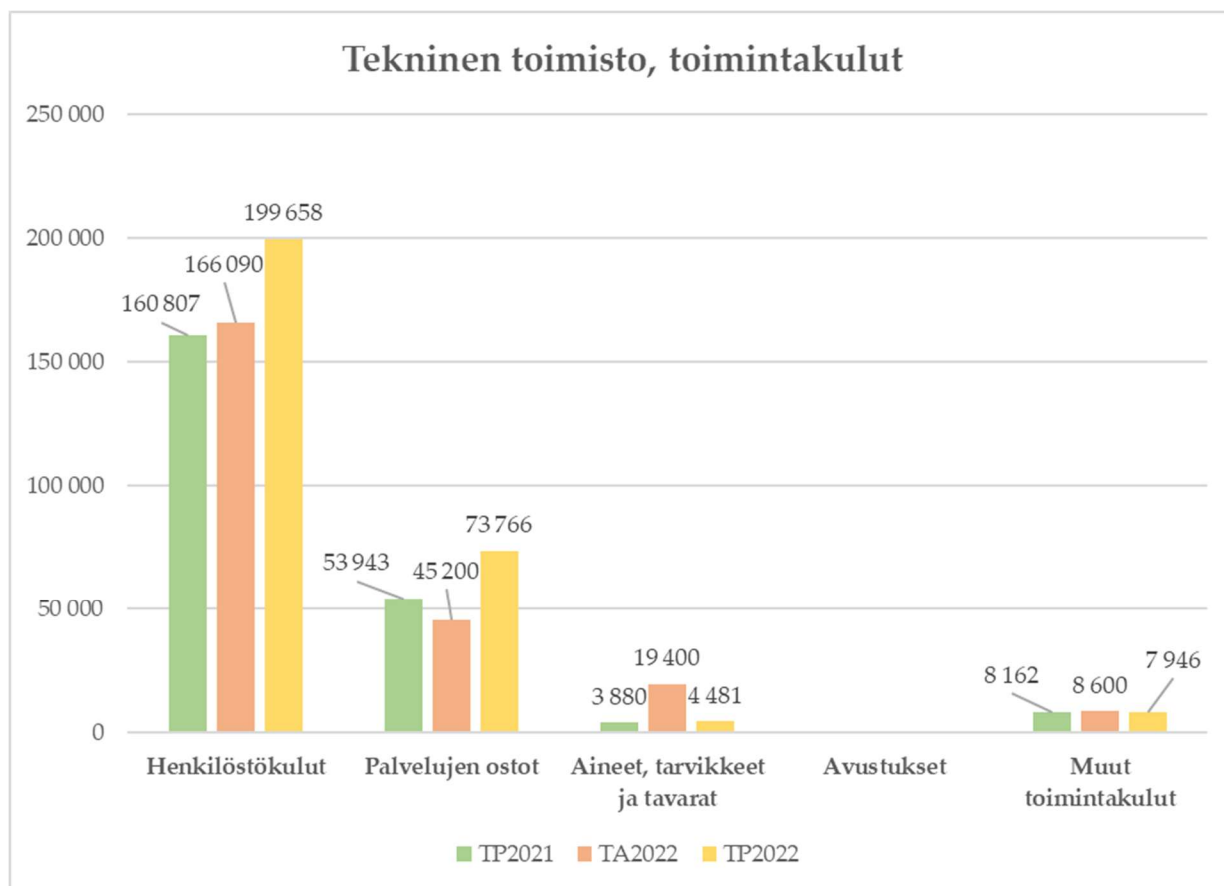
10.1. Tekninen toimisto

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Tuottaa teknisen toimen keskitetyt hallintopalvelut kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle edullisesti ja laadukkaasti. Hallinnon tehtäväalue käsittää teknisen toimiston hallinnolliset ja toimistotyöt sekä elinvoimalautakunnan toiminnan. Hallinnon alle on keskitetty kaikki toiminnot, jotka eivät suoraan liity vastuualueiden käytännön työhön. Myös kaikki toimistotyöhön kuuluvat hankinnat on keskitetty hallintoon. Palkkakustannukset sisältävät teknisen johtajan palkan sekä palvelusihteerien palkat.

Vastuualueen toimintakertomus

Teknisen toimen hallintopalvelut kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle toimivat normaalisti, osittain kunnanviraston rajatulla aukiololla. Palvelusihteerien tehtävät hoidettiin osittain ostopalveluna Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n avustamana. Toiminta oli kokonaisuudessaan suunnitelman mukaista. Toimintakulut ylittyivät johtuen pääosin asiantuntijapalveluiden oston kasvusta, kaavoittajan toimen ja toimistohenkilön osittaisen henkilökustannuksen verran. Säästöjä syntyi aineiden ja tarvikkeiden ostoissa. Toimintatuotot ylittyivät saatujen avustuksien ansiosta.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	15 193	5 000	303,86 %	10 193	1 413
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-285 851	-239 290	119,46 %	-46 561	-226 791
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-270 658	-234 290	115,52 %	-36 368	-225 378
Suunnitelman mukaiset poistot					

10.2. Ravitsemis- ja siivouspalvelut

Ravitsemispalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Ravitsemispalvelut vastaa kunnan oman palvelutuotannon ja Oulunkaaren kuntayhtymän eri yksiköiden aterioiden valmistamisesta ja jakelusta. Kunnassa on yksi valmistuskeittiö, oppilasravintola Sapuska. Keittiö tuottaa maistuvia, ravitsevia, terveellisiä ja monipuolisia aterioita huomioiden asiakkaat, ruokavaliot ja ravitsemussuositukset.

Vastuualueen toimintakertomus

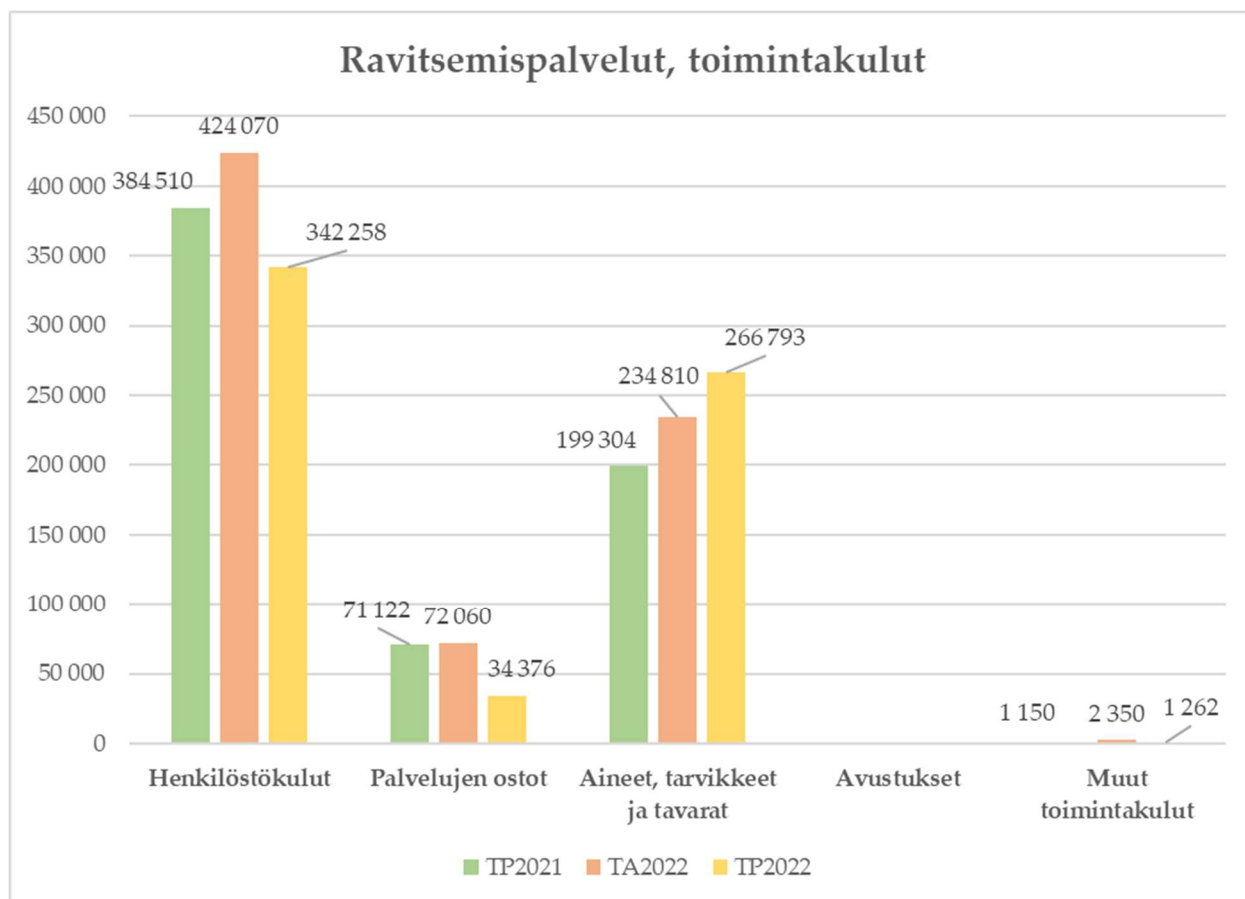
Vuonna 2020 tehdyn ateriapalvelujen kehittämistyön (yhteistyö Utajärvi, Muhos ja Vaala) lopputuloksena syntyi sopimus ja kuntiin perustettiin yhteisen ateriapalvelupäällikön virka. Vaalan osuus on 18% ateriapalvelupäällikön henkilöstökuluissa.

Elintarvikehankinnoissa noudatetaan Monetran kilpailuttamaa osto-ohjeistusta. Luomu-, sydänmerkki- ja lähiruokatuotteiden osuus ruoanvalmistuksessa sekä ruoan jakelussa on suurena osana: oppilaille ja päiväkodissa tarjotaan säännöllisesti mm. luomumaitoa sekä luomupuuroa. Siirto Monetran hankintasopimukseen lisäsi mm. lähiruokatarvikkeiden osuutta elintarvikeostoista sekä mahdollisti tuoreiden kasviksien, leivän yms. hankinnat.

Vuonna 2022 aloitettiin valmistelut ateriapalveluiden osalta hyvinvointialueelle siirtymiseen. Muutos koski neljää työntekijää, ja prosessissa edettiin hyvinvointialueen ohjeistuksen ja aikataulun mukaisesti. Henkilöstölle pidettiin yt-neuvottelut. Hyvinvointialue kilpailutti ateria- ja puhtauspalvelut myös Vaalan osalta, ja henkilöstö siirtyi vuoden vaihteessa vanhoina työntekijöinä yksityiselle palveluntuottajalle. Kokonaisuutena prosessi eteni kaikkiaan erittäin hyvin. Henkilöstölle pidettiin kehityskeskustelut. Lisäksi ateriapalvelun koko henkilökunta osallistui virkistysiltapäivään lokakuussa Rokualla.

Kuntien välinen yhteistyö toimii hyvin ja toimintaa on kehitetty koko ajan. Syksyllä järjestettiin verkostoitumistilaisuus kaikkien kuntien koko henkilökunnan kanssa Muhoksella Hyrkin koululla. Lisäksi henkilökuntaa osallistui seudullisen yhteistyön järjestämään täydennyskoulutukseen OSAO:n järjestämänä, joka keskittyi kasvisruokaan ja eriyisruokavalioihin. Lisänä oli pieniä täsmäkoulutuksia koko kolmen kunnan ateriapalvelun henkilöstölle.

Toiminta on ollut talousarvion mukaista. Toimintatuotot olivat talousarviota pienemmät, mutta suhteessa myös muiden kulujen osuus oli pienemmät. Suurin ylitys tapahtui elintarvikkeiden ja kaluston osalta. Elintarvikehinnat nousivat vuoden aikana keskimäärin 15 %. Tilikauden tulos jäi kokonaisuudessaan ylijäämäiseksi. Vakituksia ateriapalvelun henkilöstöä oli 31.12.2022 Vaalassa yhteensä 9.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	702 493	776 570	90,46 %	-74 077	712 806
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-644 689	-733 290	87,92 %	88 601	-656 086
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	57 805	43 280	133,56 %	14 525	56 720
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 497	-17 330	95,19 %	833	-17 323

Siivouspalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Puhtauspalvelut huolehtivat kunnan käytössä olevien tilojen sekä Oulunkaaren vuokraamien tilojen tarkoituksenmukaisesta puhtaanapidosta ja viihtyisyydestä. Käytössä on ympäristöystävälliset puhdistusaineet sekä ajanmukaiset puhdistusmenetelmät- ja välineet sekä koneet.

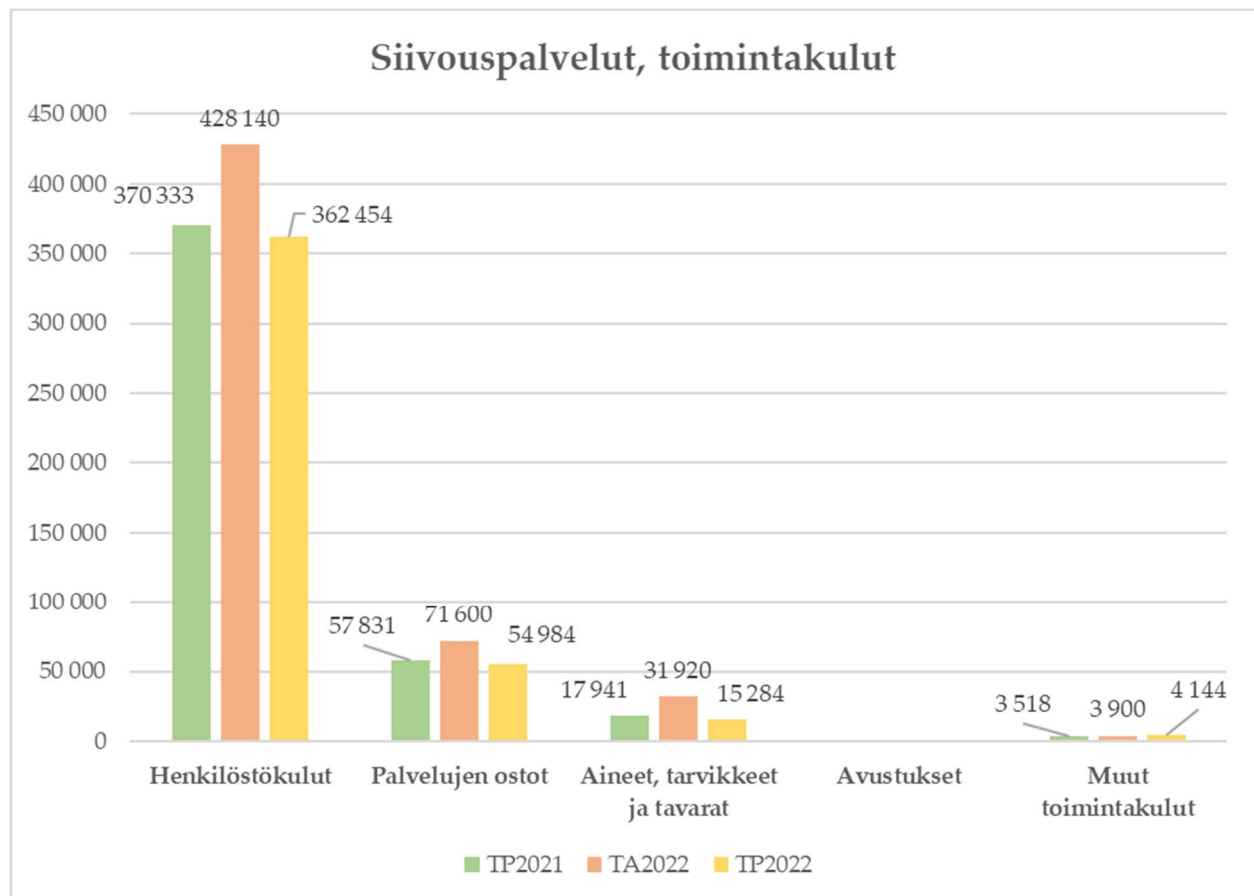
Vastualueen toimintakertomus

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin hyvin puhtauspalveluiden osalta. Puhtauspalveluissa valmistauduttiin hyvinvointialuemuutokseen pitämällä keväällä yt-neuvottelut ja suunniteltiin henkilöstömitoitus vuoden 2023 alussa siirtyvien ja kunnan palvelukseen jäävien osalta. Henkilöstölle pidettiin virkistyspäivä toimintavuoden aikana.

Toimintakatepoikkeaman syy oli talousarvioon nähden kuluissa tullut huomattava säästö 98t€, joka jakautui henkilöstökulujen, palveluiden ostojen, aineet ja tarvikkeet kesken.

Säännöllisesti ylläpitosiivottavia neliöitä vuonna 2022 oli n. 13 000 m². Keskiarvokustannus siivoukselle oli 3,30 €/m²/kk. Henkilöstökuluissa oli merkittävin säästö talousarvioon nähden. Kustannus sisältää siivouksen lisäksi terveyskeskuksen välinehuollon sekä vuodeosaston vuode- ja ruokahuoltoon liittyvät tehtävät.

Puhtauspalveluista jäi kaksi siivoojaa osa-aikaeläkkeelle joulukuun alusta. Vuonna 2022 rekrytoitiin yksi määräaikainen siivooja.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	491 940	536 110	91,76 %	-44 170	480 973
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-436 865	-535 560	81,57 %	98 695	-449 622
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	55 075	550	10 013,62 %	54 525	31 350
Suunnitelman mukaiset poistot					

10.3. Rakentaminen ja kunnossapito

Talonrakennus/kiinteistöhuolto

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan omistamien rakennusten pitäminen käyttökunnossa ja kunnan rakennuttajatehtävien hoitaminen. Kunnossapitopalveluja myydään pienimuotoisesti Vaalan Vanhustentaloyhdistys ry:lle, Vaalan Palvelutalosaatiölle ja KOY Vaalan Niskalle. Vuodelle 2022 suunnitellut suuret hankkeet saatiin toteutettua lukuunottamatta Lokkipajan peruskorjausta.

Vastuualueen toimintakertomus

Rakennuspuolella tehtiin kiinteistöjen korjauksia tai muita toimenpiteitä kolmen vakituisen kirvesmiehen voimin.

Kassu Halosen taidetalon vesikattoremontti käynnistyi vuoden 2021 joulukuussa ja jatkui vuoden 2022 kevääseen. Taidetalon kattoremontti saatiin valmiiksi huhti- toukokuun taitteessa. Manamansalossa jatkettiin työtä rakentamalla portaat Heikanlammen rantaan. Myös Enonlahteen valmistui uusi laituriveranda venesatamaan alkukesästä. Vaalantie 21 vuokralla olevassa kohteessa rakennettiin väistötilat nuorisotiloille ja kuntouttavalle työtoiminnalle. Koulukeskuksella suoritettiin vuoden aikana salaojien kuvaus ja huuhtelu. Koulukeskuksen väestönsuojat tarkastettiin ja varusteet uusittiin vastaamaan vaatimuksia. Viimeinen osa ilmanvaihtojärjestelmän muutoksista vihreälle käytävälle valmistui kesän aikana.

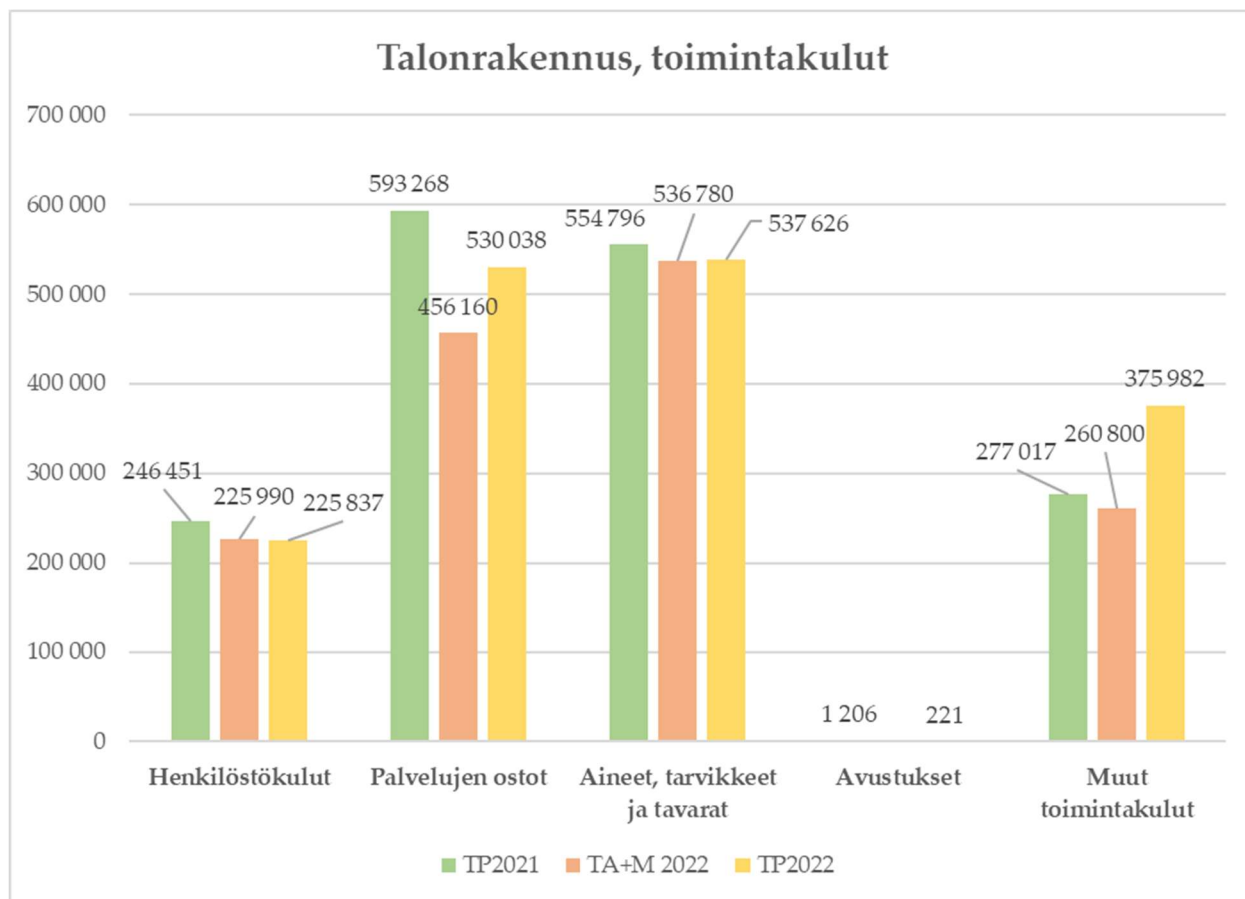
Vuodelle 2022 suunnitelluista investoinneista jäi tekemättä Lokkipajan peruskorjaus alkuperäisarviosta laajentuneiden korjausten takia. Loppuvuodesta aloitettiin valmistelut Lokkipajan muuttamisesta teknisen osaston: talonmiesten, kirvesmiesten ja maanrakennuksen henkilökunnan tauko- ja sosiaali-tiloiksi.

Kotirannan purkutöiden valmistelua tehtiin selvittämällä materiaalien kierrätystä ja kilpailutus käynnistettiin.

Muuta toimintaa oli hyvinvointialueeseen liittyvät kiinteistöjen selvitystyöt ja vuokrasopimuksien valmistelu. Uuden soteaseman valmistelut jatkuivat ja joulukuussa kilpailutettiin sotekeskuksen

maanrakennusurakoitsija. Kunnan vastuulla olevissa yritysvuokratiloissa tehtiin eri asteisia korjausvelvotteita tai kunnostuksia.

Kiinteistönhuolto on tehty kahden kiinteistönhoitajan toimesta. Kunnan omana työnä tehdyt sähkötyöt loppuivat syksyllä sähkömiehen erottua tehtävästä. Kiinteistöhuolto toimi normaalisti ja lisäksi yhteistyössä päivystyksen osalta Vaalan Niska KOY:n ja Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n kanssa.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	850 479	693 480	122,64 %	156 999	784 108
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-1 669 704	-1 479 730	112,84 %	-189 974	-1 672 737
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-819 226	-786 250	104,19 %	-32 976	-888 629
Suunnitelman mukaiset poistot	-579 050	-604 520	95,79 %	25 470	-670 422

Maanrakennus

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Katualueiden ja muiden kunnan omistuksessa olevien alueiden kunnossapidosta huolehtiminen siten, että kuntalaisten liikkuminen eri liikennevälineillä sekä jalkaisin on turvallista kaikissa olosuhteissa. Tavoitteena on haja-asutusalueiden asukkaiden esteettömän liikkumisen mahdollistaminen avustamalla yksityisteiden kunnossapitoa. Kuntalaisten viihtyvyyden parantaminen sekä urheilu- ja liikuntaharrastuksen tukeminen ja lisääminen huolehtimalla liikuntapaikkojen ja yleisten alueiden kunnossapidosta. Perustehtäviin kuuluu myös alueiden kunnossapitopalveluiden antaminen muille hallintokunnille

Vastuualueen toimintakertomus

Kaavatiet ja yksityistiet

Vaalan keskustan alueella olevien kaavateiden ja kunnan omistamien kiinteistöjen piha-alueiden talvikunnossapidosta vastasi yksityinen urakoitsija. Järvikyläntien ja kevyenliikenteenväylän kadunpitolvastuu siirtyi kunnalle Ely- keskukselta lokakuussa 2022 välillä Vaalantie – Vaarakaarrontie Järvikyläntien muutostöiden valmistuttua.

Pistotien ja Poukamontien sekä kevyenliikenteen väylä välillä Taplaajantie - Pintatie peruserustettiin suunnitelman mukaisesti. Kanervatien, Pitkoskujan, Sahanrannan tien, Haminatien sekä Järvikylän kevyenliikenteenväylän päällystystyöt suoritettiin suunnitellusti. Yksityisteiden peruskorjauksia avustettiin kohteissa, jotka olivat saaneet peruserustustusta Ely-keskuskelta.

Koulutien turvallisuuden parantamiseksi haettiin hankerahoitusta Traficomilta kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelmasta. Traficomilta haettiin myös liikkumisen ohjauksen valtionavustusta, Vaalan kunnan kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelman laatimiseksi.

Yksityisteiden avustamisen uusi toimintamalli hyväksyttiin kunnanvaltuustossa. Yksityisteiden talvikunnossapito kilpailutettiin syksyllä vuosille 2022-2026. Kunnan hoitamilla yksityisteillä omavastuuosuus oli 20 %. Vuoden 2022 yksityisteiden avustukset ylittävät talousarvioon varatun määrärahan 84 574 € talvikunnossapidon osalta ja 16 064 € kesäkunnossapidon osalta. Ylitykset johtuvat voimakkaasta kustannustennoususta alalla ja urakoitsijoiden hinnankorotuksista edellisiin vuosiin nähden.

Yleiset alueet, puistot ja liikuntapaikat

Liikuntapaikkojen ja puistojen hoidossa säilytettiin entinen taso. Vaalan taajaman tenniskentät poistettiin koirapuisto käytöstä ja palautettiin tenniskentiksi. Koirapuiston uusi paikka päätettiin Takatien varteen ja rakennustyöt aloitettiin loppuvuodesta yleisten alueiden investointeina.

Hiihtolatuverkoston hoidossa käytettiin tehostettua kunnossapitoa loma-aikoina, varsinkin hiihtolomaviikoilla. Valaistuja latuja oli Vaalan taajaman lisäksi Säräisniemellä ja Veneheitossa. Kunnan omalla kalustolla hoidettuja luistelukenttiä oli keskustan alueella ja Veneheiton koululla.

Yleisten alueiden ja kiinteistöjen nurmialueiden hoidosta huolehti urakoitsija edellis vuoden tapaan. Yleisten alueiden puhtaanapidosta ja vihertöistä huolehti puistotyöntekijä yhdessä työllistettyjen kanssa. Urheilukentän nurmen kastelujärjestelmä kunnostettiin keväällä. Leikkipuistoja tarkistettiin ja huonokuntoisimmat purettiin turvallisuuden varmistamiseksi. Nuojuan leikkikenttää uudistettiin ja kunnostettiin kesällä. Leikkipaikkojen kunnostamiseen varattu investointimääräraha alittui 10 000 € ja kirjautui menona käyttötalouden puolelle.

Torialueen kehittämisestä keskusteltiin ja tehtiin linja-autoliikenteen pääpysäkkiselvitystä. Investointeihin varattua määrärahaa ei käytetty, koska torialueen kehittäminen vaatii vielä lisäselvityksiä.

Satamat

Vaalan kunnalla on hoidossa yksitoista venesatamaa eri puolilla Oulujärveä. Satamissa on yhteensä yli 400 venepaikkaa. Satamia hoidettiin entisen käytännön mukaan. Saharannan sataman ns. lyhyempi laiturit uusittiin. Vaalankurkun vanhan sataman ja Poukamonskankaan laiturit poistettiin ja molempiin asennettiin osat Saharannan sataman käytöstä poistetusta laiturista. Sahanrannan Uiton satamassa oli kokeiluluontoinen palvelu, jossa matkailuyrittäjä tarjosi vesilläliikkumisen palveluita ja kioskitoimintaa. Sahanrannan uimarannan rantaa siistittiin kasvustojen osalta. Vuokrattujen venepaikkojen määrässä ei tapahtunut oleellisia muutoksia. Isojen veneiden osuus venekannasta kuitenkin on kasvanut vähitellen. Enonkylän (Vähäoja) sataman laiturin uusittiin.

Retkeilyreitit

Taukopaikkojen ja retkeilyreittien hoidossa säilytettiin entinen määrä ja taso. Moottorikelkkaurilla ympäristötyönjohtaja kartoitti korjaustarpeita. Retkeilyreittien osalta ohjelmassa oli latuverkon pidennys ja monitoimiuran tarkastelu Manamansaloon, Laajanlammen pitkospuiden rakentamista 300 m:n matkalta puuhuoltojen lisäksi. Rokua-Vaala patikointiuran laajennus maastopyöräkäyttöön suunnittelun, luvituksen ja hankerahoituksen haun osalta valmistui. Hankkeen käytön toimet aloitettiin 07.2022. Kutujoki-Tervajoki taukopaikkojen käytännön toimet suoritettiin 100%. Sukellusportaiden suunnittelu ja luvitus Manamansaloon valmistui, toteutus 06.2022. Uimarantojen kasvustoja poistettiin kolmessa paikassa. Osallistuttiin Siikajoen vesistöalueen vesistökunnostusverkoston ohjausryhmään. Osallistuttiin erilaisiin koulutuksiin alueiden elinvoiman kehittämiseksi.

Maa- ja metsätilat

Kunnan metsistä puuta myytiin vain pienien puistometsän hoitotoimien osalta. Pääosa tuloista kirjautui edellisvuoden kaupoista.

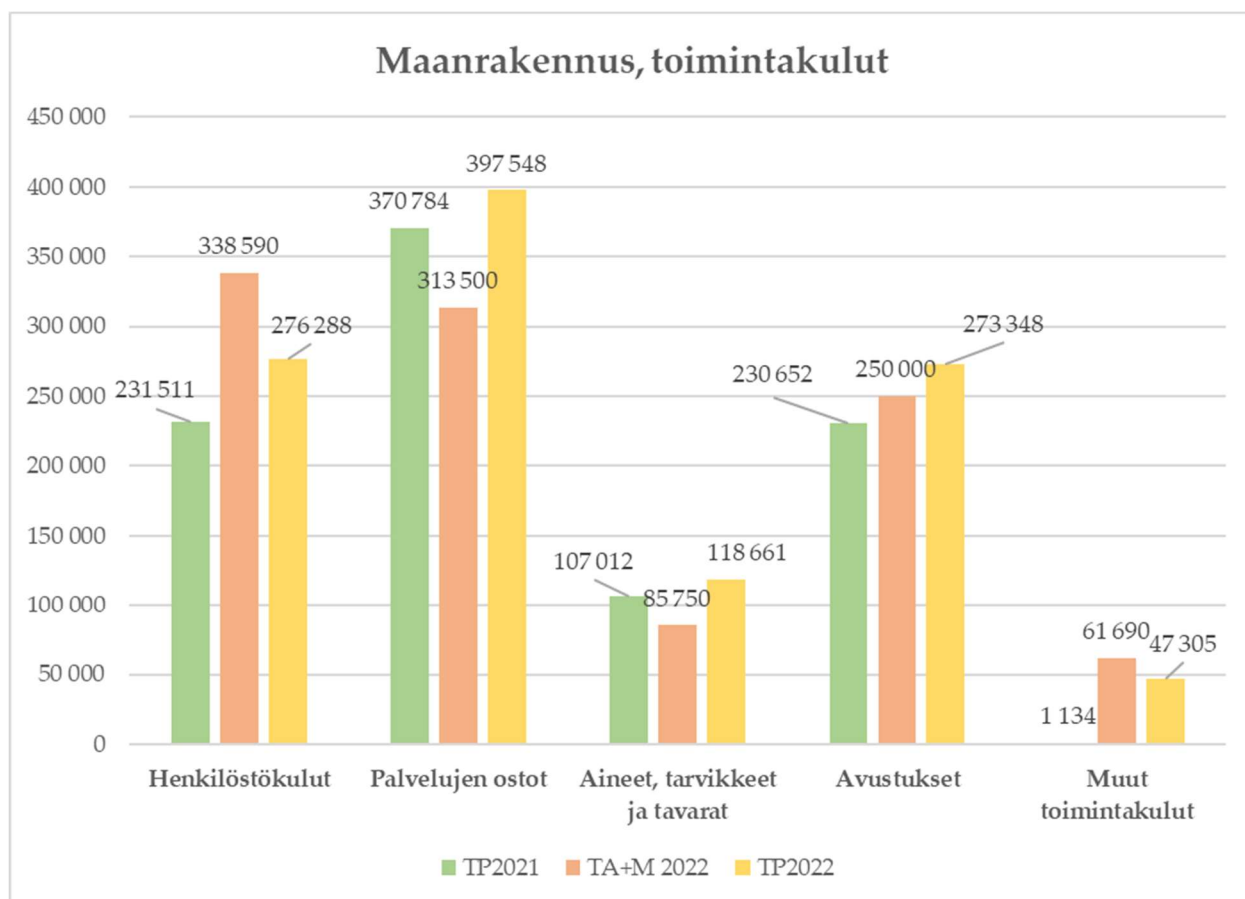
Jätehuolto

Vaalan suljetun kaatopaikan osalta jälkitarkkailun pinta- ja pohjavesien osalta hoiti AFRY Finland Oy. Uuden jätelain myötä ja Ekokymppin pyynnöstä tarkasteltiin ja kartoitettiin Bio- ja hyötyjätteen

keräystä Vaalan kunnan alueella ja kunnan kiinteistöissä. Ekokymppi kilpailuttaa 1.8.2023 alkaviin tyhjennyksiin bio- ja hyötyjätteen, kunnan vastuulla säilyy edelleen sekajätteen tyhjennykset kiinteistöissään ja muissa kunnan vastuulla olevissa kohteissa.

Henkilöstö

Maanrakennuksen hallinnossa työskenteli maanrakennusmestari ja ympäristötyönjohtaja. Pitkäaikainen maanrakennusmestari jäi virastaan eläkkeelle loppuvuodesta ja uusi maanrakennusmestari rekrytoitiin vuoden aikana. Maanrakennuksen osa-alueella työskenteli lisäksi vakituinen traktorinkuljettaja sekä oppisopimusopiskelija. Loppuvuodesta palkattiin tekninen ohjaaja, joka työskentelee työkokeilussa olevien henkilöiden ohjaajana ja muissa tarvittavissa tekniikan töissä. Kesäsetelityöntekijöinä työskenteli 5 henkilöä.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	290 621	315 900	92,00 %	-25 279	284 390
Valmistus omaan käyttöön	7 359	2 000	367,95 %	5 359	8 336
TOIMINTAKULUT	-1 113 150	-1 049 530	106,06 %	-63 620	-941 093
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-815 170	-731 630	111,42 %	-83 540	-648 367
Suunnitelman mukaiset poistot	-233 119	-197 120	118,26 %	-35 999	-214 593

10.4. Viranomaispalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan on huolehdittava alueiden käytön suunnittelusta, rakentamisen ohjauksesta ja valvonnasta alueellaan sekä maapolitiikan harjoittamisesta. Kunnalla tulee olla käytettävissään tehtäviin riittävät voimavarat ja asiantuntemus.

Kuntien rakennusvalvontaviranomaiset huolehtivat rakentamista koskevien lupien käsittelystä ja rakennustyön aikaisesta valvonnasta. Lisäksi he huolehtivat rakennetun ympäristön valvonnasta. Kunnassa toimii ympäristönsuojeluviranomainen, joko kunnan omana toimielimenä tai kuntalain mukaisena kuntien yhteistoimintana. Yleisimmin toimielimenä toimii ympäristölautakunta, jonka tehtäviin kuuluu monissa laeissa määriteltyjen ympäristönsuojelun viranomaistehtävien lisäksi ympäristönsuojelun yleinen edistäminen.

Vastuualueen toimintakertomus

Kaavoitus/maankäyttö

Oulujokilaakson maankäytön ja elinympäristön suunnitteluyksikkö toimi kahden henkilön voimin Vaalan, Utajärven ja Muhoksen kuntien alueella alkuvuodesta. Henkilöstömuutosten takia Vaalan kunnalle tuli tarve oman kaavoittajan rekrytointiin ja kaavoittaja aloitti elokuun alusta. Alkuvuodesta hyväksytty kaavoituskatsaus ohjasi toimintaa. Lisääntyneen kaavoitustarpeen takia Vaala osallistui Pohjois-Pohjanmaan TUULI-hankkeeseen, jonka tarkoitus on tuottaa uutta tietoa Pohjois-Pohjanmaan alueen soveltuvuudesta tuulivoimatuotantoon ja kehittää uusia menetelmiä tuulivoiman alueellisen suunnittelun tueksi. Naulakankaan tuulivoimapuiston vuokrasopimus otettiin uusintakäsittelyyn vuokralaisen kanssa.

Kaavoituksessa asemakaavojen osalta Uiton alueen kehittäminen jatkui. Oulujärven länsirannan rantaosayleiskaavan käsittely jatkui. Turkkiselän tuulivoimaosayleiskaavaan kunta haki valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Painuankanava tuulivoimaosayleiskaava oli kaavan jatkokäsittelyissä. Korteperänsuontien ja Haarasuonkankaan kaava-aloitteet olivat alkuvaiheen käsittelyissä.

Rakennusvalvonta

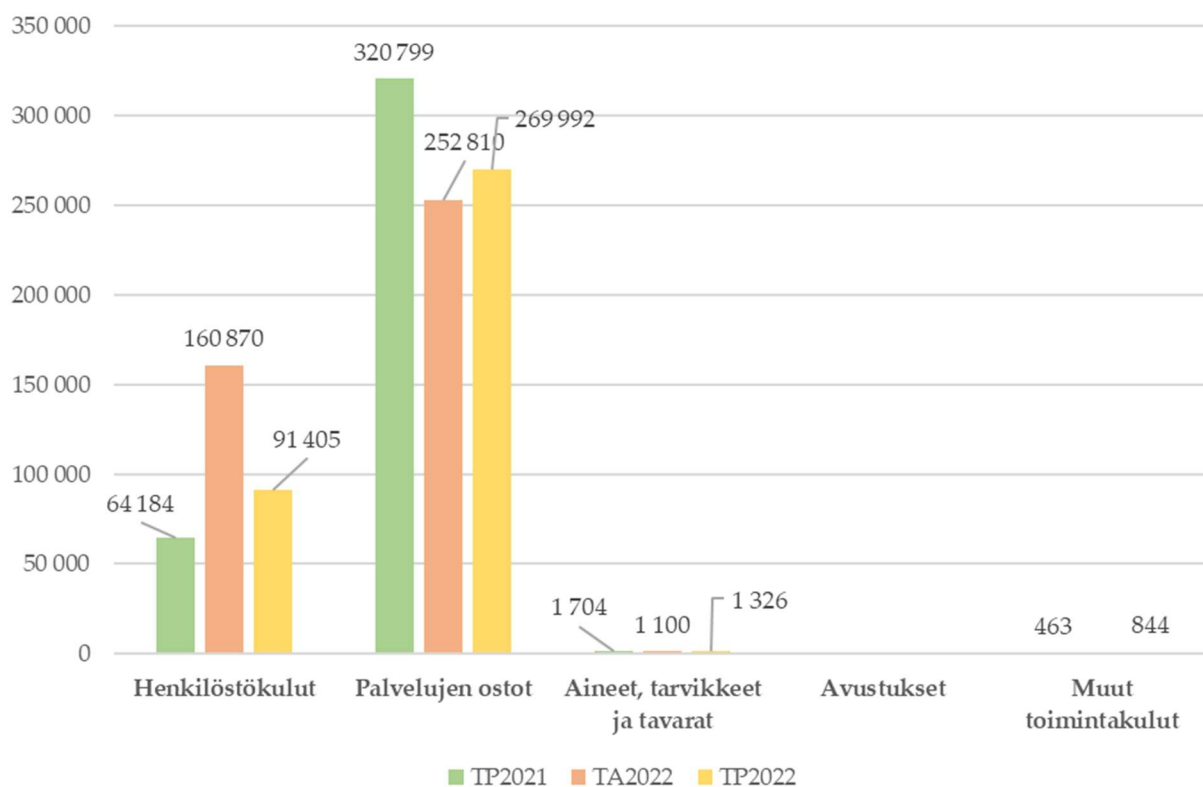
Rakennustarkastajan työ hoidettiin viransijaisuudella koko vuosi. Lupahakemusten (kaikki menettelyt) määrä laski edellisvuodesta, joskin lupatulot kasvoi talousarvioon nähden. Kiinteistörekisteriä päivitettiin edelleen. Metsäamminkankaan tuulipuistossa käyttöön otettiin kaikki 24 kpl voimalaa. Osoitejärjestelmää päivitettiin vapaa-ajan kiinteistöjen osalta työharjoittelijan ja rakennusvalvonnan toimesta. Noin 1500 osoitteen puutteesta vuoden lopussa oli jäljellä noin 500 osoitepuutosta nimettävänä. Asiakaspalvelu hoidettiin pääosin sähköisesti, puhelimella ja maastokäynneillä.

Ympäristönsuojelu

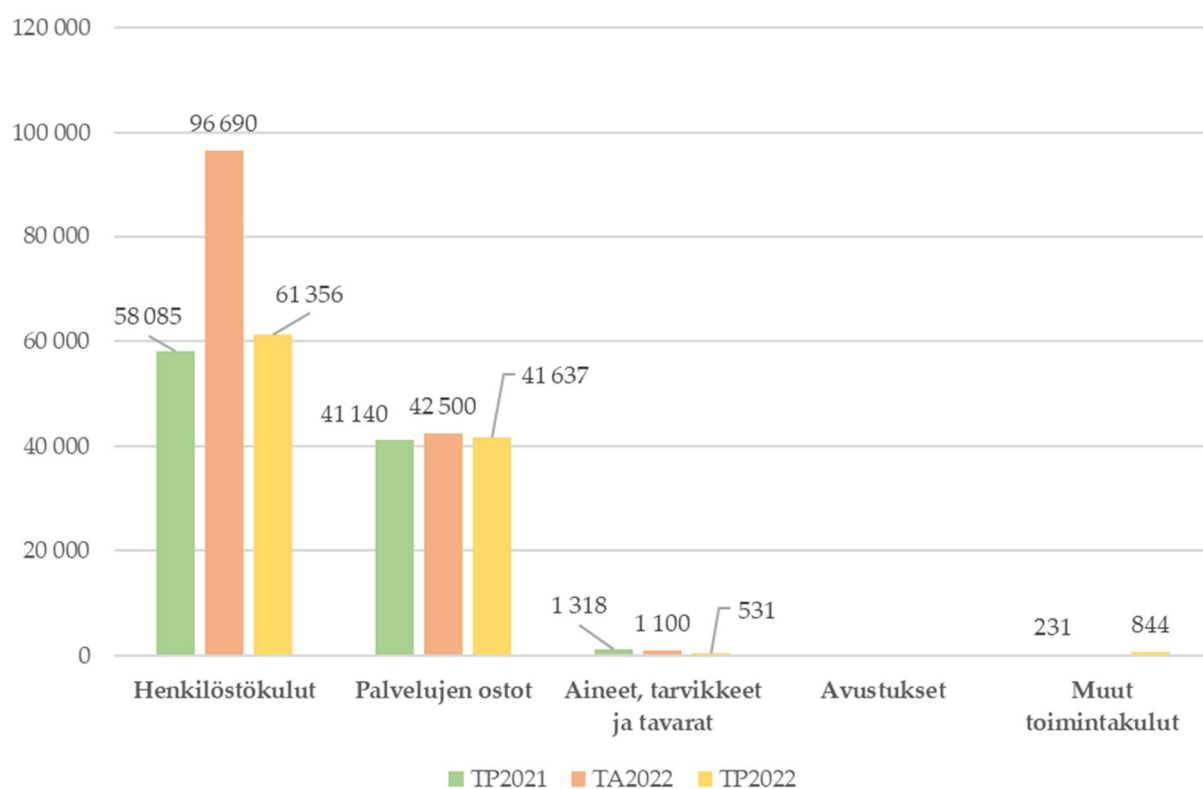
Ympäristönsuojelun tehtävänä on valvoa ja edistää ympäristönsuojelua siten, että luontoa ja ympäristöä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkaille terveellinen ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä asuin ympäristö. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä on säädetty ympäristönsuojelun hallintolaissa, ympäristönsuojelulaissa, jätelaissa, vesihuoltolaissa, vesilaissa, maastoliikennelaissa, maan aineslaissa, luonnonsuojelulaissa ja vesiliikennelaissa. Vaalan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on Oulunkaaren ympäristölautakunta. Tehtäviä hoitaa Oulunkaaren ympäristöpalveluiden ympäristötarkastaja.

Vaalassa toimet keskittyivät ja työllistivät eläinsuojelun asiat ja vapaa-ajan asukkaiden yhteydenotot mm. hajajätevesiasioihin liittyen. Toiminnassa tunnistettiin edelleen kehitystarpeita Vaalan ympäristönsuojelun arkistoinnissa. Eläinlääkintähuolto ja ympäristöterveydenhuolto ei sisälly tähän toimintakertomukseen.

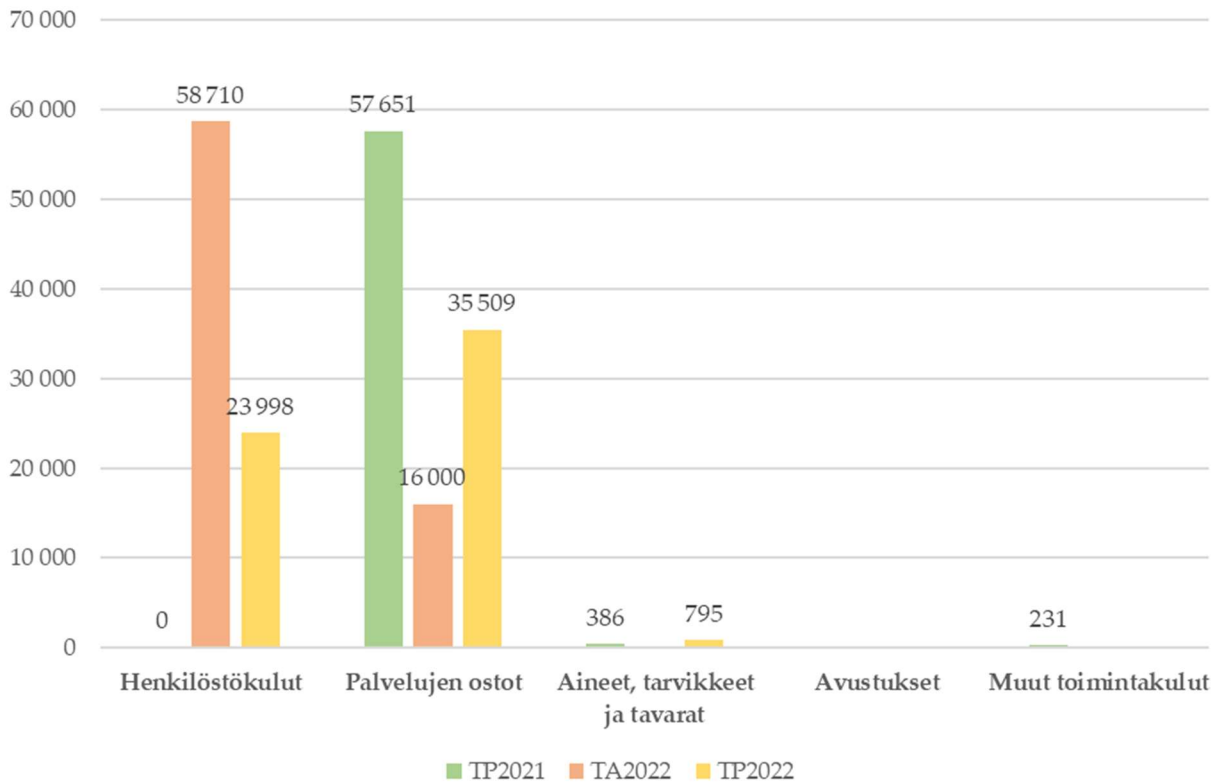
Viranomaispalvelut, toimintakulut

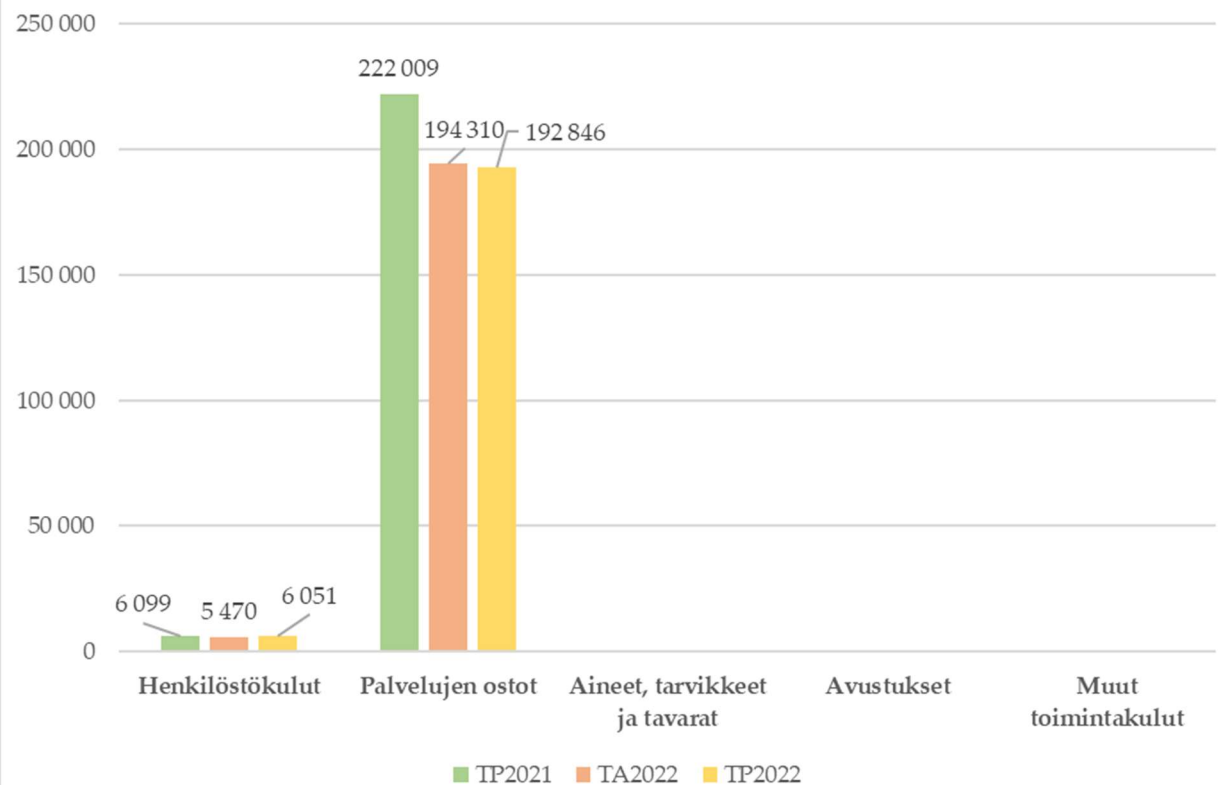
Rakennusvalvonta, toimintakulut

Kaavoitus ja suunnittelu, toimintakulut

Pelastustoimi, toimintakulut

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	103 654	55 000	188,46 %	48 654	396 530
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-363 567	-414 780	87,65 %	51 213	-387 150
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-259 913	-359 780	72,24 %	99 867	9 380
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 766	-21 770	99,98 %	4	-23 022

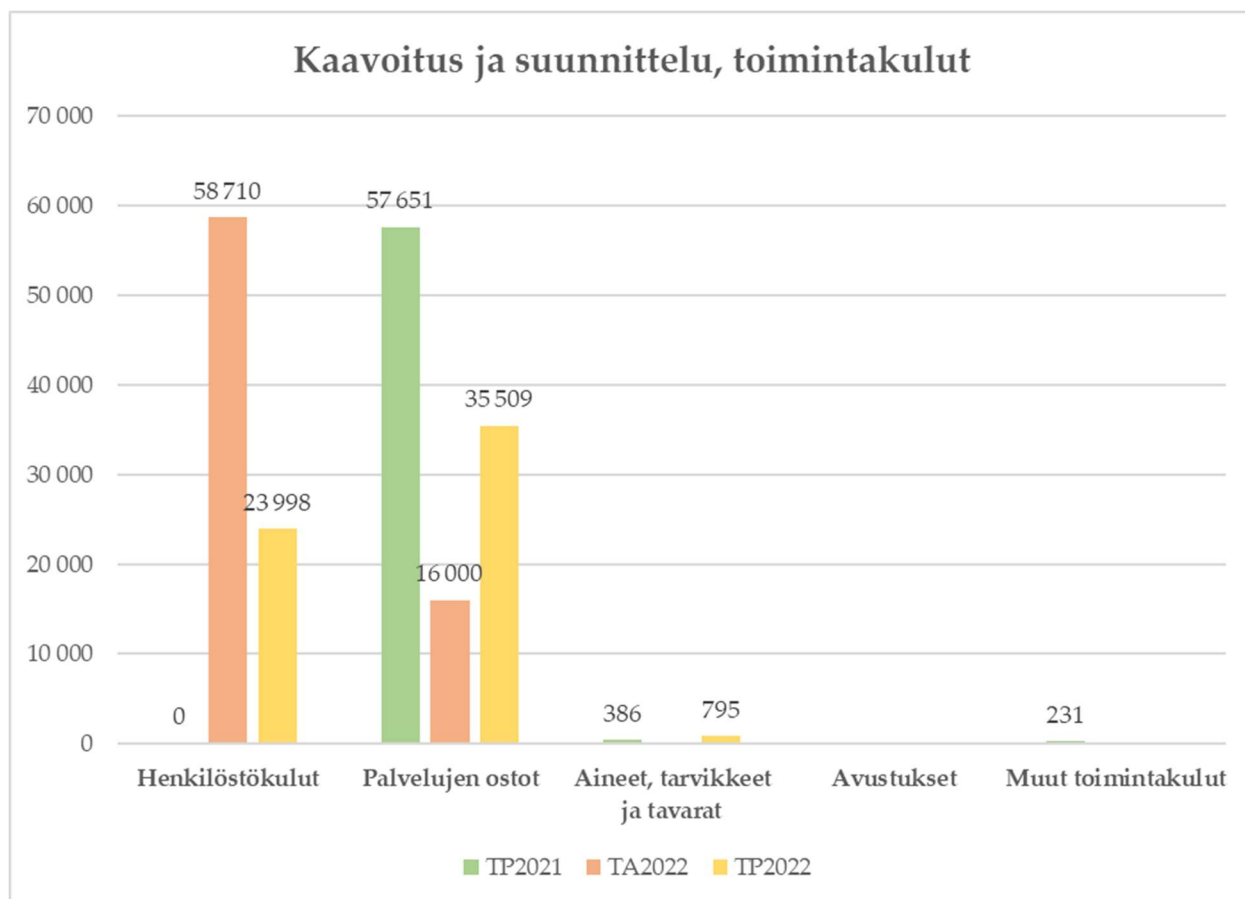
Kaavoitus ja suunnittelu

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan on huolehdittava alueiden käytön suunnittelusta, rakentamisen ohjauksesta ja valvonnasta alueellaan sekä maapolitiikan harjoittamisesta. Kunnalla tulee olla käytettävissään tehtäviin riittävät voimavarat ja asiantuntemus. Maankäytön suunnittelu luo edellytyksiä hyvälle asuin ympäristölle. Onnistuneet ratkaisut kaavoituksessa, toimiva ja eheä yhdyskuntarakenne sekä sujuvat liikennejärjestelyt luovat hyvinvointia ja elinvoimaa. Hyvä suunnittelu edistää kestävä kehitystä. Maankäytön suunnittelun yleinen ohjaus perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat suunnittelua maakunnissa ja kunnissa. Valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi maankäytön suunnittelujärjestelmään kuuluvat maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Maankäyttöön vaikutetaan myös esimerkiksi erilaisilla seutu- ja kuntastrategioilla, kunnan maapolitiikalla ja rakennusjärjestyksellä.

Vastuualueen toimintakertomus

Oulujokilaakson maankäytön ja elinympäristön suunnitteluyksikkö aloitti alkusyksystä kahden henkilön voimin Vaalan, Utajärven ja Muhoksen kuntien alueella. Uusi kaavoituskatsausmalli otettiin käyttöön. Kaavoituksessa asemakaavojen osalta valmistui uuden vankilan kaava, joka sijoittuu keskustaajaman pohjoispuolelle. Muita asemakaavakäsittelyitä oli uuden hyvinvointikeskuksen rakentamisen mahdollistava korttelialue 67 ja maanläjitysalue 45. Alustavia selvityksiä tarkasteltiin Uiton alueen, Vaarakaarrontie/22-tien välinen alue ja Vaalanlammen alueiden kehittämiseksi. Yleiskaavoissa Oulujärven rantaosayleiskaavojen käsittelyssä olivat Jaalangan rantaosayleiskaava ja Kankarin rantaosayleiskaava. Oulujärven länsirannan rantaosayleiskaavan käynnistäminen hyväksyttiin kaksiosaisena. Tuulivoimayleiskaavoissa Vaalan tuulivoimayleiskaava ja Naulakankaan tuulivoimaosayleiskaava olivat valituskäsittelyssä. Turkkiselkä, Kaunistonkangas ja Painuankanava tuulivoimaosayleiskaa-va olivat kaavan eri vaiheissa kunnassa. Osallistuttiin mm. Metsähallituksen järjestämiin tilaisuuksiin Oulujärven retkeilyalueen matkailu- ja maankäytön yleissuunnitelman laatimiseen.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	1 073			1 073	
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-60 302	-74 710	80,71 %	14 408	-58 268
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-59 228	-74 710	79,28 %	15 482	-58 268
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 120	-7 120	100,00 %	0	-8 377

Rakennusvalvonta

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

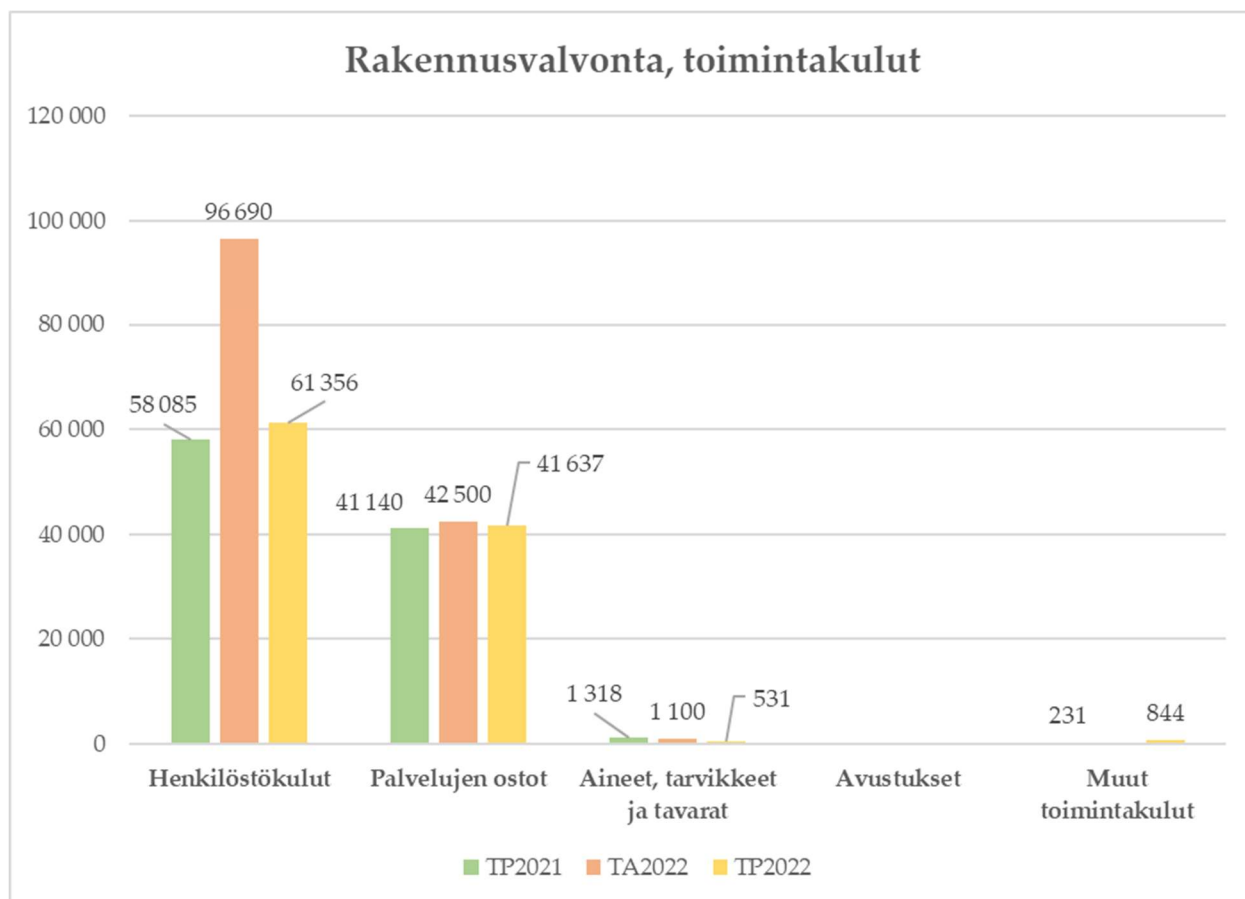
Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään.

Toiminta-ajatus	Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa rakentamisen tapahtumista lakien mukaisesti ja valvoa kaavoituksen toteutumista. Rakennusvalvonnan toiminta-ajatus rakentuu pitkälti rakennuslain asettamien tavoitteiden varaan eli olla myötävaikuttamassa siihen, että rakentaminen täyttää
------------------------	---

	yleisesti hyväksytyt normit terveellisuuden, turvallisuuden ja teknisen laadun suhteen ja että rakennettu ympäristö muodostuu turvalliseksi, toimivaksi ja virikkeelliseksi ja esteettisesti tyydyttäväksi.			
Kriittiset menestystekijät	Tavoitteet 2021	Arviointikriteerit / mittarit	Budjetin 2021 toimenpiteet	Arvio tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta
Rakentamisen lainmukaisuus	Valvoa, että rakentaminen täyttää sille laissa ja säännöksissä asetetut vaatimukset	Lupapäätösten toteutuminen lupaehtojen mukaisesti		Rakentaminen on toteutunut annettujen lakien ja säännösten puitteissa.
Rakennusluvut saadaan käsiteltyä kohtuullisessa ajassa	Rakennuslupien joustava ja nopea käsittely	Päätöspäivämäärät	Luvat myönnetään pääosin viranhaltijapäätöksin.	Rakennusluvut on käsitelty 2-4 kertaa kuukaudessa ja luvan/asiakkaan kiireellisuuden mukaisesti.
Rakentamisen laadun parantaminen	Neuvoa ja opastaa rakentajia rakentamiseen liittyvissä asioissa.	Asiakaspalvelu eri viestintävälineissä on todettu toimivaksi. Henkilökohtainen tapaaminen katselmuksien tms. yhteydessä.		Asiakaspalvelu on toteutettu yhteistyössä rakennusvalvonnan ja palvelusihteerin toimesta.

Vastuualueen toimintakertomus

Rakennustarkastajan työ hoidettiin viransijaisuudella koko vuosi. Lupahakemusten (kaikki menettelyt) määrä kasvoi hieman, ja käsittelyssä oli yli 200 erilaista lupamenettelyä. Mainittavimpana rakennuslupakäsittelyssä oli Vaalan uuden vankilan ja Naulakankaan tuulipuiston lupakäsittelyt viranomaismenettelyineen. Kiinteistörekisteriä päivitettiin siten, että käyttöönotetuksi saatiin 235 erilaista rakennusta/23641 k-m2. Metsälamminkankaan tuulipuistossa käyttöönotettiin 15 kpl voimaloita. Osoitejärjestelmää päivitettiin työharjoittelijan ja rakennusvalvonnan toimesta. Asiakaspalvelu on hoidettu pääosin sähköisesti ja puhelimella, sekä maastokäynneillä.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	102 580	55 000	186,51 %	47 580	396 530
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-104 368	-140 290	74,39 %	35 922	-100 774
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 787	-85 290	2,10 %	83 503	295 756
Suunnitelman mukaiset poistot					

Pelastustoimi

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa pelastustoimen alueilla (alueen pelastustoimi) siten kuin Pelastuslaissa 379/2011 säädetään.

Pelastustoimen alueeseen kuuluvilla kunnilla tulee olla sopimus pelastustoimen järjestämisestä. Sopimuksen hyväksymiseen ja muuttamiseen sovelletaan, mitä kuntalain 57 §:n 1 momentissa säädetään kuntayhtymän perussopimuksen muuttamisesta. Sopimukseen sovelletaan muuten, mitä kuntien yhteistoiminnasta säädetään kuntalaissa (10.4.2015/415).

Alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä muista tässä laissa sille säädetyistä tehtävistä.

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan:

- 1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;
- 2) pelastustoimen valvontatehtävistä;
- 3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;
- 4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

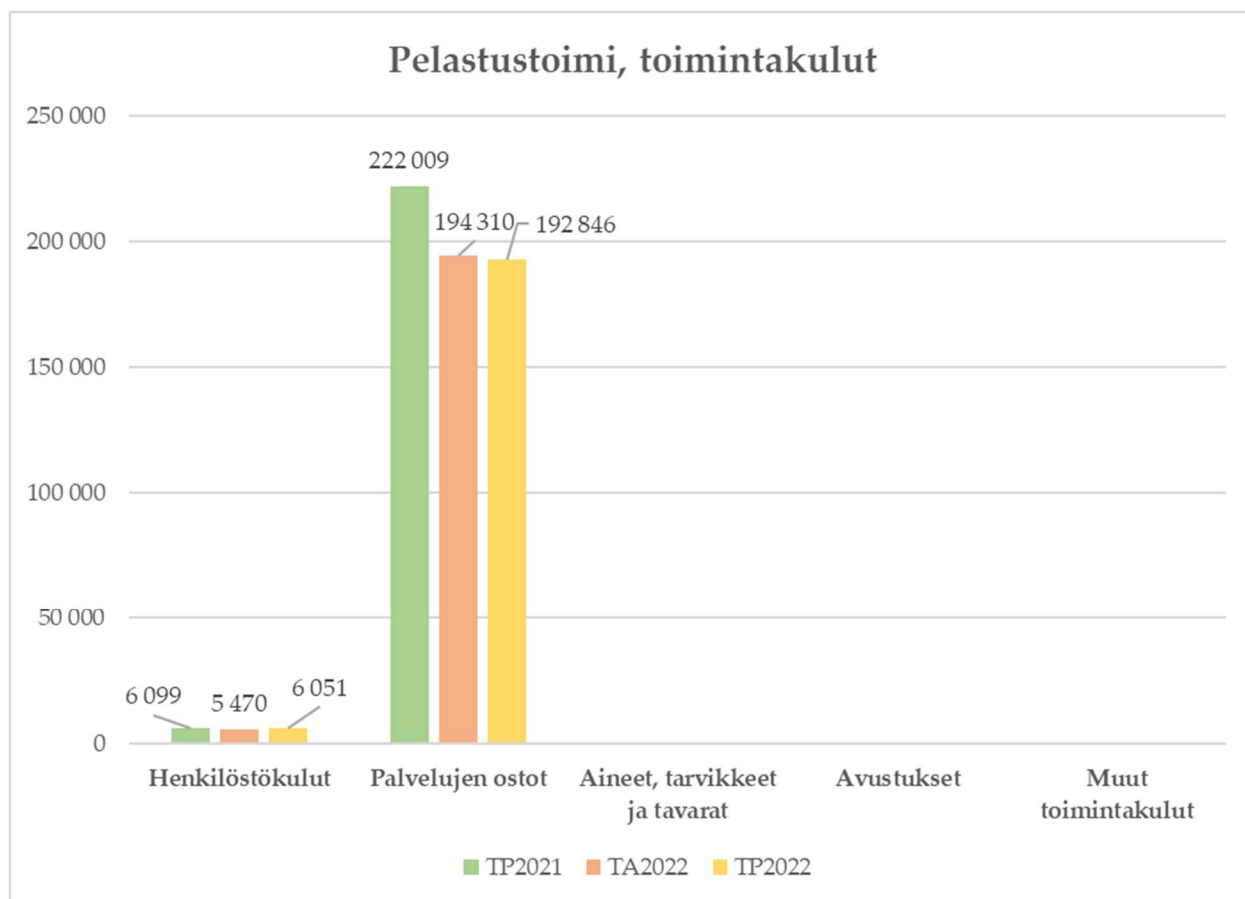
Edellä 2 momentissa säädetyin lisäksi pelastuslaitos:

- 1) voi suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kesken on sovittu terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 §:n 2 momentin perusteella;
- 2) tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu;
- 3) huolehtii muistakin muussa laissa alueen pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä.

Alueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Vastuualueen toimintakertomus

Pelastustoimen aluejakoon valmistauduttiin vuoden mittaan. Aluejaon muutoksessa Vaalan kunta siirrettiin Kainuun pelastuslaitoksesta Oulu-Koillismaan pelastuslaitokseen vuoden vaihtuessa. Sisäministeriön mukaan muutoksella pyritään mukauttamaan pelastustoimen aluejako uuteen maakuntajakoon. Sillä ei ole vaikutusta valtion talousarvioon eikä pelastustoimen alueiden henkilöstötarpeeseen, talouteen tai toimintaan. Vaalan kunta antoi lausunnon aluejakomuutoksen osalta tavoitteena vahvistuva Vaalan pelastustoimi. Taloudellisesti vuosi oli talousarvion mukainen.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-198 897	-199 780	99,56 %	883	-228 107
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-198 897	-199 780	99,56 %	883	-228 107
Suunnitelman mukaiset poistot	-14 646	-14 650	99,97 %	4	-14 646

10.5. Asuntopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Asuntopalvelut yhdessä Kiinteistö Oy Vaalan Niskan kanssa hoitivat kunnan suoraan omistamien asuntojen, kunnan omistaman Kiinteistö Oy Vaalan Niskan sekä asiakasyhteisöt Vaalan Palvelutalosaatiön, Vaalan Vanhustentaloyhdistys ry:n ja Kiinteistö Oy Vaalan Torinkulman kiinteistöjen isännöinnin. Kiinteistö Oy Vaalan Niskan toimintakertomus löytyy aineiston lopusta.

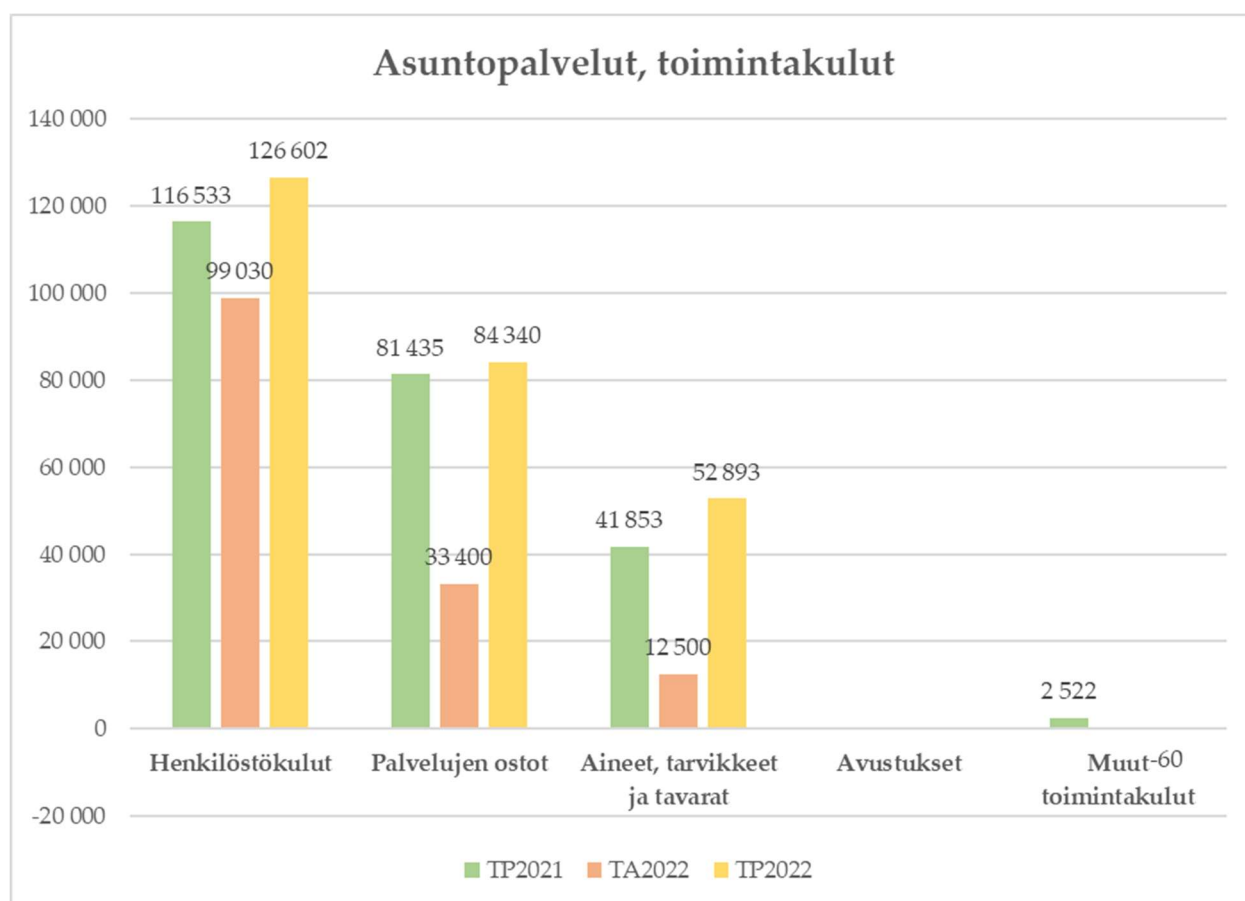
Kiinteistö Oy Vaalan Niska hoitaa vuokrausta tehokkaasti ja taloudellisesti siten, että kuntalaisten ja kuntaan muuttavien asumispalvelut ovat määrältään riittävät ja laadultaan hyvät. Kiinteistö Oy Vaalan Niskan hallinto sisältää isännöitsijän palkan, talonmiehen ja palvelusihteerin palkan. Kunnan

suorassa omistuksessa on noin 40 asuntoa. Kunnan keskitettyihin talonmiespalveluihin on varattu kahden työntekijän palkka.

Vastuualueen toimintakertomus

Kiinteistö Oy Vaalan Niska hoiti kunnan kiinteistöjen vuokrausta tehokkaasti ja taloudellisesti ja on tilittänyt vuokra-asteen mukaisesti toimintatuotot. Asuntopalveluiden toimintatuotot nousivat edellisvuodesta 5,58%. Toimintakulut nousivat edellisvuodesta 8,84%.

Kiinteistö Oy Vaalan Niska on laatinut kiinteistöstrategian, jonka perusteella rakenteellisia muutoksia suunniteltiin asuntojen korjausvelkaan. Talonmiespalveluita myytiin kunnan muille hallintokunnille, Oulunkaaren kuntayhtymälle, kunnan omistamille asunto- ja kiinteistöyhtiöille. Kiinteistöhoitajat ja Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n työntekijät muodostivat päivystysrenkaan.

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	236 135	142 320	165,92 %	93 815	223 648
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-263 776	-144 930	182,00 %	-118 846	-242 343
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-27 641	-2 610	1 059,04 %	-25 031	-18 695
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 370	-2 370	99,99 %	0	-2 370

11. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

11.1. Investointiosan toteutumisvertailu (peruskunta)

	TA2022	TP2022	POIKKEAMA €
HALLINTOPALVELUT			
Hallintopalvelut			
Maa-ja vesialueet			
TULOT		673 €	-673 €
NETTO		673 €	-673 €
Kiinteistöjen myynti			
TULOT		22 105 €	-22 105 €
NETTO		22 105 €	-22 105 €
Osakkeet ja osuudet			
MENOT		-9 375 €	9 375 €
NETTO		-9 375 €	9 375 €
Sähköinen arkistointi			
MENOT	-26 000 €	-12 154 €	-13 846 €
NETTO	-26 000 €	-12 154 €	-13 846 €

Taulukko: Hallintopalvelut investoinneittain

	TA2022	TP2022	POIKKEAMA €
HALLINTOPALVELUT			
MENOT	-26 000 €	-21 529 €	-19 574 €
TULOT	0 €	22 778 €	14 €
NETTO	-26 000 €	1 249 €	-19 560 €

Taulukko: Hallintopalvelut yhteenveto

	TA2022	TP2022	POIKKEAMA €
SIVISTYSPALVELUT			
Sivistystoimen hallinto			
Sivistyksen kalusto			
MENOT	-36 000 €	-26 444 €	-9 556 €
NETTO	-36 000 €	-26 444 €	-9 556 €

Taulukko: Sivistyspalvelut investoinneittain

	TA2022	TP2022	POIKKEAMA €
SIVISTYSPALVELUT			
MENOT	-36 000 €	-26 444 €	-9 556 €
TULOT	0 €	0 €	0 €
NETTO	-36 000 €	-26 444 €	-9 556 €

Taulukko: Sivistyspalvelut yhteenveto

	TA2022	TP2022	POIKKEAMA €
TEKNISET PALVELUT			
Tekninen toimisto			
Tilavarausjärjestelmä			
MENOT		-7 900 €	7 900 €
NETTO		-7 900 €	7 900 €
Rakentaminen ja kunnossapito			
Kalusto / tekninen			
MENOT	-70 000 €	-82 500 €	12 500 €
TULOT		12 218 €	-12 218 €
NETTO	-70 000 €	-70 282 €	282 €
Kiinteistöjen energiakulutuksen etäseuranta, Enerkey			
MENOT	-25 000 €		-25 000 €
NETTO	-25 000 €		-25 000 €
Koulukeskus			
MENOT	-80 000 €	-36 070 €	-43 930 €
NETTO	-80 000 €	-36 070 €	-43 930 €
Taidetalo			
MENOT	-141 327 €	-141 326 €	-1 €
NETTO	-141 327 €	-141 326 €	-1 €
Lokkipaja/ent. ammattikoulun halli/autopuoli			
MENOT	-145 173 €	-21 934 €	-123 239 €
NETTO	-145 173 €	-21 934 €	-123 239 €
Sahanrannan kioski			
MENOT		-445 €	445 €
NETTO		-445 €	445 €
KOY Vaalan SP-talon muutostyöt väistötiloiksi			
MENOT	-36 000 €	-22 546 €	-13 454 €
NETTO	-36 000 €	-22 546 €	-13 454 €
Rakennuksien äkilliset korjaukset/muutostyöt			
MENOT	-70 000 €		-70 000 €
NETTO	-70 000 €		-70 000 €
Paloaseman lämmönjakokeskuksen uusiminen			
MENOT	-12 500 €		-12 500 €
NETTO	-12 500 €		-12 500 €
Veturitallin kunnostus			
MENOT	-12 500 €	-9 241 €	-3 259 €
NETTO	-12 500 €	-9 241 €	-3 259 €
SOTE-asema			
MENOT	-175 000 €	-366 173 €	191 173 €

NETTO	-175 000 €	-366 173 €	191 173 €
Kaavateiden rakentaminen			
MENOT	-385 000 €	-378 452 €	-6 548 €
NETTO	-385 000 €	-378 452 €	-6 548 €
Tienvarsiopastuksen muutokset			
MENOT	-28 500 €	-28 314 €	-186 €
NETTO	-28 500 €	-28 314 €	-186 €
Valaisinpylväiden uusiminen			
MENOT	-10 000 €		-10 000 €
NETTO	-10 000 €		-10 000 €
Urheilualueiden rakentaminen			
MENOT	-20 000 €	-11 750 €	-8 250 €
NETTO	-20 000 €	-11 750 €	-8 250 €
Retkeilyreitit			
MENOT	-30 000 €	-21 976 €	-8 024 €
TULOT		3 693 €	-3 693 €
NETTO	-30 000 €	-18 283 €	-11 717 €
Yleiset alueet			
MENOT	-20 000 €		-20 000 €
NETTO	-20 000 €		-20 000 €
Torialueen suunnittelu			
MENOT	-10 000 €		-10 000 €
NETTO	-10 000 €		-10 000 €
Satamat			
MENOT	-50 000 €	-48 227 €	-1 773 €
TULOT		16 348 €	-16 348 €
NETTO	-50 000 €	-31 879 €	-18 121 €
Kiloniemen kalasatama			
MENOT	-22 000 €	-16 246 €	-5 754 €
NETTO	-22 000 €	-16 246 €	-5 754 €
Leikkipaikkojen kunnostus			
MENOT	-10 000 €		-10 000 €
NETTO	-10 000 €		-10 000 €
Geoparkin Rokuan hankkeet			
MENOT	-50 000 €	-61 553 €	11 553 €
TULOT		25 850 €	-25 850 €
NETTO	-50 000 €	-35 703 €	-14 297 €

Taulukko: Tekniset palvelut investoinneittain

	TA2022	TP2022	POIKKEAMA €
TEKNISET PALVELUT			
MENOT	-1 403 000 €	-1 254 651 €	-148 349 €
TULOT	0 €	58 109 €	-58 109 €
NETTO	-1 403 000 €	-1 196 542 €	-206 458 €

Taulukko: Tekniset palvelut yhteenveto

	TA2022	TP2022	POIKKEAMA €
HYVINVOINTIPALVELUT			
Hyvinvointipalvelut			
Nuorisotilan kalusto			
MENOT	-10 000 €	-11 073 €	1 073 €
NETTO	-10 000 €	-11 073 €	1 073 €
Kirjaston kalusto			
MENOT	-100 000 €	-4 252 €	-95 748 €
NETTO	-100 000 €	-4 252 €	-95 748 €

Taulukko: Hyvinvointipalvelut investoinneittain

	TA2022	TP2022	POIKKEAMA €
HYVINVOINTIPALVELUT			
MENOT	-110 000 €	-15 325 €	-94 675 €
TULOT	0 €	0 €	0 €
NETTO	-110 000 €	-15 325 €	-94 675 €

Taulukko: Hyvinvointipalvelut yhteenveto

	TA2022	TP2022	POIKKEAMA €
INVESTOINNIT VAALA 2021			
MENOT	-1 575 000 €	-1 317 949 €	-257 051 €
TULOT	0 €	80 886 €	-80 886 €
NETTO	-1 575 000 €	-1 237 063 €	-337 937 €

Taulukko: Koko Vaalan investoinnit yhteenveto

11.2. Rahoitusosan toteutumisvertailu

Rahoituslaskelma peruskunta	Ta 2022	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Vuosikate	1 869 470	2 705 463	-835 993	144,7
Tulorahoituksen korjauserät	-40 000	-36 722	-3 278	91,8
Pakolliset varaukset				
Muut oikaisut	100 000	36 722	-63 277	36,7

Toiminnan rahavirta	1 829 470	2 668 741	-839 271	145,9
Investointimenot	-1 575 000	-1 317 949	- 2 892 949	83,7
Rahoitusosuudet investointeihin		45 890	45 890	
Muut Investointitulot				
Investointien vars. myyntit.		34 995	34 995	
Investointien myyntivoitot		36 722	36 722	-
Pys.vastaavien hyödykk. Luovutustulo		71 717	71 717	
Investointien rahavirta		- 1 200 340	-2 812 062	-78,5
Toiminnan ja investointien rahavirta	354 470	1 468 400		414,2
<i>Antolainauksen muutokset</i>				
Antolainasaamisten lisäykset		50 000	50 000	
Antolainasaamisten vähennys		-6 250	-6 250	
<i>Lainakannan muutokset</i>				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-806 493	-806 493	0	100
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-1 600 000	-1 600 000	
Oman pääoman muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja		-427	-427	
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos		577 122	577 12	
Korottomien velkojen muutos		305 832	305 832	
Muut maksuvalmiuden muutokset		882 527	882 527	
Rahoituksen rahavirta		- 1 567 716	-1 567 716	
Rahavarojen muutos		-99 315	-99 315	

Rahavarat 31.12.		765 962	765 962	
Rahavarat 1.1.		865 277	865 277	
Rahavarojen muutos		-99 315	-99 315	

11.3. Tuloslaskelma (peruskunta)

	TP2021 €	TA2022 €	TP2022 €	Poikkeama €	Käyttö %
TOIMINTATUOTOT	3 898 717	3 168 620	3 499 397	330 777	110,44 %
Myyntituotot	2 089 482	1 675 200	1 702 713	27 513	101,64 %
Maksutuotot	129 242	123 200	198 149	74 949	160,84 %
Tuet ja avustukset	688 834	509 740	600 958	91 218	117,90 %
Muut toimintatuotot	991 160	860 480	997 577	137 097	115,93 %
Valmistus omaan käyttöön	8 336	2 000	7 359	5 359	367,95 %
TOIMINTAKULUT	-26 993 038	-28 311 050	-27 733 854	577 196	97,96 %
Henkilöstökulut	-7 054 816	-7 376 460	-7 147 405	229 055	96,89 %
Palvelujen ostot	-17 702 039	-18 607 990	-18 031 610	576 380	96,90 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 370 596	-1 368 960	-1 466 809	-97 849	107,15 %
Avustukset	-461 477	-515 700	-507 371	8 329	98,38 %
Muut toimintakulut	-404 110	-441 940	-580 660	-138 720	131,39 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-23 085 985	-25 140 430	-24 227 099	913 331	96,37 %
Verotulot	11 778 282	11 817 500	11 729 433	-88 067	99,25 %
Valtionosuudet	13 245 349	15 199 000	15 215 691	16 691	100,11 %
Rahoitustuotot ja -kulut	6 337	-6 600	-12 563	-5 963	190,34 %
Korkotuotot	28 801	30 000	25 664	-4 336	85,55 %
Muut rahoitustuotot	8 266	6 400	7 481	1 081	116,89 %
Korkokulut	-25 832	-43 000	-40 033	2 967	93,10 %
Muut rahoituskulut	-4 898		-5 675	-5 675	
VUOSIKATE	1 943 982	1 869 470	2 705 463	835 993	144,72 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 185 511	-1 175 500	-1 148 352	27 148	97,69 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 185 511	-1 175 500	-1 148 352	27 148	97,69 %
Arvonalentumiset					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	758 471	693 970	1 557 111	863 141	224,38 %
Varausten ja rahastojen muutokse	385 810	385 810	385 810	-1	100,00 %
Poistoeron muutos	385 810	385 810	385 810	-1	100,00 %
Varausten muutos					
Rahastojen muutos					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 144 281	1 079 780	1 942 921	863 141	179,94 %

Verotulojen erittely	TP2021 €	TP2022 €
Verotulot	11 778 282	11 729 433
Kunnan tulovero	7 855 378	7 564 326
Kiinteistövero	2 836 335	3 106 898
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 086 569	1 058 210
Koiravero		
Muut verot		

Kiinteistöveroprosentit	2017	2018	2019	2020	2021	2022
vakituiset asunnot	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,45
muut kuin vakituiset asunnot	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15
voimalaitosrakennukset	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
yleinen kiinteistöveroprosentti	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
yleishyödylliset yhteisöt	0,8	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0

11.4. Rahoituslaskelma (peruskunta)

RAHOITUSLASKELMA 31.12.2022

Peruskunta	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 705 463	1 943 982
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-36 722	-108 641
Toiminnan rahavirta yhteensä	2 668 741	1 835 341
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 317 949	-1 146 906
Rah.osuudet investointimenoihin	45 890	20 921
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	71 717	111 000
Investointien rahavirta yhteensä	-1 200 340	-1 014 984
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 468 400	820 357
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-50 000	-13 311
Antolainasaamisten vähennykset	6 250	
Antolainauksen muutokset yhteensä	-43 750	-13 311
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-806 493	-1 013 175
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 600 000	1 250 000
Lainakannan muutokset yhteensä	-2 406 493	236 825
Oman pääoman muutokset		-176 380
Muut maksuvalmiuden muutokset		-979 264
Toim.antojen varojen ja pääomien muutokset	-427	-2 562
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	577 122	-1 015 619
Korottomien velkojen muutos	305 832	38 916
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	882 527	-979 265
Rahoituksen rahavirta	-1 567 716	-932 132
Rahavarojen muutos	-99 316	-111 774
Rahavarat 31.12	765 962	865 278
Rahavarat 1.1	865 277	977 052

11.5. Tase (peruskunta)

Tase/peruskunta					
Vastaavaa	2022	2021	Vastattavaa	2022	2021
Pysyvät vastaavat	20 555 582,22	20 423 121,47	Oma pääoma	15 411 774,17	13 468 853,40
Aineettomat hyödykkeet	37 384,29		Peruspääoma	10 523 049,40	10 523 049,40
Aineelliset hyödykkeet	14 460 504,85	14 418 553,39	Arvonkorotusrahasto		
Maa- ja vesialueet	1 793 131,91	1 794 901,09	Edellisten tilikausien yli/	2 945 804	1 801 523,47
Rakennukset	9 271 647,54	9 890 447,61	Tilikauden yli-/alijäämä	1 942 920,77	1 144 280,53
Kiinteät rakenteet ja lait	2 720 615,57	2 433 777,45	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	44 349,54	430 159,04
Koneet ja kalusto	247 497,86	2350 07,12	Poistoero	44 349,54	430 159,04
Muut aineelliset hyödykkeet	61 439,05	61 439,05	Pakolliset varaukset	263 853,00	263 853,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	366 172,92	2 981,07	Muut pakolliset varaukset	263 853,00	263 853,00
Sijoitukset	6 057 693,08	6 004 568,08	Toimeksiantojen pääomat	9 783,57	10 210,70
Osakkeet ja osuudet	5 354 802,19	5 345 427,19	Lahjoitusrahastojen pääomat	6 244,87	6 408,28
Muut lainasaamiset	667 005,98	623 255,98	Muut toimeksiantojen pääomat	3 538,70	3 802,42
Muut saamiset	35 884,91	35 884,91	Vieras pääoma	8 496 829,98	10 597 491,01
Vaihtuvat vastaavat	3 671 008,04	4 347 445,68	Pitkäaikainen	1 967 852,62	2 328 004,62
Vaihto-omaisuus	0,00	0,00	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	1 965 527	2 325 679
Saamiset	2 905 045,92	3 482 167,96	Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Pitkäaikaiset saamiset	1 521 601,17	1 570 762,05	Saadut ennakot	2 325,62	2 325,62
Myyntisaamiset	180 150,16	230 172,58	Lyhytaikainen	6 528 977,36	8 269 486,39
Lainasaamiset	502 579,17	551 740,05	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	360 152,00	806 493,38
Muut saamiset	838 871,84	838 871,84			
Lyhytaikaiset saamiset	1 383 444,75	1 911 405,91	Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Myyntisaamiset	195 336,12	230 172,58	Lainat muilta luotonantajilta	4 150 000,00	5 750 000,00
Lainasaamiset	70 342	95 384,11	Ostovelat	706 238,82	588 645,49

Muut saamiset	176 323,15	190 759,75	Muut velat	255 863,37	119 790,04
Siirtosaamiset	941 433,48	1 395 089,47	Siirtovelat	1 056 723,17	1 004 557,48
Rahoitusarvopaperit	345 254,69	345 254,69			
Muut arvopaperit	345 254,69	345 254,69			
Rahat ja pankkisaamiset	420 707,43	520 023,03			
Vastaavaa	24 226 590,26	24 770 567,15	Vastattavaa	24 226 590,26	24 770 567,15

TASEEN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	64,6	56,12
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	27,9	36,53
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)	4 888 724	2 945 804,00
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	1861,66	657,97
Lainakanta 31.12.	6 475 679	8 882 172,38
Lainat euroa/asukas	2 465,99	3 325,41
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	6 736 045,91	9 544 445,38
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas 31.12.	2565,14	3 766
Lainasaamiset 31.12.	667 005,98	623 255,98
Asukasmäärä	2626	2671

11.6. Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernitulos		
	2022	2021
TULOSSELKELMA		
Toimintatuotot	30 057 329,19	30 522 886,23
Toimintakulut	-53 048 358,81	-52 103 559,89
Osuus osakkuusyht. voitosta (tappiosta)	-42 615,74	23 868,38
Toimintakate	-23 393 645,36	-21 556 805,26
Verotulot	11 729 433,46	11 760 892,36
Valtionosuudet	15 215 691,00	13 245 349,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	-2 217,32	7 226,47
Muut rahoitustuotot	11 025,24	25 591,94
Korkokulut	-35 604,64	-55 483,98
Muut rahoituskulut	-53 434,67	-15 590,80
Rahoitustuotot ja -kulut	-80 231,39	-38 256,37
Vuosikate	3 471 247,71	3 411 179,73
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 146 852,29	-2 224 234,70
Arvonalentumiset		-107 664,80
Poistot ja arvonalentumiset	-2 146 852,29	-2 331 899,50
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	1 324 395,42	1 079 280,23
Tilinpäätössiirrot	257 345,57	375 490,79
Tilikauden verot	-12 845,30	-24 679,72
Laskennalliset verot	119,42	-735,69
Vähemmistöosuudet	-2 406,83	-472,94
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 566 608,28	1 428 882,67

KONSERNIN TULOSSELKELMAN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	56,66	58,59
Vuosikate poistoista %	161,69	146,28
Vuosikate, euroa/asukas	1 321,88	1 277,12
Asukasmäärä	2626	2671

11.7. Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

RAHOITUSLASKELMA (konserni)		
	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 471 247,71	3 411 179,73
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tilikauden verot	-12 845,30	-24 679,72
Tulorahoituksen korjauserät	-263 528,94	-88 013,95
Toiminnan rahavirta	3 194 873,47	3 298 486,06
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-5 177 301,66	-4 390 985,70
Rahoitusosuudet investointeihin	51 274,75	20 921,79
Pys.vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	126 763,71	188 781,38
Investointien rahavirta	-4 999 263,20	-4 181 282,53
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 804 389,73	-882 796,47
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-719 150,49	-13 422,68
Antolainasaamisten vähennys	717 900,49	354 112,90
Antolainauksen muutokset	-1 250,00	340 690,22
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 650 720,92	2 114 916,87
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-862 374,9	-1 500 516,68
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 600 000,00	1 258 885,41
Lainakannan muutokset	188 346,02	1 873 285,60
Oman pääoman muutokset	0,0	-188 373,45
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääom. Muutos	-2 038,85	-2 817,01
Vaihto-omaisuuden muutos	-3 685,28	-26 873,67
Saamisten muutos	1 840 558,62	-239 782,95
Korottomien velkojen muutos	-149 330,09	-949 338,44
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 722 874,96	-1 218 812,07
Rahoituksen rahavirta	1 909 970,98	806 790,30
Rahavarojen muutos	105 581,25	-76 006,17
Rahavarat 31.12.	3 919 513,70	3 814 179,83
Rahavarat 1.1.	3 813 932,45	3 890 186,00
Rahavarojen muutos	105 581,25	-76 006,17

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 804 389,73	-882 796,47
Investointien tulorahoitus, %	67,7	78,06
Lainanhoitokate	4,89	1,48
Kassan riittävyys (pv)	26,78	20,29
Asukasmäärä	2626	2671

11.8. Konsernitase ja sen tunnusluvut

TASE					
VASTAAVAA	2022	2021	VASTATTAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			Peruspääoma	10 523 049,40	10 523 049,40
Aineettomat oikeudet	84 262,19	81 621,87	Arvonkorotusrahassto		
Muut pitkävaikutteiset menot	82 518,36	75 241,27	Muut omat rahastot	201 683,77	103 010,03
Ennakkomaksut	84 331,65	120 154,24	Edellisten tilikausien yli/alijäämä	2 038 658,37	1 569 940,43
Aineettomat hyödykkeet yht.	251 112,2	277 017,38	Tilikauden yli-/alijäämä	1 566 608,27	1 619 122,89
AINEELLISET HYÖDYKKEET			Oma pääoma yht.	14 329 999,81	13 815 122,75
Maa- ja vesialueet	2 315 175,12	2 359 654,56	VÄHEMMISTÖOSUUKSET	41 629,02	39 164,02
Rakennukset	15 851 151,24	14 613,980,91	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 120 522,14	2 553 856,22	Poistoero	179 846,66	
Koneet ja kalusto	2 112 210,35	2 148 503,60	Vapaaehtoiset varaukset	-8 654,25	
Muut aineelliset hyödykkeet	2 262 197,02	2 297 579,38	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yht.	171 192,41	
Ennakkomaksut ja keskener, hankinnat	2 782 117,46	5 256 386,75	PAKOLLISET VARAUKSET		
Aineelliset hyödykkeet yht.	27 443 373,33	29 229 961,42	Muut pakolliset varaukset	725 189,33	756 007,65
SIJOITUKSET			Pakolliset varaukset yht.	725 189,33	756 007,65
Osakkuusyhteisöosuudet	25 460,46	23 000,87	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut osakkeet ja osuudet	307 455,53	288 332,61	Lahjoitusrahastojen pääomat	6 342,02	6 532,00
			Joukkovelkakirjalainasaamiset	3 538,70	5 387,57
Muut lainasaamiset	78 890,41	90 679,39	Toimeksiantojen pääomat yht.	9 880,72	11 919,57
Muut saamiset	45 457,78	46 791,61	VIERAS PÄÄOMA		
Sijoitukset yht.	456 964,18	448 804,23	PITKÄAIKAINEN		
PYSYVÄT VASTAAVAT	27 900 337,51	29 955 783,03	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	13 167 609,46	10 435 891,78
			Lainat julkisyhteisöiltä	-1 072 476,11	-356 257,10
VAIHTO-OMAISSUUS			Lainat muilta luotonantajilta	1 461 435,94	-356 257,10
Aineet ja tarvikkeet	192 713,65	219 587,31	Saadut ennakot	2 325,62	2 325,62
Vaihto-omaisuus	192 713,65	219 587,31	Ostovelat	24 273,64	
SAAMISET			Pitkäaikainen yht.	13 583 168,55	10 130 507,57
PITKÄAIKAISET SAAMISET			LYHYTAIKAINEN		

Myyntisaamiset	192 159,16	180 150,16	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 249 058,29	7 122 465,26
Lainasaamiset	633 735,99		Lainat julkisyhteisöiltä	2 391,27	2 391,27
Muut saamiset	828 871,84	839 300,55	Saadut ennakot	3 976,17	10 918,24
Pitkäaikaiset saamiset yht.	1 664 757,99	1 019 450,71	Ostovelat	2 941 195,36	2 215 048,22
LYHYTAIKAISET SAAMISET			Muut velat/Liitt.maksut ja muut velat	679 281,01	1 098 534,99
Myyntisaamiset	2 307 073,19	1 905 436,76	Siirtovelat	2 909 180,47	3 718 238,42
Lainasaamiset	68 418,77	80 414,40	Laskennallinen verovelka	9 432,65	12 637,14
Muut saamiset	429 004,75	557 261,88	Lyhytaikainen yht.	11 794 515,22	14 180 233,54
Siirtosaamiset	-207 739,39	1 380 841,18	VIERAS PÄÄOMA	25 377 683,77	24 310 741,11
Lyhytaikaiset saamiset yht.	2 596 757,32	3 923 954,22	VASTATTAVAA	40 655 575,06	38 932 955,10
Saamiset yht.	4 261 515,31	4 943 404,93			
RAHOITUSARVOPAPERIT					
Osakkeet ja osuudet	155,09	155,09			
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentt.	111 503,59	238 180,21			
Muut arvopaperit	345 254,69	345 254,69			
Rahoitusarvopaperit yht.	456 913,37	583 589,99			
Rahat ja pankkisaamiset	3 433 284,09	3 230 589,84			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	8 344 426,42	8 977 172,07			
VASTAAVAA	36 244 763,93	38 932 955,1			

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Konsernin omavaraisuusaste %	35,77	35,77
Suhteellinen velkaantuneisuus %	44,51	43,22
Velat ja vastuut % käyttötuloista		
Kertynyt ylijäämä	3 605 266,64	3 189 063,32
Kertynyt ylijäämä €/asukas	1 372,91	1 193,96
Konsernin lainakanta 31.12.	18 841 725,4	17 279 441,64
Konsernin lainat eur/asukas	7 175,07	6 469,28
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	19 102 092,05	19 313 361,64
Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	7 274,22	7 230,76
Konsernin lainasaamiset 31.12.	399 734,97	714 441,55
Konsernin henkilöstömäärä (kunta + tytäryhteisöt)	170	171
Asukkaat	2626	2671

12. TILIPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

3.1.

1. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvotusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankinta-menoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelman mukaiset laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti.

Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintameno.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintahintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

2. Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma on laadittu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamin ohjein. Liitetiedot on laadittu v. 2020 annetun yleisohjeen mukaisesti.

Muutoksia taseen jaotteluun ei ole tilikaudella tehty.

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen ei ole tullut muutoksia.

3. **Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat tiedot**

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty Vaalan kunnan oman tilinpäätöksen lisäksi kunnan omistamat tytäryhteisöt ja kuntayhtymät sekä osakkuusyhteisö, joissa kunta on jäsenenä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on jätetty yhdistelemättä, koska osuutta ei ole määritelty. Oulunkaaren Työterveys Oy jätetään yhdistelemättä, koska kunnan omistusosuus siitä on vain 11,78 %.

Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä, omistusosuuden suhteessa. Osakkuusyhteisö Humanpolis Oy on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eiliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen ja säätiöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvo on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöpoistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi. Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja poistoerot on siirretty vapaaseen omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätöksessä on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

Kaikilla konserniin yhdistetyillä tytäryhtiöillä ja kuntayhtymillä sekä osakkuusyhtiöillä on sama tilikausi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vertailuvuoden 2021 on vertailukelpoinen kokonaisuudessaan.

Liitetietojen taulukot sisältävät vuoden 2021 vertailuluvut.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Toimintatuotot kunnan määrittelemänä tehtäväkokonaisuuksina

Liitetieto 6

Toimintatuotot tehtäväalueittain (ulkoiset)				
	Konserni		Kunta	
Vuosi	2022	2021	2022	2021
Hallintopalvelut	408 485,52	602 704	408 485,52	602 704
Sosiaali- ja terveystuotot	27 399 769,07	25 113 626		
Sivistystuotot	251 850,75	244 082	251 850,75	244 082
Hyvinvointi palvelut	148 737,48	167 430	148 737,48	167 430
Muut palvelut	4 822 816,16	2 008 427	1 844 466,30	2 008 427
Toimintatuotot yhteensä	33 031 658,98	28 136 269,00	2 653 540,05	3 022 643,00

Konsernisaldot on laskettu omistussuhteiden
mukaan eliminoituna

Verotulot eriteltyinä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta, kiinteistöveroon ja muihin verotuloihin

Liitetieto 7

Verotulojen erittely		
	2022	2021
Kunnan tulovero	7 564 326	7 855 378
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 058 210	1 086 569
Kiinteistövero	3 106 898	2 836 335
Muut verotulot		0,00
Verotulot yhteensä	11 729 433,46	11 778 282,00

Valtionosuudet eriteltyinä

Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus ja siirtymätaseus
sisältyvät laskennallisiin valtionosuuksiin
Liitetieto 8

Valtionosuuksien erittely		
	2022	2021
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	10 575 184	8 669 419
josta verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus	2 661 956	2 771 345
Harkinnanvarainen valtionosuus		
Opetus - ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	32 553 1 945	76 285
Verotulomenetyksen korvaus	998	1 728 300
Valtionosuudet yhteensä	15 215 691,00	13 245 349,00

Palvelujen osto eriteltyinä asiakaspalvelujen oston ja muiden palveluiden ostoihin

Liitetieto 9

Palvelujen ostojen erittely		
	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	13 869 158	13 744 096
Muiden palvelujen ostot	3 333 325	3 092 187
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	17 202 483,62	16 836 282,61

Liitetieto 10, ei tapahtumia

Liitetieto 11

Muut pitkävaikutteiset menot	2 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	40 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	25 vuotta	Tasapoisto
Talousrakennukset	10 vuotta	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 vuotta	Tasapoisto
Asuinrakennukset	40 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 - 22 %	Menojäännöspoisto
Kadut, tie, torit ja puistot	20 vuotta	Tasapoisto
Kaukolämpölaitoksen laitoskoneet ja laitteet	20 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-15 vuotta	Tasapoisto
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	

Selvitys tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista

Liitetieto 12

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Eläkevastuu 1.1 *) Lisäykset tilikaudella Vähennykset tilikaudella Eläkevastuu 31.12. *)				
Kaatopaikan maisemointivaraus 1.1. Kainuun Jätehuollon ky Ennallistamisvaraus Kierrätyspolttoaineen lopp.käsitt.varaus Sekajätteen loppukäsittelyvaraus Kaatopaikan maisemointivaraus 31.12.	37535 31 969 7 405 39 374	43 512 30 130 7 405 37 535		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1. Lisäykset tilikaudella Vähennykset tilikaudella Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.				
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1. (Ppshp) Lisäykset tilikaudella Vähennykset tilikaudella Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12. (Ppshp)	454 620 32 658 421 962	467 524 12 904 454 620		
Muut pakolliset varaukset 1.1. (Kunta) v. 2012 lomapalkkavelan lisäys Oulunkaarelle Purkuvaraus + lisäys Kajaanin kaupunki Muut pakolliset varaukset 31.12.	0 250 000 13 853 263 853	440 233 250 000 13 853 263 853		440 233 250 000 13 853 263 853

*)Sisältää ns. vanhojen eläkkeiden eläkevastuun ja varhennetun eläkkeen eläkealeneman korvaukseksi myönnettyt eläkkeet.

Selvitys olennaisista muihin toimintatuottoihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitosta ja olennaisista muihin toimintakuluihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappioista

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien luovutusvoitot ja -tappiot	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot		109		109
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot		827		827
	3672		36	
Rakennusten luovutusvoitot	2		722,0	
Muut luovutusvoitot			0	
	36	109	36	109
Luovutusvoitot yhteensä	722	827	722	827
Muut toimintakulut				1
kiinteistön luovutustappio		1 189		189
	36		36	1
Luovutustappiot yhteensä	722	1 189	722	189

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvä erät

Liitetieto 14

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Satunnaiset tuotot		0,00		
Satunnaiset tuotot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset kulut				
Satunnaiset kulut yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Yhteismäärät muihin rahoitustuottoihin sisältyvistä tuotoista, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

Liitetieto 15

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2022	2021
Osinkotuotot muista yhteisöistä	5 349,00	2 705,00
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		
Yhteensä	5 349,00	2 705,00

Poistoerot

Liitetieto 16

Vaalan kunnalla ei ole verotussyistä tehtyä poistoeroa

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Liitetiet 19 a

Aineettomat hyödykkeet

Poistamaton hankintameno 1.1.
Lisäykset tilikauden aikana
Rahoitusosuudet
Vähennykset
Tilikauden poisto
Poistamaton hankintameno 31.12.

Aineettomat	Muut pitkäv.	Ennakko-	Yhteensä
oikeudet	menot	maksut	
0,00		0,00	0,00
46851,65		0,00	46 851,65
			0,00
			0,00
9 467,36			9 467,36
37 384,29		0,00	37 384,29

Aineelliset hyödykkeet	Maa- javesi- alueet	Kiint. liitt.maks	Taide- esineet	Raken- nukset	Enn.maks. ja keskenäisäiset	Kiint.rakent. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 781 428,32	13 472,77	61 439,05	9 890 447,60	2 981,07	2 433 777,45	235 007,12	14 418 553,38
Lisäykset tilikauden aikana	0,00			211 895,52	366 172,92	520 727,03	107 799,45	1 206 594,92
Rahoitusosuudet								0,00
Vähennykset	-1 769,18			-326 428,40			-60,61	-328 197,58
Siirrot erien välillä					-2 981,07			
Tilikauden poisto				504 267,20		233 888,91	95 248,10	833 404,21
Lisäpoisto						0		
Aktivoimaton hyödyke					366 172,92			366 172,92
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 779 659,14	13 472,77	61 439,05	9 271 647,52	366 172,92	2 720 615,57	247 497,86	14 460 504,83
Keskenäisissä on aktivoimaton hyödyke, joka valmistuu myöhemmin.								

19b) Maa- ja vesialueisiin sisältyvät kiinteistöihin kohdistuvat siirtokelpoiset, mutta ei palautettavat liittymismaksut.

Maa- ja vesialueet erittely	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut		3 473	13 743	13 473
Muut maa- ja vesialueet				
Maa- ja vesialueet yhteensä	0	3473	13743	13473

19c) Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				
	Osakkeet	Osakkeet	Kunta-	Muut	yhteensä
	konserni-	omistusyht.	yhtymä-	osakkeet	
	yhtiöt	yhteisöt	osuudet	ja osuudet	
Hankintameno 1.1.	2 876 597	11 190	2 297 797	159 843	5 345 427
Lisäykset				9 375	9 375
Vähennykset					
Siirrot erien välillä					
Hankintameno 31.12.	2 876 597	11 190	2 297 797	169 218	5 354 802
Arvonlennukset					
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 876 597	11 190	2 297 797	169 218	5 354 802

VAALAN KUNNAN KONSERNIYHTEISÖT 31.12.2022					Kuntakonsernin osuus		
	Y-tunnus	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	omasta pääomas- ta €	vieraast a pääoma- sta €	tilikaud en + voitosta - tappiost a €
Tytäryhteisöt							
Kiint.Oy Vaalan Niska	1065491-3	Vaala	100	100	1 476 059	1 240 633	51
Vaalan Vesi ja Lämpö Oy	2785860-5	Vaala	100	100	1 862 643	2 664 403	-1 110
Osakkuusyhteisö							
Humanpolis Oy	2389484-4	Utajärvi	33,32	33,32			22 232
Osuusyhteisöosakkuus							
Oulunkaaren Työterveys Oy	2974283-3	Ii	11,78	11,78			
Kuntayhtymät							
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ky	0679480-9	Oulu	1,482	1,482	2 409 297	12 288 497	-528 173
Kainuun Jätehuollon ky	1744356-1	Kajaani	4,5986	4,5986	108 004	258 768	11 766
Oulunkaaren ky	1006538-5	Ii	12,434	12,434	40 993	2 602 652	25 746

Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä sekä osakkuus- ja omistusyhteisöiltä

Saamisten erittely				
	2022		2021	
	Pitkäaik	Lyhytaik	Pitkäaik	Lyhytaik
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		25027		25 027,00
Lainasaamiset	1100244		1 100 244	
Muut saamiset	0			
Siirtosaamiset	834823		834 823	
Yhteensä	1 935 067,00		1 935 067,00	25 027,00
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				136 363,00
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä			0,00	136 363,00
Saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset	50 000,00		50 000	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	50 000,00		50 000	0
Saamiset yhteensä	1 985 067,00	0,00	1 985 067,00	161 390,00

Siirtosaamisiin liittyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot				
Kelan korvaus työterveydenhuollosta		90 070		30 000
Yksityisten tiekuntien omavastuut		55 000		35 000
EU-tuet ja avustukset		74 529		74 529
Projektit				
Muut tulojäämät		1 944 167		1 184 388
Tulojäämät yhteensä		2 163 766	0	1 323 917
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä		2 163 766	0	1 323 917

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma 1.1	10 523 049,00	10 523 049,00	10 523 049,00	10 523 049,00
Peruspääoma 31.12	10 523 049,00	10 523 049,00	10 523 049,00	10 523 049,00
Muut omat rahastot				
Muut omat rahastot 1.1.	201 684,00	105 575,00		0,00
Siirrot rahastoon	0,00	2 565,00		
Vahinkorahaston pääoma 31.12	0,00	0,00		
Muut omat rahastot 31.12	201 684,00	103 010,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 1.1	1 569 940,00	13 073 792,00	2 945 804,00	1 801 523,00
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 31.12	2 038 658,00	1 569 940,00	2 945 804,00	1 801 523,00
Tilikauden yli-/alijäämä	1 566 608,00	1 619 123,00	2 247 326,00	1 144 281,00
Oma pääoma yhteensä	14 329 999,00	13 815 122,00	15 716 179,00	13 468 853,00

Jos poistoeron muutokseen sisältyy verotussyistä tehtyä poistoeroa, on poistoeron muutos eriteltävä liitetiedoissa.

Erittely poistoerosta	Konserni	
	2022	2021
Investointivaraukseen liittyvä poistoero		
Muu poistoero		
Poistoero yhteensä	0,00	0,00

Taulukko korjattu vastaamaan konsernin poistoeroja, joita ei ole käsitelty yhdistelykirjauksissa.

Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Lainat, jotka erääntyvät 1.1.2028 tai sen jälkeen

Pitkäaikaiset velat		
	2022	2021
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	524 919,00	885 071,00
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	524 919,00	885 071,00

Liitetieto 28

Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista.

Joukkovelkakirjalainat/kassalainat		
	2022	2021
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	4 150 000	5 750 000

Erittely olennaisista pakollisiin varauksiin merkityistä eristä

Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevaraus (ky)				
Ennallistamisvaraus, Kainuun Jätehuolto ky	31 969	30 130		
Kierrätyspolttoaineen loppukäsittelyvaraus				
Sekajätteen loppukäsittelyvaraus	7 405	7 405		
Potilasvahinkovastuut, Ppshp	421 962	454 620		
Muut varaukset				
Lomapalkkavelka Oulunkaarelle				
Rakennusten purkuvaraus	250 000	250 000	250 000	250 000
Kajaanin kaupunki/kainuun pelastuslaitos	13 853	13 853	13 853	13 853
Muut pakolliset varaukset yhteensä	725 189	756 008	263 853	263 853

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille sekä osakkuus ja muille omistusyhteisöille

Vieras pääoma				
	2022		2021	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		67 996,54		71 926,00
Liittymisvelat ja muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	0,00	67 996,54	0,00	71 926,00
Velat kuntayhtymille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		20 108,06		36 557,00
Liittymisvelat ja muut velat				
Siirtovelat		99 154,71		
		119		
<i>Yhteensä</i>	0,00	262,77	0,00	36 557,00
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Liittymisvelat ja muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	0,00	0,00	0,00	0,00
		187		108
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	0,00	259,31	0,00	483,00

Muiden velkojen erittely

Muiden velkojen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut velat		1097808		
Liittymismaksut, pal. kelp.				
Muut velat		119 790,00	255 863,00	119 790,00
<i>Muut velat yhteensä</i>	0,00	119 790,00	255 863,00	119 790,00

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	129 992,00	117 794	126 016	
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	669 953,00	268 532	669 953	668 314
Korkojaksotukset	10 784,00	13 137	10 784	10 784
Muut menojäämät	2 098 451,00	892 583	249 970	184 098
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	2 909 180,00	1 292 046		
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	2 909 180,00	1 292 046	1 056 723	863 196

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 34

Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan, eriteltyinä vakuuslajeittakultakin kirjanpitolain 1:6 §:n mukaan taseen vastattavissa esitettävän vieraan pääoman erältä

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitokselta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	128 323	128 323		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	321 932	321 832		
Lainat muilta lainantajilta	439 294	439 294		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	511 194	511 194		
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	6 001 373	6 001 373		
Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitokselta				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo				
Lainat julkisyhteisöiltä				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo				
Lainat muilta luotonantajilta				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo				
<i>Pantatut osakkeet yhteensä</i>				

Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma

VUOKRAVASTUUT	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Vuokravastuut yhteensä	1 285 323	1 051 781	235 083	340 222
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	817 230	477 210	201 500	317 378
Osamaksuvastuut yhteensä			13574	
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus			2	2640
Leasingvastuut yhteensä	442 697	461 202	58867	2033
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	186 013	43727	63119	66227
Vastuut Yhteensä	2731263	2033920	2	3

Konsernin leasingvastuut on laskettu omistuosuuksien mukaan.

Kunnan antamat muut vastuusitoumukset (KPA 2:7,2§ 4-kohta)

Vastuusitoumukset				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Takaussitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	2 586 780,00	2 586 780	2 586 780,00	2 586 780
Jäljellä oleva pääoma	1 081 354,57	1 097 153	1 081 354,57	1 097 153
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	381 854,00	381 854	381 854,00	381 854
Jäljellä oleva pääoma	282 166,00	282 166	182 166,00	282 166

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2022	2021
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	20 236	19 351
	263,00	190,00
Kunnan osuus takausk.kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	11 702,00	12 676,00

Muut kuntaa koskevat taloudelliset vastuut, joita ei ole merkitty taseeseen

Muut taloudelliset vastuut				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet				
Sopimukseen sis. lunastusvelvoitteet				
Sitoumukset avustuksiin				
Sopimukseen sis. palautusvastuu				
Vuokravastuut				
Sopimusvastuu/investointi	154 249,00	154 249,00		
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>				
Johdannaissopimukset				
Valuuttatermiinit				
Käypä arvo				
Kohde-etuudet				
Korkotermiinit				
Käypä arvo				
Kohde-etuudet				
Arvonlisäveron palautusvastuut	-	13 697,81		
Perustamishankkeiden valtionosuuksien palautusvastuut				

Kuntayhtymien alijäämät		
	2022	2021
Oulunkaaren kuntayhtymä	0,00	0,00
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ky (PPSHP)	31 576,77	0,00

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2022	2021
Hallinto-osasto	12	12
Hyvinvointiosasto	12	9
Työpaja	3	0
Sivistysosasto	84	82
Tekninen osasto	50	42
Liiketoiminta	0	0
<i>Yhteensä</i>	161	145

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut	2022	2021
Palkat ja palkkiot	5 563 340,00	5 411 348
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	1 499 117,00	1 494 471
Muut henkilösivukulut	175 354,00	166 998
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	7 237 811,00	7 072 816
Henkilöstökorvaukset	-90 408,00	-63 166
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	75 093,31	80 508
Henkilöstökulut yhteensä	7 222 496	7 090 158

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut puolueyhdistykselle

	2022	2021
Keskusta	1 828,00	2 241,50
Perussuomalaiset	2 186,00	2 062,50
Vasemmistoliitto	560,00	777,50
Tilitetyt yhteensä	4 574,00	5 081,50

Tilintarkastuksen palkkiot eriteltyinä

TILINTARKASTAJAN PALKKIOT		
Tarkastusyhteisö/ KPMG Oy AB	2022	2021
Tilintarkastus/tarkastuslautakunta	10 300	8875
Erityispalvelut		850
Muut palkkiot		
Yhteensä	10 300	9725

Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien henkilöiden ja yritysten väliset liiketoimet

Liitetieto 46

Kunta on myöntänyt 100 % omistamalleen KO
KOY Vaalan Niskalle lainoja, joista avoimena
per 31.12.2022

As Oy Taimentie, tertiäärilainoja	
Kiinteistö Oy Jussinkulma, tertiäärilaina	96 504,56
As Oy Vaalan Uitonkartano	
Kiinteistö Oy Vaalan Niska, tertiäärilaina II	137 016,31
Kiinteistö Oy Vaalan Niska/Vuolle, tertiäärilaina I	16 818,80
Kiinteistö Oy Vaalan Niska, pääomaehtoinen laina	191 741,00
Kiinteistö Oy Vaalan Niska, fuusio, p.a. lainasaaminen	182 804,00

Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetuista lainoista, joista ei vielä lyhennyksiä
ole peritty, mutta korkoja on laskutettu suurimmasta osasta lainoja.

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy, 100 % tytäryhtiön lainaa, joka muodostunut
yhtiöittämisen yhteydessä,
31.12.2022 jäljellä 337 500.
Muut pitkäaikaiset saamiset Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:ltä
838 871,84

Vaalan Palvelutalosaatiö I, tertiäärilaina	47 092,62
Vaalan Palvelutalosaatiö II, tertiäärilaina	20 182,55
Vaalan Vanhustentaloyhdistys ry, laina	5 886,58

Oulunkaaren Työterveys Oy	
Pääomalaina 113 000/11,78 %	13 311,40

Simossa 24.3.2023

Vaalassa 22.3.2023

Kaisa Vääräkangas
Palvelusihteeri

Maria Lämsä
Palvelusihteeri

13. KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT TILIKAUDELLA 1.1. – 31.12.2022

Vaalan kunta

Tositelaji

Ohjelma

Päivä- ja pääkirjat

07 Tilinavaus/oikaisut
08 Rondon sisäiset laskut
09 Rondon muistiotositteet
10 Muistiotositteet
221 Myyntireskontran suoritukset
40 Käyttöomaisuusviennit
410 Ostolaskujen suoritukset

Rondo arkisto
ProEconomica Premium
Rondo/ProEconomica Premium
Rondo/ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium

Tiliotekirjaukset

11 Tiliotteet

Nomentia Banking

Palkkakirjanpito

301 Palkat
65 Populus-matkalaskut

Populus-palkat Rondo arkisto
Populus/ProEconomica Premium

Ostoreskontra

405 Rondo-ostolaskut

RondoR8

Rondo arkisto

Yleislaskutus

610 Venepaikkalaskutus
611 Teknisen toimen laskut
623 Päivähoito
631 Sivistystoimen laskut
641 Tontin vuokrat
642 Teollisuus- ja toimitilavuokrat
643 Maa-ainelupamaksut
644 Vuokra-asuntojen sähkölaskut
651 Yleishallinnon laskut
652 Taloushallinnon laskut
653 Aravalainat
664 Hellewi/kansalaisopisto
701 Palvelukassa

ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
Hellewi
Pro Economica Premium/Ceepos

Rondo arkisto

Alv-laskelmat
Tuloslaskelma
Tase
Rahoituslaskelma
Talousarvion toteutuminen
Käyttöomaisuuskirjanpito
Tase-erittelyt

ProEconomica Premium,Rondo arkisto
sidottuna, Rondo arkisto
sidottuna, Rondo arkisto
sidottuna, Rondo arkisto
sidottuna, Rondo arkisto
ProEconomica Premium
sidottuna

14. HYVINVOINTISUUNNITELMAN ARVIOINTI 2022

Hyvinvointisuunnitelma 2022, tilinpäätösarviointi

Lapset ja lapsiperheet. Jokaisella lapsella on lähtökohdistaan riippumatta tasavertainen mahdollisuus hyvään ja mielekkääseen elämään ja arkeen.

Kasvu, oppiminen ja kasvuyhteisöt

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Lapsella on yksilöllisiä tarpeita tukeva laadukas koulutus ja varhaiskasvatus.	Lapsen tarvitsema tuki, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen sekä niihin liittyvät vastuut ja työnjako kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan	Perhepalvelut tekee yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa lapsikohtaisissa tilanteissa.	Toimintamalli käytössä.
Lapsen oppimiseen ja kehitykseen vaikuttavat tarpeet tunnistetaan riittävän varhain.	Lapset puheeksi -toimintamallia tarjotaan esioppilaiden huoltajille varhaiskasvatuksessa.	Lapset puheeksi -keskustelu toissynnyttäjille raskausaikana ja 2-vuotis terveystarkastuksessa.	Toteutunut asiasisältönä, mutta ei aina Lapset puheeksi -nimityksen alla.
	Perhekeskustoiminta tukee lapsen kasvua ja kehitystä sekä oppimista. Oulunkaaren ja kuntien yhteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma kuvaa toimenpiteitä ja vastuutahoja.	Tiivis yhteistyö perhekeskuksen työntekijöiden/ verkoston kanssa: sivistysosasto, hyvinvointiosasto, perhepalvelut Perhekeskustoiminta on moniammatillista lapsen kasvua tukevaa ja verkostomaista toimintaa.	Lähde-hankkeen toimesta Palvelumuotoilu Palo järjesti ensimmäisen yhteisen työpajan kesäkuussa. Kehittäminen jatkuu lomien jälkeen

Kouluhaluttomuuteen liittyvät syyt tunnistetaan riittävän varhain.	Oppilashuoltosuunnitelman (varhaiskasvatus, yhtenäiskoulu) mukaisen yksilöllisen oppilashuoltoasian vireillepano sekä koulutusta tukevista toimenpiteistä sopiminen.	Varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee monialaista yhteistyötä lapsen ja perheen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseksi. Koulu: Huolehditaan, että kouluilla on riittävä resurssi oppilashuoltoon ja pidetään kaikki suunnitelmat ajan	Psykologi puuttuu tällä hetkellä, muuten resurssi kunnossa ja suunnitelmat ajan tasalla.
	Ennaltaehkäisevä oppilashuoltotyö on monialaista ja poikkihallinnollista sekä tukee lasta yksilöllisesti.	tasalla. Tehdään yhteistyötä hyvinvointiosaston ja sosiaalitoimen kanssa ja yhteistyötä syvennetään sekä parannetaan entisestään. Oppilashuollossa mukana oleville järjestetään mahdollisuus koulutukseen ja lisätiedon hankkimiseen. Perhepalvelut tekee yhteistyötä koulun ja oppilashuollon kanssa ja yhteistyötä kehitetään. Laaditaan oppilaskohtaisia toimintasuunnitelmia lasten hyvinvoinnin edistämiseksi.	

	Lapset tuen polku selkeä kokonaisuus sekä toimii palveluohjauksen työvälineenä.	Hyvinvointiosasto osaltaan toteuttaa yhteistyössä viestinnän asiantuntijan kanssa tuen polkujen näkyväksi tekemisen nettisivuilla. Perhepalveluiden oma lapsen tuen polku on käytössä. Yhteydenottoihin ja ilmoituksiin vastataan nopeasti ja tukitoimia tarjotaan. Kaikkiin tilanteisiin pyritään löytämään lasta parhaiten tukevat ja lapsen edun mukaiset ratkaisut.	Ei ole vielä toteutunut
	Perhe- ja sosiaalipalvelujen seudulliseen ohjaus- ja neuvontanumeroon yhteydenotto toimii matalalla kynnyksellä.	Palveluohjaus toimii osana perhepalveluja. Ohjataan ja kannustetaan yhteydenottoihin matalalla kynnyksellä. Palveluohjauksessa puheluita vastaanottavat sosiaalihuollon ammattilaiset. Neuvoja ja apua voi	
		tiedustella monenlaisissa kysymyksissä. Seudullinen palveluohjausnumero on varhaiskasvatuksen henkilöstöllä tiedossa. Sivistys- ja hyvinvointiosasto omalta osaltaan lisää tietoisuutta ohjaus- ja palvelunumerosta ja kannustaa matalan kynnyksen yhteydenottoon.	Nuorisopalveluissa tiedotettu palveluohjausnumerosta. Nuorisopalvelut ja sosiaalityö tiivistää yhteistyötä.

Koulukiusaaminen vähenee ja lasten turvallisuuden tunne lisääntyy.	KiPu-ohjelma on käytössä, Vaalan oma koulukiusaamisen vastainen ohjelma.	KiPu-ohjelman käyttöä jatketaan, nimetään vuosittain vastuupettajat. Ohjelman toimivuudesta kerätään palautetta ja sitä kehitetään palautteen mukaan. Perhepalvelut tekevät yhteistyötä koulun kanssa koulukiusaamisen ehkäisemiseksi oppilaskohtaisissa tilanteissa. Aikuisten fiksu somekäyttäytyminen esimerkkinä lapsille	Toimintamalli käytössä ja vastuupettajat nimetty.
Lasten ja lapsiperheiden kotiseututietoisuus ja -kulttuuri lisääntyy ja vahvistuu.	Kotiseututietoisuuden ja -kulttuurin vahvistaminen (museovierailut, teemapäivät, kotiseutuhistoriaa valottavat esitelmät ja tapahtumat, kotiseuturetket yms.) yhteistyössä Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistyksen kanssa.	Kotiseututietoisuuden ja -kulttuurin vahvistamiseksi Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys järjestää tänä vuonna kotiseuturetken yhdessä muiden yhdistysten kanssa.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: ei ole vielä toteutunut

		Sivistysosasto: Mahdollistetaan kotiseutuun tutustumismatkat ja -retket kustantamalla linja-autokyydit. Ollaan mukana suunnittelemassa teemapäiviä ja -tapahtumia. Hyvinvointiosasto: Kotiseututietoisuutta lisätään järjestämällä mm. ohjattuja retkiä vaalalaisiin eri kohteisiin. Kulttuurihistoriaan ja perinteisiin pohjautuvat tapahtumat ja erilaiset työpajat. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen matalan kynnyksen periaatteella. Satu- ja tarinatyöpajat ja retket, jotka pohjautuvat paikallisuuteen. Vahvistetaan käsityöperinteitä ja kädentaitoja työpajoissa. Erilaiset taide- ja kulttuurityöpajat. Kaikissa toiminnoissa näkyy vahvasti luonto ja paikallisuus. Vaalan Kulttuuriklubi ry järjestää tulevana kesänä ja syksynä erilaisia työpajoja ja teemapäiviä. Ohjatut retket, tapahtumat ja ympäristötaidetuokiot luonnossa, eri kohteissa Vaalan kunnassa. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma kesällä.	Toteutetaan lukuvuoden aikana. Kesän toimintoja on toteutettu Vaalan eri kohteissa. Mopo/pyöräsuunnistuksen kohteet valittu kotiseututietoutta lisäämään. Vaalan Kulttuuriklubi ry: Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen on toteutunut Oulujärven Merirosvot- tapahtuman, FestiVaala-viikon Veturitallin aarrejahdin, Lumotun Hallan Maan tutustumispäivän ja Lavanrannan aarrejahdin myötä. Näissä toiminnoissa toteutetaan vahvaa paikallishistoriaa ja lähiliikuntapaikkojen hyödyntämistä koko perheen yhteisen toiminnan ja liikunnan lisäämiseksi. Työpajatoiminta on suunniteltu ja toteutuu syksyn aikana. Ohjatut retket ja tuokiot on aloitettu Lumotun Hallan Maassa ja jatkuvat syksyn aikana.
--	--	--	---

		Lapsi- ja nuorisokuoro voi olla kuoroesityksiä pitämässä museolla olevissa esityksissä.	
--	--	---	--

Ihmissuhteet ja elämänmuutokset

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Vanhempia ja/ tai huoltajia autetaan ja tuetaan lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä ja perheen vuorovaikutuksessa riittävän varhain	Lapsen ja lapsiperheen tuen polku tekee näkyväksi eri vanhemmuuteen liittyvissä huolenaiheissa toiminnot ja palvelut.		Ei ole vielä toteutunut
	Vanhempainkoulua tarjotaan ja vertaistukiryhmien toimintaa kehitetään.		Oulunkaari Perheille tarjottu perhepalveluissa Ihmeelliset vuodet vanhempainkoulua Varhaiskasvatus
Kenenkään ei tarvitse tuntea yksinäisyyttä Jokainen lapsi on arvokas omana itsenään	Lapsen yksinäisyyden tunnetta lievitetään ja itsetuntoa vahvistetaan.	Hyvinvointiosasto järjestää erilaisia kerhoja/tapahtumia/nuorteniltoja. Kohdataan ja kuullaan lapsia ja nuoria. Keskitytään hyvään ja tuetaan lapsen vahvuuksia.	Nuorteniltoja toteutettu säännöllisesti tilojen löydyttyä. Lapsille ja nuorille on tarjottu myös läpi kesän erilaisia kerhoja ja tapahtumia.
Elämänmuutoksissa ja kriiseissä palveluohjaus, tuki ja auttaminen on toimivaa	Lapsen tuen polku sekä perhekeskustoiminta tukee vanhemmuutta sekä lapsen kasvua ja kehitystä sekä oppimista. Oulunkaaren ja kuntien yhteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma kuvaa toimenpiteitä ja vastuutahoja.	Perhetyöntekijä tukee työssään lapsia ja perheitä sekä vanhemmuutta Varhaiseen vuorovaikutukseen kiinnitetään huomiota raskausaikana ja vauvan synnyttyä. Voimavaralomakkeiden käyttö laajoissa terveystarkastuksissa raskausaikana sekä vauvan 4 kk:n tarkastuksessa. Vanhempien mielialalomakkeiden käyttö raskausaikana ja jälkitarkastuksessa.	Toteutuvat neuvolakäynneillä.

		Kaikilla neuvolakäynneillä huomioidaan perheiden jaksaminen. Laaja yhteistyöverkosto tarvittaessa otetaan mukaan terveystarkastuksessa ilmenneiden huolien/ haavoittuvuuksien yhteydessä. Perheiden parhaaksi verkoston yhdistykset tukevat toimintaa ja osallistuvat resurssien ja omien tavoitteidensa mukaisesti	
--	--	---	--

Asuminen, elinympäristö ja turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Lapsi opetetaan pitämään huolta elinympäristöstään.	Lapsi kunnioittaa luontoa ja sen moninaisuutta. Ympäristön kunnioittaminen näkyy arjen toiminnoissa. (koti, koulu, vapaa-aika) esimerkiksi koulun keväinen ympäristön siivouspäivä, jätteiden lajittelun opastus.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: ympäristön ja menneisyyden kunnioitus. Perhetyöntekijä perhetyössä ohjaa lapsia kunnioittamaan luontoa ja ympäristöä. Hyvinvointiosasto: Järjestetään roskakävely. Nuorisotiloilla lajitellaan ja kierrätetään roskat. Luonto mukana kaikessa tekemisessä. Lapsia ja nuoria viedään luontoon mm. ohjatuilla retkillä vaalalaisiin eri kohteisiin. Sivistysosasto: Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa. Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun. Perhepalvelut: huomioidaa perhetyössä aina kun mahdollista	Roskakävely järjestettiin toukokuussa. Nuorisotiloilla kierrätetään säännöllisesti. Tapahtumia järjestetty luonto huomioiden ja luontokohteissa. Opastetut retket on aloitettu ja jatkuvat syksyn aikana. Retkien aikana toteutetaan ympäristötaitteen tekemistä ja käydään läpi jokamiehen oikeuksia.

		Terveysmetsä- opastetut retket luonnossa, tutustutaan luontoon virallisen terveystieteiden oppaan johdolla. Ohjatut retket, jotka pohjautuvat kansanperinteeseen, tavat, uskomukset ja tarinat. Tehdään ympäristötaidetta luonnonmateriaaleista, opitaan jokamiehen oikeuksista. Jouko Roivainen: lupaan osallistua edelleenkin useisiin tapahtumiin, joissa esim. liikunnan ja yhteisen tekemisen kautta luonto tulee voimaannuttavalla tavalla mukaan. Joku konsti pitää löytää myös vanhempien aktivoimiseksi - lasten osallistuminen on enimmäkseen kiinni vanhempien mukana olost.	
Kunnan kiinteistöt ovat lapselle turvallisia ja inspiroivia	Lasten ja nuorten toimintatilat ovat myös sisäilmaltaan turvallisia.	Tekninen osasto: sisäilmajoryssä säännöllinen seuranta ja toimenpiteiden miettiminen Sivistysosasto: Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa. Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun.	Sisäilmajoryy kokoontunut säännöllisesti ja antaa toimenpidesuosituksia. Seurantajärjestelmät sisäilman laadun seurantaan käytössä eri kohteisiin
	Kiinteistöt mahdollistavat lasten luovaa toimintaa ja he saavat osallistua kiinteistöjen suunnitteluun. Tilat ovat lasten ja nuorten näköisiä.	Kunta olemme me -hanke osallistaa lapsia ja nuoria väistötilojen suunnitteluun. Lapset ja nuoret ovat mukana tilojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Tiloissa mahdollistetaan tilaa luovuudelle. Nuorisotiloilla mm. mahdollisuus ompeluun, ruoanlaittoon, taiteeseen jne. Sivistysosasto:	Lapset ja nuoret ovat saaneet osallistua suunnitteluun ja maalaustalkoisiin. Järjestivät tiloille myös nimikilpailun.

		Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa. Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun.	Toteutuu.
	Aikuiset tukevat lasten turvallisuuden tunnetta omalla toiminnallaan.	Uudet tilat ovat turvalliset ja puhtaat. Perhepalvelut: huomioidaan perhepalveluissa aina kun mahdollista Neuvola: Kotien turvallisuus huomioidaan kotikäynneillä ja eri ikäisten terveystarkastusten yhteydessä ikätaso huomioiden. Sivistysosasto: Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa. Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun.	Tekninen osasto on käynyt neuvotteluita kiinteistön (Vanu) omistajan kanssa sisäilman parantamisesta. Seuranta systeemaattisesti mahdollisista oireista.
Monipuoliset ulkoilu- ja leikkialueet edistävät lapsen luovuutta, terveyttä ja hyvinvointia sekä ovat lapselle turvallisia.	Lapset osallistuvat alueiden ja sen käytön suunnitteluun	Tekninen osasto: seurataan suunnitellusti leikkipuistojen turvallisuutta ja kuntoa. Kunta olemme me -hankeen luovakunta työpajat tuottavat sisältöä Esteetön Vaala hankkeelle. Sahanrannasta tulossa esteetön uimaranta. Sivistysosasto: Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa. Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun.	Turvattomia puistoja poistettu käytöstä. Luova kunta esteettömyys työpaja toteutunut, työskentely jatkuu lomien jälkeen. Esteetön Sahanranta esiselvityshankkeelle saatu rahoitusta
	Järjestetään koko perheen luontoretkiä ja tapahtumia luonnossa.		Järjestetty.

Tie- ja katualueet ovat turvallisia lapselle	Auraus, hiekotus ja valaistus ovat hoidettu. Edistetään kaikin tavoin poikkihallinnollisesti lapsen turvallista koulutietä/ kodin rooli ja kunnan rooli infran kehittämisessä nostetaan keskiöön	Tekninen osasto: liikenneturvallisuustyöryhmässä jäsenenä, yhteistyössä turvallisuuden edistäminen Katujen pinnoitusta jatketaan: sorateistä asfalttiteitä. Sivistysosasto: Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa. Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun.	Asfaltointi tehtiin elokuussa. Osallistuttiin liikenneturvallisuustyöryhmän kokouksiin
Lapsi omaksuu säännöllisen liikkumisen ja terveellisen elämisen mallin	Lasta kannustetaan liikkumaan koulumatkat ja muut arkiset matkat lihasvoimalla.	Tekninen osasto: pyöriteiden/ kevyenliikenteen väylien infra: Vuolijoen tien levennys, vankilalle menevän kevyen liikenteen väylän viimeistely Hyvinvointiosaston kampanjat Perhepalvelut: huomioidaan perhetyössä aina kun mahdollista	Vankilan kevyenliikenteen väylän viimeistely elokuussa. Vuolijoen tien levennystä ei ole vielä tehty –ELY luvannut hoitaa Koulumatkaliikunta kampanjat toteutuksessa syksyllä. Liikenneturvallisuus kampanjoita toteutettu nuorisopalveluissa.
	Luontoliikunta osana perheiden yhteistä tekemistä. Perheillä on riittävä tietoa ja taitoa edistää vähäpäästöistä liikkumista ja elämistä.	Hyvinvointiosasto: Järjestetään koko perheen luontoretkiä ja tapahtumia luonnossa.	Järjestetty mm. Kalastusiltoja, nuotioiltoja ja muuta luonnossa tapahtuvaa toimintaa.

	Lapsi voi elää ja asua ympäristössä, jossa kulttuuri ja taide ovat läsnä arjessa		
	Lapselle tarjotaan puitteet ja mahdollisuus luovaan tekemiseen, ei tehdä valmiiksi vaan annetaan tilaa luovuudelle.	Perhepalvelut: Lapset saavat olla luovia ja tehdä itse, ei tehdä liikaa valmiiksi esim askarteluissa.	
	Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia tasavertaisesti nauttia taiteesta ja kulttuurista.	Hyvinvointiosasto: Järjestetään lasten ja nuorten kulttuuriin sopivia tapahtumia ja toimintoja. Lanit, TikTok- tanssitunnit jne.	Kesällä tarjottu lasten ja nuorten toiveiden mukaista kulttuuritoimintaa. Toiveita huomioidaan nuorisopalveluissa vuoden aikana.
	Osallistetaan lapset määrittelemään itse heille sopiva kulttuurihyvinvointi	Hyvinvointiosasto: Selvitetään lasten ja nuorten toiveita. Sähköinen kysely.	
	Lasten ja nuorten tekemä taide tuodaan osaksi kuntalaisten arkea.		
	Selvitetään FestiVaala- ja Valentin Vaala -konseptin laajentamista myös lasten ja nuorten festivaaliksi	Brandstein oy, hyvinvointiosasto: suunnitellaan yhdessä lasten ja nuorten kanssa sisältöä tapahtumaan.	FestiVaala –viikolle on ollut lapsille ja nuorille suunnattuja esityksiä sekä toimintaa Vaalan Kulttuuriklubi ry järjesti FestiVaala-viikon Veturitallin Aarrejahdin, jonka yhteydessä tehtiin myös yhteisötaidetta , joka on esillä edelleen.

Vapaa-aika

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Jokaisella lapsella on vähintään yksi mielekäs harrastus	Harrastamisen Suomen malli tukee lapsen harrastamista ja uusin lajeihin tutustumista.	Koulu tarjoaa kerhoja. (Vaikka harrastamisen Suomen mallia ei olisikaan)	Kerhot ovat käynnissä.
	Harrasteseteli / Harrastekummit koulutetaan nuoria alakouluikäisten harrastekummeiksi	Vaalan Kulttuuriklubi ry tarjoaa kesän ja syksyn aikana erilaisia tilaisuuksia, työpajoja ja retkiä Veneheitossa.	Työpajoja on suunniteltu, toteutettiin syksyn aikana.
	Eri harrastamisen mahdollisuudet ovat näkyvillä nettisivuilla.		Nettisivuja ei saatu vielä vuoden 2022 loppuun mennessä
	Jokaisella lapsella on mahdollisuus harrastamiseen huolimatta asuinpaikasta tai taloudellisesta tilanteesta	Hyvinvointiosaston taloudellisen hyvinvoinnin edistämisen hankkeessa huomioidaan mikäli rahoituskriteerit mahdollistavat. Perhepalvelut: lapselle pyritään etsimään harrastusmahdollisuuksia, myös sivukyliltä.	Hankesuunnitelma tehty (HOP), hankehakemus jätettiin elokuun lopussa rahoittajalle
Lapsi voi nauttia omasta, itselleni tärkeästä kulttuurista	Kulttuurihyvinvointi tukee lapsen koulunkäyntiä ja vapaa-aikaa.	Hyvinvointiosasto: aloitetaan kulttuurinuokkaritoiminta Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: lapsilta (alle 12 v) ei peritä museon pääsymaksuja, muilta lapsilta 1 ja aikuisilta maksu 2 /käynti Voi varata myös omalle ryhmälle esittelyajan Kotiseutumuseoon Perhepalvelut osaltaan edistää lasten ja perheiden kulttuuripalveluiden saavutettavuutta	Kulttuurinuokkaritoimintaa kehitetään syksyn aikana. Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys: osittain toteutunut

		Vaalan Kulttuuriklubi ry tarjoaa erilaisia kulttuurihyvinvointityöpajoja ja tapahtumia, vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä yhteisö- ja ympäristötaiteen avulla, sekä varmistaa saatavuutta ja saavutettavuutta sivukylällä ja mahdollisuuksien mukaan koko kunnan alueella. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma tarjoaa taide- ja kulttuuritoimintaa ja on kuntarajat ylittävää. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma räätälöidään myös erityisryhmien omaksi päiväksi ja parannetaan kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisryhmille.	Yhteisötaidetta on tehty Veturitallin Aarrejahdin yhteydessä. Syksyn aikana järjestettävien työpajojen sisältöön liittyy myös yhteisö- ja ympäristötaide. Oulujärven Merirosvot- tapahtumat ovat toteutuneet.
Lapsella on mahdollisuus laadukkaaseen vapaa-aikaan	Lapsen ja perheen yhteistä aikaa tuetaan erilaisilla vapaa-ajan toiminnoilla	Hyvinvointiosasto: Järjestetään koko perheen tapahtumia. Jatketaan yhteistyötä Verty- hankkeen kanssa. Kartoitetaan perheiden toiveita mm. loma-ajoille. Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y. tarjoaa perheille ringi-iltoja (vertaistuki-iltoja), retkiä ja mukaan voi tulla myös Kohtaa mut -kahvilatoimintaan. Jouko Roivainen: Jos on tarvetta esim. kerhojen valvontaan vaikkapa tilapäisesti, olen valmis antamaan pienen panoksen siihen. Perhepalvelut osaltaan edistää lasten ja perheiden vapaa-ajan palveluiden saavutettavuutta Järjestetään koko perheen nuotio- ja teemailtoja.	Verty- hanke yhteistyökumppanina perheille suunnatuissa tapahtumissa. Loma-ajoilla tarjottu toiveiden mukaista toimintaa. Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: toteutunut, toiminta jatkuu syksyllä Järjestetty useampi nuotioilta perheille, sekä nuorille.
Digihyvinvointi tukee lapsen kasvua ja on tasapainoinen osa elämää.	Edistetään lapsen someturvataitoja ja digitaitoja	Hyvinvointiosasto, digihyvinvoinnin edistäminen osaksi nuorisotyötä	Nuoriso-ohjaajan saatiin rekrytoitua syksyllä

		Sivistysosasto: Kuuluu koulun oppisisältöihin monin osin. Perhepalvelut osaltaan edistää lasten ja perheiden digihyvinvointia Neuvola: raskausajan perhevalmennuksissa ja lasten terveystarkastusten yhteydessä keskustellaan digitaaloista.	Toteutunut, syytä lisätä.
--	--	---	---------------------------

Fyysinen terveys, mielen hyvinvointi ja itsensä toteuttaminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Vanhemmat toimivat niin, että lapsi tuntee olevansa arvokas ja hyväksytty, hänen itsetuntonsa vahvistuu.	Eri toimijat tunnistavat lapsen mielen hyvinvoinnin ja fyysisen terveyden haasteita mahdollisimman varhain -> tuen polku tekee näkyväksi.	Hyvinvointiosasto: Kouluttaudutaan tunnistamaan esimerkiksi mielenterveyden haasteita.	
	Tiivis yhteistyö varhaiskasvatuksen/koulun ja perheiden välillä	Koulu pitää yhteyttä perheisiin käytännössä päivittäin eri keinoin ja viestimin.	Toteutuu.
	Kaveritaitojen opettaminen, yksinäisyyteen puuttuminen varhaisessa vaiheessa	Koulun normaalia toimintaa. Hyvinvointiosasto: etsitään keinoja nuorisotyössä vaikuttaa koettuun yksinäisyyteen	Tarjotaan erilaista pienryhmätoimintaa syksyn aikana.
	Ryhmäyttäminen (myös aina kun ryhmään/luokkaan tulee uusi oppilas) , me-henki, koko kylä kasvattaa-hengen luominen	Hyvinvointiosasto: Järjestetään ryhmäytymispäiviä. Koulun normaalia toimintaa. Lukion 1. vsk:lle ryhmäytymismatka.	Ryhmäytymispäivät järjestetään.

	Tunnetaitojen opettaminen ja niihin huomion kiinnittäminen jo pienestä asti	Perhepalvelut, neuvola: varhaisen vuorovaikutuksen tärkeyden esille tuominen raskausaikana ja lapsen terveystarkastusten yhteydessä lapsen kannustamisen ja kiittämisen muistuttaminen.	
		Vaalan Kulttuuriklubi ry voi järjestää erilaisia ryhmäytymispäiviä pienestä maksusta.	
Vanhemmat tukevat, että lapsi löytää omat vahvuutensa ja mielenkiinnon kohteensa	Erilaisuuden ja yksilöllisyyden arvostaminen	Kuuluu koulun oppisisältöihin. Kuuluu Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y.:n toimintaperiaatteisiin. Vaalan Kulttuuriklubi ry järjestää erityisryhmien tapahtumia ja edistää tasavertaisuutta.	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: toteutunut Vaalan Kulttuuriklubi ry on toteutunut ja jatkuu syksyn aikana.
	Kaikilla tulisi olla elämässään vähintään yksi turvallinen aikuinen: aikuisten herkkäkorvaisuuden vahvistaminen	Hyvinvointiosasto: Toimitaan perusnuorisotyössä turvallisena aikuisena.	Nuortenilloissa paikalla koulutetut aikuiset. Jalkauduttu koulunpäättäjäisissä nuorten keskuuteen.
	Vanhempainkoulu Vanhempainillat	Ihmeelliset vuodet -vanhempainkoulut Vanhempainiltoja järjestetään joko koko koulun yhteisinä tai luokkakohtaisina.	Ihmeelliset vuodet vanhempainkoulu alkaa Lokakuussa 2022

	Lapsi- ja nuorisotyö, harrastusmahdollisuudet, leikkikaverin löytyminen myös vapaa-ajalla	Hyvinvointiosasto: Kokeillaan uusia erilaisia toimintamalleja tavoittaa lapsia ja nuoria. Esimerkiksi liikuntanuokkari/kulttuurinuokkari.	Liikuntanuokkarikokeilu Vaalan Fysioterapian kanssa toteutettiin alakoululaisilla (2ryhmää) ja yläkoululaisilla. Liikunnanohjaaja järjestänyt kesän aikana lapsille useampia liikunnallisia palveluita ja viikoittaisia liikuntakerhoja. Kesän aikana järjestettyjä liikuntamuotoja mm. Uimakoulut, yleisurheilu, voimistelu, pallolu, matalan kynnyksen liikuntakerhot. Yläkoululaisten liikuntanuokkari – kokeillaan syksyllä erilaisena toimintana/ kehitetään markkinointia.
	Lapsen/koko perheen tilanteen huomiointi aina, kun perheen aikuinen tulee johonkin palveluun.	Perhepalvelut: Huomioidaan koko perheen tarpeet vaikka palveluiden parissa olisikin vain esim. perheen äiti.	

Elintavat ja terveyskäyttäytyminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Lapsi omaksuu terveelliset elintavat	Joukkoruokailu tukee lapsen terveellisten elintapojen omaksumista. Nuorisotyössä tarjoillaan terveellistä ruokaa ja välipalaa	Koulussa opetettava asia, päivittäistä toimintaa. Nuortenilloissa tarjotaan terveellistä kotiruokaa.	Juteltaisko tunnit joka vuotinen 5.-6.luokkien ohjelmassa. Tulossa nyt 6.luokalle.

Lapselle tarjotaan laadukasta lähi- ja luomuruokaa ja hän oppii arvostamaan sitä	Ehkäisevää päihdetyötä tehdään monialaisesti, kaikki ovat ept-työntekijöitä! ->Järjestetään koulutusta työntekijöille. Suojaavien tekijöiden esille nostaminen, niiden vahvistaminen! Juteltasko-tunnit 5.lk ja heidän vanhemmat Elintapaohjaus ja liikuntaneuvonta tukee perheen terveellisiä elintapoja ja kannustaa liikkumaan.	Hyvinvointiosaston ehkäisevän päihdetyön ohjelman käytännön toimenpiteet Sivistysosasto: Mahdollistetaan Juteltasko- tuntien järjestäminen. Perhepalvelut: osa perustoimintaa ohjata ja neuvoa ehkäisevään päihdetyöhön ja terveellisiin elintapoihin liittyvissä asioissa Neuvola: Neuvokas perhe -kortin käyttö neuvolatyössä sekä neuvokas perhe -sivuston tutuksi tekeminen. Liikuntaan ja ravitsemukseen kiinnitetään huomiota kaikilla raskausajan sekä ikävuositarkastusten käynneillä. Vaalan Kulttuuriklubi: Luonnontuotteet tutuksi ja tavaksi. Vaalan Kulttuuriklubi ry:n kautta mahdollista järjestää opastettuja villiyrttiretkiä ja opastaa niiden käyttämiseen turvallisesti. Hyvinvointiosasto: Järjestetään ryhmämuotoista elintapaohjausta.	Nuortenilloissa kiinnitetään huomio terveellisiin elintapoihin ja ravitsemukseen. Nuortenillat päihdeettömät ja tilat savuttomat. Toteutunut digikortin muodossa. Sivustolle ohjattu yksilöllisesti tarpeen mukaan. Toteutunut. Elintapaohjausta on järjestetty ryhmämuotoisena kahdessa eri ryhmässä. Syksyllä 2022 aloitetaan 7-9-luokkalaisten elintapaohjaus -ryhmä, joka toteutetaan koulupäivän aikana liikunta- ja nuorisopalvelujen toimesta. Tulevissa syksyn työpajoissa maistellaan ja tutustutaan eri luonnontuotteisiin.
---	---	---	--

Lapsi liikkuu vähintään kolme tuntia päivässä	Erilaiset järjestöyhteistyössä toteutetut tempaukset/tapahtumat kannustavat liikkumaan.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: tempaukset ja tapahtumat ovat osa yhdistyksen toimintaa, ja esim. maisemapäivässä se on retki, jolloin liikutaan maastossa. Koko perhe voi osallistua. Vaalan kehitysvammaisten Tuki r.y.: esim. retkillä kannustetaan liikkumaan mahdollisuuksien mukaan, esteettömyys huomioiden. Lapsi voi osallistua toimintaan oman perheen tai/ ja avustajan kanssa. Hyvinvointiosasto: Järjestetään eri toimijoiden kanssa yhteistyössä erilaisia liikkumaan kannustavia tapahtumia ja tempauksia. Hyödynnetään valtakunnallista materiaalia. Vaalan Kulttuuriklubi ry järjestää retkiä lähiluontoon ja tekee kunnan reitistöjä tutuksi.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: maisemapäivät ja retket eivät ole toteuneet vielä Vaalan kehitysvammaisten Tuki r.y.: retket eivät ole toteutuneet vielä Kevään ja kesän aikana on järjestetty mm. talvinen perheliikunta -päivä, talviloman nuotiopäivä, koko perheen jäädisco, keppari estekilpailut, perheliikunta, kuvasuunnistus, jousiammunta -kokeilupäivä sekä melonta -päivä. Liikuntapalvelut järjestivät myös kesän aikana 2 uimakoulua. Vaalan Kulttuuriklubi ry on järjestänyt tutustumispäivän Lumotun Hallan Maassa ja syksyn aikana järjestää toistamiseen. Olemme tehneet lähiluontoa ja reittejä tutuksi järjestämällä tänä vuonna aarrejahtia lavanrannan kivipolulle. Joulun aikaan rakennetaan jälleen joulupolku Myllyrannan perhepolulle.

			sekä mahdollisesti Veneheiton koulun alueelle.
	Lähiliikuntapaikat ja liikuntamahdollisuudet on tehty näkyväksi. Perheliikuntaa tuetaan maksuttomilla yhdistysten salivuoroilla. Uintiliput Rokualle edullisempia kuntalaisille Tarjolla on riittävästi liikuntaharrastusmahdollisuuksia, niissä kuullaan lasten toiveita	Salivuorot jatkuvat maksuttomina. Hyvinvointiosasto ja sivistysosasto: Kuullaan lapsia ja nuoria toimintoja suunniteltaessa. Ollaan mukana mahdollisen kyselyn teettämisessä.	Koko kesän ajan lapsille on järjestetty viikoittaisia useita liikuntakerhoja lasten toivelajien perusteella sekä tarjoamalla liikuntasuosittelun mukaista liikkumista eri-ikäisille lapsille. Lajikokeiluja on järjestetty mm. Melontakokeilu.

Taloudellinen hyvinvointi

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Jokaisella lapsella on lähtökohdistaan riippumatta tasavertaiset mahdollisuudet hyvään elämään	Maksuton varhaiskasvatus säilyy Lapsella on taloudellisesta tilanteesta huolimatta mahdollisuus harrastaa - etuudet ja tuet harrastamiseen ovat saavutettavia Harrastamisen Suomen malli tukee tasavertaisia mahdollisuuksia harrastaa	Hyvinvointiosasto: taloudellisen hyvinvoinnin edistämisen hankkeistaminen Liikunnanohjaajan tehtäväkuvassa huomioidaan Perheiden parhaaksi verkosto edistää tukien ja etuuksien tunnettuutta	HOP (hyvinvointia, osallisuutta ja pärjäämistä)-hankehakemus jätettiin elokuussa. Sisältää yksilöllistä tukea ja Vaala-setelin kehittämistä. kesän tapahtumat ovat olleet perheille maksuttomia

	Etäharrastusmahdollisuuksien kehittäminen ja käyttöönotto Perheet tuntevat käytettävissään olevat etuudet ja tuen muodot Yhdistysten toimintaa tuetaan lasten harrastustoiminnan edistämiseksi Selvitellään Vaala-setelin käyttöönottoa	Perhepalvelut: kotipalvelua mahdollisuus saada kaikille vauvaperheille ilmaiseksi 12 tuntia/ perhe Neuvolan perhetyön kautta tukea vanhemmuuden tuen tarpeeseen. Yhdistysten harrastustoimintojen näkyväksi tekeminen Vaala-setelin kehittäminen huomioidaan taloudellisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen hankkeessa.	Toteutunut yksilöllisesti tarpeen mukaan.
--	---	--	--

Osallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Lapsi tulee kuulluksi häntä koskeissa asioissa Lapsella on mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä Lapsi on tärkeä osa yhteisöä	Lapsiparlamentti on keskeinen osa kunnan vaikuttamistoimielinten toimintaa: lapsen näkemyksiä kerätään erilaisilla toiminnallisilla menetelmillä Lasten osallisuutta edistetään yhdessä vanhempien kanssa lapsen (perheen) elinympäristössä Lasten/nuorten vartti kunnanpäättäjille (-valtuusto), lapsien ajatukset/kehittämisehdotukset huomioidaan heitä koskevia päätöksiä tehtäessä.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: järjestetään toimintaa, joka soveltuu koko perheelle. Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y. kannustaa koko perheen osallistumista ja se huomioidaan toiminnassa Hyvinvointiosasto: Kehitetään ja kokeillaan erilaisia keinoja saattaa lapset, nuoret ja päättäjät yhteen. Hyödynnetään erilaisia sovelluksia.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: toteutunut, toiminta jatkuu koko vuoden Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y. : toteutunut, jatkuu koko vuoden

		Vaalan Kulttuuriklubi ry kehittää uudenlaista toimintamallia lasten kuulluksi tulemisen tueksi soveltavan taiteen menetelmällä.	Vaalan Kulttuuriklubi ry:n syksyn työpajoissa käytetään soveltavan taiteen menetelmiä.
--	--	---	--

Jokaisella nuorella on lähtökohdistaan riippumatta tasavertainen mahdollisuus hyvään ja mielekkääseen elämään ja arkeen.

Kasvu, oppiminen, kasvuyhteisöt

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
---------	--------------	---------------------	------------------

Nuorella on yksilöllisiä tarpeita tukeva laadukas koulutus Nuoren oppimiseen ja kehitykseen vaikuttavat tarpeet tunnistetaan Kouluhaluttomuuteen liittyvät syyt tunnistetaan	Tukioppilastoimintaa kehitetään ja jatketaan yhtenäiskoululla Ennaltaehkäisevä oppilashuoltotyö/opiskelijahuoltotyö on monialaista ja poikkihallinnollista sekä tukee nuorta yksilöllisesti. Koululla tehtävää nuorisotyötä kehitetään Perusnuorisotyö: Nuoren kasvua tukevaa nuorisotilatoimintaa kehitetään. Nuorisotilatoiminnan kehittämisessä osallistetaan nuoria toiminnan suunnitteluun. Nuorisotilatoiminnan aukioloajat vastaavat nuorten tarpeisiin.	Tukioppilastoimintaan liittyvää kummitoimintaa viritellään uudelleen. Etsivä ntt osallistuu sekä peruskoulun että lukion ohry:n toimintaan Nuoriso-ohjaajan tehtäväkuvassa. Nuorisotyötä kehitetään nuoria osallistamalla. Nuorisotyön resurssia lisätään suunnitelmallisesti nuorten tarpeet huomioiden. Perusnuorisotyössä yhdistysten osaamisen hyödyntäminen. Mahdolliset yhteistyössä toteutettavat tapahtumat ja esimerkiksi teemaillat. Kokeillaan uudenlaisia toimintamalleja ja tehdään myös digitaalista nuorisotyötä. etsivä tekee koululla erityisnuorisotyötä osallistuen mm. parkkeihin ja koulun moniin tapahtumiin, huomioiden erityisesti enemmän tuen tarpeessa olevia sekä 9. lk ja lukiolaiset, etsivän asiakkaat pääsevät kaksi kertaa vuodessa nuorisokeskusten järjestämille Nuotta-leireille, etsivässä työssä yksilöasiakkaiden osallistaminen on myös tärkeää, mutta lähtee asiakkaan omasta tavoitteesta, etsivä osallistaa nuoria mm. pitämällä säännöllisesti torstaisin discordissa omaa ryhmää: torstaitupaa, joka avoin kaikille yli 15-vuotialille. Mittarina etsivän yksilöasiakastyölle mm sovarimittari	Etsivä ollut säännöllisesti koululla/lukiolla nuorten keskuudessa. Etsivä osallistunut koululla/lukiolla erilaisiin tapahtumiin. Nuoret mukana erilaisten nuorisopalveluiden toimintojen suunnittelussa. Toteutunut, etsivä toiminut myös "koulukopparina" eli tukenut nuoria, joilla kouluhaluttomuutta Kesällä käyty Pikku-Syötteen nuorisokeskuksella Nuottaleirillä yhdessä Nuorten työpajan kanssa.
---	---	--	--

		etsivä on läsnä "turvallisena aikuisena" noin kaksi kertaa kk nuorten illoissa perjantaisin ja tarjoaa siellä mahdollisuutta keskustelulle , etsivä osallistuu katunuorisotyöhön, jos sellaista alamme järjestämään jatkossa. Kaikille avointa olohuone-toimintaa järjestetään uusissa nuorisotiloissa arki-iltapäivisin/iltaisin (ma, ti tai ke) vähintään kerran viikossa. Kiertävä olohuone kokoontuu sen lisäksi myös säännöllisesti sivukylillä yhteistyössä kyläyhdistysten tai muiden toiminnasta kiinnostuneiden yhdistysten kanssa. etsivä osallistuu kylällä kokoontuvaan olohuoneeseen tavoitteenaan tavata n. 16-29-vuotiaita nuoria aikuisia.	Torstaitupa-toiminta muutetaan syksyllä kaikille avoimesta suljetuksi ryhmäksi, joka vain etsivän asiakkaille. Etsivä on työskennellyt tänä vuonna viidentoista nuoren kanssa. (yksilötapaamiset+ ryhmätoiminta) Yhdessä Nuorten pajan kanssa maanantaisin pajaikäisille kahvihetki, jossa mahd hoitaa nuoren asioita ja saada keskustelutukea Etsivä osallistunut olohuoneeseen muutaman kerran (olohuoneissa ei ole käynyt kohderyhmäläisiä)
--	--	---	--

	Oppilashuoltosuunnitelman (yhtenäiskoulu) mukaisen yksilöllisen oppilashuoltoasian vireillepano sekä koulutusta tukevista toimenpiteistä sopiminen	Yhteisölliseen oppilashuoltoon liittyvä koulun hyvinvointisuunnitelma valmistuu vuoden loppuun mennessä. Koulukuraattori: olen mukana tätä toteuttamassa.	Suunnitelmaa tehdään syksyn aikana: kuraattori yhteistyössä mukana
Koulukiusaaminen vähenee ja nuoren turvallisuuden tunne lisääntyy	Yhtenäiskoululla käytössä kiusaamiseen puuttumisen KiPu-malli		
Nuoren elämänhallintataidot vahvistuvat	Toimiva Nuoren tuen polku ja perhekeskustoiminta tukee nuoren kasvua ja kehitystä sekä oppimista. Oulunkaaren ja kuntien yhteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma kuvaa toimenpiteitä ja vastuutahoja.	polussa tulee näkyä että etsivä työ voi olla lisätukena kaikissa vaiheissa kun kyse alle 29-vuotiaista	Ei ole vielä toteutunut
	Perhe- ja sosiaalipalvelujen seudulliseen ohjaus- ja neuvontanumeroon yhteydenotto toimii matalalla kynnyksellä.		Kaikki tiedottavat mahdollisuuksien mukaan
	Monialaista ehkäisevää päihdetyötä koululla, nuorisotyössä sekä muissa nuorten palveluissa. Työntekijöiden kouluttautuminen. Nostetaan esille ja pyritään toiminnoissa vahvistamaan suojaavia tekijöitä. Vaalan ehkäisevän päihdetyön ohjelma 2021 - 2025	Etsivä mukana ehkäisevässä päihdetyössä mm. koululla, nuorisotiloilla, katutyössä sekä omassa työssään omien asiakkaiden kanssa(konkretiaa koululla: Juteltasko-tunnit(Riikka ja Tiina), nuuska-agentit(Riikka ja Tiina), moniammatilliset päihdetapahtumat mm. ept- viikoilla että toukokuulla ennen lomaa, teemaviikot yms.) Koulukuraattori: Mukana ehkäisevän päihdetyön yhteistyössä ja suunnitelmien teossa sekä suunnitelmien toteuttamisessa. Oulunkaaren päihdetyöntekijä tukee myös alaikäisiä päihdeongelmissa	Juteltaisko -tunnit ja Nuuska-agentti toiminta syksyllä. moniammatillinen päihdepäivä yläkoululaisille toukokuussa ei ole vielä toteutunut

Nuorten kotiseututietoisuus ja -kulttuuri lisääntyy ja vahvistuu	Kotiseututietoisuuden ja - kulttuurin vahvistaminen (museovierailut, teemapäivät, kotiseutuhistoriaa valottavat esitelmät ja tapahtumat, kotiseuturetket yms.) yhteistyössä Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistyksen kanssa.	Kotiseutumuseo on auki kesäsunnuntaisin kaksi tuntia. Nuorten työpaja: Suunnitteilla huhti/toukokuussa retki Kankarin taidetaloon, kesäkaudella Säräisniemen Museo-ja kotiseutuyhdistykselle sekä paikalliseen kesäteatteriin, syksyllä teatteriretki/konserttikäynti Oulussa tai Kajaanissa. Vaalan Kulttuuriklubi ry tarjoaa erilaisia kulttuurihyvinvointityöpajoja ja tapahtumia, vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä yhteisö- ja ympäristötaiteen avulla, sekä varmistaa saatavuutta ja saavutettavuutta sivukylällä ja mahdollisuuksien mukaan koko kunnan alueella. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma tarjoaa taide- ja kulttuuritoimintaa ja on kuntarajat ylittävää. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma räätälöidään myös erityisryhmien omaksi päiväksi ja parannetaan kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisryhmille, sekä vahvistetaan yhdenvertaisuutta. Vahvistetaan käsityöperinteitä ja kädentaitoja työpajoissa. Erilaiset taide- ja kulttuurityöpajat. Kaikissa toiminnoissa näkyy vahvasti luonto ja paikallisuus.	Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys: toteutunut, museo auki koko kesän Nuorten työpajalta on tehty retkiä Kankarin taidetalolle, Kajaaniin Verty hankkeen mukana tutustumaan paikalliseen historiaan, Lammilahon tilalla vierailu elokuussa toteutui. Oulujärven Merirosvot- tapahtumat toteutuneet sisältöineen. Yhdenvertaisuustyötä on tehty erityisryhmien tapahtumassa ja yli kuntarajojen. Erityisryhmien tapahtumat jatkuivat syksyllä. Taidetoimintaa järjestetty FestiVaala- viikolla. Työpajatoiminta starttaa syksyn aikana. Erityisryhmän kanssa alkanut yhteistyöprojekti maaliskuussa-22 ja päättyi syyskuussa-22. Projektissa valmistettiin yhteistyössä Vaalan toimintakeskuksen kanssa Merirosvopeikko, joka matkusti Pikku- Syötteen
---	--	---	--

			Peikkopuistoon. Tapaamiset viikottaisia, ei kesälomalla. Projektissa oli mukana nuoria kehitysvammaisia, sekä aikuisia. Yhteistyö oli suunnitelmallista ja siinä toteutui paikallishistoria, kädentaidot, perinteet ja yhdenvertaisuusperiaatteet. Projektin tuo positiivista näkyvyyttä myös Vaalan kunnalle.
Ajanmukaiset ja toimivat harrastetilat tukevat nuorten harrastamista	Satsataan seuratoimintaan ja harrastetiloihin	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: harrastetilat hyvä olla lähellä osallistujia ja lisäksi esteettömiä ja yhdistykselle mielellään ilmaisia (kuten nyt on). Pyritään saamaan kehitysvammaiset ja muut samankaltaista tukea tarvitsevat nuoret mukaan aktiivisesti toimintaan. (mm. Tukiyhdistyksen Kohtaa mut - kahvilatoiminta, tapahtumat ja retket).	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: toteutunut, toiminta jatkuu elokuussa

		Vaalan Kulttuuriklubi ry järjestää toimintaa Veneheiton koululla. Liikunnanohjaajan työssä yhtenä tavoitteena kehittää seuratoimintaa	Työpajatoiminta starttaa syksyn aikana (odotamme myös päätöstä toiminnan mahdollistamisesta tulevaisuudessakin Veneheiton koulun tilojen käytön suhteen)
Osallistetaan nuoria harrastetoiminnan ohjaamiseen		Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y.: jos ohjaaja löytyy, voidaan ottaa mukaan toimintaan ja maksaa palkkaakin	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y : ei ole toteutunut

Etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajan yhteistyö tukee nuorta kokonaisvaltaisesti.	Etsivän nuorisotyön tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivän nuorisotyöntekijän Torstaituvat jatkuvat discordissa. Lisäksi etsivä nuorisotyöntekijä on vähintään kahtena perjantaina kuukaudessa "etsimässä nuoria" nuorisotiloilla sekä katutyöskentelyssä. Etsivä nuorisotyöntekijä on tavoitettavissa säännöllisesti myös yläkoululla sekä lukiolla. Etsivä osallistuu näiden tapahtumiin tullakseen tutuksi nuorille, jolloin kynnys ottaa yhteyttä häneen madaltuu. Nuorten Työpajatoiminta tarjoaa nuorelle mahdollisuuden osana työpajatoimintaa tunnistaa opinnollistamisen mahdollisuudet, räätälöityyn koulutuspolkuun sekä koulutuksen loppuun suorittamiseen yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa. Työkokeilun mahdollisuuksia selvitetään. Käytetään elämyksellistä toimintaa	etsivä ja työpaja tekevät yhteistyötä tiiviisti, etsivä voi olla työpajalla olevan asiakkaan lisätukena, jos asiakas sitä haluaa tai jatkaa asiakkaan tukemista kun pajatoiminta päättyy, toiminnoissa olevien nuorten kokemusten perusteella kehitetään toimintoja mm. kuinka saavuttaa syrjäytymisriskissä olevia nuoria Vaalassa Yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa entisestään tiivistetään ja yhteistyössä myös osallistamiseen panostetaan. Pyritään luomaan malli jossa nuoret pääsevät enemmän tuomaan esiin paikallisia haasteita yms.	Etsivän nuorisotyön kohta on toteutunut. Nuorten työpajan ja etsivän nuorisotyön yhteistyö on vuoden aikana tiivistynyt ja edelleen kehitetään. On ollut yhteinen ns starttiryhmä ja uutena alkamassa pajaikäisille tukea antava maanantai kahvit. Yhteistyötä on tehty myös siinä että etsivä on ns saatellut nuoria pajatoimintaan. Nuorten työpajalla on nuoria ohjattu opintojen piiriin. Opinnollistaminen ja työkokeilut eivät ole vielä toteutunut, johtuen puutteellisista työskentelymahdollisuuksista (oppimispaikat) Elämyksellistä ja ns seikkailutoimintaa on ollut ja
--	---	---	--

	ja ns seikkailukasvatusta. Eläinavusteista toimintaa kehitetään kiinteäksi työskentelymuodoksi. Greencare ja Bluecare, Etsivän nuorisotyöntekijän kanssa yhteistyön tiivistäminen		eläinavusteisuus on ollut viikottaista (hevoset ja koirat). Luonnossa liikkuminen on ollut viikottaista. Greencare lisäkoulutusta on työntekijä hankkinut. Ahmalan talli ympärisöineen on usein toiminut Green Care toiminnan tukikohtana. Tila ja alue on koettu erittäin toimiviksi Nuorten työpajan toiminnan kannalta. Bluecare toimintaa on ollut lähialueen vesistöissä
--	---	--	---

Ihmissuhteet ja elämänmuutokset

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Vanhempia ja/ tai huoltajia autetaan ja tuetaan nuorta kasvuun ja kehitykseen sekä vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä ja perheen vuorovaikutuksessa riittävän varhain	Koulun ja kodin yhteistyön kehittäminen, vanhempainillat, vanhempainyhdistys	Sivistysosasto: Vanhempainiltoja järjestetään vuosiluokittain/teemoittain yhdessä muiden toimijoiden kanssa.	Vanhempainilta tulossa.
	Kehitetään Vanhempainkoulua murrosikäisten vanhemmille diginä	Koulukuraattori: Ihmeelliset vuodet (vanhempainkoulu) toimintaa jatketaan ja kehitetään etäryhmäksi ensi syksylle. Erikseen murrosikäisten huoltajille voisi suunnitella.	Ihmeelliset vuodet vanhempainkoulu alkamassa 10/22, mutta ei vielä murrosikäisten vanhemmille.
	Wilman kautta jaettavat tietopläjäykset esimerkiksi mitä teen, kun nuori ei syö jne.		
	Koulukopparitoimintaa jatketaan ja toiminnasta tiedotetaan	Hyvinvointiosasto organisoii koulukopparitoiminnan	Toteutuu.

		Sivistysosasto: Tehdään koulukopparitoiminta tutuksi oppilaille ja huoltajille. Kannustetaan palvelun käyttöön matalalla kynnyksellä.	
Kenenkään ei tarvitse tuntea yksinäisyyttä	Yksinäisten nuorten tilanteisiin puututaan herkemmin (esim. etsivä nuorisotyö), koulutusta nuorten parissa toimiville yksinäisyydestä	Hyvinvointiosasto: Kehitetään vaikuttavan perusnuorisotyön keinoja yhteistyössä Nuorten Ystävien, Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa yhteisessä hankkeessa. Nuorten työpaja: Kädestä pitäen opastetaan nuoria käyttämään erilaisia digipalveluita. Ylläpidetään suvaitsevaa keskustelua. Erityisesti huomioidaan yksinäisyyden tunnetta kokevat, annetaan mahdollisuus hakeutua muiden nuorten pariin	NY jätti hankehakemuksen elokuun lopussa yhteisestä kehittämishankkeesta Pohjois-Suomen AVI:lle Nuorten työpajan osuus toteutunut Etsivän asiakkailla mahdollisuus olla omassa ryhmässä (Torstaitupa). Sosiaalisia taitoja harjoitellaan useiden asiakkaiden kanssa.
	Kehitysvammaisten nuorten kohtaamispaikkatoimintaa kehitetään koskettamaan kaikkia tuen tarpeessa olevia nuoria.	Hyvä yhteistyö kehitysvammahuollon Oulunkaaren henkilökunnan kanssa tärkeää. Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: Kohtaa mut - kahvilatoimintaa toteutetaan n. 2 kertaas/kk. Mukaan ovat tervetulleita kaikki samankaltaista tukea tarvitsevat nuoret. Perheiden vertaistukitoimintaa järjestetään ringi- illoissa, retkillä ja tapahtumissa. Yleensä aina, kun kokoonnutaan yhdessä. Kaikki perheet tärkeitä. Ja vaikka ei ole omaa perhettä mukana tai sitä ei ole ollenkaan, kaikki kehitysvammaiset avustajineen ovat tervetulleita mukaan.	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: toteutunut, toiminta jatkui elokuussa Oulujärven Merirosvo- tapahtumat ovat toteutuneet sisältöineen.

		Oulujärven Merirosvot - tapahtuma tarjoaa taide- ja kulttuuritoimintaa ja on kuntarajat ylittävää. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma räätälöidään myös erityisryhmien omaksi päiväksi ja parannetaan kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisryhmille. Vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja edistetään yhdenvertaisuutta.	
Jokainen nuori on arvokas omana itsenään	Nuorten kehitysvammaisten perheiden vertaistukiryhmätoiminta toteutetaan	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: Kohtaa mut - kahvilatoimintaa toteutetaan n. 2 kertaas/kk. Mukaan ovat tervetulleita kaikki samankaltaista tukea tarvitsevat nuoret. Perheiden vertaistukitoimintaa järjestetään ringi- illoissa, retkillä ja tapahtumissa. Yleensä aina, kun kokoonnutaan yhdessä. Kaikki perheet tärkeitä. Ja vaikka ei ole omaa perhettä mukana tai sitä ei ole ollenkaan, kaikki kehitysvammaiset avustajineen ovat tervetulleita mukaan. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma tarjoaa taide- ja kulttuuritoimintaa ja on kuntarajat ylittävää. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma räätälöidään myös erityisryhmien omaksi päiväksi ja parannetaan kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisryhmille. Vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja edistetään yhdenvertaisuutta.	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: toteutunut, toiminta jatkui elokuussa Oulujärven Merirosvot-tapahtuma on toteutunut sisältöineen.
	Laajennetaan ymmärrystä seksuaalivähemmistöistä		Nuorten työpajalla käyty lukuisia rakentavia keskusteluita aiheesta

Elämänmuutoksissa ja kriiseissä tuki on nopeaa ja toimivaa	Koulun oppilashuollon toiminta on (kriiseissä) nopeaa ja toimivaa		
	Nuoria oppivat käyttämään Oulunkaaren sähköiset mielenterveys- ja päihdepalvelut-sivustoa sekä Nuortenmielenterveystalo.fi:n omahoito-sivustoa.		Nuorten työpajalla ohjattu käyttämään sähköisiä palveluja
Digihyvinvointi tasapainoinen osa nuoren elämää	Digihyvinvoinnin edistäminen someturvataitoja kehittämällä. Tuetaan nuoria puuttumaan somekiusaamiseen sekä opetetaan nuorille turvataitoja. Opetetaan nuorille vastuullista somekäyttäytymistä.	Hyvinvointiosasto: Kehitetään vaikuttavan perusnuorisotyön keinoja yhteistyössä Nuorten Ystävien, Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa yhteisessä hankkeessa.	Nuorten Ystävien hallinnoimaa hanketta on valmisteltu, hankehakemus jätetään rahoittajalle elokuussa
Tuen polku	Nuoren tuen polku tulee tutuksi koulun henkilökunnalle, nuorille ja nuoren perheelle ja muille kuntalaisille.		Ei ole vielä toteutunut

Asuminen, elinympäristö ja turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Nuori osaa pitää huolta elinympäristöstään	Nuoria osallistetaan suunnittelemaan kuntakeskuksen viihtyisyyttä	Nuoret mukaan suunnitteluun. Hyödynnetään kuulemisessa erilaisia nuorten näköisiä menetelmiä.	Kunta olemme me – hankkeen työpajoissa on ollut nuoria mukana Nuorten työpajalla on otettu vastuuta Ahmalan alueen siistimisestä
	Nuoret ymmärtävät kierrättämisen merkityksen koululla ja nuorisotiloilla	Kierrättäminen on arkipäivää nuorisotiloilla.	Toteutuu
	Nuoret oppivat pitämään huolta ympäristöstään esim. osallistumalla siivoustalkoisiin	Koulun keväinen siivouspäivä.	Toteutunut toukokuussa

Kunnan kiinteistöt ovat nuorelle turvallisista ja inspiroivia myös sisäilmaltaan	Nuoret suunnittelevat nuorisotilan/ nuorten työpajan toiminnallisuuden	Jatkuva kuuleminen toimintojen suhteen. Kunta olemme me -hanke osallistaa nuoria suunnitteluun Sisäilmajory seuraa ja linjaa toimenpiteitä	Toteutunut
Turvallisen liikennekulttuurin edistäminen	Turvallisen liikkumisen, liikenne- ja mopoilukulttuurin edistäminen	Liikenneturvallisuustyötä tehdään uusin innovatiivisin menetelmin.	Kokeillaan erilaisia some-alustoilla toteutettavia tapoja tehdä nuorten liikennekasvatustyötä.
	Koulupoliisin tietoisuus säännöllisesti.	Sivistys- ja hyvinvointiosasto, Perhepalvelut, koulupoliisi - yhteistyössä toteutettu liikenneturvallisuustilaisuus	
Nuori voi elää ja asua ympäristössä, jossa kulttuuri ja taide ovat läsnä arjessa	Koulun kerhotoiminnan kehittäminen	Koulukuraattori: Mukana jollakin yhteisöllisen teeman kanssa kerhotoiminnassa Sivistysosasto: Keskellä koulupäivää olevaa kerhomahdollisuutta kehitetään lukukausittain nuorten toiveita kuunnellen. Hyvinvointiosasto osallistuu kehittämiseen ja toteutukseen.	Yhteistyössä kuraattorin ja etsivän nuorisotyöntekijän Hyvinvointi kahvila -kerho toiminnassa (nuoriin liittyvä aihe kerhossa ja kerho toimii 2xvkossa) Joustavan koulupäivän kerhotoimintaa on aloitettu, toiminnan resursointi vielä vajaata, koska nuorisotyöntekijää ei ole vielä aloittanut. Liikuntatoimintaan tarvitaan lisää resursseja. Hyvinvointiosasto: nuorisohjaaja – aloittaa tehtävässään syyskuussa, suunnittelee työajan käytön siten, että nuorten hyvinvoinnin edistäminen

			mahdollisimman laaja- alaisesti onnistuu työajan puitteissa. Suunnittelu koulun kanssa käynnistyy tiiviimmin syyskuussa.
	Nuorten työpajatoiminta tukee nuoren kulttuurihyvinvointia ja luontosuhdetta	Nuorten työpaja toteuttaa yhteistyössä Verty-hankkeen kanssa.	Nuorten työpaja on aktiivisesti tukenut nuorten luontosuhdetta ja kulttuurihyvinvointia. Verty-hankkeen toiminnassa mukana olevat nuoret ovat osallistuneet hankkeen luontoretkeille sekä kulttuuripalveluihin.
	Nuorille tarjotaan mahdollisuuksia tasavertaisesti nauttia taiteesta ja kulttuurista, liikunnasta ja luonnosta. Osallistetaan nuoret määrittelemään itse heille sopiva kulttuurihyvinvointi	Uudet nuorisotilatyöskentelyn toimintamallit, kuten liikuntanuokkari, kulttuurinuokkari. Nuorisotiloilla on tarjolla aktiviteettiä liikunnasta, kulttuuriin jne. Nuorten iltoja järjestetään myös erilaisissa luontokohteissa. Vaalan Kulttuuriklubi: Lisätään luontohyvinvointia: Terveysmetsä- opastetut retket luonnossa, tutustutaan luontoon virallisen terveysmetsä- oppaan johdolla. Kotiseutuyrpeys ja kulttuurin ja perinteiden tekeminen tutuksi: Ohjatut retket, jotka pohjautuvat kansanperinteeseen, tavat, uskomukset ja tarinat. Vastuullinen retkeily ja luonnosta ja ympäristöstä huolehtiminen: Opetellaan yhdessä vastuullista toimintaa eri kohteissa, (Erätaidot, nuotion sytyttäminen tuluksilla, sammuttaminen, ympäristön siisteys ja viihtyisyys, roskien poiskuljettaminen, ekologisuus jne.) Ekologisuus ja kestävä kehitys:	Liikuntanuokkaria kokeiltu ja jatketaan elokuussa erikseen yläkoululaisille. Nuorten ilta järjestetään syksyllä mm. Kurikkavaarassa.ala- ja Nuorten työpajalla tarjotaan mahdollisuus tehdä, tutkia ja nauttia taiteesta ja kulttuurista. Liikuntaa harrastamme pienryhmissä tai yksilöasiakkaisen kanssa 1xvko ja luonnossa liikumme runsaasti Vaalan Kulttuuriklubi ry:

		Tehdään ympäristötaidetta luonnonmateriaaleista, opitaan jokamiehen oikeuksista. Vaalan Kulttuuriklubi ry: Käytetään erilaisia soveltavan taiteen-yhteisö- ja ympäristötaiteen menetelmiä. Sivukylien saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen. Laajennetaan mahdollisuuksien mukaan eri kylille, pääpaino Veneheitto- Pelso akselilla.	Toteutunut osittain ja toiminta jatkui syksyn työpajojen sisältöinä. Erätaitoja harjoiteltu mm. Tuluksilla sytyttäminen jne. Vaalan Kulttuuriklubi ry: Soveltavan taiteen menetelmää on kehitetty ja toteutettu syksyn aikana työpajoissa.
Nuorilla on hyvät asumisen mahdollisuudet	Tietoa saataville asumisen tuen eri muodoista Nuorten tuetun asumisen muotoja selvitetään osana asuntopoliittista strategiaa	Asumisen eri muodot. yhteisöllinen asuminen ja siihen satsaaminen.	

Nuori arvostaa Vaalan luontoa	Nuoret tutustuvat elinympäristöönsä ja asuinalueeseensa	Järjestetään ohjattua toimintaa eri kohteissa. Mm. kiertävät nuortenillat eri teemoilla. Vaalan Kulttuuriklubi ry: Terveysmetsä- opastetut retket luonnossa, tutustutaan luontoon virallisen terveystieteiden oppaan johdolla. Ohjatut retket, jotka pohjautuvat kansanperinteeseen, tavat, uskomukset ja tarinat. Tehdään ympäristötaidetta luonnonmateriaaleista, opitaan jokamiehen oikeuksista	Nuorteniltoja järjestetään eri kohteissa Nuorten työpajalla on yksi kärkiasioista se, että jokainen meidän nuorista oppii arvostamaan ympäröivää luontoa ja ymmärtää jokamiehen oikeudet, siinä on onnistuttu. Luonnonmateriaalit ovat ahkerassa käytössä. Vaalan Kulttuuriklubi ry: Toteutuneet osittain, jatkuneet syksyllä.
-------------------------------	---	--	---

Työ ja toiminta

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Nuorten työelämävalmiuksien parantaminen	Nuorten työpajatoimintaa kehitetään, jotta voidaan vastata paremmin vaalalaisten nuorten opiskeluun ja työllistymiseen liittyviin tuen tarpeisiin yksilöllisesti. Esimerkiksi mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten (16-24v) määrän seuraaminen ja siihen reagointi, ja näiden nuorten tukeminen.	Etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajan hyvä yhteistyö pohjana. Nuorten työpajan modernisointi, valmentavampaan suuntaan.	HOP-hankehakemus jätettiin elokuussa ja sisältää koulutuksen ulkopuolella oleville tukea yhteistyössä verkoston kanssa. Nuorten työpajan toimintaa on kehitetty isosti. Toiminta on nyt kohdennettu aiempaa tarkemmin nuorille ja yksilöityä tukea on aiempaa enemmän. Kuntouttava työtoiminta on nyt ns räätälöityä jokaisen nuoren tarpeen mukaan, ei ryhmän koon mukaan.

	Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten tavoittaminen ja palveluiden piiriin saaminen		Nuorten työpaja on tavoittanut hyvin kohderyhmän nuoria, tänä vuonna toiminnassa on ollut elokuun loppuun mennessä 16 nuorta, joka aiempia vuosia enemmän. Elokuun lopulla tämän ikäryhmän työnhakijoita oli Vaalassa 30 ja niistä 15 työtöntä.
Nuorten kesätyöhalukkuuden lisääminen	Nuoren työelämävalmiuksia edistetään kesätyöllistämällä Nuoren työllistymistä kehitetään yhdistys- ja yritysyhteistyöllä Nuoren tietoisuutta paikallisista työnantajista ja yritystoiminnasta lisätään 4 H:n nuorten työelämävalmiuksia lisääviä toimia tehdään näkyväksi, esimerkiksi ajokortti työelämään tai 4H yrittäjyys Lisätään nuorten tietoa 4H yrityssetelistä 4 H:n nuorten työllistämistä edistäviä toimia edistetään	Kesätyöllistäminen on kiinnostavaa ja tavoittaa nuoret. Kesätyöpaikkojen hakuprosessi on oppimista nuorelle ja edistää työelämätaitoja. Kesätyöllistämässä kiinnitetään entistä enemmän huomiota myös yritysten ja yhdistysten tarjoamiin mahdollisuuksiin.	Nuorten kesätyöllistämistä on toteutettu sekä kesätyöseteleillä että 18 v. täyttäneiden kesätyöllistämällä. Nuorten työpajalla on viritelty yritysyhteistyötä. On ollut muutama tapaaminen yrittäjien kanssa ja yrittäjien edustus on aloittanut ohjausryhmässä. Nuorten työpajan yksilövalmentajalla ja uudella elinkeinopäälliköllä on ollut tapaaminen

--	--	--	--

Vapaa-aika

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Jokaisella nuorella on vähintään yksi harrastus	Harrastamisen Suomen malli tukee nuorten harrastamista ja uusin lajeihin tutustumista.	Keskellä koulupäivää oleva kerhokeskeytyks mahdollistaa harrastamisen kaikille yläkouluikäisille. Koulussa kannustetaan harrastustoimintaan. Tässä tarvitaan yhteistyötä niin nuorisotoimen kuin yhdistystenkin kanssa.	Kerhotoiminta on aloitettu, tarvitaan lisää resurssia liikunnallisen toiminnan järjestämiseen. Tällä hetkellä koululla järjestetään yhtenä päivänä viikossa liikuntakerhoa ja syyskuusta alkaen koulupäivän aikana järjestetään myös elintapaohjausta kerhomuodossa nuoriso- ja liikuntapalveluiden toimesta. Liikuntapalvelut järjestävät ala- ja yläkoululaisille syksystä alkaen liikuntanuokkari –toimintaa viikoittain lasten ja nuorten koulupäivän jälkeen. Nuorten työpajalla on tehty lajikokeiluja ja ohjattu nuoria harrastusten piiriin.
	Harrastusmahdollisuudet on tehty näkyväksi nettisivuille ja helposti löydettäväksi viestinnällisesti.		Ei vielä toteutunut

Nuorella on mahdollisuus laadukkaaseen vapaa-aikaan			
	Jokaisella nuorella on mahdollisuus harrastamiseen huolimatta asuinpaikasta tai taloudellisesta tilanteesta. Nuorilla on tasavertainen mahdollisuus liikunnan harrastamiseen	Hyvinvointiosasto: Taloudellisen hyvinvoinnin hankkeessa mahdollisuuksien mukaan huomioon. Maksuttomat salivuorot ja ulkoliikuntapaikat. Liikuntanuokkari, koulun liikuntakerhot. Nuorten liikuntavälinelainaamoja voisi kehittää. Esteettömyys ja harrastamisen edullisuus tärkeitä, jotta voi osallistua. Tarvittaessa osallistuminen jonkun avustajan kanssa. Vaalan Kulttuuriklubi: Vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sivukylällä, edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Tuodaan erilaisia harrastusmahdollisuuksia sivukylälle (Veneheitto)	HOP-hanke jätettiin rahoittajalle elokuussa Nuorten työpajalta on järjestetty nuorille maksuttomia lajikokeiluja toiveiden mukaan. Liikuntanuokkaritoiminta alkaa syksyllä 2022 ja toimii joka viikko. Syksyllä kehitetään liikuntavälinelainaamoja. Vaalan Kulttuuriklubi ry: Hankittu Airtrack- patja, sekä syksyn työpajoissa mahdollistetaan luovien menetelmien harrastamista.
	Kehitetään digiharrastustoimintaa yhdessä nuorten kanssa.	Hyvinvointiosasto: Kehitetään vaikuttavan perusnuorisotyön keinoja yhteistyössä Nuorten Ystävien,	Hankehakemus jätettiin elokuussa

		Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa yhteisessä hankkeessa.	
Nuori voi nauttia omasta, itselleni tärkeästä kulttuurista	Kulttuurihyvinvointi tukee nuorten koulunkäyntiä ja vapaa-aikaa. Kulttuurihyvinvointi on nuorten näköistä.	Tarjotaan nuorten toivomaa kulttuuritoimintaa. Vaaan Kulttuuriklubi ry tarjoaa erilaisia kulttuurihyvinvointityöpajoja ja tapahtumia, vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä yhteisö- ja ympäristötaiteen avulla, sekä varmistaa saatavuutta ja saavutettavuutta sivukylällä ja mahdollisuuksien mukaan koko kunnan alueella. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma tarjoaa taide- ja kulttuuritoimintaa ja on kuntarajat ylittävää. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma räätälöidään myös erityisryhmien omaksi päiväksi ja parannetaan kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisryhmille	Sisältö osittain toteutunut ja toiminta jatkuu syksyn aikana työpajatoimintana. Oulujärven Merirosvot- tapahtumat toteutuneet sisältöineen.
	Nuorten työpajatoiminnan kautta nuori voi tutustua erilaisiin harrastus- ja kulttuurimahdollisuuksiin.		On toteutunut
Kannustetaan nuoria liikkumaan tarjoamalla uusia mahdollisuuksia	Liikuntapaikkarakentaminen tukee nuorten vapaa-aikaa. Selvitellään esimerkiksi katetun jääkiekkokaukalon rakentamista	Tekninen osasto: hankeselvittelyä v. 2022 - monitoimikeskus, katettu jääkenttä - kysely nuorten toiveista Terveet, turvalliset myös sisäilmaltaan, nykyaikaiset tilat ja puitteet kannustavat liikkumaan.	Hankeselvitystä tehty loppuvuodesta 2022 Sisäilmaa seurataan mittarein

Elintavat ja terveystietäytyminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Nuori omaksuu terveelliset elintavat Suuhygienia Ravinto Liikunta	Nuorisotilatyöskentelyssä kiinnitetään huomiota elintapoihin mm. puhumalla niistä, tarjoamalla terveellistä ruokaa ja toimintana liikuntaa. Nuorisotiloissa ei saa juoda energiajuomia.	Terveellisen ravitsemuksen huomioiminen tilatyöskentelyssä. Keskustellaan unen merkityksestä, päihteistä jne. Kannustetaan liikunnan pariin.	Nuorteniloissa tarjolla paljon kaviksia, hedelmiä ja muuta terveellistä purtavaa.

Vuorokausirytmä Päihteiden käyttö ja peli/digiriippuvuus vähenee Kuntayhteisössä on keinoja puuttua päihteiden välittämiseen alaikäisille	Nuorisotilatoiminta ja nuorten työpajatoiminta on päihteetöntä toimintaa.		Nuorten työpajalla elintapaohjaus jokapäiväistä. Laitamme myös yhdessä ruokaa. Ohjataan liikunnan pariin ja tarjotaan lajikokeiluja. Työpajatoiminta on päihteetöntä
	Joukkoruokailu tukee terveellistä ravitsemusta	Sivistysosasto: Kannustetaan syömään koululla tarjottava lounas.	Nuorten työpajalla yhteinen lounas on normaaliarkeamme.
	Nuoria kannustetaan syömään aamupala sekä lisätään huoltajien tietoisuutta aamupalan merkityksestä, maksuttoman aamupalan kokeilu	Aamupalan kokeilu koululla? Selvitellään mahdollisuutta Välipala tarjotaan nuorisotiloilla.	Ei toteutunut Nuorten työpajalla tarjotaan joinakin aamuina aamiainen, taataksemme nuorten jaksamisen niinä päivinä jolloin on paljon fyysisiä hommia tiedossa.
	Yhteistyö ruokakauppojen ja vanhempien kanssa		
	Kannustetaan lihasvoimalla liikkumiseen koulumatkoilla ja arjessa.	Kampanja/teemaviikko. Tiedotus asian tärkeydestä tarvitaan myös huoltajille. Erilaiset kampanjat koulumatkaliikuntaan liittyen. Mm. fiksustikouluun, pyöräsankarit jne. Palkitseva kamppanjointi.	Syyskuun alusta nuoriso- ja liikuntapalvelut järjestävät kuukauden mittaisen kampanjan koulumatkaliikunnan edistämiseksi. Nuoriso- ja liikuntapalvelut ovat toteuttaneet erilaisia liikkumista edistäviä kampanjoja kuten kuvasuunnistus, pyöräsuunnistus ja aarrejahti.

	Lisätään ostopalveluina tapahtuvia liikuntatapahtumia ja kerhoja	Liikuntanuokkari	Vaalan Fysioterapia On keväällä toteuttanut ostopalveluna sekä alakoululaisten (2 ryhmää) että yläkoululaisten liikuntanuokkaria. Liikuntatapahtumia ja leirejä on ostettu ostopalveluina kevään ja kesän aikana.
	Suuhygienian edistämiseen liittyviä toimintamalleja kehitetään koululle.		

Fyysinen terveys, mielen hyvinvointi ja itsensä toteuttaminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Nuori tuntee olevansa arvokas ja hyväksytty, hänen itsetuntonsa vahvistuu.	Nuorten itsetuntoa vahvistavia keinoja kehitetään sekä edistetään tasa-arvoista ja yhdenvertaista nuoruutta	Hyvinvointiosasto: Kehitetään vaikuttavan perusnuorisotyön keinoja yhteistyössä Nuorten Ystävien, Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa yhteisessä hankkeessa. Koulussa kiinnitetään tähän lisää huomiota tulevan hyvinvointisuunnitelman ja sen toteuttamisen myötä. Erilaisia ryhmiä tai luokkakeskusteluja/tunteja itsetuntoon ym liittyen Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: otetaan huomioon toiminnassa ja tuetaan osallistumista ja tulemisessa mukaan. Vaalan Kulttuuriklubi ry:	Hankehakemus jätetty elokuussa Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: toteutunut

		Vahvistetaan osallisuutta uudenslaisin mm. Soveltavan taiteen menetelmin. Järjestetään kohtaamistoimintaa sivukylällä (Pääpaine: Veneheitto-Pelso) Kohdataan jokainen nuori yksilönä.	Vaalan Kulttuuriklubi ry: Toteutuu syksyn työpajoissa. Nuorten työpajalla on panostettu siihen kuluvana vuonna, että jokainen nuori kohdataan yksilönä ja jokaisella on aidosti oma suunnitelma ja tavoite
Nuoren mielen hyvinvointiin liittyvät huolet tunnistetaan riittävän varhain	Ammattilaisilla on taitoa tunnistaa ottaa puheeksi ja tunnistaa mielen hyvinvointiin liittyviä huolenaiheita	Huolehditaan mm- tarjoamalla koulutuksia siitä, että kaikilla lasten ja nuorten kanssa toimivilla on riittävät valmiuden tunnistaa, tukea ja ottaa puheeksi.	Nuorten työpajalla työntekijöiden pohjakoulutukset ovat Psyk sairaanhoitaja ja lähihoitaja, joten nämä toteutuu hyvin Samoin etsivä nuorisotyöntekijä psyk sairaanhoitaja
	Etsitään keinoja stigman häivyttämiseen, avoimuuden lisääminen mielenterveyden haasteista	Myös koulun henkilöstölle tietoa/koulutusta mielen hyvinvoinnin asioista.	
Mielen hyvinvointia tukevat toiminnot ja palvelut ovat helposti saavutettavia	Nuoren tuen polku tekee näkyväksi toiminnot ja palvelut, joilla tuetaan mielen hyvinvointia	Koulussa kiinnitetään tähän lisää huomiota tulevan hyvinvointisuunnitelman ja sen toteuttamisen myötä.	Ei ole vielä toteutunut
	Nuorella on saavutettavat, matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut ja nuoret tietävät, mitä maksuttomia palveluita on käytettävissä	Koulussa kiinnitetään tähän lisää huomiota tulevan hyvinvointisuunnitelman ja sen toteuttamisen myötä.	Nuorten työpajalla hyvä yhteys paikallisiin mielenterveyspalveluihin

		Nuorten tiedottaminen palveluista /palveluohjaus joka kuuluu meidän kaikkien nuorten kanssa työskentelevien töihin. Esitellä omaa palveluaan ja kertoa myös muista esim luokissa. Koulukuraattori IPC-ohjaaja, jolloin voi myös auttaa hyvin ennaltaehkäisevästi nuoren mielenterveyden haasteissa Tiedottamista kouluilla, matalan kynnyksen perhekeskus	IPC- ohjaus toiminnassa/käynnissä
Nuoret osaavat pitää huolta omasta fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnistaan	Nuoret osaavat käyttää sote-palveluita	Nuorille olisi hyvä opettaa ihan perusasiointia eri palveluissa. Kannustetaan nuoria itse olemaan yhteydessä ja opettelemaan asiointia.	Nuorten työpajalla toteutuu
	Koulun hyvinvointityöpajat tukevat nuoren hyvinvointia	Koulussa kiinnitetään tähän lisää huomiota tulevan hyvinvointisuunnitelman ja sen toteuttamisen myötä.	
	Vanhemmat osaavat tukea nuorta mielen hyvinvointiin liittyvissä haasteissa	Hyvinvointiosasto: Kehitetään vaikuttavan perusnuorisotyön keinoja yhteistyössä Nuorten Ystävien, Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa yhteisessä hankkeessa. Vanhemmat huomioon hankkeessa. Ohjausta ja opastusta vanhemmille, jotta osaavat tukea nuorta. Vanhempainillat, webinaarit	AVIn hankekriteerien vuoksi vanhemmuuden tukea ei voinut kirjoittaa hankkeeseen, elokuussa jatkettiin Nuorten Ystävien kanssa vanhemmuuden tukemisesta muilla keinoin

Taloudellinen toimeentulo

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Sosioekonominen asema ei määritä nuoren mahdollisuuksia	Harrastamisen Suomen malli mahdollistaa maksuttoman harrastamisen	Koulun kerhot keskellä päivää toteuttavat tätä	
	Yhdistysten harrastustuet tukevat nuorten harrastamista ja ovat helposti löydettäviä	Yhdistykset toteuttavat omalta osaltaan.	

Nuoret saavat tukea taloudellisissa huolissa ja ongelmissa	Vaala-seteliä kehitetään tukemaan lasten ja nuorten harrastustoimintaa		Kirjattu HOP – hankehakemukseen.
	Kunnan eri osastoiden kesätyöt tukevat nuorta oppimaan työnhakua sekä tarjoavat ansaintamahdollisuuden	Kesätyötehtävien monipuolinen tarjonta kunnan yksiköissä. Yritysten ja yhdistysten voimallisempi mukaan otto.	Kesätyöpaikkoja oli tarjolla jokaisella osastolla
	Nuoret aikuiset ja alaikäisten nuorten perheet tuntevat käytettävissään olevat etuudet ja tuen muodot		HOP-hankehakemuksessa lisätään ammattilaisten osaamista taloudellisten asioiden puheeksiottamiseen. Nuorten työpajalla näissä asioissa saa ohjausta sekä työpajan työntekijöitä, että Oulunkaaren sosiaaliohjaajalta
	Seurakunnan tuet ovat myös helposti löydettäviä		
	Taloudelliseen hyvinvointiin liittyvät ohjaus- ja neuvontapalvelut tulevat tutuksi	Taloudellisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen Vaalan osahanke - rahoitusta haetaan	HOP – hyvinvointi, osallisuutta ja pärjäämistä hankehakemus jätetään elokuussa Nuorten työpajan osalta toteutuu
Nuoret osaavat hoitaa talousasiansa	Talousneuvontaa etsivältä nuorisotyöntekijältä ja yksilövalmentajalta		toteutuu molemmissa

Osallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Nuori tulee kuulluksi häntä koskevissa asioissa	Nuorten ja päättäjien välinen yhteistyö kehittyy. Järjestetään nuorten ja päättäjien välisiä demokratiapäiviä, joissa tutustutaan ja madalletaan kynnystä osallistumiseen.	Jatketaan erilaisien yhteisten tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämistä. Päättäjät jalkautuvat koululle. Neuvostojen välinen yhteistyö ja sen kehittäminen.	

	Nuoret motivoituvat vaikuttamiseen	Nuorille annetaan mahdollisuus olla osallisena ja muistetaan myös kertoa, mihin heidän mielipiteensä on vaikuttanut. Päätöksenteossa prosessin eri vaiheet on hyvä kertoa nuorille, esimerkiksi missä vaiheessa heidän tekemänsä aloite on tai miksi jokin asia ei saanut kannatusta.	Nuorten työpajalle kutsuttiin päiväksi toimintaan mukaan Hyvinvointijohtaja, jotta nuorille tuli tunne kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta. Jatkossa toiveissa olisi päättäjien, viranhaltijoiden ja luottamustoimissa olevien tapaamiseen muutoinkin
Nuori on tärkeä osa yhteisöä	Yhteisöllisyyttä edistetään koululuokissa esim. ryhmäytymisillä	Ryhmäyttämistä tehdään yleensä yläkoulun alussa, myös muulloin tarpeen mukaan. Luokkien ryhmäytyksissä koulukuraattori mukana suunnittelemassa ja kehittämässä toimintaa Ryhmäytymiseen kiinnitetään erityistä huomiota seiskalla. Ryhmäytymispäiviä useampia, kuin yksi syksyllä. Niiden luokkien osalta ryhmäytymine säännöllistä, joissa selkeästi havaittavissa ongelmia. Yhteistyö eri toimijoiden kesken. Vaalan Kulttuuriklubi ry järjestää ryhmäytymispäiviä/työpajoja pientä maksua vastaan. Matalan kynnyksen Oulujärven Merirosvot - tapahtuma vahvistaa toiminnallaan yhteisöllisyyttä ja nuoren ja perheen välisiä suhteita ja yhteistyötä.	Koko ajan käytössä kuraattorin osalta, ei vain syksyisin. Etsivä osallistunut erilaisiin ryhmäyttämisiin ja luokkien ongelmatilanteiden käsittelyyn kuraattorin työparina. Ryhmäytymispäivä 7- luokkalaisille järjestettiin nuoris- ja liikuntapalveluiden toimesta syyskuussa 2022. Vaalan Kulttuuriklubi ry: Matalan kynnyksen tapahtumat ja toiminnot toteutuneet
	Säännölliset luokanvalvojan tunnit edistävät osallisuutta ja yhteisöllisyyttä	Säännölliset luokanvalvojan tuokiot yläkoulussa toteutuvat.	

		Erittäin tärkeä asia nuorelle yläkoulussa ja lukiossa (ryhmäohjaajan tunnit). Niiden säännöllisyys tärkeää. Tarpeeksi usein esim kerran kahdessa viikossa.	
	Nuorisoneuvoston toiminta on aktiivista	Nuorisoneuvosto toimii, ottaa kantaa ja kuulee laajasti nuoria Vaalassa. Yhteistyö päättäjien kanssa toimii.	Nuorisoneuvosto toimii aktiivisesti ja nuorisoneuvoston edustaja osallistuu säännöllisesti maakunnallisen nuorisovaltuuston kokouksiin ohjaajan kanssa.
	Nuoret osallistetaan nuorisotilatoiminnan ja nuorten työpajatoiminnan suunnitteluun	Hyvinvointiosasto toteuttaa yhteistyössä Kunta olemme me - hankkeen kanssa	Toteutunut erinomaisesti – kivat tilat saatiin nuorille
	Yhdistysten toiminnan esittelyä nuorille	Yhdistykset toteuttavat resurssiensa ja mahdollisuuksiensa mukaan.	

Työikäinen saa tarvitsemansa tuen ja avun mielekkääseen arkeen ja elämään sekä tuntee kuuluvansa osaksi yhteisöä.

Kasvu, oppiminen ja kasvuyhteisö

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Työikäisellä on monipuolisia mahdollisuuksia aikuisiällä oppimiseen	Etäkurssitoiminnan kehittäminen kansalaisopistossa.	Selvitetään mahdollisuus lisätä etäyhteyksin pidettävien kurssien osuutta.	
	Kulttuuri- ja kotiseututietoisuuden vahvistaminen osaksi kansalaisopiston toimintaa	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry Yhdistyksen suunnitelmissa on syksyllä ainakin yksi kotiseuturetki (maisemapäivä), lisäksi on suunnitteilla Kokkolan retki syyskuussa linja-autolla. Kesällä kotiseutumuseo on auki kesäsunnuntaisin, jolloin voi tutustua museokokoelmiin Säräisniemellä. Ja jos, koronatilanne sallii, yhdistys voisi pitää teemapäiviä (esim. näyttely) Säräisniemen koululla.	Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys: osittain jo toteutuneet kotiseutumuseo auki kesäsunnuntaisin ja kiertävä näyttely on Neittävällä, retket toteutuvat syksyllä

		Lisäksi suunnitteilla on kiertävät näyttelyt eri kylillä. Kesä näyttää voidaanko jonkun kylän näyttely toteuttaa ensi kesänä.	Nuorten työpajalta tehty retkiä lähipaikkojen kohteisiin. Käyty myös esim kirjaston näyttelyissä
	Etäopiskelumahdollisuuksien kartoittaminen ja näkyväksi tekeminen.	Etäopiskelumahdollisuuksien näkyväksi tekeminen eri osastojen yhteistyönä: hallinto-, sivistys-, ja hyvinvointi-siirretään nettisivuille/ hyvinvointiosasto	Nuorten työpajalla tutustuttu etäopiskelumahdollisuuksiin ja nuoria on aloittanut opintoja etänä
	Oppimisvaikeuksiin on saatavilla tukea eri palvelualueilta.		
Kodin ja koulun yhteistyötä edistetään	Kodin ja koulun yhteistyötä edistetään oppilashuoltosuunnitelmien mukaisesti (varhaiskasvatus, yhtenäiskoulu, lukio)		

Ihmissuhteet ja elämänmuutokset

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Työikäinen saa tarvittaessa tukea vanhemmuuteen.	Vanhemmuuden tuen toiminnot ja palvelut on koottu ja tukevat vanhempia kasvatuksessa. Vanhempainkoulut kattavat myös murrosikäisten vanhemmat.		
Työikäisen ei tarvitse tuntea yksinäisyyttä	VERTY-hankkeen toimintojen kautta työttömillä ja työttömyysuhan alla olevilla on mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin, saada uusia ystäviä ja vertaistukea tilanteeseensa.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistyksen toiminta on tarkoitettu kaikille yhdenvertaisesti. Yhdistys voi järjestää myös pyynnöstä oman tutustumisen kotiseutumuseolle eri ryhmille heidän niin halutessaan. Kotiseutumuseolla on opas tai oppaita, jotka henkilökohtaisesti kertovat tutustumisen aikana. Myös tarjoulua voidaan järjestää. Museolle on tarkoitus hankkia tänä vuonna liuskat, jolloin esteettömästi pääsisi kotiseutumuseoon.	Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys: ryhmille järjestetty ja järjestetään opastusta Verty-hankkeessa toteutunut erinomaisesti.
	Työikäisen on mahdollisuus osallistua kohtaamispaikkatoimintaan sekä saada vertaistukea ja tulla kuulluksi elämäntilanteessaan.	Hyvinvointiosasto: olohuonetoiminta Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry järjestää Kohtaa Mut -kahvilatoimintaa kehitysvammaisille ja samaa	Olohuoneissa käy työikäisiäkin

		tukea tarvitseville nuorille ja aikuisille noin 2 kertaa kuukaudessa toimintakautena. Lisäksi yhdistys järjestää ringi-iltoja (vertaistuki) ja pikkujoulun. Vertaistuki on yhdistyksen perustoimintaa. Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y. järjestää syksyllä ainakin yhden retken lähialueelle sekä yhden päivän kesäretken elokuussa Hailuotoon.	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: toteutunut, toiminta jatkuu elokuussa
Elämänmuutoksissa ja kriiseissä palveluohjaus, tuki ja auttaminen on toimivaa	Avioeron ja muissa elämänkriiseissä avun ja tuen muodot ovat helposti löydettäviä.		
	Ylisukupolvisen syrjäytymiskiirteen katkaisuun on kehitetty toimintamalleja.		HOP-hankehakemus jätettiin elokuussa, toimintamallien kehittäminen sisältyy hankkeeseen
	Kaikessa toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta eikä ns. leima vaikuta palveluiden tai toimintojen saavutettavuuteen ja jokainen ihminen on arvokas omana itsenään.		Nuorten työpajalla tämän asian eteen tehty töitä, on panostettu siihen että jokainen on voinut olla oma itsensä, totuttaa itseään ja siihen myös, että nuori voi olla toiminnassa ns turvallisesti mukana, tarvittaessa "suojeltu" niinkin, ettei ulkopuoliset saa tietää nuoren olevan työpajan asiakas

Työ ja toiminta

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Vaikeasti työllistyvien tukeminen työelämään pääsyssä	Työvalmentajat valmennuspajalla ja teknisellä osastolla, tuetun työllistämisen poikkihallinnollisen toimintamallin jatkuvuuden turvaaminen.		Toteutunut

	Palkkatukityöllistettyjen työmahdollisuuksien kehittäminen kunnassa.		Teknisellä osastolla työvalmennusta osatyökykyisille
	Työllistämisen kuntalisän laajentaminen koskien myös yrityksiä, jolloin työttömällä on aikaisempaa parempi mahdollisuus päästä yksityiselle sektorille palkkatuettuun työhön.		Toteutunut, kaksi yritystä palkannut työntekijän palkkatuella
	VERTY-hankkeen toimenpiteet: työ- ja toimintakyvyn parantamiseen tähtäävät toimenpiteet, yhdistysyhteistyön syventäminen ja löytää uusia mahdollisuuksia verkostoitua.		Verty-hankkeessa toteutunut erinomaisesti.
	Sivukylien työllisyyden edistämiseen liittyvän yhteistyön kehittäminen toimijoiden kanssa.		Osin toteutunut eli yksi yhdistys toteuttaa pitkäaikaistyöttömien (yli 2 vuotta työttömänä) työllistymistä
	Vajaatyökykyisten ja osatyökykyisten työllisyyden edistäminen		Teknisellä osastolla työvalmennusta osatyökykyisille
	Työllisyyspalveluiden tulevaisuuden selvittely valtakunnallisten uudistusten yhteydessä.	Työttömien työnhakijoiden ohjaaminen oikean palvelun piiriin yhteistyössä TE-toimiston kanssa sekä kunnan työllisyyspalveluiden kanssa.	Prosessi vielä kesken
Ohjaamotoiminnan kehittäminen	Yhdistysten ja yritysten työllistämisen tukeminen, edistäminen ja jatkuvuuden turvaaminen. Yhteistyön kehittäminen kunnan, yritysten ja yhdistysten kanssa.		Ei ole toteutunut

Asuminen, elinympäristö ja turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Työikäisellä on mahdollisuus vastuulliseen ja turvalliseen	Toteutetaan suunnitellusti liikenneympäristön parantamista.	Liikenneturvallisuustyöryhmä yhdessä sopii toimenpiteistä	

liikkumiseen liikenneturvallisuustyön kautta.	Kuntakeskuksen viihtyisyyden lisääminen.	Osallistettu kuntalaisia Kunta olemme me -hankkeen kautta	Toteutunut Tekniselle osastolle annettu valtuudet käyttää kuntalaisten osallistavan budjetoinnin 10 000 euroa torin alueen viihtyisyyden lisäämiseen.
Työikäinen voi elää ja asua ympäristössä, jossa kulttuuri ja taide ovat läsnä arjessa.	Kansalaisopiston näyttelyt	Järjestetään mahdollisuuksien mukaan vuosittain opiston opiskelijoiden kädentaitonäyttely ja musiikkikonsertti.	
	Työikäisellä on mahdollisuus saada taidettaan näkyville vaihtuvissa näyttelyissä esimerkiksi kirjastolla tai muissa näyttelytiloissa.		Tykkääkkönä?-näyttely kirjastolla elokuun loppuun
	Käsillä tehdyt, musiikki- sekä kirjoitettu taide tulevat osaksi kuntakuva matalalla kynnyksellä.		
Laadukkaat ulkoilu- ja luontoliikunta-alueet edistävät työikäisen luovuutta, terveyttä ja hyvinvointia sekä ovat turvallisia.	VERTYn ja yhdistysten toimintojen kautta työttömät ja työttömyysuhan alla olevat tutustuvat luontoon ja retkeilyreitistöihin.	Yhdistykset tekevät luontoretkeä: Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y.:n retki/retket lähialueelle (esim. Rokua ja Pelso) Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry:n maisemapäivät/ tai maisemapäivät	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y. retki Rokualle on toteutunut Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry:n maisema päivä on toteutunut Verty-hankkeen asiakkaat ovat aktiivisesti retkeilleet ympäri vuoden, vähintään kerran viikossa, lähiluontokohteissa.
	Retkeily- ja luontoreittejä kunnostetaan.	Tekninen osasto hankkeistanut: Rokua reitistöhanke, Oulujärven saarien tuki- ja taukopaikkojen kunnan selvittely yhdessä Metsähallituksen kanssa, Enonlahti- Sahanrannan satamien	Rokuan reitistöhanke käynnissä Taukopaikkoja selvitelty ja tehty toimenpiteitä yhdessä MH kanssa Satamat valmistuvat elokuussa

		kunnostus, Frisbeegolfradan suunnittelu täysimittaiseksi, polku- ja pitkospuiden kunnostaminen vähitellen	Frisbeegolfradan suunnittelun ja toteuttamisen maksaa yritys. Polku- ja pitkospuita on kunnostettu kesällä, jatkuu ensi vuonna
	Luonnon hyvinvointia lisäävät vaikutukset tulevat osaksi kaikkien kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä.		
Asuntopoliittinen strategia tukee työikäisen asunnon saantia	Asuntopoliittinen strategia huomioi asunnottomuuden, sosiaalisesti tuetun sekä erityisryhmien asumisen. Asuntopoliittisessa strategiassa päämääränä on tarjota asukkaille riittävän terveellinen, turvallinen ja viihtyisä asuminen, jossa tarjotaan laadukkaita, eri elämäntilanteet ja muutokset huomioivia vuokra-asuntoja.		

Vapaa-aika

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Työikäisellä on mahdollisuus mielekkääseen vapaa-aikaan ja	Harrastusmahdollisuudet on tehty näkyväksi nettisivuille		Ei ole vielä toteutunut
	Erilaisia sähköisiä palveluita kehitetään	Vaalan kehitysvammaisten Tuki r.y.:n nettikahvilatoiminta.	Vaalan kehitysvammaisten Tuki r.y. : toteutunut, jatkuu elokuussa

monipuoliseen harrastamiseen.	Matalan kynnyksen etäliikuntapalveluita kehitetään		
	Vesiliikunnan monipuolisten mahdollisuuksien kehittäminen esim. Oulujärvellä	Melontakurssit Oulujärvellä	Oulujärven melojat: melonnan peruskurssi heinäkuussa, 6 osallistujaa, joista kaksi nuorta - melonnan ABC, henkilökohtaista opetusta yhdelle aikuiselle (mahdollisuus kaikille, mutta ei tullut muita osanottajia) - melonta- ja suppailutapahtuma lapsille ja nuorille Sahanrannassa, kymmeniä osallistujia neljän tunnin aikana - Verty-hankkeen melonta, 5 henkilöä meloi, ensin osa kaksikoissa ja sitten itsenäisesti. - viikkomelonnat vuoroviikoin maanantaina tai torstaina kesä-elokuussa. Osallistujia keskimäärin 5-6 hlö/kerta - muutamia yhteisiä retkiä pienemmällä porukalla
	Kylätalojen ja kunnan harrastetilojen toiminnan kehittäminen monipuolistamaan sivukylien ja kuntakeskuksen (Esim. Urheilutalo) harrastusmahdollisuuksia		
	Ulkokuntosalin hyvän tuulen puiston toteuttaminen		
Työikäinen voi nauttia omasta, itselleni tärkeästä kulttuurista.	Erilaiset kulttuuritapahtumat tukevat työikäisen hyvinvointia musiikki, teatteri, taide, ilmaisutaito	Selvitellään Kaiku-kortin tapaista palvelua vähävaraisille? Mahdollistetaan maksullisiin tapahtumiin osallistuminen myös niille, joilla ei ole oikeasti varaa.	
	Kansalaisopiston kulttuuriin liittyvien kurssien edistäminen	Kurssitarjonta pidetään monipuolisena.	

	Yhdistysten kulttuuritoiminnan tukeminen	Hyvinvointiosasto tukee avustamalla	
	Kotiseututietoisuuden ja kulttuurin lisääminen	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: museo avoinna kesäsunnuntaisin, teematapahtumat, kiertävät näyttelyt eri kylillä, kotiserutretket ja kulttuuritilaisuuksien järjestäminen esim. yhteistyössä Oulujärven kansalaisopiston kanssa. Yhdistys järjestää retken Kokkolaan syyskuussa	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys: toiminta osittain jo toteutunut, jatkuu syksyllä

Fyysinen terveys, mielen hyvinvointi ja itsensä toteuttaminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Työikäisen fyysiseen terveyteen ja mielen hyvinvointiin liittyvät huolet tunnistetaan riittävän varhain.	Hyvän mielen kunta hankkeen kanssa yhteistyössä kehitetyt toimintamallit otetaan käyttöön.		
	Mielenterveysosaamista lisätään poikkihallinnollisesti		
Mielen hyvinvointia tukevat toiminnot ja palvelut ovat helposti saavutettavia.	Vertaistukiryhmätoiminnan kehittäminen tukemaan mielenterveyskuntoutuksessa.		
	Aikuisen tuen polku tekee toiminnot ja palvelut näkyväksi.		Ei vielä toteutunut
Työikäiset osaavat pitää huolta omasta fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnistaan.	Monialainen, eri toimijoiden välinen yhteistyö ennaltaehkäisyssä ja matala kynnyksen palveluiden saatavuuden parantamisessa huomioidaan hyvinvointialueuudistuksessa		

Elintavat ja terveyskäyttäytyminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Työikäisellä on mahdollisuus edistää monipuolisesti terveellisiä elintapojaan.	Elintapaohjauksen asiakasprosessin kehittäminen: puheeksi ottaminen, asiakaslähtöinen suunnitelma, muutoksen seuranta ja tuki, järjestelmällinen kirjaaminen		Elintapaohjausta toteutetaan hyvinvointipalveluissa ja liikuntapalveluissa sekä yksilö- että ryhmämuotoisena.

	asiakastietojärjestelmiin sekä moniammatillinen tiimityö.		Nuorten työpajalla toteutuu
	Elintapaohjauksen palvelutarjotin kootusti nettisivuille.		Kehitetään syksyn aika yhteistyössä hyvinvointipalvelut ja liikuntapalvelut.
	Sairauksien ennaltaehkäisyyn liittyvä yhdyspintatyö on suunnitelmallista hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyötä (esimerkiksi ryhmämuotoinen elintapaohjaus, Tulppa- ryhmätoiminta)	Perhepalveluissa työskentelee päihdetyöntekijä, hänelle saa hyvin aikoja. Terveellisten elintapojen opettaminen, niistä kertominen on tarvittaessa osa työikäisten sosiaaliohjausta.	
	Kehitetään terveellisen ruoan valmistamiseen liittyviä kursseja/ kerhoja kuntakeskuksessa ja sivukylillä. Perinneruokakursseja.		Toteutettu kaksi ryhmää ryhmämuotoista elintapaohjausta. Syksyllä alkaa nuorten ryhmämuotoinen elintapaohjaus. Vanhustenviikolla tulossa terveellistä ravitsemusta tukeva ruokakerho ikäihmisille.
	Vertaistervarit hankkeen ja muiden hankkeiden kanssa yhteistyössä kehitetään elintapaohjausta ja terveellistä ravitsemusta.		
	Liikunnallisen elämäntavan edistäminen osana kylätalojen ja kunnan harrastetilojen toiminnan kehittämistä.		
	Etäliikuntamahdollisuuksien kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.		
	Ehkäisevän päihdetyön ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen.		Nuorten työpajalla toteutuu

Taloudellinen toimeentulo

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
---------	--------------	---------------------	------------------

Sosioekonominen asema ei määritä työikäisen mahdollisuuksia	Köyhyys ilmiönä tulee tutuksi: periytyminen, matala koulutustaso, työmarkkinoilta putoaminen, terveydelliset ongelmat köyhyyteen liittyen, yksinhuoltajuus.		HOP-hankehakemus jätettiin elokuussa, toimenpiteitä hankkeessa
	Toimintamalleja taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseksi kootaan.	Oman taloudenhallinnan ohjausta ja kulutustottumuksiin perehtymistä yhdessä asiakkaan kanssa.	HOP-hankehakemus jätettiin elokuussa, ammattilaisten osaamista lisättiin toimintamallien käyttöönottamiseen.
	Kirjastopalveluiden näkyväksi tekeminen esimerkiksi liikuntavälinelainausta		
Työikäiset saavat tukea taloudellisissa huolissa ja ongelmissa	Aikuisen tuen polku tekee näkyväksi käytettävissä olevat tukimuodot ja etuudet. Maksuttomien toimintojen näkyväksi tekeminen!		Ei vielä toteutunut
	Oulunkaaren ja hyvinvointialueen palveluohjauksen ja seudullisen palveluohjauksen numeron näkyväksi tekeminen.		
	Asuntopoliittinen strategia tukee heikommassa taloudellisessa tilanteessa olevia. Sosiaalisesti tuettu asuminen.		
Työikäiset osaavat hoitaa talousasiansa	Työikäisen digitaalisten valmiuksien kehittäminen ja tukeminen.		
	Kunnan yhteispalvelupisteen markkinointi. Kelan etäneuvonnasta tiedottaminen.		

Osallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
---------	--------------	---------------------	------------------

Työikäinen kokee halutessaan kuuluvansa osaksi yhteisöä.	Osallisuusindikaattori ja osallisuuskysely otetaan käyttöön.		HOP-hanke sisältää itsearviointimenetelmien hyödyntämistä, hankehakemus jätettiin elokuussa
	Työikäinen tulee kuulluksi kunnan eri palvelualueilla ja pystyy vaikuttamaan palveluihin.		Työllisyyden edistämisen kumppanuusiltoja suunniteltiin ja niitä pidetään keväällä 2023
	Kehittäjäasiakastoiminta on osa kunnan, Oulunkaaren ja tulevan hyvinvointialueen palveluiden kehittämistä.		Verty-hanke kouluttanut 6 kehittäjäasiakasta, jotka ovat olleet aktiivisesti mukana Posken maakunnallisissa kehittäjäasiakaspalaverissa.
	Kehittäjäasiakastoiminta juurtuu osaksi palveluiden kehittämistä. Kehittäjäasiakasvalmennusta kehitetään sekä kehittäjäasiakastoiminta laajennetaan kattamaan koko ikäryhmää.		HOP-hankehakemus jätettiin elokuussa, sisältää kehittäjäasiakastoiminnan jatkokehittämistä
	Työikäisten osallisuutta edistetään osana yhdistysten yhteisöllistä toimintaa. Esimerkiksi tapahtumien järjestäminen tai vertaistukitoiminta.		
	Yhdistysten välistä yhteistyötä edistetään yhteisöllisyyden edistämiseksi.	Yhdistysten välinen yhteistyö, jos se vain on mahdollista. Yhteistapahtumat esim. Säräisniemellä, Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry:n suunnittelemat eri kylien kiertävät näyttelyt. Vaaan Kehitysvammaisten Tuki r.y.:n vertaistukitoiminnat (esim. rinki-illat) ja Kohtaa mut - kahvilatoiminta	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: toteutunut Vaaan Kehitysvammaisten Tuki r.y.: toteutunut

Ikäihminen on arvokas osa yhteisöä, hänellä on mielekäs arki ja elämä.

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Ikäihmisellä on monipuolisia mahdollisuuksia osallistua yhdistysten toimintaan.	Vaalalaisten eläkeläis- ja erityisjärjestöjen toiminta säilyy virkeänä ja monipuolisena.	Hyvinvointiosasto: Kannustetaan yhdistyksiä ja järjestöjä jatkamaan toimintaa ja ollaan mukana toiminnan käynnistämisessä sekä tuodaan sivukylien toiveita kunnan suuntaan. Tarvittaessa järjestetään toimintaa toiveiden mukaan. Autetaan löytämään yhteisiä tiloja. Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: kotiseutumuseo auki kesäsunnuntaisin, kotiseuturetket, näyttelyt, tapahtumat ja teemapäivät sekä Kokkolan retki. Kahvikamaritoimintaan osallistuminen Säräisniemen koululla. Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y.: ringi-illat (vertaistukitoimintaa), retket lähialueelle ja yksi pitempi retki (kesä- syksy), pikkujoulu Kannustaminen järjestötoimintaa ja huolehtiminen uusiutumisesta, kaksi kolme kautta veturina ja vaihto tuo jatkuvuutta. Mitä toimintoja muualla järjestöt tekevät ja niiden Vaalaan soveltaminen. Yhdistystoiminta pysyy virkeänä, jos talous pysyy kunnossa. Kunnan avustus on hyvä kannustin. Vaalan Vanhustentaloyhdistys r.y:n toimintaan ovat järjestöt ja yhdistykset tervetulleita. Yhdistyksen jäsenen voidaan vaikuttaa Vaalan vanhustentaloyhdistyksen omistamissa rakennuksissa mm. asumisoloihin.	Hyvinvointiosasto: Hvs ollut mukana kyläilloissa ja tuonut kylien toiveita kunnan suuntaan. Kerhoissa kylälaisten toiveita otettu vastaan. Vieti tietoa myös kylille päin. Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry osittain jo toteutunut, toiminta jatkuu syksyllä Säräisniemen Kyläyhdistys: Kahvikamarit pääsimme koronan takia aloittamaan vasta 8.2.2022 ja ne pyörivät toukokuun loppuun saakka neljän yhdistyksen vuorovedolla (kyläyhdistys, Martat, maa- ja kotitalousseura ja museo- ja kotiseutuyhdistys) Seurakunta vieraili kerran kuussa, Ritva Karhula kävi 29.3 ja avoin olohuone järjestettiin 17.5. Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y.:retket syyskaudella toteutuneet

	Kunta tarjoaa maksuttomat tilat yhdistystoimijoille kuntakeskuksessa, mutta mahdollisuuksien mukaan myös sivukylillä.	Toiminnan kannalta edulliset/ maksuttomat tilat ovat tarpeen, varainhankinta voidaan suunnata toiminnan pyörittämiseen ja monipuolistamisen jos kiinteistökulut nolla tai minimaalinen. Kunta tarjoaa maksuttomia tiloja Vaalan Vanhustentaloyhdistys r.y:ssä Karpalokodin kerhohuoneella tällä hetkellä Vaalan Kehitysvammaisten tuki r.y:lle ja Vaalan Näkövammaiskerholle. Maksuttomia tiloja yhdistyksille aikataulujen puitteissa myös kuntakeskuksessa uudella Nuokkarilla. Tilojen tarjoaminen yhdistyksille on niiden toiminnan elinehto ja mahdollistaa myös yhdistysten välisen yhteistyön. Yhteistyön aikaansaamiseen olemme panostaneet jo vuosia ja siinä osin onnistuneetkin.	
	Kunta tukee yhdistysten toimintojen näkyväksi tekemistä sekä markkinointia	Yhdistysten toimintojen, tapahtumien markkinointia kunnan tiedotus- ja somekanavilla, kauppojen ilmoitustauluilla,	
	Sähköiset infotaulut otetaan käyttöön		Ei ole saatu käyttöön
	Toimijat tutuksi-tapahtumia tai vastaavia yhdistysten tunnetuksi tekemiseksi	Toimijat tutuiksi. Olisi hyvä tietää, mitä toiset suunnittelevat ja voidaanko tehdä jotain yhdessä.	

	Kunnan tilojen monipuolinen hyödyntäminen yhdistysten toiminnoissa esim. Ruokakurssit	Tarpeen arjen helpottamiseksi ja taitojen kohottamiseksi. Kurssveja tulee suunnat ikäihmisten tarpeiden mukaan, Vetäjän löytäminen ja tilojenkäyttö työpäivän/koulupäivän hieman haasteellinen,vastuukysymykset ratkaistava.	
		Varmistettava, että kyläkoulut jäävät kuntalaisten käyttöön.	
Kansalaisopiston tarjonta vastaa ikäihmisten harrastus- ja oppimisen tarpeisiin.	Kansalaisopiston kurssveja järjestetään myös sivukylillä. Etäkurssitoimintaa kehitetään sekä selvitetään uusia toimintamalleja kurssien toteuttamiseen sivukylillä.	Kurssveja järjestetään sivukylillä kysynnän ja mahdollisuuksien mukaan.	Kansalaisopiston kurssveja on järjestetty Säräisniemellä (kudonta) ja Veneheitossa (Senioreiden ATK kurssi)
	Kulttuuri- ja kotiseututietoisuuden vahvistaminen osaksi kansalaisopiston toimintaa	Kotiseuturetket/retket lähialueille ovat tärkeitä toimintamuotoja sekä Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry:lle että Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys ry:lle kotiseutuun tutustuminen, tarinat menneestä,nykypäivästä ja elämästä eripuolilla Vaalaa eriaikakausina hyvin kerrottuna tuo tietoisuutta siitä mitä on ollut ja miksi alueemme ja kylät on ainutlaatuisia. Yhdistykset voivat toimia myös yhteistyössä kansalaisopiston kanssa, kuten on tapahtunut lausuntapiirin kanssa. Useana vuonna on järjestetty olemme järjestäneet runomatinen Säräisniemen koululla, vastaavana vastuuyhdistyksenä on ollut Säräisniemen kyläyhdistys ry tai Säräisniemen Museo- ja -kotiseutuyhdistys ry ja talkoolaisina myös Martat. Seuraava matineamme on su 1.5.2022 klo 14 Säräisniemen koululla. Näin voimme lisätä kulttuuritarjontaa kaiken ikäisille.	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: ei vielä toteutunut Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys: ei vielä toteutunut Hyvinvointiosasto: OLOHUONE kerho tehnyt tutuksi kotiseudun historiaa kesän aikana tekemällä retkiä kotiseutu museolle, tutustuttu käsityönäyttelyyn, retkeily Lumotun Hallan maassa sekä Pelson lohilammella.
	Yhdistysten ja kansalaisopiston toiminnassa täytyy paremmin ottaa huomioon ne ikäihmiset, joiden liikkuminen palveluiden	Toimitiloja peruskorjattaessa ja uusia tehtäessä liikuntaesteettömät tilat tavoitteena. Seniorituoli, korkea, käsinojallinen, niitä kaikkiin tiloihin. Portaisiin tukikaiteita. Tilojen esteettömyyttä tarkasteleva ryhmä perustettu	Hyvinvointiosasto Kunta olemme me -hanke tehnyt selvitystä Esteetön Vaalan hankkeesta.

	ääreen on rajoittunutta. Palveluita ja toimintaa tulisi tarjota myös kotiin esimerkiksi netin välityksellä.	Kunta olemme me -hankkeen toimesta ja parannettavien kohteiden kartoitus menossa. Vanhus- ja vammaisneuvostoa osallistetaan suunnitteluun. Ala-asteella portaiden hissi tai vastaava Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry:n kannalta hyviä tavoitteita. Esteettömyys on tärkeä yhdistysväelle. Lisäksi se, että tilat ovat lähellä, jolloin kulku onnistuu. Maksuttomat tilat tärkeää. Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: Esteettömyyteen yhdistyksellä on oma hanke, jonka avulla saamme hankittua liuskat portaisiin ja kynnyksiin (Kotiseutumuseo). Maksuttomat tilat tärkeää.	Esteettömyyskartoitus jatkuu syksyllä. Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys: hankinnat kesken, toteutumassa
--	--	---	---

Ihmissuhteet ja elämänmuutokset

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Ikäihmisen ei tarvitse tuntea yksinäisyyttä.	Kunnan ja yhdistysten yhteistä kiertävää Olohuone-toimintaa kehitetään ja jalkautetaan erityisesti sivukylille. Olohuoneella on viikoittainen kokoontumisaika uusissa nuorisotiloissa ja lisäksi olohuone kokoontuu säännöllisesti myös sivukylillä (yhteistyössä sivukylillä toimivien yhdistysten kanssa).	Olohuonetoiminta aluillaan, jolle toivotaan jatkoa. Olohuonetoiminta jatkuu hyvinvointisuunnittelija mukana niissä. Mukana voisi olla ulkopuolinen alustaja. Säräisniemen kyläyhdistys: Kiertävät olohuoneet voisi saada myös sivukylille ja näin meille on alustavasti luvattukin. Voimme pitää niitä kahvikamari aikoina ja kesälläkin ja tällöin esim yhteislaulutilaisuuksia vaikka kodalla, museon pihalla tms. Lukumäärää en osaa vielä luvata, riippuu siitä moniko kylän yhdistyksistä innostuu asiaan.	Hyvinvointiosasto: Olohuone toiminta aloitettu keväällä kirkonkylällä sekä kahvikammarin yhteydessä Säräisniemellä. Jatkuu näillä kylillä ja elokuussa aloitettu Nuojualla ja Suutarinkylällä Säräisniemen kyläyhdistys,

			Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys: kahvikamari toteutunut, toiminta jatkuu syksyllä
	Puhelinrinkeihin saadaan lisää vapaaehtoisia ohjaajia ja siten rinkien määrä lisääntyy	Puhelinrinkiin osallistujia etsitään parhaillaan. Käynnistyy hyvinvointisuunnittelijan toimesta heti kun tarvittava määrä osallistujia saatu kasaan. Toiveena aloittaa jo tälle kevättä.	Puhelinrinkiin etsitty osallistujia ja ringi saatiin käyntiin syksyllä
	Löytävää seniorityötä kehitetään eteenpäin yhteistyössä muiden ikäihmisten parissa työskentelevien kanssa, kuten kunnan muut palvelut, Oulunkaaren sotepalvelut, tuleva hyvinvointialue, srk, yhdistykset	Matalan kynnyksen yhteyden otot hyvinvointisuunnittelijaan, seurakuntaan jne. Huoli-ilmoitukset. Toimijat yhdessä, ei kaikki erillään, yksinkertainen toimintamalli. Ikäihmisten verkosto	Hyvinvointiosasto: Hyvinvointisuunnittelija saanut kesän aikana huoli-ilmoituksia useita lähinnä omaisilta, läheisiltä, naapureilta. Kaikki koskeneet ikäihmisiä ja heidän pärjäämistä kotona. Ohjattu, neuvottu viety asioita eteenpäin kunnan sekä Oulunkaaren suuntaan. Huoli-ilmoitusten tekoa sekä etsivää vanhustyötä tuotu esille kesään aikana eri some kanavilla.
	Seurakunnan Kahvikamari ja kerhot		
	Kotikäynnit		Kotikäyntejä ei hyvinvointiosaston toimesta ole tehty, yhteydenotot tehty puhelimitse jolloin myös

			ohjausta ja palveluneuvontaa tehty
Sukupolvet ylittävä toiminta lievittää ikäihmisen yksinäisyyttä ja edistää ihmissuhteita	Kehitetään omaa kyläluuta-toimintaa, yhdistysten yhteistyötä lisätään		
Ikäihmisellä on mahdollisuus saada apua ja tukea riittävän varhain hyvinvointihuoliinsa.	Huoli-ilmoituksen tekeminen on tuttua ja oikea-aikaista	Jokainen tekee huoli-ilmoituksen tarvittaessa	Huoli-ilmoituksen tekemiseen kuntalaisien kannustettu, niitä hyvinvointisuunnittelijalle tehty ja ne olleet perusteltuja sekä oikea-aikaisia
	Omaishoitajat saavat tarvitsemansa tuen ja vapaan, varahoitajajärjestelmää kehitetään myös osana yhdyspintatyötä	Omaishoitajat tärkeässä roolissa, jotka tarvitsevat myös vapaata.	Omaishoitajien jaksamista tuettu esim. Olohuone-toiminnalla, yhteyden pidolla sekä palveluneuvonnalla.
	Omaishoitajien vertaistukiverkoston toiminnan elävöittäminen ja kehittäminen, esimerkiksi kohtaamispaikan muodossa	Tukiverkostoa ei ole, tarvetta on	
	Tukiyhdistysten toiminta nähtäväksi		
	Sähköisiin infotauluihin tieto esimerkiksi siitä, mihin olla kriisin hetkellä yhteydessä		Sähköisiä infotauluja ei ole saatu käyttöön
Elämänmuutoksissa ja kriiseissä palveluohjaus, tuki ja auttaminen on toimivaa (juuri eläkkeelle jääneet sekä leskeksi jääneet)	Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyössä kehitetään toimintamalleja esim. eläköitymiseen tai leskeytymiseen liittyviin kriisitilanteisiin	Asioista pitää puhua etukäteen ja kertoa kokemuksia ja miten niihin tulee varautua, konkretia, mikä muuttuu taloudessa ja muissa arjen asioissa.	

	Monialaisten vertaisryhmien kehittäminen	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry:n kannalta tärkeää. Yhdistyksen toimintaan kuuluu vertaistuki olennaisena osana.	
	Elämänmuutosten yhteydessä otettava huomioon myös ennaltaehkäisevä päihdetyö	Matalan kynnyksen yhteydenotto esim. perhekeskukseen, srk, hyvinvointisuunnittelija ja mietitään yhdessä avun tarvetta	Yhteydenottoja hyvinvointisuunnittelijalle tullut. Palvelunohjausta annettu. Avuntarpeen kartoitusta sekä opastus annettu.

Asuminen, elinympäristö ja turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Ikäihminen pärjää halutessaan kotonaan mahdollisimman pitkään.	Vähävaraisille ikäihmisille tarkoitetun Vaala-setelin käyttöönotto yhteistoiminnassa sosiaalipalvelujen sekä Vaala-setelitoimijoiksi ilmoittautuneiden yritysten ja yhdistysten kanssa.	Vaala-setelin jatkokehittely menossa. Toimijakartoitus avoinna, toimijoita haetaan edelleen varsinkin sivukylien osalta.	Vaala-setelin jatkokehittely tauolla.
	Ikäihminen saa apua kodin ylläpitotoihin	Vaala-seteli	Apua kotona pärjäämiseen mietitty eri palveluntarjoajilta sekä palvelumuodoista.
	Ikäihminen tietää apuvälinekäytännöt sekä asunnon muutostöihin liittyvät kriteerit ja etuudet	Ikäihmisten kotona tarvittavien muutostöiden tekemisen sekä tukien infoamista. Asiantuntijaluentoa aiheesta.	
	<u>Ikäihmisten kotona asumisen ja pärjäämisen tukeminen</u>	<u>Kotipalveluiden saaminen sivukylien ikäihmisille</u>	Palveluneuvontaa, eri toimijoiden tunnetuksi tekemistä jatkettiin
Ikäihmisellä on mahdollisuus vastuulliseen ja turvalliseen liikkumiseen.	Eri kiinteistöjen ja liikkumisväylien esteettömyyttä edistetään ja niitä pidetään hyvässä kunnossa.	Ikäihmisten kannalta esteettömät tilat välttämättömiä.	Hyvinvointiosasto, tekninen osasto yhteistyössä Kunta olemme me -hankkeen kanssa osallistanut vanhus- ja

	Luontoliikuntakohteiden esteettömyys: valitaan jokin kohde joka tehdään esteettömäksi	Jokainen toimija huolehtii omalta osaltaan kiinteistöjen siisteydestä ja ilmoittaa mahdollisista epäkohdista tai ongelmista nopeasti. Esteettömien luontokohteiden läpikäynti Sahanrannan uimarannasta esteetön vuoden 2022 aikana	vammaisneuvostoa Esteetön Vaala hankesuunnitteluun. Esteetön Sahanranta esiselvitys on saanut hankerahoituksen.
	Ikäihmisten ajoterveysteen liittyvää tietoutta lisätään.	Ikäihmisten ajoterveysluento. Teemaviikoilla lisää eri aiheista esim. lääkkeet ja alkoholi	Ikäihmisten ajoterveys –luento pidetty keväällä valtuustosalissa.
	Kunnan kiinteistöjen toimivuus ikäihmisille /remonteissa huomioidaan ikäihmisten tarpeet	Esteettömyys	Esteettömyys kartoitusta tehty. Esteetön Vaala hankkeen kanssa yhteistyössä
Ikäihminen voi elää ja asua ympäristössä, jossa kulttuuri ja taide ovat läsnä arjessa.	Kulttuuritapahtumia tarjotaan esteettöminä, tapahtumien striimaaminen esim. vuodeosastolle, palvelukoteihin jne.	kulttuuritapahtumien striimaaminen hyvin tärkeä	
Laadukkaat ulkoilu- ja luontoliikunta alueet edistävät ikäihmisen luovuutta, terveyttä ja hyvinvointia sekä ovat turvallisia	Terapiaeläintoiminnan kehittäminen		Terapia eläintoiminta ei käynnistynyt

Vapaa-aika

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Ikäihmisellä on mahdollisuus mielekkääseen vapaa-aikaan ja monipuoliseen harrastamiseen.	Harrastusmahdollisuudet on tehty näkyväksi myös nettisivuille	Harrastekalenterin kokoaminen	
	Harrastusmahdollisuuksista viestitään monipuolisesti infotauluilla, ilmoitustauluilla ja lehdessä, perinteinen lehtinen	Infotaulut torille, kauppoihin uuteen hykeen ja kirjastoon. Sisältöä päivitetty säännöllisesti. Myös sivukylille tiedotusta esim. hyvinvointisuunnittelijan mukana viestin viestiä olohuoneiden yhteydessä	

	Kylätalojen ja kunnan harrastetilojen toiminnan kehittäminen monipuolistamaan sivukylien ja kuntakeskuksen (Esim. Urheilutalo) harrastusmahdollisuuksia		
	Ulkokuntosalin hyvän tuulen puiston toteuttaminen	Eri ikäryhmien osallistaminen suunnitteluun.	Liikuntapalvelut järjestivät kesän läpi viikoittaisia tyhmäliikuntatunteja (puistojumppia) edistään ikääntyvän terveyttä sekä opastuksia koulukeskuksen kuntopuistossa.
	Yhteistyössä järjestetään säännöllisesti Olohuonetoimintaa	Olohuone-toiminta käynnistynyt. Kylien kanssa yhteistyötä tehty hyvinvointisuunnittelijan toimesta	
	Hyvän korkuisia ja helposti saavutettavia penkkejä ympäristöön, joissa voi levähtää kävelylenkin varrella	Mahdollisimman huonosti rikottavia penkkejä ja pöytiä, levähdyspisteet tarpeen. Varmistettava siisteys Suunnitelmia on tehty, ne vaan toteutukseen. Keskustaajamassa useita alueita joista saadaan viihtyisät kohteet levähtää. Sahanrannan alue, Veturipuisto ja Vaalanrannan alue! Sekä suunnitellut luontopolut, luonto antaa voimaa. Penkit lähelle kulkuväyliä, jotta niihin pääsee helposti istumaan esim. rollaattorin kanssa. Kulkuväylien päällyste helppokulkuista esim. rollaattorilla liikkuville	Torille levähdyspisteet, pöydät, penkit saatu. Myös siisteydestä huolehdittu, roskiksia laitettu lisää.
Ikäihminen voi nauttia omasta, itselleen tärkeästä kulttuurista.	Matalan kynnyksen etäkulttuuri- ja liikuntapalveluita sekä maksuttomia kulttuuri- ja liikuntapalveluita kehitetään	Tarjotaan hyvinvointia tukevia tapahtumia	Kesällä 2022 liikuntapalvelut järjestivät maksuttomia, ohjattuja matalan kynnyksen puistojumppia sekä lihaskuntoa edistäviä liikuntaohjauksia Vaalan alueella. Eläkeliiton Vaalan yhdistys: Toimintaa on kuitenkin ollut.

			Normi kerhot, ulkoilupäivä toukokuussa. Kesällä neljänä kerhopäivänä ulkopelejä. Peräkonttikirppis Kuntatiedotteiden taittelu. Isommat talkootoiminnat menevät heinäkuun puolelle FestiVaala ja perinnepäivä.
	Erilaiset kulttuuritapahtumat tukevat ikäihmisten hyvinvointia musiikki, teatteri, taide, ilmaisutaito: osallistetaan ikäihmiset suunnitteluun	Seurakunta järjestää konsertteja ja muita musiikkitapahtumia Kulttuuritapahtumat tuovat yhteistä hyvinvointia toimijoille ja myös kaikille kävijöille.	15.5 2022 oli Säräisniemen kirkossa piispan messu ja kirkkokahvit, joita järjestämään oli pyydetty Säräisniemen yhdistykset. Päävastuun kantoi maa- ja kotitalousseura ja Martat. Säräisniemen Kyläyhdistys: 1.5. 2022 klo 14 oli koululla kansalaisopiston lausuntapiirin runomatinea. Vaikka järjestäjä virallisesti on kansalaisopisto, tarvitaan käytännön järjestelyihin myös muita, lähinnä mukana oli kyläyhdistys ja museo- ja kotiseutuyhdistys. 24.5.2022 oli kyläyhdistys kutsunut vierailulle valtakunnan virallisen kylähullun, Anita Sieväsen listä ajatuksella saada vinkkejä kylätoimintaan. Häntä kuulemassa oli 18 henkilöä, mutta jatkoa ei ole ainakaan vielä seurannut.

			11.6.2022 oli siten valtakunnallinen avoimet kylät tapahtuma, johon kyläyhdistys on osallistunut useana vuonna, mutta nyt saatiin mutakin mukaan. Museo oli auki (museo- ja kotiseutuyhdistys). Kyläyhdistys järjesti ohjatun kyläkävelyn, oppaana Matti Haataja, mukana 18 henkeä tässäkin. Impin-päivä kahvit tarjosi maa- ja kotitalousseura koululla. Illalla oli kyläyhdistyksen järjestämä kauneimmat kesälaulut tilaisuus Säräisniemen kirkossa, mukana yli 60 laulajaa.
	Kansalaisopiston kulttuuriin liittyvien kurssien edistäminen	Kansalaisopiston tarjonta pidetään monipuolisena.	
	Yhdistysten kulttuuritoiminnan tukeminen	Kunta tukee Oulujokilaakson Näyttämöyhdistystä kesäteatterin tuottamisessa	Erittäin onnistunut kesäteatterikesä! Sai paljon positiivista palautetta!
	Kotiseututietoisuuden ja kulttuurin lisääminen	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry:n toimintaa: Kotiseutumuseo on auki kesäsunnuntaisin, jolloin on myös teemapäiviä ja näyttelyitä. Lisäksi järjestetään esim. maisemapäiviin liittyen kotiseuturetkiä omassa kunnassa sekä pitempi retki syyskuussa 2022 Kokkolaan. Suunnitteilla on myös kiertäviä näyttelyitä eri kylillä (kesällä).	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys: toteutunut

Fyysinen terveys, mielen hyvinvointi ja itsensä toteuttaminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Fyysiset sairaudet heikentävän mahdollisimman vähän ikäihmisen osallisuutta	Toimivat kotoa kotiin polut		
	Kotikäynnit tukevat oikea-aikaisesti ja riittävän varhain hyvinvointihuolien tunnistamisessa	Kotikäynneillä voidaan arvioida terveystilannetta ja ohjeistaa, miten kannattaa toimia terveyden suhteen. <u>Kotipalvelun tekemät tarpeen kartoituksen käynnit</u>	
Ikäihmisen ei tarvitse tuntea yksinäisyyttä Ikäihmisten mielen hyvinvointiin liittyviin haasteisiin tartutaan ajoissa	Löytävän seniorityön malli tukee ikäihmistä kokonaisvaltaisesti	Erittäin matalan kynnyksen lähestyminen ja yhteydenotot hyvinvointisuunnittelijaan Huoli-ilmoitukset	Etsivän seniorin työtä tuotu tutuksi eri tiedotusmuodoilla. Matalan kynnyksen yhteydenotot lisääntyneet. Huoli-ilmoitukset lisääntyneet
Ikäihmisillä on tietoa kuinka omaa mielen hyvinvointia parannetaan sekä tarjolla myös ammattiapua silloin kun oma-apu ei enää riitä	Ikäihmisten tuen polku tekee näkyväksi erilaiset tuen ja auttamisen muodot	Myös omaisille sekä läheisille tiedottamista	Omaisista/läheisistä kannustettu huoli-ilmoitusten teossa. Eri auttamisen ja tuen mudoista infottu.
	Mielenterveyden haasteiden tunnistaminen ja näkyväksi tekeminen luentoja ja tiedon lisäämisen avulla	Ikäihmisten kanssa toimiville koulutusta ko. aiheesta.	Mielenhyvinvointi luento järjestettiin syksyllä
Häpeän tunne "mielenterveyshaasteista" vähenee ja ikäihmisten kynnys hakea apua ja tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa paranee	Lähipalvelut pyritään turvaamaan hyvinvointialueudistuksessa	Matalan kynnyksen yhteyden otot eri tahoihin esim. hyvinvointisuunnittelijaan, srk	Yhteydenottoja tullut ja edelleen tulee.

Elintavat ja terveyskäyttäytyminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Ikäihmisten elintavat tukevat tervettä ikääntymistä toimintakyky säilyy hyvänä mahdollisimman pitkään	Ikäihmiset osaavat hyödyntää yksilöllistä elintapa- ja liikuntaneuvontaa, yhdistykset tiedottavat jäsenilleen kunnan tarjoamasta palvelusta		

	Ikäihmiset osaavat tunnistaa elintapoihinsa liittyviä seikkoja, jotka vaikuttavat terveeseen ikääntymiseen. Esimerkiksi päihteiden käytön riskirajat ovat tuttuja	Asiantuntijaluentoja voitaisiin järjestää Olohuone toimintaan liittyen. Asiantuntijaluentoja myös eri teemaviikoille esim. Ikäihmisille Lääkkeet ja alkoholi. Tukee myös ehkäisevää päihdetyötä.	Olohuonetoiminnan yhteydessä asiantuntijaluentoja esim. Muistiyhdistys järjestää syksyllä muistiviikolla. Mielenterveyden hyvinvointiin liittyvä luento syyskuussa. Toimintakykyä ylläpitävää toimintaa Olohuone toiminnan yhteydessä esim. Retkeilyt, jumpat.
	Yhdistysten ryhmä- ja vertaisryhmätoiminta tukee ikäihmisten terveitä elintapoja	EL kerhossamme tuetaan terveitä elämäntapoja keskusteluin ja yhdessäolon muodossa.	Terveitä elämäntapoja tuettu kerhoissa keskusteluilla.
	Löytävän seniorityön malli tukee ikäihmisen toimintakyvyn säilymistä	Kotona pärjäämisen tukeminen. Yhteydenotto esim. hyvinvointisuunnittelijaan mitä kautta asioiden eteenpäin vienti	Toimintakyvyn säilyminen sekä kotonapärjäämisen tukeminen palveluista kertomalla ja opastamalla.
Omaehtoinen liikkuminen lisääntyy, ruokavalio muuttuu terveellisemmäksi ja päihteiden ongelmallinen käyttö vähenee	Yhdistykset osaltaan toteuttavat ehkäisevän päihdetyön ohjelmaan kirjattuja toimenpiteitä	Koulutusten markkinointi	
	Oppilasravintola Sapuska tarjoaa mahdollisuuden ruokailuun ikäihmisille	Korona vuoksi on ollut keskeytyneenä, vuonna 2022 selvittää mahdollisuutta aloittaa uudelleen, hyvinvointialueuudistuksen vaikutukset myös selvitettävä	
	Terveeseen ikääntymiseen liittyvää koulutusta ja asiantuntijaluentoja järjestetään	Asiantuntijaluentojen järjestäminen esim. eri teemaviikoilla	Asiantuntijaluentoja ym. Toimintaa/virikettä järjestetty sekä järjestetään teema viikoille esim. Muistiviikko, vanhustenviikko.

Taloudellinen toimeentulo

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
	Vähävaraisille ikäihmisille tarkoitetun Vaala-setelin	Vaala-seteliä kehitetään parhaillaan	Vaala-setelin jatkokehittely tauolla.

Ikäihmisten huoli taloudellisesta toimeentulosta vähenee	käyttöönotto yhteistoiminnassa sosiaalipalvelujen sekä Vaala-setelitoimijoiksi ilmoittautuneiden yritysten ja yhdistysten kanssa.		
	Tuetaan ikäihmisten osallistumista kansalaisopiston kursseihin taloudellisesti	Halvemmat kurssimaksut ikäihmisille -selvitellään mahdollisuuksia	
	Ikäihmisten tuen polku tekee näkyväksi etuudet ja muut tuen muodot		Etuuksien sekä muiden tukimuotojen esiintuominen sekä niiden hakemisessa avustettu hvs toimesta.
Ikäihminen ei tunne häpeää liittyen taloudellisen hyvinvoinnin huolenaiheisiin	Taloudellisen tilanteen-puheeksiottomallin juurruttaminen	Malli pilotoitu v 2021, jalkauttaminen käytännöksi 2022	
	Taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät paikalliset ja alueelliset palvelut tulevat tutuksi	Kaikki tärkeitä, rahasta talouden hoidosta ja sijoittamisesta turinatupia, joissa käydään keskustelua aihepiirin johdosta. Vaala-setelillä mahdollistetaan vähävaraisille osallistumismahdollisuuksia. Myös varautuminen eläköitymiseen ja sen vaikutus talouteen ennakoivasti esille.	Paikallisia palveluita tuotu tunnetuksi kertomalla tarjonnasta kerhoissa esim. Sivukylillä.

Osallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Tilinpäätös 2022
Ikäihmiset osallistuvat aktiivisesti heille suunnattujen palveluiden ja erilaisten toimintojen kehittämiseen	Vanhus- ja vammaisneuvoston rooli ikäihmisten asioiden edistäjänä tulee tutuksi	Yhteistyö Vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa tärkeää ja sitä jatketaan	Tehty ja tehdään edelleen yhteistyötä Vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa.
	Ikäihmisiä kuullaan heille suunnattujen palveluiden kehittämisessä	Sivukylien tapahtumissa asioiden esilletuonti esim. hyvinvointisuunnittelijan kautta kuntaan päin	Ikäihmisiä sekä muita kyläläisiä kuultu ja kuullaan edelleen tapahtumissa sekä kerhoissa ja asioiden vientiä eteenpäin.
Ikäihmiset tuntevat kuuluvansa yhteisöön	Kuntalaiset saavat vähintään kaksi kertaa vuodessa paperisen kuntatiedotteen kotiinsa		Kuntatiedote tehty ja lähetetty koteihin keväällä 2022.

Toisistamme välittämisen ilmapiiri lisääntyy	Otetaan huomioon ikäihmisten rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa digikanavissa ja tarjotaan heille perinteisen vaikuttamisen mahdollisuus	Asioiden tiedottaminen esim. hyvinvointisuunnittelijan kautta	Asioista tiedotettu hvs kautta, somessa, ilmoittamalla paikallislehdessä, kauppojen seinillä, ilmoitustauluilla sekä muiden perinteisten tiedottamisvälineiden kautta.
Digihyvinvointi tukee ikäihmisen osallisuutta ja edistää palvelujen saavutettavuutta	Digitaitoja edistetään esimerkiksi digikummitoiminnalla	Digitaalisuus on tulevaisuutta, joka pitäisi kaikille tulla tutuksi.	Digitaalisuutta tuodaan tutuksi opettelemalla kerhoissa eri viestintä tapoja. Jatketaan vuonna 2023
	Digitaaliset palvelut ja digituki tulevat tutuksi		Digitaalisia palveluita tuotu tutuksi.

15. VUODEN 2022 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

VAALAN KUNTA
Vaalassa 30.3.2022

Esa Karjalainen, pj

Osmo Mustonen, 1. vpj

Aino Leinonen 2. vpj

Jarkko Haataja

Maarit Hiltunen

Jenna Leinonen

Reijo Virkkunen

Miira Raiskila, kunnanjohtaja